

Jaarrekening 2024

Leeswijzer

Voor u liggen de jaarstukken 2024 van de gemeente Rijswijk. Hiermee legt het college van burgemeester en wethouders verantwoording af aan de gemeenteraad over het gevoerde beleid, de geleverde prestaties en de besteding van middelen in 2024.

Dit gebeurt via de programmabegroting 2024-2027 die kaderstellend is geweest voor de activiteiten van het college. De wet schrijft voor dat de opbouw van de jaarstukken analoog moet zijn aan de programmabegroting. Dit komt de vergelijkbaarheid tussen beide documenten ten goede.

Leeswijzer

Inleiding

De jaarstukken starten met een inleiding, waarin kort en bondig wordt ingegaan op de belangrijkste inhoudelijke en financiële ontwikkelingen in 2024 en bevat ook de rekening in één oogopslag.

Jaarverslag

Programma's

Hierin staat de verantwoording van:

- Alle programma's;
- Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien;
- Overhead.

De verantwoording voor de programma's gebeurt met de volgende vragen:

- Wat wilden we bereiken?
- Wat hebben we er voor gedaan?
- Wat heeft het gekost?

Elk programma kent doelstellingen, indicatoren en onderliggende beleidsproducten.

Paragrafen

In dit onderdeel worden onderwerpen behandeld die van belang zijn voor het inzicht in de financiële positie van de gemeente.

Jaarrekening

Hierin staat de financiële verantwoording over 2024 met een balans en een toelichting daarop. De jaarrekening is onderworpen aan de accountantscontrole en leidt tot een controleverklaring van de onafhankelijke accountant met een oordeel over de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening.

De jaarrekening bevat ook:

- Single Information Single Audit;
- Overzicht taakveld.

Verplichte indicatoren volgens het Besluit begroting en verantwoording

Op grond van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) zijn gemeenten gehouden in de programma's in de begroting en in de programmaverantwoording in het jaarverslag de beoogde en gerealiseerde maatschappelijke effecten van de verschillende programma's toe te lichten via zogenaamde beleidsindicatoren. Deze indicatoren dragen bij aan het beleidsmatiger maken van begroting en jaarverslag. Raadsleden kunnen zich zo op de belangrijke momenten in een beleidscyclus een beeld vormen over de behaalde en te behalen beleidsresultaten. Omdat het wenselijk is de resultaten van gemeenten onderling te kunnen vergelijken, is in de Regeling

beleidsindicatoren gemeenten een uniforme lijst van beleidsindicatoren vastgesteld. De cijfers worden gegeven "waarstaatjegemeente.nl". Echter deze site is niet altijd actueel omdat de informatie uit veel verschillende bronnen afkomstig is. Om deze reden zullen er veel indicatoren in de programma's niet ingevuld zijn.

Colofon foto's kaft

- Anjerperk ©Rijswijk
- Brug in RijswijkBuiten ©kozzzmozzphoto
- Stadhuis ©Feather Visuals
- Jongeren/klimaatweek ©Arnoud Roelofsz
- Kosmosbos ©kozzzmozzphoto

Inleiding

Gezonde groei

De stad groeit en dat geldt ook voor het inwoneraantal: op 1 mei werd baby Saar geboren, onze 60.000^e inwoner. De groei gaat na 2024 door, in RijswijkBuiten en in de vier binnenstedelijke gebiedsontwikkelingen rond de stadsas. Naast de groei van de stad vragen ook andere opgaven om inzet. Denk aan de energietransitie, de veranderende sociale dynamiek in de samenleving en ondermijning door het verweven raken van bovenwereld en onderwereld.

De groeiende stad leidt tot groeiende uitgaven. Aan de inkomstenkant is die groei niet vanzelfsprekend, in 2024 is er geen duidelijkheid gekomen over grote vraagstukken die in het gemeentefonds spelen. De marges om nieuwe tegenvallers op te vangen zonder dat het gevolgen heeft zijn beperkt. Ondanks de uitdagende financiële omstandigheden werken we gestaag verder aan de Gezonde Groei van Rijswijk.

Financieel beeld jaarrekening

De actuele begroting is met de tweede halfjaarrapportage 2024 vastgesteld en het begrote resultaat daarin is € 0,6 miljoen positief. Het werkelijke reguliere resultaat is uitgekomen op € 2,9 miljoen positief. Vanwege de volgende oorzaken komt het financieel resultaat van Rijswijk over 2024 uit op € 8,1 miljoen positief:

- incidentele vrijval van voorzieningen voor € 2,5 miljoen en
- incidentele verlaging van de verliesvoorziening RijswijkBuiten voor € 2,7 miljoen.

Uit de actualisatie van grondexploitatie blijkt dat de verwachte resultaten voor de grondexploitatie veel positiever zijn. Hierdoor kan een groot deel van de verliesvoorziening voor de grondexploitatie vrijvallen, wat leidt tot een incidenteel voordeel van € 2,7 miljoen. Een ander onderdeel van het resultaat is de gemeentefondsuitkering; op basis van de september- en decembercirculaire ontvangt Rijswijk € 3,3 miljoen extra van het Rijk. De uitgaven voor jeugdzorg werden in de 1^e halfjaarrapportage 2024 met € 7 miljoen opgehoogd tot € 24 miljoen. In deze jaarrekening is ruim € 23,1 miljoen aan uitgaven jeugd verantwoord, er is dus een voordelig resultaat op jeugd van € 0,9 miljoen gerealiseerd. Verder is als gevolg van het amendement Verlaging van de afvalstoffenheffing (begrotingsbehandeling 7 november 2023) en extra beschikbaar gestelde rijksmiddelen (tweede halfjaarrapportage 5 november 2024) per saldo € 1,2 miljoen vrijgevallen vanuit de reserve woningisolatie. Tot slot is op de bedrijfsvoering is een voordelig resultaat behaald van € 1 miljoen, dit bestaat uit € 0,8 miljoen lagere lasten en € 0,2 miljoen hogere baten dan begroot. De grootste tegenvaller zit bij de opbrengsten van de omgevingsvergunning. Er was in de begroting rekening gehouden met een aantal grote bouw aanvragen, maar die aanvragen komen later. Dat heeft een nadelig financieel effect van € 2,4 miljoen. Daarnaast zijn er nog andere voordelige en nadelige resultaten van beperktere omvang, deze worden bij de programma's toegelicht.

Financiële gezondheid

Het voordelige resultaat levert een positieve bijdrage aan de financiële gezondheid. Budgettair was 2024 een uitdagend jaar: bij de 1^e halfjaarrapportage was het begrotingssaldo voor 2024 € 1,7 miljoen negatief. De maatregelen uit de Kadernota en de extra bijdrage vanuit de SPUK lokale aanpak isolatie zorgden bij de 2^e halfjaarrapportage voor een positief eindsaldo van € 0,6 miljoen.

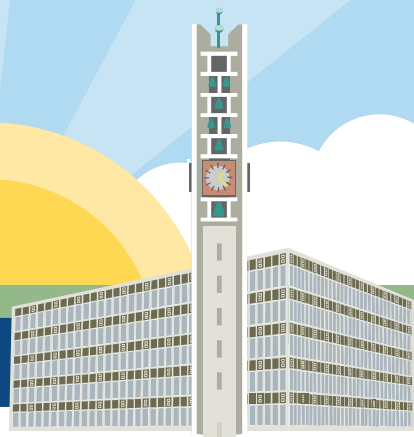
De financiële gezondheid is kwetsbaar: de solvabiliteit is verbeterd tot 20,6% en komt daarmee net boven de ondergrens van 20%. De weerstandsratio is fors verbeterd doordat juridische risico's in omvang zijn afgenomen. In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing is dit verder uitgewerkt. Al deze ontwikkelingen onderstrepen het belang van een weerbare en wendbare financiële huishouding.

In de jaarstukken wordt ook teruggeblikt op de inhoudelijke resultaten die in 2024 behaald zijn. En dat zijn er veel, zo blijkt ook uit de rekening-in-één-oogopslag hierna. Hierin is een mooie balans te zien tussen resultaten voor de korte termijn en werken aan doelstellingen op de langere termijn.

Gemeente Rijswijk

Jaarrekening 2024

Elk jaar legt de gemeente verantwoording af waar het geld naar toe gaat. Dat gebeurt in de jaarrekening. Dit overzicht is een samenvatting van de inkomsten en uitgaven, verdeeld over de verschillende programma's.

Totaal inkomsten € 268,7 miljoen

**Inkomsten Rijk
€ 179,3 miljoen**

**Overige inkomsten
€ 48,5 miljoen**

**Lokale heffingen
€ 40.948 duizend**

Onroerendezaakbelastingen	€ 14.165 duizend
Afvalstoffenheffing	€ 12.239 duizend
Rioolheffing	€ 5.976 duizend
Parkeerbelasting	€ 5.610 duizend
Leges	€ 2.357 duizend
Toeristenbelasting	€ 386 duizend
BLZ-belasting	€ 100 duizend
Marktgelden	€ 91 duizend
Precariobelasting	€ 24 duizend

Totaal uitgaven € 260,6 miljoen

Rijswijk sluit af met een positief saldo van € 8,1 miljoen

**Algemene dekkingsmiddelen
€ 59,2 miljoen**

**Wonen en leven
€ 40,3 miljoen**

**Sociaal Domein
€ 108,7 miljoen**

**Sport, Cultuur en Recreatie
€ 10,3 miljoen**

**Onderwijs
€ 10 miljoen**

**Algemeen Bestuur en Organisatie
€ 8,2 miljoen**

**Openbare Orde en Veiligheid
€ 9,7 miljoen**

**Verkeer en vervoer
€ 12,9 miljoen**

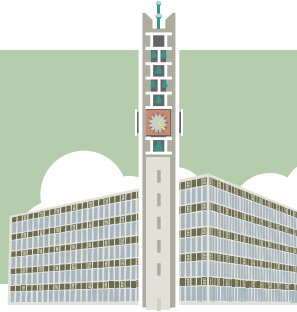
**Economie en werken
€ 1,3 miljoen**

Rijswijk

Highlights

In het oog springende actiepunten in het jaar 2024, per programma.

Algemeen bestuur en organisatie

- Driekwart van de Rijswijkers vindt dat de gemeente heldere taal gebruikt.
- Op 11 plannen of projecten op samen.rijswijk.nl zijn door inwoners in totaal 141 bijdragen en reacties op gegeven.
- De publieksbalies hebben 39.000 bezoekers ontvangen. Dit zijn 13.000 bezoekers meer dan vorig jaar.
- De openingstijden van de publieksbalie zijn verruimd.
- In 2024 werd in 88% van de telefonische vragen doorverbonden met de vakafdeling of direct beantwoord door het RCC. Vorig jaar was dit 86%. De meeste vragen gingen over sociale voorzieningen.

Openbare orde en veiligheid

- Om de signalen van ondermijning te herkennen is voorlichting gegeven aan de buurtpreventie-teams en zijn jongerenwerkers getraind.
- Er zijn zeven woningen en bedrijfspanden gesloten vanwege overtreding van de Opiumwet en/of de Wet Wapens en Munitie of incidenten met gevaar voor de openbare orde en veiligheid.
- De integrale Uitvoerings- en Handhavings-strategie voor de uitoefening van onze vergunnings- en handhavingstaken is vastgesteld.
- De Rijswijkse Pandbrigade heeft in totaal 409 meldingen (o.a. over onrechtmatig wonen, achterstallig onderhoud, overlast en illegale bouwactiviteiten) ontvangen. Daarvan zijn 145 meldingen afgehandeld.
- Er is een Gemeentelijk Team Incidenten als nieuwe crisistructuur ingericht dat bij incidenten op het gebied van openbare orde en veiligheid voor de gemeente kan worden ingezet.
- Tijdens de "Week van de Veiligheid" is samen met de politie en brandweer de "Veiligheidsdag 2024" gehouden. Deze stond in het teken van voorlichting en demonstraties door gemeente, politie en brandweer.

Verkeer en vervoer

- Mobiliteitsstrategie 2040 aangenomen om Rijswijk bereikbaar, veilig, leefbaar en gezond te houden.
- Fietspaden verbeterd (waaronder fietsstraat Rembrandtkade en fietsoversteek Beatrixlaan met het Terras van Sion) en fietsstimulerings-campagne gestart met succesvolle acties voor inwoners.
- Verkeersveiligheid verbeterd door o.a. het plaatsen flitspalen Beatrixlaan (t.h.v. Laan van Sion) en Schoolzone bij Kentalis.
- Het aanbod van deelauto's, deelfietsen en hubs is uitgebreid en beloond met een Deel-Award door Deelmobiliteit.
- Heropening tramhalte Treubstraat/Volmerlaan per januari 2025 voorbereid, evenals 6 NS-sprinter treinen per uur op Station Rijswijk.

Economie en werken

- Actief accountmanagement; 220 werkbezoeken.
- Uitvoeren ondernemerspeiling waarbij we met een 6,5 zijn beoordeeld.
- Bedrijveninvesteringszone (BIZ) Oud Rijswijk gecontinueerd.
- Transformatie Plaspoelpolder naar levendig gebied met functiemenging aan de randen.
- Het middengebied beter benutten als gebied voor bedrijven en werken.
- Aandacht voor Bogaard stadscentrum en Oud Rijswijk: het marktreglement is vernieuwd en het winkelcentrum management is voortgezet.

Onderwijs

- Bliksemstages: 954 leerlingen deelgenomen.
- Sollicitatietraining: 257 leerlingen deelgenomen.
- Gebruik Carrière Coach: 223 leerlingen.
- In het kader van Volwasseneneducatie/bestrijden van laaggeletterdheid is er:
 - Deelgenomen aan het Glazen Radiohuis.
 - Interactieve theatervoorstelling 'Ik ben mijn bril vergeten' georganiseerd: deelname 50 professionals.
 - Gestart met de Taalkeuken bij Don Bosco voor jongvolwassenen: 27 deelnemers.
- Opening nieuwe locatie peuteropvang (met voorschoolse educatie) in RijswijkBuiten.

Sport, cultuur en recreatie

- Vaststellen van een voorlopig ontwerp voor de realisatie van MFA Elzenburg. In de MultiFunctionele Accommodatie worden drie sportverenigingen, fysiotherapeut, een podoloog, een kinderdagverblijf en buitenschoolse opvang gehuisvest.
- De uitvoeringsagenda voor de Brede Spuk is opgesteld en er is gestart met de uitvoering.
- Vanuit het Sportakkoord is het sportimpulsbudget ingezet, waarmee groepen in onze samenleving zijn gestimuleerd te sporten.
- Daarnaast is de beweegmakelaar ingezet.
- Er is een kunstgrasveld bij Vredenburg gerenoveerd en een extra kunstgrasveld op hoekpolder gerealiseerd.
- De herstructurering van sportpark Elzenburg is afgerond.
- Verruiming bemande openingstijden bibliotheek.
- Realisatie kunstwerk KOSMOSBOS bij IKC Montessori Parkrijk.
- Erfgoedverordening en Erfgoednota vastgesteld.
- 1e editie Theater na de Dam mogelijk gemaakt op de avond van de Nationale Dodenherdenking.
- Uitbreiding Uitagenda.
- Vaststelling Toetsingskader Evenementen en meerjarenafspraken Strandwalfestival.

Sociaal domein

- We hebben 275 inwoners in de bijstand aan een arbeidsplaats geholpen.
- In Rijswijk kunnen ouderen met een Ooievaarspas gratis met het OV reizen; 156 van de 290 ouderen maken hier gebruik van.
- Vroegsignalering: ons bereik is verhoogd van 5% naar 30% en helpen we inwoners beter en eerder.
- De Inwonersraad Armoedeverlichting (ervaringsdeskundigen) gaf waardevolle adviezen voor effectiever armoedebeleid.
- Begin december vond in het kader van Orange the World een succesvolle bijeenkomst plaats over huiselijk geweld.
- Praktijkondersteuner Huisarts voor Jeugd (POHJ): in ruim 40% van de hulpvragen was geen verdere doorverwijzing nodig.
- Voortgang lokale Uitvoeringsprogramma Kostenbeheersing Jeugd: een lichte daling van het aantal jeugdigen in zorg en verlaagde kosten per jeugdige is gerealiseerd.
- Het Alzheimer Café in Rijswijk opnieuw opgestart.
- We zijn op straat in gesprek gegaan met inwoners om mentale gezondheid bespreekbaar te maken.

Wonen en leven

- Er zijn 894 woningen opgeleverd (waaronder ruim 300 studentenkamers).
- Meest hondvriendelijke gemeente van Nederland.
- Renovatie speeltuin Inter Amicos.
- Vaststelling nota Speeltuinbeleid.
- Beschoeiing Strijpweg + natuur ecologische zone.
- In het Havengebied is een gescheiden systeem gemaakt voor het opvangen van hemelwater zodat het gebruikt kan worden voor duurzame doeleinden en in plaats van dat het in het riool terecht komt.
- Baggeren en bodemsanering Ons Ideaal.
- 15 voetgangers-/fietsbruggen vervangen.
- Beheerplannen voor zowel wegen en groen 2024-2028 vastgesteld door de Raad.
- Damwand Sammersweg is hersteld en opnieuw aangebracht.
- Het bodemenergieplan is vastgesteld.
- De Energiefixers hebben 1.000 huishoudens geadviseerd en geholpen met energie besparen. De gemeente heeft 70 VvE's (totaal ongeveer 1.700 appartementen) individueel geadviseerd over verduurzaming.
- 52 particuliere woningeigenaren en 9 VvE's hebben een subsidie aangevraagd voor isolatie-maatregelen.
- Brede en intensive deelname van inwoners en VvE's tijdens de nationale klimaatweek.
- 20 energiescans voor bedrijven en maatschappelijke organisaties.
- Er zijn 9 bestemmingsplannen vastgesteld ten behoeve van onze gebiedsontwikkelingen (in totaal goed voor ruim 4.700 nieuwe woningen).
- Er zijn 43 startersleningen verstrekt.
- Er zijn door het doorstroomteam 25 verhuizingen gerealiseerd van senioren die kwetsbaar zijn en/of een schaarse woning achterlaten.
- Het ontwerp van de Omgevingsvisie Rijswijk is ter inzage gelegd.

LEESWIJZER.....	2
INLEIDING.....	4
REKENING IN ÉÉN OOGOPSLAG.....	5

Programma's

Algemeen Bestuur en Organisatie	9
Openbare Orde en Veiligheid	16
Verkeer en Vervoer	22
Economie en Werken	32
Onderwijs	37
Sport, Cultuur en Recreatie	49
Sociaal Domein	58
Wonen en Leven.....	69
Algemene Dekkingsmiddelen en Onvoorzien	87
Toelichting Algemene Dekkingsmiddelen en Onvoorzien	88
Overhead	90

Paragrafen

Weerstandsvormogen en risicobeheersing	93
Onderhoud kapitaalgoederen	99
Bedrijfsvoering	104
Verbonden Partijen	123
Grondbeleid.....	135
Lokale Heffingen	140
Financiering.....	147
RijswijkBuiten	152
Subsidies	156

Jaarrekening

Balans	161
Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	163
Grondslagen	165
Toelichting op de balans	174
Overzicht van de incidentele baten en lasten	197
Toelichting op het overzicht van incidentele baten en lasten	199
Rechtmatigheidsverantwoording	202
Overzicht taakvelden.....	212
Wet Normering Topinkomens	214
Aangenomen amendementen 2024.....	215

Programma's

Algemeen Bestuur en Organisatie

Wat wilden we bereiken?

Visie op het programma

1. We moedigen mensen aan om zelf verantwoordelijkheid te nemen en we ondersteunen eigen plannen en voorstellen van inwoners en ondernemers zo goed mogelijk. Bij maatschappelijke opgaven denken we van tevoren na over hoe we inwoners betrekken en welke rol en bevoegdheden zij hebben. We geven bij elk project heel duidelijk aan of en hoeveel ruimte voor samenwerking er is.
2. In onze communicatie is participatie met inwoners en ondernemers het beginpunt. We communiceren daarom niet alleen voorafgaand of na projecten, maar juist ook tijdens de fase waarin we het project uitvoeren. We blijven daarbij gebruikmaken van traditionele media als de website en huis-aan-huisbladen. Maar ook leggen we meer nadruk op de inzet van social media als Facebook, WhatsApp, LinkedIn, YouTube en Instagram. Hierbij is webcare onmisbaar. Daarnaast zetten we andere communicatiemethoden in, zoals online communities, het online burgerparticipatieplatform Samen.Rijswijk.nl en peilingen. We willen voor iedereen open staan, om actief te kunnen samenwerken met Rijswijkers en partners in Rijswijk. We doen dit door het wijkwethouderschap en werkbezoeken.
3. De gemeente Rijswijk is een toegankelijke en dienstverlenende organisatie die de wensen en behoeften van al haar inwoners, bedrijven en instellingen centraal stelt. We sluiten als gemeente op tijd aan op de omgeving die snel verandert. Daarnaast streven we naar inwonergerichte dienstverlening: digitaal waar het kan, persoonlijk waar het moet.

Doelstellingen

- Samenwerken vanuit eigen kracht;
- duidelijke communicatie;
- goede kwaliteit dienstverlening;
- we verbeteren onze dienstverlening en maken het daardoor met onze dienstverlening gemakkelijk voor de inwoners, bedrijven en instellingen;
- op een nuttige, goede en open manier plaatsen we de inwoner op de eerste plaats bij alles wat we doen;
- we komen onze afspraken na en informeren de inwoners, bedrijven en instellingen op een begrijpelijke manier, op tijd en volledig;
- we bieden waar nodig dienstverlening “op maat” aan inwoners, bedrijven en instellingen;
- we doen ons best om eenzelfde kwaliteitsniveau en serviceniveau te bieden op alle dienstverleningskanalen (digitaal, telefoon, balie, e-mail, social media of post);
- de inwoner kan kiezen van welk dienstverleningskanaal hij/zij gebruik wil maken en waar mogelijk moedigen we ze aan om van het handigste dienstverleningskanaal gebruik te maken.

Wat hebben we er voor gedaan?

Participatie en communicatie

Participatie

In maart 2024 is de participatieverordening door de gemeenteraad vastgesteld ter vervanging van de inspraakverordening. Dit is tot stand gekomen met inbreng van inwoners, raadsleden, college en medewerkers. In oktober 2024 is het daaruit voortvloeiende participatiebeleid door de raad vastgesteld.

Het platform Samen.Rijswijk.nl heeft inmiddels ruim 2.200 geregistreerde deelnemers. Een van de mijlpalen in het participatiebeleid is het platform verder doorontwikkelen en het aantal deelnemers laten groeien.

Samen.Rijswijk.nl in 2024	
Totaal aantal gebruikers in 2024	2.205
Toename t.o.v. 2023	278
Aantal projecten totaal	60
Waarvan aantal in 2024	11
Aantal bijdragen	141 (waarvan 89 bijdragen ^{*1} en 52 reacties ^{*2})
Aantal (dis)likes	175 likes (duimpje omhoog)
	6 dislikes (duimpje omlaag)
Onderwerpen met de meeste bijdragen	1 Veiligheid
	2 Mobiliteit
	3 Wonen
Onderwerpen met de meeste reacties	1 Sport en spelen
	2 Cultuur, sport en evenementen
	3 Veiligheid

^{*1} Een bijdrage is een idee dat iemand inzendt, bijvoorbeeld https://samen.rijswijk.nl/nl-NL/ideas/vernieuwde-boomspiegels-aan-de-lange-dreef-in-nderhoud?phase_context=171f011c-3866-462f-8e82-d9c0268a6b29

^{*2} Een reactie is een reactie op een bijdrage (zoals de link hierboven) of op een project, zie bijvoorbeeld onderaan deze pagina: <https://samen.rijswijk.nl/nl-NL/projects/herinrichting-tulpstraat>

Jongerenparticipatie

Er zijn in 2024 meerdere gesprekken gevoerd met jongeren die initiatieven willen nemen gericht op jongerenparticipatie. Zo zijn er gesprekken geweest met jonge inwoners die een jongerenraad willen oprichten. Ook zijn er verkennende gesprekken geweest met Tienskip. Tienskip is een stichting die zich inzet voor het verkleinen van de kloof tussen jongeren en (lokale) democratie. Doel is te onderzoeken of zij in Rijswijk projecten kunnen uitvoeren waarbij jongeren hun stem kunnen laten horen over wat zij belangrijk vinden.

Voor het 8e jaar hebben in 2024 14 basisscholen weer kinderen uit groep 7 afgevaardigd voor de Kinderrechtenambassadeurs. De Kinderrechtenambassadeurs komen elke maand bij elkaar in het Huis van de stad en gaan dan onder begeleiding van een kinderrechtencoach in gesprek over wat ieder kind nodig heeft om veilig en gezond op te groeien. Eén van de activiteiten van de kinderrechtenambassadeurs is het kindervragenuur met de gemeenteraad en collegeleden. Daarnaast hebben de kinderen meerdere adviezen uitgebracht over onder armoede, milieu en taal.

Op middelbare scholen zijn we verdergegaan met Speaking Minds. Speaking Minds is een jongerenparticipatieproject van Save the Children waarbij jongeren betrokken worden bij het maken van lokaal beleid. Inmiddels zijn de jongerencoaches opgeleid om de methodiek Speaking Minds toe te passen en wordt in nauwe samenwerking met het onderwijs het volgende project voorbereid.

We gaan door met het uitwerken van meerdere vormen van jeugdparticipatie, waarbij we ook de raad nadrukkelijker willen betrekken.

Communicatie

Wij hebben het communicatiebeleid in juli 2024 vastgesteld. Dit vormt de leidraad voor alle communicatie met onze inwoners, ondernemers, vertegenwoordigers van (maatschappelijke) organisaties en bedrijven. Het beschrijft onze visie op communicatie en geeft richting aan onze werkwijze. Wij hebben de raad hierover met een informatiebrief in oktober 2024 geïnformeerd.

Na de vaststelling van het communicatiebeleid, zijn wij aan de slag gegaan met de uitwerking daarvan, zoals met de voorbereiding van een nulmeting die ons inzicht zal geven in de

communicatiebehoefte van de inwoners. In onderstaand overzicht ziet u het aantal volgers en het bereik van onze kanalen.

Kanaal / middel	Aantal volgers	Bereik
Facebook	6.300	65.500
Facebook stories	6.300	3.100
Facebook reels	6.300	4.500
LinkedIn	9.000	195.000
Instagram	2.245	2.500
Instagram stories	2.245	2.100
Instagram reels	2.245	1.250
X	5.075	62.000

Van de 68% inwoners / ondernemers dat het afgelopen jaar contact heeft gehad met de gemeente, deed 59% dat via de website of app, zo blijkt uit de Burgerpeiling.

Website	Aantal bezoekers/gebruikers	Top 5 best bezochte pagina's
www.rijswijk.nl	Totaal: 812.899 - Waarvan uit Nederland: 766.564 (94,3% van het totaal aantal bezoekers)	1. Home 2. Parkeren in Rijswijk 3. Parkeren voor bezoekers 4. Afspraak maken 5. Parkeergebieden

Begrijpelijke taal

We hebben in december 2024 afscheid genomen van de huidige meeleesgroep. Acties voortkomend uit de Direct Duidelijk Deal waaronder de meeleesgroep, maar ook trainingen voor medewerkers op het gebied van begrijpelijk schrijven hebben geleid tot duidelijkere brieven en teksten. Uit de Burgerpeiling 2024 (RIB 25 008), die in de periode van april t/m juni 2024 is uitgevoerd en waarbij ook vragen zijn gesteld over de gemeentelijke dienstverlening, blijkt dat 74% van de ondervraagden vindt dat de gemeente heldere taal gebruikt. Onze inspanningen op het gebied van duidelijke taal gaan onverminderd door.

Publieke Dienstverlening

In 2024 hebben veel inwoners en ondernemers een bezoek gebracht aan het Huis van de stad. Bij aankomst werden deze verwelkomd door een gastvrouw- of heer. Zo heeft de afdeling Burgerzaken het afgelopen jaar 40.000 bezoekers ontvangen aan de publieksbalies. Dat zijn er 13.000 meer dan in 2023. Deze sterke stijging is met name toe te schrijven aan de paspoortpiek, maar ook aan de groei van de gemeente in inwoneraantal en aan onze nieuwe locatie. Door de aanwezigheid van de bibliotheek Rijswijk en Trias wordt het Huis van de stad druk bezocht.

Tabel aantal bezoekers 2024 per maand:

2024	Januari	Februari	Maart	April	Mei	Juni
Aantal bezoekers	2.766	3.451	3.765	4.202	4.217	3.639

2024	Juli	Augustus	September	Oktober	November	December
Aantal bezoekers	4.060	2.806	2.573	3.186	2.675	2.681

Onze publieke dienstverlening is in 2024 aangepast. De publieksbalies zijn ook de maandagmiddag opengegaan. Daarnaast hebben wij de vrije inloop gereguleerd door deze op de ochtenden en donderdagavond aan te bieden. Hierdoor kunnen we de bezoekersstromen beter beheersen en de wachttijden zoveel mogelijk beperken. Naast de aangepaste openingstijden zijn er ook extra medewerkers aangenomen.

In mei 2024 verwelkomde de gemeente Rijswijk haar 60.000^e inwoner. Nieuwe inwoners worden met een brief welkom geheten. In deze brief worden zij uitgenodigd om deel te nemen aan een stadswandeling. Dit doen wij in samenwerking met de Historische Vereniging Rijswijk.

Nieuwe Nederlanders zijn tijdens negen naturalisatieceremonies welkom geheten in Rijswijk. In totaal zijn er 223 personen in 2024 tot Nederlander genaturaliseerd. Na afloop van de naturalisatieceremonie ontvangen zij een foto waarop zij samen met de (loco-)burgemeester staan afgebeeld.

Het aantal gesloten huwelijken en partnerschapsregistraties in 2024 bedraagt 462. Hiervan waren er 95 kosteloos.

In juni 2024 organiseerden wij de Europees Parlementsverkiezingen. Deze zijn mede door inzet van vele vrijwilligers en medewerkers van de gemeente succesvol verlopen.

Het afgelopen jaar is de toegankelijkheid voor minder digitaal vaardige inwoners een belangrijk thema geweest. Voor deze groep is waar nodig hulp en ondersteuning geboden. Zoals bij het invullen van formulieren en bij het ontwikkelen van digitale vaardigheden. Dit gebeurde in samenwerking met onder andere Welzijn Rijswijk en het Informatiepunt Digitale Overheid (onderdeel van de bibliotheek).

Steeds meer inwoners weten de weg te vinden naar onze Sociaal Raadsvrouw. In totaal hebben 1.084 inwoners ondersteuning en onafhankelijk advies gekregen bij vragen over wet- en regelgeving.

Naast de hierboven genoemde activiteiten hebben we verder uitvoering gegeven aan de in 2022 vastgestelde strategie Publieke Dienstverlening. Dit loopt via twee uitvoeringsplannen: Uitvoeringsplan Dienstverlening DNA en Uitvoeringsplan Digitalisering dienstverlening. Deze lopen beide tot 2027.

Het uitvoeringsplan Dienstverlening DNA

Het uitvoeringsplan Dienstverlening DNA legt de nadruk op bereikbaarheid, kwaliteitsmanagement, gedrag & cultuur.

Bereikbaarheid

Inwoners en ondernemers die telefonisch contact opnemen met de gemeente worden geholpen door het Rijswijks Contact Centrum (RCC). In 2024 zijn er 84.818 inkomende telefoongesprekken afgehandeld. Deze zijn zelf afgehandeld door het RCC, zijn doorverbonden naar de vakafdelingen of er is een terugbelnotitie gemaakt. Het totaal aantal telefoontjes ligt hoger dan vorig jaar.

In 2024 werd in 88% van de gevallen doorverbonden met de vakafdeling of werd een vraag direct beantwoord door het RCC. In 2023 was dat 86%. Voor 12% van de binnengekomen telefoongesprekken wordt een notitie aangemaakt voor de vakafdelingen met het verzoek contact op te nemen met de inwoner of ondernemer.

In 2024 hebben we verder opvolging gegeven aan het plan van aanpak telefonische bereikbaarheid (opgesteld in 2022). In dit plan zijn 5 resultaten gedefinieerd, waarvan de eerste 3 al eerder zijn afgerond:

- afspraken maken over bereikbaarheid vakafdelingen
- visie op bereikbaarheid
- implementeren van een nieuw contactsysteem
- behalen servicenormen
- continu verbeteren

Om de interne bereikbaarheid te verbeteren is begin 2024 een nieuwe en innovatievere telefooncentrale geïnstalleerd. Daarnaast is in 2024 verdergegaan met het ontwikkelen van een dashboard om meer informatie te genereren over het behalen van de gestelde servicenormen voor telefonie. Deze kunnen we nu kwantitatief en kwalitatief inzichtelijk maken. Met deze verkregen informatie stellen we onze dienstverlening waar nodig bij.

De gemiddelde wachttijd voor het Rijswijks Contact Centrum was in 2024 1:12 minuten. Vorig jaar lag deze op 1:38 minuten. Onze servicenorm van 2:30 minuten is hiermee behaald.

Tabel aantal calls en gemiddelde wachttijd 2024 per maand:

2024	Januari	Februari	Maart	April	Mei	Juni
Aantal calls	6.046	8.609	7.498	7.202	7.601	6.683
Gemiddelde wachttijd	00:35	01:24	01:25	01:11	01:19	01:07

2024	Juli	Augustus	September	Oktober	November	December
Aantal calls	7.090	6.360	6.384	7.486	7.209	6.650
Gemiddelde wachttijd	01:19	01:09	01:23	01:41	00:54	00:55

Kwaliteitsmanagement

Naast het monitoren van de telefonische bereikbaarheid is eind 2024 de implementatie van het project inwoners en ondernemers Contact Monitor (KCM) afgerond. Met KCM meten we met een vragenlijst de tevredenheid van onze inwoners en ondernemers over de geleverde diensten (bijvoorbeeld op de website en na baliebezoek). Op basis van deze uitkomsten wordt onze dienstverlening waar nodig aangepast.

In 2024 is de Burgerpeiling van Waar staat je gemeente uitgevoerd. Dit is een onderzoek onder inwoners op verschillende thema's: Woon- en leefklimaat, Relatie inwoner-gemeente, Dienstverlening, Zorg en Welzijn en Inspanningen gemeente. Binnen ieder thema worden verschillende vragen gesteld. Bij elk thema wordt de inwoners gevraagd een totaaloordeel te geven.

	2024	Vorige peiling (2021)	Referentie gemeenten
Woon- en leefklimaat	6,8	6,8	6,4
Relatie inwoner-gemeente	5,9	6,2	5,9
Dienstverlening	6,7	6,9	6,5
Zorg en Welzijn	6,3	*	6,3
Inspanningen gemeente	6,4	*	6,5

** Niet vergelijkbaar vanwege andere vraagstelling*

Inwoners waarderen elk thema met een voldoende (rapportcijfers van 5,9 tot 6,8). Inwoners van referentiegemeenten geven vergelijkbare cijfers per thema, waarbij Rijswijk iets hoger scoort op Woon- en leefklimaat (6,8 ten opzichte van 6,4) en Gemeentelijke dienstverlening (6,7 ten opzichte van 6,5). Inwoners geven voor alle moeite die de gemeente neemt voor inwoners een 6,4. Als vergelijking ziet u in de laatste kolom het gemiddelde oordeel van andere gemeenten van 50.000 tot 100.000 inwoners die hetzelfde onderzoek uitvoerden in 2024.

Gedrag en Cultuur

In 2024 is de (online) training Gastgerichtheid en dienstverlening vernieuwd. Hierin leren medewerkers onder andere over onze missie, visie en kernwaarden en bijbehorend gastgericht gedrag. Deze e-learning is inmiddels verplicht onderdeel van de leerlijn die nieuwe medewerkers volgen en is beschikbaar voor alle medewerkers.

Dienstverlening doen we samen. Daarom nodigde het Rijswijks Contact Centrum (RCC) collega's uit om langs te komen bij het RCC. Zo kregen medewerkers een beter begrip voor het werk van het Rijswijks Contact Centrum en werden afspraken gemaakt over de samenwerking rondom telefonische bereikbaarheid.

In ons werk zetten we de inwoner en ondernemer centraal. Sinds 2022 bestaat er de Inwoner & Ondernemer Centraal Bokaal: om successen te vieren en te laten zien wat er allemaal kan en voor goeds gebeurt op het gebied van gastgerichtheid in onze organisatie. Ook in 2024 beloonden we weer verschillende teams voor het net dat stapje extra zetten voor onze inwoners en ondernemers.

Het uitvoeringsplan Digitalisering

Met het programma Digitalisering Dienstverlening werken we aan een toekomstbestendige dienstverlening die onder andere zorgt voor transparante en snelle beantwoording van vragen van inwoners. Afgelopen jaar is een herijking geweest van het programma, waarbij een verduidelijking is aangebracht in de doelstellingen van het programma. De doelstellingen van het programma richten zich op het aanbieden van digitale producten en diensten aan inwoners, met een focus op aanvraag en voortgang van processen die vallen binnen de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer ('Wmebv'). Daarnaast verbeteren we de digitale afhandeling van processen, wat zowel de efficiëntie als de archivering ten goede komt. Bovendien biedt de digitale afhandeling inwoners inzicht in de status van hun aanvraag of melding.

Vanuit het herijkte programma is een start gemaakt met voorbereidingen voor het digitaliseren van de dienstverlening bij team Burgerzaken (Maatschappelijke Ontwikkelingen), Inkomen en Participatie (Sociaal Domein) en Maatschappelijke Ondersteuning en Jeugd (Sociaal Domein). Tegelijkertijd zijn we verdergegaan met het digitaliseren van de dienstverlening bij team Vergunningen (Ruimtelijke Ontwikkelingen).

Wat heeft het gekost?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)						
Algemeen Bestuur en Organisatie		Realisatie 2023	Primitief 2024	Gewijzigde raming 2024	Realisatie 2024	Afwijking (+ = voordeel)
0010 Bestuursorganen	Lasten	1.357	1.855	1.991	2.738	-747
	Baten	99				
Saldo		-1.258	-1.855	-1.991	-2.738	-747
0011 Bestuurlijke samenwerking	Lasten	439	502	502	591	-89
	Baten	1				
Saldo		-438	-502	-502	-591	-89
0030 Burgerzaken	Lasten	1.421	2.709	2.506	2.271	235
	Baten	841	1.290	1.240	1.354	114
Saldo		-580	-1.419	-1.266	-916	349
0031 Verkiezingen / referenda	Lasten	428	277	246	225	21
	Baten					
Saldo		-428	-277	-246	-225	21
0032 Publieke dienstverlening	Lasten	3.439	2.196	1.741	1.351	389
	Baten	4	2	2	8	6
Saldo		-3.436	-2.194	-1.739	-1.344	395
0060 Bestuursondersteuning raad en rekenkamerfunctie	Lasten	964	848	1.008	982	26
	Baten					
Saldo		-964	-848	-1.008	-982	26
5801 Mediabeleid	Lasten	47	50	50	49	1
	Baten					
Saldo		-47	-50	-50	-49	1
Programmatotalen	Lasten	8.096	8.437	8.043	8.207	-164
	Baten	945	1.292	1.242	1.362	120
Saldo		-7.152	-7.144	-6.801	-6.845	-44

Het verschil tussen de begroting (na wijziging) en het werkelijke saldo van baten en lasten is € 44.000 nadelig. Indien het verschil op de baten of lasten per beleidsproduct boven de € 100.000 zijn, worden deze hieronder toegelicht:

Programma / beleidsproduct (bedrag x € 1.000)	Saldo Baten	Saldo Lasten
Algemeen Bestuur en Organisatie		
0010 Bestuursorganen		-747
Ieder jaar wordt de voorziening voor de pensioenen (gewezen) wethouders geactualiseerd.		-700
Dit jaar is er € 0,7 miljoen gedoteerd aan de voorziening.		
De resterende overschrijding ten op zichte van het budget wordt verklaard door (kleine) overschrijdingen op diverse andere begrotingsposten.		-47
0030 Burgerzaken	114	235
Vanwege de paspoortpiek en de groei van het inwonersaantal, zijn er meer reisdocumenten aangevraagd dan initieel verwacht. Ook de baten bij rijbewijzen liggen hoger dan ten tijde van het opstellen van de begroting 2024 was voorzien en ook dit komt deels door de groei van het inwonersaantal van de gemeente Rijswijk. Daarnaast zijn in 2024 meer aanvragen tot naturalisatie ingediend, wat tot hogere inkomsten leidt.	114	
Voor de uitvoering van burgerzaken zijn er minder kosten gemaakt omdat vacatures tijdelijk niet zijn ingevuld in afwachting van plannen die voor kwaliteit van de dienstverlening en de beheer van de gemeentelijke website uitgewerkt werden. Ook werd een vacature tijdelijk niet ingevuld als invulling van de personele maatregel die in de eerste halfjaarrapportage 2024 is opgenomen.		326
Vanwege de paspoortpiek en de groei van het inwonersaantal, zijn er meer reisdocumenten aangevraagd dan initieel verwacht. Daardoor liggen de kosten hoger dan begroot. Meer inwoners hebben een aanvraag tot naturalisatie ingediend, waardoor ook deze lasten hoger uitvallen dan begroot.		-91
0032 Publieke dienstverlening		389
Voor de uitvoering van de publieke dienstverlening zijn er minder kosten gemaakt omdat vacatures tijdelijk niet zijn ingevuld in afwachting van plannen die voor kwaliteit van de dienstverlening en de beheer van de gemeentelijke website uitgewerkt werden. Ook werd een vacature tijdelijk niet ingevuld als invulling van de personele maatregel die in de eerste halfjaarrapportage 2024 is opgenomen.		221
Een aantal digitaliseringstrajecten, zoals het verSaaSing van Key2betalen, zijn door de herijking van het uitvoeringsprogramma Digitalisering Dienstverlening doorgeschoven naar 2025, waardoor deze kosten lager zijn uitgevallen dan begroot. Daarnaast lagen de overheadkosten van het Rijswijks Contactcentrum onder het begrote bedrag.		168

Openbare Orde en Veiligheid

Wat wilden we bereiken?

Visie op het programma

De visie bestaat uit het behouden en voortdurend verbeteren van Rijswijk als een prettige, leefbare en veilige gemeente om in te wonen en te werken. Aangezien veiligheid een gedeelde verantwoordelijkheid betreft die de grenzen van de openbare orde overstijgt, vraagt dit om inspanning van de gemeente, de professionele partners, én van de bewoners en bedrijven in Rijswijk.

Uitgangspunten daarbij zijn een brede kijk op veiligheid met een integrale aanpak, een goede samenwerking met alle betrokken partijen op lokaal en regionaal terrein en een centrale regierol voor de gemeente in het algemeen en de burgemeester in het bijzonder.

Doelstellingen

De meeste thema's die in het beleid zijn genoemd lopen ook door in 2024, mede door wettelijke taken maar ook omdat deze thema's altijd wel een onderdeel vormen van de brede aanpak in Veiligheid. Te denken valt aan de High Impact Crimes en de regierol die de gemeente hierin heeft.

Het Strategisch Veiligheidsbeleid 2022-2026 gaat voort op de drie uitgangspunten van het Strategisch Veiligheidsbeleid 2017-2021 die nog steeds actueel zijn. Deze uitgangspunten zijn de dragers voor alle activiteiten die Rijswijk onderneemt in het brede veiligheidsdomein.

1. Brede kijk op veiligheid

- Veiligheid is een maatschappij brede opgave die de grenzen van de openbare orde overstijgt. Rijswijk werkt aan een integrale aanpak en integrale organisatie van veiligheidsopgaven.
- Maatschappelijke ontwikkelingen kunnen om snel en flexibel handelen vragen, waardoor eerder vastgestelde prioriteiten moeten kunnen wijken. Niet het aanbod, maar de maatschappelijke vraag is leidend. Verschil mag er zijn tussen wijken, bewoners, instellingen en bedrijven.

2. Samenwerken aan veiligheid

- Veiligheid is ieders verantwoordelijkheid. Bewoners, bedrijven, maatschappelijke instellingen en de overheid, iedereen is medeverantwoordelijk om Rijswijk vertrouwd en veilig te houden en draagt hieraan bij naar eigen kennis, kunde en draagkracht.
- Eigen verantwoordelijkheid betekent ruimte voor eigen initiatieven. Daarbij wordt het algemeen belang altijd goed afgewogen. Uitgangspunt voor de gemeente is dat alle belanghebbenden een vergelijkbare plek en rol krijgen.
- We onderkennen het belang van samenwerking om de vraagstukken en de maatschappelijke opgaven van de toekomst de baas te zijn. De gemeente Rijswijk is een toegankelijke, betrouwbare partner om mee samen te werken. Voor de strategische partners in het veiligheidsdomein, maar net zo goed als voor de bewoners die met eigen initiatieven komen.
- Als betrouwbare samenwerkingspartner geeft Rijswijk zelf het goede voorbeeld, onder meer door vergunningverlening, door toezicht te houden en regels te handhaven. Daarbij zijn handhaving en inspectie geen doel op zich, maar een middel om maatschappelijke effecten te bereiken.

3. Regie op veiligheid

- De gemeente Rijswijk heeft de regierol in het veiligheidsdomein. De burgemeester coördineert vanuit haar wettelijke taken voor Openbare Orde en Veiligheid.
- Rijswijk brengt partijen samen, faciliteert en ondersteunt samenwerking in het veiligheidsdomein. Ook als de gemeente zelf geen partner is in het samenwerkingsverband.

Indicatoren

Indicator	Realisatie 2022	Streefwaarde 2023	2024	2025	2026	2027
1. Verwijzingen naar HALT	33	32	31	30	29	28
2. Winkeldiefstallen	29,15	2,6	2,5	2,4	2,3	2,2
3. Geweldsmisdrijven	45,49	4	3,9	3,8	3,8	3,8
4. Diefstal/inbraak uit woning	21,78	1,5	1,4	1,3	1,3	1,2
5. Vernieling en beschadiging	38,11	4,8	4,7	4,6	4,5	4,4

Toelichting op indicatoren:

Indicator	Eenheid	Bron	Bijzonderheden
1. Verwijzing naar HALT	Aantal	HALT	Meer investeren in preventie, waardoor verwijzingen kunnen afnemen
2. Winkeldiefstallen	Aantal geregistreerd per 100.000 inwoners ¹	Waarstaatjegemeente.nl	
3. Geweldsmisdrijven	Aantal geregistreerd per 100.000 inwoners ¹	Waarstaatjegemeente.nl	Geweldsmisdrijven worden niet dusdanig geregistreerd. Onder geweldsmisdrijven wordt verstaan; openlijk geweld, bedreiging en mishandeling.
4. Diefstal/inbraak uit woning	Aantal geregistreerd per 100.000 inwoners ¹	Waarstaatjegemeente.nl	
5. Vernieling en beschadiging	Aantal geregistreerd per 100.000 inwoners ¹	Waarstaatjegemeente.nl	

¹ Tot op heden gebruikten wij eenheden per 100.000 inwoners omdat deze eenheden aanvankelijk ook waarstaatjegemeente.nl werden gebruikt. Dit is sinds een paar jaar gewijzigd naar per 10.000 inwoners. De indicatoren worden derhalve nu weergegeven per 10.000 inwoners zodat we in de lijn gaan lopen met de eenheden uit waarstaatjegemeente.nl (bijv. diefstal/inbraak woning; was 2,18 per 100.000, nu 21,78 per 10.000)

Op structurele basis vindt monitoring plaats, aan de hand van cijfers en gebeurtenissen, en mocht dit nodig zijn wordt in samenspraak met de veiligheidspartners her-geprioriteerd binnen de vastgestelde thema's.

Wat hebben we er voor gedaan?

Veiligheid

De aanpak van ondermijning betrof in 2024 een gemeente brede inzet waarbij toezicht, handhaving, controle en bestuurlijke weerbaarheid een hoofdrol speelden. De aanpak van ondermijning omvat de uitvoering uit de bestuurlijke portefeuilles "Voorkomen Ondermijning" en "Ondermijning". Door de gemeente werd op beide portefeuilles ingezet. Hierbij kreeg zij voor haar bestuurlijke aanpak ondersteuning vanuit het RIEC. Zo hebben wij in 2024, in samenwerking met het RIEC, meerdere bewustwordingsbijeenkomsten georganiseerd voor diverse teams en werd er een bijeenkomst georganiseerd voor buurtpreventen om signalen van ondermijning te leren herkennen. Ter voorkoming van ondermijning heeft de gemeente binnen district E, in samenwerking met het RIEC, een e-learning ondermijning gelanceerd voor de buurtpreventen en de inwoners van onze gemeente. Met de extra structurele (versterkings)gelden voor de ondermijningsaanpak die het RIEC Den Haag heeft ontvangen van het ministerie van JenV zijn diverse jongerenwerkers getraind in het herkennen van signalen van ondermijning in relatie tot het voorkomen van jonge aanwas in de criminaliteit. In 2024 werd ook gestart met het Project Dealbreakers. In 2024 werd de tweede wijkboa met taakaccent ondermijning verwelkomt en werden beide wijkboa's met taakaccent ondermijning extra geschoold in het herkennen van signalen. Team handhaving en team bijzondere wetten krijgen sinds het derde kwartaal vanuit het RIEC ondersteuning bij hun werkzaamheden. Sinds het vierde

kwartaal is de gemeente aangesloten bij de Meld Misdaad Anoniem campagne met de focus op onze bedrijventerreinen.

In 2024 werd er diverse malen bestuurlijk opgetreden om de openbare orde en veiligheid te herstellen. In totaal werden er zeven panden (woningen en bedrijfspanden) door de gemeente gesloten, omdat bijvoorbeeld de Opiumwet en/of de Wet Wapens en Munitie werden overtreden of vonden er incidenten plaats waarbij er sprake was van een reële dreiging van geweld op een pand. In 2024 werd er ook eenmaal cameratoezicht, met een tijdelijk karakter, ingesteld als herstelmaatregel.

Ook vonden er in 2024 diverse integrale controles plaats. Deze controles werden uitgevoerd omdat er sprake was van RIEC-casus, er signalen waren dat er mogelijk sprake was van malafide bedrijvigheid of werd er gecontroleerd in samenwerking met de Rijswijkse pandbrigade. Vanuit team handhaving werden diverse bestemmingsplan controles uitgevoerd. Daarbij werden diverse overtredingen aangetroffen op het gebied van de Opiumwet en de Wet Wapens en Munitie, waarna de politie en het Openbaar Ministerie de aangetroffen misstanden verder hebben opgepakt.

In 2024 werd ook de beleidsregel “drugshandel op straat” ingevoerd, waardoor er een last onder dwangsom kan worden opgelegd als er een overtreding plaatsvindt. Relevant is ook te noemen dat wij het lokale beleid omtrent het sluiten van woningen op grond van artikel 13B van de Opiumwet hebben herzien en geen onderscheid meer maken tussen de huursector en de koopsector. In november hebben het RIEC en de gemeente voor de gemeenteraad van Rijswijk een presentatie over de aanpak van Ondernijning gegeven.

Project Dealbreakers

In 2024 is het project Dealbreakers van start gegaan in het Stanislas Beweegcollege. Hierbij is gebruik gemaakt van aanbod dat beschikbaar is voor eerstejaars leerlingen. Hiernaast hebben docenten meegedaan aan de alerttraining om signalen die mogelijk wijzen op deelname aan drugscriminaliteit te herkennen.

Ook is een nieuw signaleringsoverleg georganiseerd om op casusniveau te bespreken hoe wordt omgegaan met zorgwekkende signalen. Aan het overleg nemen verschillende partijen deel zoals (online) jongerenwerkers, de politie, gemeente Rijswijk (handhaving, Veiligheid en Jeugd Onderwijs Scholen) en het Stanislascollege. Het aanbod Dealbreakers is bij de samenwerkingspartners (Welzijn Rijswijk, politie, Stanislascollege, etc.) en leerlingen van het eerste jaar zeer positief ontvangen.

In Stanislascollege namen naast de eerstejaars ook de tweedejaars deel aan het aanbod en er is vanuit meerdere Rijswijkse middelbare scholen interesse getoond om Dealbreakers ook in hun lescurriculum op te nemen.

Wijkveiligheid

In 2024 is vanuit wijkveiligheid vooral incidentgestuurd gewerkt. Sommige incidenten hebben zo'n grote impact in een buurt gehad dat een actieplan werd opgesteld voor extra aandacht. Zodoende is een actieplan voor het Havenkwartier en Pasgeld opgesteld. Hiernaast is ter voorkoming van inbraakpreventie een Donkere Dagen actie gehouden. In samenwerking met de woningcorporaties en de politie zijn inwoners geïnformeerd hoe zij hun woning beter tegen inbraak kunnen beveiligen.

In het laatste kwartaal is naar aanleiding van de veiligheidsmonitor 2023 samen met samenwerkingspartners (woningcorporaties, politie en Welzijn Rijswijk) nieuwe invulling gegeven aan het bestaande wijkveiligheidsoverleg. Er is behoefte om de samenwerking binnen het wijkveiligheidsoverleg te intensiveren en effectiever in te zetten.

Aandachtlocatie stationsgebied

In 2024 is er ingezet op het terugdringen van High Impact Crimes (HIC), veel voorkomende criminaliteit en diverse vormen van overlast. Naast cameratoezicht in het stationsgebied is ook gewerkt aan een Lokaal veiligheidsarrangement voor Station Rijswijk.

Senioren en veiligheid

In 2024 heeft team Veiligheid veel extra en onvoorziene tijd en capaciteit moeten inzetten naar aanleiding van meldingen en incidenten op verschillende gebieden zoals (de aanpak van) woonoverlast, wijkveiligheid, huiselijk geweld, femicide en ondermijning. Bij ernstige en acute incidenten werd met een gemeentelijke crisisaanpak gewerkt.

De activiteiten om in 2024 aandacht te besteden aan de doelgroep senioren konden door de benodigde inzet van team Veiligheid op deze thema's niet worden uitgevoerd. De doelstelling om de weerbaarheid van senioren tegen (online) criminaliteit te vergroten door middel van voorlichting is echter nog steeds van belang en onveranderd.

Cybersecurity en digitale criminaliteit

In 2024 hebben wij diverse stappen gezet om bij te dragen aan bewustwording en samenwerking op cybersecurity en digitale criminaliteit. Zo zijn we in 2024 gestart met het opbouwen van een samenwerkingsrelatie met het Regionaal Samenwerkingsverband Integrale Veiligheid (RSIV). Deze samenwerking richt zich op het ontwikkelen van een programma voor senioren om in 2025 verschillende gerichte acties te ondernemen.

We hebben in 2024 meerdere afspraken gehad met het Platform Veilig Ondernemen (PVO) waar ook het BBR een aantal keer bij aansloot.

Preventie met gezag

In mei 2024 heeft de gemeente Rijswijk een aanvraag ingediend om de lokale preventieaanpak van (georganiseerde en ondermijnende) jeugdcriminaliteit te versterken in het kader van het landelijke programma Preventie met gezag (Pmg). De aanvraag is in juli 2024 toegekend. Dit betekent dat Rijswijk voor een periode van drie jaar in totaal € 1.239.672,- (exclusief BTW) aan extra middelen ontvangt.

Met de gelden van Pmg zal Rijswijk de komende drie jaar de aanpak van jeugdcriminaliteit versterken. Met de Pmg gelden wordt een integrale aanpak ontwikkeld waarbij bewezen preventieve interventies worden ingezet. Hiervoor is voor 3 jaar subsidie toegekend vanuit het Ministerie Justitie en Veiligheid (juli '24 t/m juni '27).

Doel van het programma is om te voorkomen dat kinderen, jongeren en jongvolwassenen in de leeftijd van 8 tot en met 27 jaar in de (georganiseerde en ondermijnende) jeugdcriminaliteit terecht komen, of daar verder in afglijden met focus op de preventieve aanpak. Dit willen we bereiken door de tijdelijke middelen van Preventie met gezag te gebruiken om duurzaam te investeren in de lokale preventieaanpak jeugdcriminaliteit.

In 2024 hebben we een verdiepende analyse opgesteld voor beter zicht op de actuele situatie voor (jonge) kinderen en beter zicht op specifieke doelgroepen zoals jonge aanwas en doorgroeiers. Dat hebben we samen met partners gedaan, zodat we wetenschappelijke inzichten en data combineren met straatkennis en signalen, trends en ontwikkelingen in onze wijken en scholen. De probleemanalyse is in november 2024 afgerond en aan de gemeenteraad gezonden.

Inspectie en Handhaving

De gemeentelijke visie op integrale handhaving waaronder die op het gebied van leefbaarheid en veiligheid is vastgelegd in gemeentelijk handhavingsbeleid. Op basis van omgevingswetgeving is de integrale Uitvoerings- en Handhavingsstrategie vastgesteld over de uitoefening van onze vergunnings- en handhavingstaken. Deze zijn aangepast aan de huidige opgaven binnen de fysieke leefomgeving zoals de onderdelen milieu, bouwen en wonen en APV. Dit is nodig vanwege de decentralisatie van de bodem- en ondergrondtaken, afval, energiebesparing, de Wet kwaliteitsborging bouwen (Wkb) en de Omgevingswet. Hierbij spelen de wijzigingen in de werkwijze door de invoering van de Omgevingswet en de Wkb een hoofdrol. De toezichtstaken milieu of taken van andere disciplines die raakvlakken hebben met milieu zijn opgenomen in de jaarlijkse werkplannen van de Omgevingsdienst Haaglanden.

Handhaving openbaar gebied en Team Toezicht & Parkeren

De huidige inzet op overlast en kleine ergernissen die de leefbaarheid aantasten in de openbare ruimte (afval, verkeer, hondenbeleid) is voortgezet en de buitengewoon opsporingsambtenaren (boa) sporen strafbare feiten op in onder andere de openbare ruimte. De boa's hebben primair een handhavende en toezichthoudende functie en stellen zich dienstbaar op.

Bij het Team Toezicht & Parkeren zijn we gestart met de nieuwe scanoplossing met het doel om verdere optimalisatie en professionalisering binnen de parkeerketen te bewerkstelligen. De gestelde eisen in het selectieproces zijn geformuleerd met het oog op het verzekeren van kwaliteit, efficiëntie en doelgerichtheid in onze handhavingsactiviteiten. Nu de nieuwe scanoplossing er is, zijn we de vacante formatieplaatsen bij team Toezicht & Parkeren aan het invullen. Het aantal fte is daarbij verhoogd naar 8 waarmee we op een dag twee diensten kunnen draaien en het aantal scans is verdubbeld.

Rijswijkse pandbrigade

Op 1 januari 2024 is de Rijswijkse Pandbrigade (RPB) van start gegaan. Doel is de opsporing en aanpak van misstanden door oneigenlijk gebruik van woningen en panden en woonoverlast. Daarbij kan worden gedacht aan illegale kamergewijze verhuur, woningsplitsing, overbewoning en ernstige onderhoudsproblemen.

De RPB reageert op meldingen en spoort ook zelf misstanden op. Meldingen kunnen door inwoners worden ingediend via een speciaal daarvoor opgezet meldpunt. In 2024 zijn in totaal 409 meldingen ontvangen. De ontvangen meldingen gingen vooral over onrechtmatig wonen en gebruik (164), achterstallig onderhoud (85), overlast (57) en illegale bouwactiviteiten (30).

Samen met onze partners zoals de toezichthouders van de Basisregistratie personen, boa's, team Veiligheid en ook toezichthouders van de Veiligheidsregio Haaglanden en de GGD heeft de RPB de meldingen geprioriteerd, werden bezoeken integraal voorbereid en gezamenlijk uitgevoerd. In 2024 zijn vanaf mei maandelijks in de avonduren panden bezocht. Tijdens de bezoeken is aandacht geschonken aan de oorzaak van ongewenst en illegaal woongedrag en werden, waar nodig, partners zoals maatschappelijk werk betrokken. Met de 'overtreders' zijn gesprekken gevoerd, eventueel naar oplossingen gezocht en als dit niet mogelijk is handhavend opgetreden.

Van de 409 meldingen zijn 145 meldingen afgehandeld (stand 14 januari 2025).

Overgang Wet kwaliteitsborging

De Wet kwaliteitsborging voor het bouwen hevelt uitvoering van de technische toetsingen aan het Bouwbesluit en het toezicht op de technische aspecten uit het Bouwbesluit over naar private partijen. In 2024 hebben we ons gericht op de effecten en een soepele overgang van beide wetten met behoud van kwaliteit. Voor beide wetten is een goed werkend digitaal stelsel noodzakelijk.

De toezichthouders bijzondere wetten APV zijn in 2024 efficiënter gaan samenwerken met het team Vergunningen binnen de taken van toezicht en advisering met betrekking tot de regels van Algemene Plaatselijke Verordening. Daarbij is er extra aandacht op de naleving van de voorwaarden van de exploitatie- en alcoholwetvergunning bij een horeca- of slijtersbedrijf en werken ze nauw samen met de boa's in de controle op de naleving van de Alcoholwet (verstrekken van drank aan minderjarigen en wederverstrekking).

Wat heeft het gekost?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)						
Openbare Orde en Veiligheid		Realisatie 2023	Primitief 2024	Gewijzigde raming 2024	Realisatie 2024	Afwijking (+ = voordeel)
1100 Openbare Orde en Veiligheid	Lasten	2.896	3.367	3.525	3.523	2
	Baten			439	406	-33
Saldo		-2.896	-3.367	-3.086	-3.118	-31
1200 Brandweer	Lasten	6.187	6.092	5.863	5.995	-132
	Baten					
Saldo		-6.187	-6.092	-5.863	-5.995	-132
1201 Rampenbestrijding	Lasten	78	64	158	128	30
	Baten	20				
Saldo		-59	-64	-158	-128	30
Programmatotalen	Lasten	9.161	9.523	9.547	9.646	-99
	Baten	20		439	406	-33
Saldo		-9.141	-9.523	-9.108	-9.240	-132

Het verschil tussen de begroting (na wijziging) en het werkelijke saldo van baten en lasten is € 132.000 nadelig.

Programma / beleidsproduct (bedrag x € 1.000)		Saldo Baten	Saldo Lasten
Openbare Orde en Veiligheid			
1200 Brandweer			-132
De afrekening voor het Functioneel Leeftijd Ontslag (FLO) van het brandweerpersoneel is hoger uitgevallen dan begroot.			-132

Verkeer en Vervoer

Wat wilden we bereiken?

Visie op het programma

Gezonde mobiliteit in een stad die groeit. Dat vraagt om een nieuw evenwicht tussen bereikbaarheid, leefbaarheid en veiligheid. Daarom willen we ons mobiliteitssysteem veranderen. We zetten daarbij nadrukkelijk in op het aantrekkelijker maken van onze infrastructuur voor voetgangers, fietsers, openbaar vervoer en deelmobiliteit. Naast een goede autobereikbaarheid kunnen onze inwoners dan ook kiezen voor minstens even aantrekkelijke andere manieren van vervoer. De basis hiervoor is gelegd in het mobiliteitsvisie en -programma uit 2021.

In 2023 werd de mobiliteitsstrategie afgerond. Deze mobiliteitsstrategie geeft aan hoe we de mobiliteitsvisie willen realiseren. Een belangrijk principe daarin is dat al onze inwoners de belangrijkste voorzieningen in de buurt van hun woning moeten kunnen bereiken. Voor mobiliteit betekent dat, dat er allereerst goede loop- en fietsverbindingen moeten zijn, zodat mensen vanzelf hiervoor kiezen voor de korte reisafstanden. Wie iets verder moet reizen kiest voor deelmobiliteit (e-bike, bakfiets, scooter, etc.) of het OV. Voor de grotere afstanden kan men gebruik maken van de trein en de auto. In deze benadering kiezen mensen dus bewust voor de manier van verplaatsen die past bij hun reis. In de vastgestelde mobiliteitsvisie wordt dit het STOMP-principe genoemd Stappen (lopen), Trappen (fietsen), Mobility as a Service (deelmobiliteit), Openbaar vervoer en de (Privé)auto. Daarbinnen is er veel aandacht voor het ruimtegebruik van parkeren voor auto en fiets. De mobiliteitsstrategie zou eind 2023 of begin 2024 in de raad worden behandeld.

Op basis van de mobiliteitsstrategie zijn infrastructurele maatregelen nodig vanuit verschillende perspectieven zoals: verkeersveiligheid, de overgang van 50km/u naar 30 km/u wegen en de verbetering van fietspaden en -routes. Ook zullen er campagnes komen om onze bewoners te stimuleren om meer gebruik te maken van (o.a.) fiets en openbaar vervoer. Al deze maatregelen worden uitgewerkt in een uitvoeringsplan wat leidt tot een meerjarenplan voor mobiliteit. In het voorjaar van 2024 is dit gereed en wordt helder welke kosten hiervoor begroot worden. Deze projecten zullen in de eerste halfjaarrapportage 2024 worden opgenomen.

In het licht van de aanstaande mobiliteitsstrategie is het voorliggende programma Verkeer en Vervoer enigszins 'beleidsarm' en geënt op het programma zoals dat het afgelopen jaar voorlag. In 2024 wordt op basis van die mobiliteitsstrategie nieuw beleid, nieuwe indicatoren en investeringen voor de komende jaren opgesteld.

Maar ook nu moet het verkeer doorstromen, met een toenemend aantal werkzaamheden in de regio (infrastructuur en woningbouw) wordt de druk op het wegennet steeds groter. Dit vraagt meer aandacht voor de afstemming van werkzaamheden en daarmee de inzet op een goede verkeersregie en de daarbij behorende regionale afstemming.

Indicatoren

Op basis van de dit jaar uit te werken mobiliteitsstrategie worden er nieuwe indicatoren voor de mobiliteit en verkeersveiligheid uitgewerkt. Deze worden met ingang van 2025 ingevoerd. Daarom zijn bij de jaren na 2024 alleen de streefwaarde voor laadpalen en de laatste in te richten schoolzone opgenomen.

Indicator	Streef-					
	Realisatie	waarde				
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Lengte aangelegd fietspad in asfalt/comfortklinkers in meters	0	500	500			
Aantal nieuwe schoolzones per jaar bij bestaande en nieuw te vestigen basisscholen	1	2	1	4		
Aantal (semi) openbare e-laadpunten	130	170	200	290	350	410
Aantal fietsklemmen in openbare (bewaakte) stallingen en bij OV haltes						

Wat hebben we er voor gedaan?

Verkeer en Vervoer

Mobiliteitsstrategie 2040

In april 2024 stelde de raad de mobiliteitsstrategie vast. Op basis van vier doelen: bereikbaarheid, veiligheid, leefbaarheid en gezondheid zijn zeven strategische keuzes gedefinieerd. Deze keuzes zijn uitgewerkt per gebied en voor het gehele mobiliteitsnetwerk: lopen, fiets, openbaar vervoer, deelmobiliteit en auto. Waarbij het principe van STOMP (volgorde van prioriteit: stappen (lopen), trappen (fietsen), openbaar vervoer, mobiliteitsdiensten (deelmobiliteit) en privéauto) het uitgangspunt is. De mobiliteitsstrategie is de basis voor de verdere uitwerking van de mobiliteit in Rijswijk. Dit is uitgewerkt in de bijbehorende uitvoeringsagenda.

In 2024 is de wettelijk verplichte top 15 van mobiliteitsdata op orde gebracht. Deze data zijn nodig om het aanbieden van verkeersapps (door commerciële aanbieders als Garmin en TOMTOM) te verbeteren en maken het mogelijk hier beter op te sturen. De milieuzone en schoolzones binnen Rijswijk zijn dit jaar aan deze data top 15 toegevoegd.

Op basis van de mobiliteitsstrategie zijn onder andere de onderstaande infrastructuurprojecten opgestart en in voorbereiding genomen:

- Steenlaan (herinrichting, onder andere van 50 naar 30 km/u en verbeteren fietscomfort)
- Voetpad Laan van Sion – Park Zwethzone (aanleg voetpad)
- Laan van Sion (van 50 naar 30 km/u)
- Herinrichting Lindelaan
- Fietspad Generaal Spoorlaan (tussen Huis te Landelaan en Steenvoordelaan)
- Van Rijnweg/Van der Kooijweg (vergroten verkeersveiligheid, beperken sluipverkeer)

We zijn gestart met het programmeren van de verschillende projecten in de openbare ruimte, waarbij een integrale aanpak centraal staat. Onze focus ligt op projectmatig werken om de beheersing van de projecten verder te verbeteren. Door een integrale planning van alle bouwactiviteiten en verwachte werkzaamheden, sturen we op het behoud van een toegankelijke en leefbare stad. Dit doen we in nauwe afstemming met omliggende gemeenten en weg- en spoorbeheerders, zodat de werkzaamheden regionaal goed op elkaar zijn afgestemd.

Naast het opstellen van een integrale planning is ook een integraal programma van eisen ontwikkeld. Hiermee streven we naar efficiëntere processen en zorgen we voor een uniforme aanpak bij de inrichting van de openbare ruimte.

Verkeersregie

We hebben een uitvraag opgesteld om de verkeersregie in Rijswijk te verbeteren. Dit omvat het evalueren van het huidige proces, het uitwerken van processen voor reguliere en tijdelijke verkeersmaatregelen, en het identificeren van benodigde databronnen. Daarnaast worden concrete aanbevelingen geformuleerd om deze processen binnen de organisatie te implementeren.

Grote infrastructurele projecten

Er is een aantal grote projecten in Rijswijk en de regio in voorbereiding en in uitvoering.

Station Rijswijk

Het stationsgebied is gedateerd en sluit niet meer aan bij de huidige behoeften en het intensievere gebruik, mede door de groei van de stad. We willen een nieuw hoogwaardig station en een stationsomgeving die aansluit op de ambities van Rijswijk om een groene en toegankelijke stad te zijn waar wandelen, fietsen en gebruik van openbaar vervoer voorop staat. Het station vormt dan het hart van het mobiliteitssysteem. Om meer duiding en kaders te geven aan deze ambitie, is in 2024 gewerkt aan de voorbereiding van een bestuurlijke opdracht.

Station RijswijkBuiten

Er is, samen met NS en ProRail, een eerste ontwerp van het station RijswijkBuiten gemaakt om na te gaan hoe dit station in te passen is. Dit heeft geresulteerd in twee mogelijke locaties voor het station, welke nog verder uitgewerkt zullen worden alvorens er een keuze gemaakt wordt voor de definitieve locatie.

Prinses Beatrixlaan

In 2024 heeft de planuitwerking van het project Bovengronds Verstedelijkingsontwerp Beatrixlaan plaatsgevonden. Dit leidt tot de conclusie dat het project de beoogde doelen uit de onderliggende bestuursovereenkomst met Den Haag en MRDH niet gaat bereiken en realisatie dus niet wenselijk en haalbaar is. Opvolgend gaan we met onze regionale partners op zoek naar een passende oplossing die leidt tot een duurzame toekomst van de Prinses Beatrixlaan. Een toekomst met aandacht voor doorstroming en bereikbaarheid van alle modaliteiten én voor leefbaarheid, oversteekbaarheid en ontwikkelmogelijkheden voor Bogaard Stadscentrum.

Geestbrugweg/Herenstraat/CID Binckhorst

Begin 2024 is het externe projectteam (IPM-team) van het project bereikbaarheid CID-Binckhorst gestart met de planning en studiefase, waarin het voorkeursalternatief – een tramverbinding via de Geestbrugweg tussen de Binckhorst en Delft – verder wordt uitgewerkt. De entree van Oud Rijswijk (Herenstraat) en de tunnel onder de Haagweg zijn, naast de Geestbrug, Geestbrugweg en de kruising met de Haagweg, onderdeel van de scope.

In 2024 is gewerkt aan het schetsontwerp, het verkeersonderzoek, een notitie reikwijdte en detailniveau (NRD) voor het plan-MER en een intergemeentelijke gebiedsvisie. Daarnaast is het participatie- en communicatietraject ingericht en opgestart. Een werkgroep met betrokken inwoners is betrokken bij de verdere uitwerking. Naar verwachting duurt deze planning en studiefase tot medio 2026.

Verbetermaatregelen A4

Het proces tot verbetering van de A4 is nog altijd gepauzeerd. Het herstarten van het project binnen afzienbare termijn ligt, in verband met beschikbare financiën van het ministerie van I&W, niet in de lijn der verwachting. In overleg met het Ministerie wordt bekeken wat dat betekent voor de gemeente Rijswijk en de afspraken die zijn opgenomen in de afgesloten bestuursovereenkomst.

Het ministerie is akkoord met het gebruik van de Hof van Elsenburg-locatie voor andere doeleinden.

Mobiliteit

Lopen

In 2024 is de looproute voor mensen met een visuele beperking van de Sporthal De Schilp naar de bushaltes De Schilp aangelegd. Ook is een start gemaakt met de voorbereiding van goede looproutes voor mensen met een visuele beperking in het kader van de verlenging van de bushaltes van buslijn 63.

In aansluiting op de mobiliteitsstrategie is een start gemaakt met het uitwerken van een plan voor lopen in Rijswijk, dit is inclusief uitvoeringsagenda's.

Fietsen

In 2024 is het gedeelte van de Rembrandtkade tussen de Lindelaan en de Sir Winston Churchillaan omgebouwd tot fietsstraat. Het fietspad langs de Sammersweg is in 2024 in uitvoering gegaan. Daarnaast is een aantal projecten voor verbetering van fietsroutes opgestart.

In 2024 is ook gestart met de campagne voor het stimuleren van het fietsgebruik. Er was een publiekscampagne "Kort ritje? Da's zo gefietst!". Daarnaast waren er een fietstassenchallenge, fietslichtjesactie, spiegeltjesactie en fietsenmaker bij bedrijven en scholen. Alles is gecommuniceerd via lokale pers en sociale media.

Fietsparkeren

Begin 2024 hebben we een eerste proef gedaan om op verzoek van bewoners een fietsvlonder te plaatsen. Een fietsvlonder is een tijdelijke invulling van een parkeervak om te onderzoeken of er behoefte is voor extra vaste fietsnietjes. Deze proef heeft niet geleid tot het definitief plaatsen van extra fietsnietjes. De fietsvlonder blijft beschikbaar voor bewoners van Rijswijk om na te gaan of het plaatsen van extra fietsnietjes, in parkeervakken voor de auto, zinvol is en draagvlak heeft.

Op verschillende locaties in Rijswijk zijn, op initiatief van bewoners en van de gemeente extra fietsnietjes geplaatst om het fietsparkeren beter te reguleren.

Openbaar Vervoer

Er is gestart met de voorbereiding van de aanleg van een busstrook langs de Prinses Beatrixlaan tussen de A4 en de Admiraal Helfrichsingel. Doel is om de vertraging die buslijn 61 daar heeft (tot 6 minuten vertraging) op te heffen. Ook is voor buslijn 61 gestart met de voorbereiding van een nieuwe bushalte langs de Prinses Beatrixlaan met de kruising bij de Laan van Sion. Voor buslijn 23 is gestart met de voorbereiding van de verlenging van de bushaltes in verband met de invoering van langere bussen.

Studie 50/30 HTM

Onder leiding van HTM is een ambtelijke studie gestart om regionaal te verkennen wat de impact is van het verlagen van de maximumsnelheid van het OV van 50 naar 30 km per uur. Daarbij wordt een set aan maatregelen opgesteld dat gemeenten en vervoerders kan helpen om het openbaar vervoer soepel te laten doorstromen.

Zuidwestland corridor

In 2023 is de preverkenning Zuidwestlandcorridor afgerond. Hierin was o.a. een tangentverbinding opgenomen met een ligging tussen Rijswijk en Delft. In 2024 hebben gemeenten Den Haag, Rijswijk en Delft (en eventueel Zoetermeer en op termijn Pijnacker-Nootdorp) gezamenlijk gewerkt aan het idee voor een vervolgvragenkenning waarin verschillende regionale bus- en tramverbindingen in samenhang zijn bekeken.

Halte Treubstraat

Tijdens Corona is als Corona-maatregel door de MRDH o.a. de halte Treubstraat tijdelijk opgeheven. Bewoners en BBR (namens de ondernemers) hebben zich gedurende het jaar 2024 actief ingezet voor het heropenen van deze halte. Na uitgebreide ambtelijke en bestuurlijke inspanning is in juli 2024 door de MRDH besloten de halte per januari 2025 te heropenen en op te nemen in de vervoersplannen 2025.

Deelmobiliteit

Er is regulier overleg met de aanbieders van deelmobiliteit om de ontwikkelingen en eventuele klachten te monitoren. De eerder gestarte samenwerking met omliggende gemeenten om beleid en afstemming van deelmobiliteit te realiseren heeft vervolg gekregen. Hierbij wordt ingezet op hubs voor deelmobiliteit, koppeling met openbaar vervoer en het (financieel) ondersteunen van mogelijke groei van deelmobiliteit voor fiets en auto.

De aanbieder van deelscooters Go Sharing heeft zich in 2024 teruggetrokken uit Rijswijk en veel andere steden.

Auto

Op basis van de mobiliteitsstrategie is de kaart voor het categoriseren van 50 en 30 km/u wegen afgestemd met de omliggende gemeenten en hulpdiensten. De routes voor de hulpdiensten vragen nog verdere afstemming in verband met de aanrijtiden van de hulpdiensten. Op basis van de huidige kaart zijn een aantal wegen (zoals de Laan van Sion) geselecteerd die nu voorbereid worden om van 50 naar 30 km/u te kunnen worden aangepast.

Laadinfrastructuur 2023-2030

De plankaart laadpalen is geactualiseerd en aangepast zodat op- en aanmerkingen eenvoudig op de kaart kunnen worden verwerkt. Er zijn gesprekken gevoerd met de regio over het vervolg op de huidige concessie en privé aansluitingen. In 2024 zijn er ca. 30 nieuwe laadpalen geplaatst en is een aantal verouderde laadpalen vervangen.

Verkeersveiligheid

Uit recente cijfers en onderzoek (Ongevallenanalyse fietsers en bromfietsers 2024) constateren we dat het aantal ongevallen blijft stijgen. In Rijswijk verslechtert de verkeersveiligheid harder dan in omliggende gemeentes. Vooral het aantal fiets- en bromfietsongevallen neemt de afgelopen jaren sterk toe. Ook raken er meer mensen gewond en zien we dat jongeren vaak betrokken zijn. Veel ongevallen zijn het gevolg van (riskant) rijgedrag. Denk aan het overtreden van de verkeersregels, afleiding of rijden op een opgevoerde e-bike. Maar ook kan deelnemen aan het verkeer voor bepaalde doelgroepen lastig zijn, bijvoorbeeld voor iemand die al wat ouder is of niet (goed) kan fietsen.

Om Rijswijk verkeersveiliger te maken hebben we ingezet op drie sporen: infrastructurele maatregelen, gedragsmaatregelen en handhaving.

Gedrag: We zetten naast infrastructuur en handhaving in op gedragsbeïnvloeding met campagnes, voorlichting en educatie. Gedrag is een (mede) veroorzaker van veel ongevallen in Rijswijk. In 2024 voerden we 5 verkeersveiligheidscampagnes: MONO, BOB, LichtAAN, Wij Gaan Weer Naar School en Maak van Rijswijk geen Racewijk. Bij iedere campagne waren er campagneteams actief om Rijswijkers bewust te maken van de gevaren en het belang van eigen gedrag. We werkten hierbij meerdere keren samen met de politie. Daarnaast faciliteerden we voor verschillende doelgroepen educatie, namelijk: het fietsexamen, dode hoeklessen, opfriscursus fiets en opfriscursus auto.

Schoolzones: Om de verkeersveiligheid rondom basisscholen te verbeteren en kinderen op een leuke manier de verkeersregels te leren worden Dick Bruna schoolzones aangelegd. In 2024 legden we een schoolzone bij Kentalis de Voorde aan. Daarnaast zijn alle schoolzones in Rijswijk ingevoerd in

het Nationaal Wegenbestand. Hierdoor worden automobilisten die gebruik maken van navigatie een geattendeerd op het naderen van een schoolzone tijdens het begin en einde van schoolzone.

Impulsverkeersveiligheid: In het kader van de impulsverkeersveiligheid is er Rijkssubsidie voor vijf infrastructurele verkeersveiligheidsprojecten gekregen. Er zijn in 2024 drie projecten uitgevoerd waarmee de oversteekbaarheid voor langzaam verkeer is verbeterd en minder hard kan worden gereden.

Flitspalen: In 2022 is het Openbaar Ministerie akkoord gegaan met het plaatsen van flitspalen in beide richtingen op de Prinses Beatrixlaan ter hoogte van het Terras van Sion. Door de werkzaamheden aan de Warmteling konden de flitspalen niet direct geplaatst worden. De werkzaamheden zijn inmiddels afgerond en in Q4 2024 zijn de flitspalen geplaatst.

Regionale samenwerking

Netwerkstrategie Den Haag

Gemeente Den Haag heeft een eerste versie van de netwerkstrategie voor 2050 opgesteld. Deze is door Den Haag afgestemd met onder andere omliggende gemeenten, waaronder Rijswijk. Dit heeft ertoe geleid dat de netwerken van Den Haag op een goede wijze aansluiten op die van Rijswijk. In de komende periode wordt dit verder uitgewerkt.

MRDH Mobiliteitsvisie 2040

De MRDH is in 2024 gestart met het schrijven van een Regionale Mobiliteitsvisie 2050. Hiervoor zijn verschillende ambtelijke sessies en een bestuurlijke bijeenkomst gehouden, waarin onderdelen van deze mobiliteitsvisie zijn gedeeld en reflecties zijn opgehaald. Dit proces zal ook binnen Rijswijk een vervolg krijgen.

MRDH overleggen (AoVa)

Via het Ambtelijk Overleg Vervoersautoriteit (AoVa) en Bestuurlijke Commissie Vervoersautoriteit (BcVa) brengen wij periodiek de belangen van Rijswijk in ten aanzien van regionale verkeers- en vervoersprocessen en hiermee bewaken wij deze.

Parkeren

Parkeernormen

In 2024 is gestart met een actualisering van data als input voor nieuwe realistische parkeernormen. Een nadere analyse van deze gegevens zal ook inzicht geven in daadwerkelijk autobezit bij diverse nieuwbouw/transformatie projecten. Eind 2024 is de opdracht voor het opstellen van een nieuwe kadernota parkeren verstrekt. Het opstellen van nieuwe parkeernormen is gekoppeld aan deze opdracht.

Parkeren

Op 1 februari is Rijswijk aangesloten bij Coöperatie Servicehuis Parkeer en Verblijfsrechten (SHPV) en op de parkeerdatabase Nationaal Parkeer Register (NPR). Daarnaast is op 1 februari gestart met een nieuwe scanoplossing (scanauto en nieuwe software). Daarbij is herkenning van geparkeerde voertuigen binnen vooraf gedefinieerde parkeerplaatsen (GIS-kaart) aanmerkelijk verbeterd. Ook is door vernieuwde (infrarood)camera's de kwaliteit van foto's beter.

In 2024 is betaald parkeren ingevoerd in het Havenkwartier deel van de Plaspoelpolder. Dit is in goed overleg met bestaande ondernemers en de BBR uitgevoerd.

In het kader van de financiële kadernota en de begroting zijn besluiten genomen over parkeertarieven, uitbreidingen rond gebiedsontwikkelingen en uitbreiding van reguleringstijden. In 2024 is gestart met het opstellen van een plan van aanpak waarin planning en uitvoering worden geconcretiseerd.

Kostendekkendheid naheffingsaanslag Parkeerbelasting 2024

Op basis van het "Besluit gemeentelijke parkeerbelastingen" stelt de raad jaarlijks het bedrag vast dat wordt nageheven op basis van een raming van de kosten. Om hierover transparant en duidelijk te zijn, is de raming opgenomen in de begroting. De raming met toelichting is gekoppeld aan posten in de begroting. De kostenraming wordt in het kader van bezwaar en beroep en bij WOO-verzoeken regelmatig opgevraagd.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)						
Verkeer en Vervoer		Realisatie 2023	Primitief 2024	Gewijzigde raming 2024	Realisatie 2024	Afwijking (+ = voordeel)
2100 Wegen, straten en pleinen	Lasten	7.887	7.631	7.051	7.830	-779
	Baten	941	431	431	1.167	737
Saldo		-6.946	-7.200	-6.620	-6.663	-43
2110 Verkeer	Lasten	1.518	1.198	1.283	1.082	202
	Baten		23	23	30	7
Saldo		-1.518	-1.175	-1.261	-1.052	208
2120 Openbaar vervoer	Lasten	158	201	192	197	-5
	Baten					
Saldo		-158	-201	-192	-197	-5
2140 Parkeren	Lasten	1.081	2.369	2.451	2.865	-414
	Baten	4.042	4.838	5.218	5.611	393
Saldo		2.961	2.469	2.767	2.746	-21
2400 Waterwegen	Lasten	1.286	1.327	909	969	-61
	Baten					
Saldo		-1.286	-1.326	-908	-969	-61
Programmatotalen	Lasten	11.929	12.725	11.886	12.944	-1.057
	Baten	4.983	5.292	5.672	6.808	1.136
Saldo		-6.946	-7.433	-6.215	-6.136	79

Het verschil tussen de begroting (na wijziging) en het werkelijke saldo van baten en lasten is € 79.000 voordelig. Indien het verschil op de baten of lasten per beleidsproduct boven de € 100.000 zijn, worden deze hieronder toegelicht:

Programma / beleidsproduct (bedrag x € 1.000)	Saldo Baten	Saldo Lasten
Verkeer en Vervoer		
2100 Wegen, straten en pleinen	737	-779
Er zijn diverse schades gereden aan de openbare verlichting. Een gedeelte van deze schades kunnen worden vergoed vanuit de NODR en deze zijn verantwoord als baten.	134	
Dit zijn de opbrengsten die we hebben gegenereerd uit vergunde leges kabels en leidingen zijn hoger dan begroot.	146	
In 2024 waren er een aantal grote projecten waaruit we extra opbrengsten hebben ontvangen door de sanering van kabels en leidingen (Dunea en Stedin bv).	343	
Het project WarmtelinQ voorziet in vergoedingen voor de inzet van een projectleider en gemaakte uren voor het project. Door extra inzet zijn de vergoedingen die we hebben ontvangen over 2024 hoger dan begroot.	74	
Gemelde schades aan de openbare ruimte worden vergoed middels een NODR uitkering. Dit is een soort verzekering die als bemiddelaar ervoor zorgt dat er schade- en kostenafhandeling plaatsvindt.	23	
De resterende extra baten ten op zichte van het budget worden verklaard door (kleine) extra baten op diverse andere begrotingsposten.	17	
Bij de begroting was uitgegaan dat er meer aan investeringsprojecten toegerekend zou worden, maar uiteindelijk is er meer werk verricht voor exploitatieprojecten.		-390
Er zijn schades gemaakt aan de openbare ruimte die niet gemeld zijn door de veroorzaker. Deze kosten zijn niet te verhalen op de veroorzaker en moeten dus betaald worden uit het budget van het beleidsproduct.		-196
De hogere energieprijis leidt tot substantieel hogere kosten voor openbare verlichting. Gezien de hoeveelheid openbare lichtmasten en het totale energieverbruik (ondanks onze overgang naar LED), is deze post opgelopen.		-80
Er is meer inhuur geweest in 2024, omdat werkzaamheden die normaliter door een interne medewerker uitgevoerd worden vanwege ziekte extern zijn weggezet.		-55
De resterende overschrijding ten op zichte van het budget wordt verklaard door (kleine) overschrijdingen op diverse andere begrotingsposten.		-58
2110 Verkeer		202
Bij het bepalen van de doorbelasting is er meer aan het beleidsproduct Parkeren toegerekend en voor ongeveer hetzelfde bedrag minder aan het beleidsproduct Verkeer.		373
De overschrijding op de verkeersregulerende maatregelen is het gevolg van de Brickyard backoffice kosten van het camerasysteem Bogaard stadscentrum en Oud-Rijswijk. Brickyard faciliteert en verwerkt in de backoffice het hele proces van een foto van een voertuig (auto of scooter) die het winkelgebied inrijden tot verbalisering vanuit het CJIB Leeuwarden. Ook versturen zij automatisch de waarschuwingsbrieven bij een 1e overtreding, bij de 2e overtreding volgt een proces verbaal. Deze geplande backoffice kosten waren bij de aanleg van het camerasysteem begroot en voorzien en zouden worden opgenomen in de begroting, maar zijn uiteindelijk destijds tenietgedaan. Deze kosten moeten we dus structureel meenemen in de jaarlijkse kosten en opnemen in de 1ste halfjaar rapportage.		-64
De overschrijding op verkeersveiligheid van € 64.000 is ontstaan door het uitvoeren van extra verkeersveiligheidscampagnes die gedekt werden door een extra subsidie van € 47.000 die we ontvangen hebben vanuit de MRDH.		-64
De resterende overschrijding ten op zichte van het budget wordt verklaard door (kleine) overschrijdingen op diverse andere begrotingsposten.		-43
2140 Parkeren	393	-414
Door uitbreiding van toezicht en handhaving (inzet personeel en scancapaciteit) is de betalingsbereidheid vergroot, waardoor ook de proceskosten binnen parkeerketen zijn gestegen.		-60
Bij het bepalen van de doorbelasting is er meer aan het beleidsproduct Parkeren toegerekend en voor ongeveer hetzelfde bedrag minder aan het beleidsproduct Verkeer.		-324
Diverse kosten m.b.t. parkeren zoals BTW over de incassokosten, BTW betalingskortingen en abonnementen.		-30
Er zijn extra baten door de overgang naar een nieuwe concessie voor laadinfrastructuur, waarbij de verrekening voor energiekosten uit de jaren 2021-2023 is afgewikkeld.	135	
De gerealiseerde baten uit parkeerautomaten en belparkeren overstijgen de begrote baten vanwege een hogere bereidheid te betalen voor parkeren.	221	
De resterende hogere baten ten op zichte van het budget worden verklaard door (kleine) baten op diverse andere begrotingsposten.	37	

Investeringsen

Investering (bedrag x € 1.000)	Begrote lasten	Werkelijke lasten	Saldo lasten	Begrote baten	Werkelijke baten	Saldo baten
Aanleg en inrichting Laan van 't Haantje	33	2	31			
Aanleg tweerichtingenfietspad Veraartlaan route a4	354		354	100		-100
Fase 2 Bogaardplein	207		207	100		-100
Fietspaden in asfalt 2024	701	31	670	408		-408
Fietsroute RijswijkBuiten-Den Haag (sterroute 2)	172	2	170	234		-234
Fietsroute Romeinse route (SW ChurchillIn)fase 2	96		96	295		-295
Fietsstraat Delftweg	55	1	55			
Fietstunnel spoor Den Haag-Rotterdam	4.363		4.363	2.150		-2.150
Herinr.Geestbrugw./masterpl. bereikbaarh.CID-Binck	2.700		2.700			
Herinr.vrijkomend openb.geb.voorm.tunnel Haagweg	230		230			
Herinricht.incl. fietspaden Steenlaan+Tulpstraat				150	150	
Herstel asfaltwegen 2024	1.310	933	377			
Herstel kademuur Sammersweg	496	299	197	149	8	-141
Herstellen (duiker)bruggen 2024	2.003	1.300	703			
Impuls verkeersveiligheid	231	203	28	207	47	-160
Infrastructuur Prinses Beatrixlaan	11.977	77	11.900	2.250		-2.250
Inrichting autotunnel Laan van 't Haantje	282		282			
Inrichting bos- en parkloper in Pasgeld	1.450	10	1.440			
Integrale herinrichting probleemstraten 2024	6.548	1.626	4.922	976	684	-292
Investeringsen station Rijswijk	904	689	215			
Invoeren nieuwe inzameling 2024	674	333	341			
Kwaliteitsimpuls Plaspoelpolder	124		124			
Kwaliteitsverbetering onderdoorgang Hoornbrug	398	116	282			
Langzaamverkeersbrug over de Pr. Beatrixlaan	1.500	65	1.435			
Meekoppelkansen voorbereidingskrediet	16		16			
Opwaarderen grote probleemstraten 2022	548		548			
Opwaarderen kansrijke plekken 2024	267	22	245			
Opwaarderen kleine kansrijke plekken	178	131	47			
Project verkeersveilig inrichten van Rijnweg	1.700		1.700			
Rotonde Diepenhorstlaan + groen assenkruis	917	5	913	1.023		-1.023
Tweerichtingen fietspad Beatrixl i.c.m. Warmtelinq	850	2	848	680		-680
Verb. verkeersveiligheid Schaapweg tussen Samw.GSL	15		15	75	72	-4
Verb.comfort tegelfietspad Sammersweg ism gem.D-H	503	13	490	328	186	-142
Verb.fiets en verkeersveiligheid Laan van Beens	860	3	857	470		-470
Verbeteren wandelroutes van/naar RijswijkBuiten	71		71			
Verkeersaanpassing Ireneln/Beatrixln HBG-locatie	210		210	105		-105
Verkeersveilige herinr. Geestbrugweg (fase 2)	16	2	14	120	51	-69
Verkeersveilige schoolomgeving	1		1	38		-38
Verkeersveilige schoolomgeving 2021-2022	66	52	14			
Verkeersveiliger maken kruispunt Pr. Beatrixlaan	528	157	371			
Verkeersveiligheid oversteekplaatsen	29		29			
Verkennd ontwerp Geestbrugweg	53	191	-138	50	308	258

Investering (bedrag x € 1.000)	Begrote lasten	Werkelijke lasten	Saldo lasten	Begrote baten	Werkelijke baten	Saldo baten
Vervangen beschoeiingen 2024	1.808	686	1.122		97	97
Vervanging armaturen 2024	234	200	34			
Vervanging beschoeiing Sion RijwijkBuiten	839	46	793			
Vervanging kabelnet openbare verlichting 2024	850	393	457			
Vervanging lichtmasten 2024	197	165	32			
Vervanging verkeerslichteninstallaties 2024 (20jr)	154	149	5	190	44	-147
Vervanging verkeerslichteninstallaties 2024 (40jr)	1.103	219	884	60	63	3
Voorbereiding herinrichting Lange Kleiweg	297	40	257			
Voorbereidingskr.gebiedsontwikkeling station Rsw	153	2	152			
Voorbereidingskrediet ondertunneling Pr.Beatrixln.	330	2	327			
Eindtotaal	49.602	8.169	41.433	10.156	1.708	-8.448

Economie en Werken

Wat wilden we bereiken?

Economische Visie 'Rijswijk Onderneemt' als leidraad

In lijn met de 'Economische Visie Rijswijk Onderneemt' geven we in 2024 een verdere impuls aan de Rijswijkse economie. Dit op basis van onze eigen kracht en anticiperend op regionale ontwikkelingen, rekening houdend met trends en ontwikkelingen met een groot maatschappelijk belang.

Ons doel

We willen inwoners in (de regio van) Rijswijk een baan kunnen bieden die bij hen past. De grote diversiteit aan bedrijven zorgt daarbij voor een gevarieerd aanbod: op kantoor werken, in een werkplaats, een onderzoekslaboratorium, zelfstandig of onder begeleiding. We koesteren de aanwezige diversiteit aan werkgelegenheid en zetten verder in op het versterken van de sectoren gericht op innovatie, techniek en energie.

Om het ondernemers- en vestigingsklimaat te versterken, en daarmee werkgelegenheid te behouden en aan te trekken, onderscheiden we vier thema's:

- sterk profiel
- sterke netwerken
- sterke structuur
- sterke kerngebieden.

Met een duidelijke profilering en actief accountmanagement geven we een economische impuls aan de stad. Het versterken van onze economische kerngebieden en het Rijswijkse ondernemers- en vestigingsklimaat is hier onderdeel van. Hiermee dragen wij aan de economische ontwikkeling van de regio en maatschappelijke opgaven waar we voor staan.

We zetten specifiek in op de versterking van sectoren gericht op techniek, innovatie en energie. Deze sectoren dragen bij aan een aantal belangrijke maatschappelijke opgaven, zoals gericht op de brede welvaart en de energietransitie. Ze bieden een diversiteit aan werkgelegenheid, waarbij wij met name inzetten op het behouden en creëren van arbeidsplaatsen voor praktisch geschoolde werknemers, en passen daarmee bij de ambities, de groei en het karakter van Rijswijk.

De groei van de stad is een van de grote uitdagingen waar we als stad, maar zeker ook als regio voor staan. De Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) groeit de komende jaren met ca. 400.000 inwoners. Dit vraagt naast voldoende woningen ook om voldoende banen en dus (behoud van) ruimte om te kunnen werken en ondernemen. Met het versterken van onze werklocaties en deze aantrekkelijk en toekomstbestendig te maken, willen wij deze ruimte blijven bieden.

Beeld van de (lokale) economie

De ontwikkeling van de Rijswijkse economie meten en monitoren we met door de raad vastgestelde indicatoren: *functiemenging*, *vestigingen*, *werkgelegenheid* en *waardering van ondernemers*. Deze graadmeters zijn afhankelijk van diverse factoren zoals de economische conjunctuur, ontwikkelingen binnen de diverse bedrijfssectoren in Rijswijk en de lokale inwonersgroei.

Economische prognose

Net toen de economie na corona weer uit het dal kroop, leidde de oorlog in Oekraïne tot grote gevolgen, ook financieel. Jarenlang was de inflatie in Nederland heel laag, maar dat is sinds eind 2021 anders. Prijzen stegen hard en de inflatie is niet eerder zo hoog geweest. Om de inflatie te beperken worden de rentes verhoogd. Dit leidt tot minder investeringsbereidheid wat voor bedrijven en werknemers tot (financiële) problemen kan leiden. Tegelijkertijd is de werkloosheid historisch laag. Er zijn (veel) meer vacatures dan werkzoekenden. In iedere sector hebben werkgevers moeite om personeel te vinden.

Het is lastig te voorspellen hoe de economie zich in 2024 ontwikkelt. Sommige analisten verwachten een economische groei van 1,5% van het bruto nationaal product. De laatste cijfers met betrekking tot het tweede kwartaal 2023 laten echter zien dat er sprake is van economische krimp van 0,3%. De onzekere situatie in de wereld maakt dat de economie lastig te voorspellen is. De huidige politieke situatie in Nederland geeft daarnaast extra (politieke) onzekerheid. Het kabinet was juist bezig een aantal grote transitie's in de steigers te zetten; denk aan beleid voor arbeids- en woningmarkt en voor de klimaat- en energieopgave. De toegenomen onzekerheid vergroot het risico dat ondernemers in bijvoorbeeld de energie-infrastructuur minder investeren, of hun investeringen uitstellen tot nader te bepalen moment.

Indicatoren

Het beeld en de prognoses die hieronder zijn geschetst, zijn op basis van cijfers van 2022. Op basis van de historische trend en actuele ontwikkelingen maken we jaarlijks een inschatting voor de komende jaren, uitgedrukt in een positieve (+) of negatieve (-) groei.

Indicator	Streef-				
	Realisatie	waarde			
	2023	2024	2025	2026	2027
1. Functiemenging ¹	-	-	-	-	-
2. Vestigingen (van bedrijven) ¹					
a) Totaal	+	+	+	+	+
b) Totaal per 1000 inw. 15-75	+	+	+	+	+
3. Werkgelegenheid (aantal banen) ¹					
a) Totaal	+	+	+	+	+
b) Totaal per 1000 inw. 15-75	+	+	+	+	+
4. Waardering ondernemers Rapportcijfer		7			
(score 1-10) ²					
a) Vestigingsklimaat		7	7	7	7
b) Ondernemersklimaat		7	7	7	7
c) Algehele dienstverlening		7	7	7	7

¹ www.waarstaatjegemeente.nl

² Ondernemerspeiling om de twee jaar

Toelichting op de indicatoren

Functiemenging; Rijswijk nog altijd een werkstad

De indicator functiemenging geeft de verhouding weer tussen het aantal banen en woningen. De index loopt van 0% alleen wonen tot 100% alleen werken. Bij een waarde van 50% zijn er evenveel woningen als banen.

Met een indexcijfer van 52,8% in 2022 (was 54,6% in 2021 en 54,8% in 2020) is Rijswijk is nog steeds te typeren als een 'werkgemeente'. Maar dit is de afgelopen jaren steeds meer aan het veranderen naar een gemeente van werken én wonen. Ondernemen en wonen kan in Rijswijk in een omgeving waar de voordelen van stad én dorp aanwezig zijn, naast een duidelijke regionale oriëntatie. Gelet op de druk op de woningmarkt en een tekort aan voldoende ruimte voor bedrijven in Zuid-Holland hebben de gemeenten Rijswijk, Den Haag, Delft en Leidschendam-Voorburg met provincie in 'het woonwerkakkoord' afspraken gemaakt over wonen én werken. Doel en ambitie is om voldoende woningbouw te realiseren en tegelijkertijd ook op langere termijn voor voldoende en goede bedrijventerreinen te zorgen.

Rijswijk groeit de komende jaren nog verder door de geplande woningbouw. Dat biedt economische kansen, zowel voor de profilering van Rijswijk als voor lokaal draagvlak voor voorzieningen. We verwachten dat de index werken-wonen nog meer naar elkaar toegroeit.

Banen en vestigingen in Rijswijk

Het aantal banen per 1.000 inwoners in Rijswijk is nog steeds hoger dan landelijke cijfers laten zien. Rijswijk biedt aantrekkelijke werklocaties die ook een belangrijke functie hebben voor de regio. Het aantal vestigingen per 10.000 inwoners ligt in Rijswijk ook hoger dan landelijk gemiddeld.

De verwachting voor 2024 en volgende jaren is een verdere toename van vestigingen, gelijk aan de landelijke trend. Het MKB is verantwoordelijk voor een groot deel van de werkgelegenheid in Rijswijk. Er is daarbij sprake van een groot aandeel startende ZZP'ers. Dit is ook een landelijke trend; de opmars van ZZP'ers en start-ups zet nog steeds door.

Dienstverlening aan ondernemers heeft een gemiddelde beoordeling

De dienstverlening van de gemeente werd door ondernemers in 2019 beoordeeld met een 6,4. Dat kwam overeen met het landelijk gemiddelde. In 2023 voeren we weer een nieuwe enquête uit. Hier zetten we in op een waardering voor onze dienstverlening met een 7.

Wat hebben we er voor gedaan?

Sterke netwerken: actief accountmanagement en lokale samenwerking

In 2024 heeft de uitvoering van ons beleid plaatsgevonden aan de hand van:

- Economische Visie 'Rijswijk Onderneemt';
- Strategie toekomstbestendige werklocaties;
- Retail- en horecabeleid.

Hierin zijn de kaders vastgesteld voor een goed ondernemersklimaat met een aantrekkelijke en toekomstbestendige dynamiek. Leidende thema's hierbij zijn:

- Sterk onderscheidend profiel en positionering van Rijswijk;
- Sterke netwerken;
- Sterke structuur;
- Sterke economische kerngebieden.

Sterk onderscheidend profiel en positionering van Rijswijk

In 2024 hebben we hier op de volgende wijze invulling aangegeven:

- Accountmanagement, met meer dan 220 werkbezoeken aan het lokale bedrijfsleven.
- Twee keer is het magazine Rijswijk.Business uitgebracht, met een oplage van 5.000 stuks en verspreid in de Haagse regio. Hierin presenteren Rijswijkse ondernemers zich en zijn zij ambassadeur voor Rijswijk als vestigingslocatie.
- Rijswijk heeft zich, als onderdeel van de Verstedelijkingsalliantie, op de vastgoedbeurs Provada in de RAI, gepresenteerd. Hiermee vergroten wij de zichtbaarheid van Rijswijk en laten we zien hoe de ruimte voor werken en wonen zo optimaal mogelijk wordt benut.
- Uitvoering ondernemerspeiling om de dienstverlening aan ondernemers te toetsen. Het ondernemers- en vestigingsklimaat wordt door de ondernemers met 6,5 gewaardeerd.
- Samenwerking met werkgeversservicepunt (WSP) en Onderwijs & Arbeidsmarkt.

Sterke netwerken

In 2024 hebben we hier op de volgende wijze invulling aangegeven:

Lokaal

- Bedrijven Investeringszone (BIZ) Oud Rijswijk met verordening voortgezet.
- Periodieke afstemming met de Belangenvereniging Bedrijven Rijswijk (BBR) en winkeliersverenigingen.
- Afstemming Stichting Hoteloverleg Rijswijk over de wijze waarop we, met elkaar, de onderlinge samenwerking tussen hoteleigenaren en cultuur, horeca, retail en recreatie in het groen kunnen versterken.

- Organisatie vrijdagmiddagborrel voor ondernemers en sponsors voorafgaand aan het Strandwalfestival.

Regionaal

- Samenwerking met partijen waar onderwijs en de arbeidsmarkt centraal staan zoals Werkwaardig en de ontwikkeling van campus At the Park, waar de Energy Cave onderdeel van is.
- We werken met MRDH, BPH en IPP samen om het vestigingsklimaat in de Haagse regio te verbeteren en ruimte voor bedrijvigheid beter te benutten. Waarbij de positionering van Rijswijk en dan met name de Plaspoelpolder als werkgebied onder de aandacht is gebracht bij de regionale bestuurders.
- Samenwerking met Yes!Delft, The Hague Tech, Innovation Quarter (IQ) en The Hague & Partners om het economisch profiel van Rijswijk te versterken.
- Deelname aan kennisnetwerken zoals Stichting Kennisalliantie Bedrijventerreinen Nederland (SKBN) en stichting Clok.
- Regionale afstemming met VNO-NCW.
- Samen met Platform Veilig Ondernemen (PVO) hebben we een training “omgaan met agressie en geweld” voor retail- en horecaondernemers georganiseerd.

Sterke structuur

In 2024 hebben we hier op de volgende wijze invulling aangegeven:

- Tweede tranche van de cofinanciering van de MRDH voor de campusontwikkeling ontvangen. Hiervoor gold als disclaimer een schriftelijke garantie dat een onderwijsinstelling (MBO of HBO) structureel, als onderdeel van de Energy Cave, aanwezig is. Aan deze voorwaarde is voldaan.
- Ondernemers en vastgoedeigenaren stimuleren om aan de slag te gaan met de verduurzamingsopgave. Dit is aangeboden via het Regionaal Energie Lokaal (REL). Daarnaast is in 2024 de duurzaamheidsscan weer aangeboden aan ondernemers.
- Het organiseren van een matchmaking dag in de Energy Cave waarbij we ontmoetingen hebben gefaciliteerd tussen start-ups/scale-ups, overheid, financiers, en kennis- en netwerkpartijen.

Sterke economische kerngebieden

Bij dit thema ligt de focus op:

- Sturen op de voorraad van kantoren.
- Voldoende passend aanbod van het oppervlakte bedrijventerreinen.
- Voldoende vestings- en uitbreidingsruimte voor ondernemers.
- Zonder belemmering ruimte bieden voor ondernemen.
- Levendige buurten, met aantrekkelijke winkelcentra.
- Toekomstbestendige voorzieningenstructuur.

In 2024 hebben we hier op de volgende wijze invulling aangegeven:

- Verdere ontwikkeling van Plaspoelpolder.
- Ontwikkeling van de deelgebieden Kessler Park e.o. en Havenkwartier naar gemengde werk- en woongebieden inclusief bijbehorende voorzieningen.
- Samen met de ontwikkelaars in fase 1 heeft de gemeente Rijswijk een plan voor de niet-woonfuncties in het Havenkwartier laten opstellen. Daarnaast is gestart met de inzet van plintenregie in het Havenkwartier.
- Voor de ontwikkeling van de Broodfabriek is er gelobbyd richting provincie Zuid-Holland om de ontwikkeling haalbaar te maken. Het is belangrijk dat ruimte voor werken behouden blijft.
- Samen met IPP Haaglanden is er gesproken met ontwikkelaars/initiatiefnemers over de (her)ontwikkeling van bedrijfstuurgoed in het middengebied. Dit heeft onder andere geresulteerd in de aankoop van panden, het verduurzamen van panden en het verbeteren van de kwaliteit van het vastgoed.
- Onder aanvoering van de BBR is gestart met kwartiermakerschap om te komen tot een Bedrijven Investeringszone (BIZ) Middengebied met als doel het versterken van de organisatiegraad. Vooruitlopend daarop is er al collectieve beveiliging actief.
- Vanuit het collegewerkprogramma “Gezonde groei” is gevraagd om een toekomstvisie te ontwikkelen voor de bedrijven in Vrijenban en rond de Delftweg. Hierbij nemen wij de gemeentelijke ambities en de regionale, provinciale en landelijke beleidsprioriteiten mee. Op basis hiervan hebben

we geconcludeerd, dat Vrijenban en Delftweg goed functioneren en er geen behoefte is aan een aparte toekomstvisie. In aanvulling daarop wordt er met de eigenaar van Broekmolenweg 19-25 gesproken over het herontwikkelen van dit deel van het gebied. Het belangrijkste uitgangspunt daarbij is dat het behouden blijft voor werken. Al dan niet in lijn met Vrijenban vervoerscentrum of als locatie voor nieuwe bedrijvigheid.

- Deelname aan de projectgroep transformatie Bogaard stadscentrum. Belangrijk aandachtspunt dit jaar was en blijft de zorg van ondernemers over de aantrekkelijkheid van het winkelcentrum als vestigingslocatie voor ondernemers en als verblijfsgebied voor bezoekers gedurende verbouwwerkzaamheden.
- Er is een nieuw marktreglement vastgesteld voor Oud Rijswijk en Bogaard stadscentrum, inclusief bijbehorende inrichtingstekeningen.
- Er is gestart met het opstellen van nadere regels voor terrassen en uitstallingen, inclusief brede participatie met ondernemers en inwoners.
- Financiële bijdrage aan het centrummanagement. In Rijswijk zijn twee centrummanagers actief; een in Bogaard stadscentrum en een in Oud Rijswijk.
- Positioneringsdocument Oud Rijswijk opgeleverd, met als doel versterking van de centrumfunctie en de positie van het historische winkelcentrum versterken in lijn met gebiedsvisie uit het retail- en horecabeleid.
- Vanuit Veiligheid, Inspectie & Handhaving is voor Oud Rijswijk en Bogaard stadscentrum blijvend ingezet op de inrichting en leefbaarheid van het winkelcentrum en de markt.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)						
Economie en Werken		Realisatie 2023	Primitief 2024	Gewijzigde raming 2024	Realisatie 2024	Afwijking (+ = voordeel)
3100 Economische aangelegenheden	Lasten	1.453	1.183	1.451	1.310	141
	Baten	450	279	565	516	-49
Saldo		-1.003	-904	-886	-794	92
3300 Nutsbedrijven	Lasten					
	Baten	427	503	978	1.073	94
Saldo		427	503	978	1.073	94
Programmatotalen	Lasten	1.453	1.183	1.451	1.310	141
	Baten	877	782	1.543	1.589	46
Saldo		-576	-401	93	279	186

Het verschil tussen de begroting (na wijziging) en het werkelijke saldo van baten en lasten is € 186.000 voordelig. Indien het verschil op de baten of lasten per beleidsproduct boven de € 100.000 zijn, worden deze hieronder toegelicht:

Programma / beleidsproduct (bedrag x € 1.000)	Saldo Baten	Saldo Lasten
Economie en Werken		
3100 Economische aangelegenheden		141
Een vacature is tijdelijk niet ingevuld als invulling van de personele maatregel die in de eerste halfjaarrapportage 2024 is opgenomen.		73
Er was een onderbesteding van € 68.000 over 2024 op het programma Economie en Werken. Deze is enerzijds ontstaan door teruggaaf van de servicekosten 2023 vanuit de Energy Cave en gedeeltelijke restitutie van de bijdrage aan Businesspark Haaglanden (BPH). Anderzijds is de projectbijdrage van de MRDH voor de Energy Cave niet volledig besteed, mede doordat deze bijdrage tot en met Q1 2025 loopt. Daarnaast is voor de bestemmingsreserve voor Oud Rijswijk een opdracht gegeven, welke nog niet volledig is uitgevoerd en daarmee het budget ook nog niet volledig is besteed.		68

Investerings

Investering (bedrag x € 1.000)	Begrote lasten	Werkelijke lasten	Saldo lasten	Begrote baten	Werkelijke baten	Saldo baten
Verbeteren straatbeeld Treubstraat fase 3						
	521	63	458			
Eindtotaal	521	63	458			

Onderwijs

Wat wilden we bereiken?

Visie op het programma

Jeugdigen moeten zich vrij kunnen ontwikkelen om te kunnen opgroeien tot verantwoordelijke, zelfstandige, zelfredzame en maatschappelijk betrokken volwassenen. Primair zijn ouders/verzorgers verantwoordelijk voor het welbevinden van hun kinderen. Daar waar zij hier tijdelijk niet toe in staat zijn, krijgen zij een steuntje in de rug.

De gemeente Rijswijk zet actief in op het creëren en stimuleren van een zo goed mogelijk opgroei- en ontwikkelklimaat en het bevorderen van kansengelijkheid. Eventuele problemen worden zo vroeg mogelijk gesignaleerd en opgelost zodat zwaardere (jeugd)hulp voorkomen wordt.

Het onderwijs en de aanbieders van diverse jeugdactiviteiten op het gebied van sport, spel, kunst, cultuur en vrijetijdsbesteding spelen hierin, naast de ouders/verzorgers, een belangrijke rol. Ze zijn essentieel voor de wijze waarop jeugdigen zich kunnen ontwikkelen en ontplooien, zodat zij als jongvolwassenen klaar zijn voor hun zelfstandige deelname aan de maatschappij. Het beleid is erop gericht om alle jeugdigen dezelfde kansen te bieden vanuit een positieve benadering waarbij een preventieve aanpak voorop staat.

Het is onze ambitie om met de organisaties die met jeugdigen werken het beleid en de uitvoering af te stemmen en deze organisaties ook actief te laten samenwerken. Hierbij werken we vanuit de volgende uitgangspunten:

- jeugdigen staan centraal;
- versterken van eigen kracht;
- werken vanuit een integrale aanpak;
- aandacht voor jeugdparticipatie.

Het Rijswijkse jeugd- en onderwijsbeleid richt zich op jeugdigen in de leeftijd van 0-23 jaar en sluit het aan op de diverse levensfasen. We verdelen het jeugd- en onderwijsbeleid daarbij in drie thema's: Opgroeien en Opvoeden, Educatie en Persoonlijke Ontwikkeling.

Doelstellingen

Opgroeien en Opvoeden

Vanuit een gezamenlijke inzet realiseren we een breed, laagdrempelig en op elkaar afgestemd aanbod van opvoedings- en ontwikkelingsondersteuning aan ouders en hun kinderen. De vraag van ouders en hun kinderen staat hierbij centraal. Hierbij wordt goed aangesloten op de diverse levensfasen en de daarbij behorende vragen.

Educatie

Goed onderwijs draagt bij aan gelijke kansen voor mensen. Daarbij heeft iedere in Rijswijk wonende jeugdige recht op onderwijs op een voor hem/haar passende plek en behaalt, indien mogelijk, een startkwalificatie (een diploma havo, vwo, mbo2 of hoger). Het optimaal ontwikkelen van het individueel talent is hierbij een belangrijk uitgangspunt. Er is een goede aansluiting met het bedrijfsleven en er is voldoende aanbod van stageplekken. In het kader van volwasseneneducatie/bestrijden laaggeletterdheid stimuleren we inwoners zichzelf te ontwikkelen en zorgen voor een goede toeleiding van de taalvrager naar het aanbod.

Persoonlijke ontwikkeling

Jeugdigen ontwikkelen zich breed en ontdekken hun talenten. Hierbij is het streven dat zij doorstromen naar het regulier aanbod op het gebied van sport, kunst en cultuur, techniek, natuur en milieu en taal. We waarborgen voldoende (veilige) voorzieningen om buiten te spelen, te ontmoeten,

te sporten en in aanraking te komen met de natuur Jeugdigen hebben hierin hun eigen stem en worden betrokken bij het tot stand komen van het aanbod

Indicatoren verplicht

Indicator	Streefwaarde		
	2024	Realisatie 2024	2024
Absoluut verzuim	4,5		21,5
Relatief verzuim	36		34
Voortijdig schoolverlaters (VSV-ers)	2%		2,3%

Toelichting verplichte indicatoren

Absoluut verzuim

De verplichte indicator 'Absoluut verzuim' is het aantal leerplichtige leerlingen per 1.000 leerlingen dat op enig moment in het schooljaar niet staat ingeschreven op een school of onderwijsinstelling. De Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) is aangewezen als gegevensbron.

De laatst gepubliceerde gegevens bij DUO zijn van het schooljaar 2022-2023. Het aantal Rijswijkse absoluut verzuimers was toen 21,5 leerlingen per 1.000 leerlingen. In absolute getallen ging het om 174 leerlingen.

Voor de voorgaande schooljaren waren deze cijfers als volgt:

- Schooljaar 2021-2022: 3,3 per 1.000 leerlingen; absoluut getal 26 leerlingen;
- Schooljaar 2020-2021: 3,8 per 1.000 leerlingen; absoluut getal 28 leerlingen

Vanwege een aanpassing in de werkwijze van team leerplicht in het registeren van absoluut verzuim zijn deze cijfers hoger dan voorgaande jaren. Voorheen werden bijvoorbeeld leerlingen waarbij een traject voor vrijstelling van de inschrijvingsplicht liep niet geregistreerd als absoluut verzuimer. Daarnaast blijft het zeer lastig voor bepaalde specifieke doelgroepen (bijvoorbeeld statushouders) om snel een (passende) onderwijsplek te vinden; ook al omdat bijvoorbeeld eerst deze leerlingen een toets moeten maken om te bepalen op welk schoolniveau zij kunnen instromen.

Relatief verzuim

De verplichte indicator 'Relatief verzuim' is het aantal leerplichtige leerlingen per 1000 leerlingen dat staat ingeschreven op een school of onderwijsinstelling maar deze niet of niet geregeld bezoekt. DUO is aangewezen als gegevensbron.

De laatst gepubliceerde gegevens bij DUO zijn van het schooljaar 2022-2023. Het aantal Rijswijkse relatief verzuimers was toen 34 leerlingen per 1.000 leerlingen. In absolute getallen ging het om 277 leerlingen.

Voor de voorgaande schooljaren waren deze cijfers als volgt:

- Schooljaar 2021-2022: 38 per 1.000 leerlingen; absoluut getal 297 leerlingen;
- Schooljaar 2020-2021: 35 per 1.000 leerlingen; absoluut getal 260 leerlingen

Het relatief verzuim blijft redelijk stabiel.

Voortijdig schoolverlaters (VSV-ers)

De verplichte indicator 'VSV-ers' is het percentage van het totaal aantal 12- tot 23-jarigen dat zonder startkwalificatie (minimaal diploma mbo2, havo of hoger) het onderwijs verlaat. Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) is aangewezen als gegevensbron.

Het percentage heeft betrekking op de postcode en gemeente waar de scholen voor VO en MBO gevestigd zijn. Dit betekent dat het hieronder genoemde percentage betrekking heeft op alle leerlingen die staan ingeschreven op deze Rijswijkse scholen voor VO en MBO, ongeacht de woonplaats van deze leerlingen.

De laatst gepubliceerde gegevens zijn van het schooljaar 2022-2023. Het percentage VSV-ers van het Rijswijkse Voortgezet en MBO-onderwijs was toen 2,3%.

Voor de voorgaande schooljaren waren deze percentages als volgt:

- Voor het schooljaar 2021-2022: 2,2%
- Voor het schooljaar 2020-2021: 1,6%

In vergelijking met voorgaande schooljaren stijgt dit percentage licht. Voor het schooljaar 2020-2021 was het percentage uitzonderlijk laag te noemen, zeker in vergelijking met de jaren daarvoor waarbij dit percentage telkens rond de 2,3% lag. Dit heeft vermoedelijk te maken gehad met de coronapandemie

Beleidsindicatoren optioneel

Indicator	Streefwaarde 2024	Realisatie 2024
Voldoende kindplaatsen voor voorschoolse educatie	160	170
Aantal projecten samen met het Team Brede Impuls	0	22
De Ontdekkers bieden door het jaar heen diverse activiteiten aan in verschillende wijken	10	11
Alle basisscholen zijn vertegenwoordigd in de Raad van Kinderrechten- ambassadeurs	16	15
Jeugdigen geven gevraagd en ongevraagd advies op minimaal 3 onderwerpen (Speaking Minds Methodiek)	5	9
Aantal Rijswijkse deelnemers aan het MDT Follow Your Dreams Project	0	9

Toelichting indicatoren

Voldoende kindplaatsen voor voorschoolse educatie

De gemeente streeft ernaar dat er voor alle peuters met een geconstateerde taalachterstand een plek beschikbaar is op een Rijswijkse peuterspeelschool voor het krijgen van voorschoolse educatie. Hiermee wordt de taalachterstand verminderd of ingehaald en worden zij goed voorbereid op de basisschool. Met het van start gaan van een nieuwe groep peuteropvang in RijswijkBuiten zijn in totaal 170 plaatsen in 17 groepen beschikbaar voor Rijswijkse kinderen met een doelgroepindicatie voor voorschoolse educatie.

Aantal projecten samen met het Team Brede Impuls

De Brede Regeling Combinatiefuncties is een stimulans voor intensieve samenwerking tussen diverse partners, waaronder scholen en het Team Brede Impuls. Binnen zo'n samenwerkingsverband wordt een school- en/of wijkprogramma gerealiseerd op het gebied van natuur, taal, techniek, cultuur en sport. Vanaf 2023 is de Brede regeling Combinatiefuncties ondergebracht in de brede regeling voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis. Het betreft nu een Specifieke Uitkering. Voor de jaren 2024-2026 is een plan van aanpak en een uitvoeringsagenda opgesteld.

De Ontdekkers

De Ontdekkers bieden het hele jaar door, zowel tijdens als na schooltijd en in de vakanties, een divers en laagdrempelig programma van kinder- en jeugdactiviteiten.

In 2024 zijn in alle (11) wijken van Rijswijk activiteiten aangeboden.

Alle basisscholen zijn vertegenwoordigd in de Raad van Kinderrechtenambassadeurs

De Raad van Kinderrechtenambassadeurs bestaat uit leerlingen van groep 7 van de Rijswijkse basisscholen. De ambitie is dat alle 20 Rijswijkse basisscholen zijn vertegenwoordigd in de Raad. Het streven is om hier de komende jaren gestaag naar toe te groeien.

Jeugdigen geven gevraagd en ongevraagd advies op minimaal 3 onderwerpen (Speaking Minds Methodiek)

Het streven is om vanuit jongerenpanels de jeugdigen advies te vragen. De panels kunnen variëren qua samenstelling afhankelijk van de adviesvraag. Door middel van de Speaking Minds methodiek worden praktisch opgeleide jongeren betrokken bij het gemeentelijk beleid. Zij kunnen de gemeente adviseren over een specifieke beleidsvraag.

Rijswijkse deelnemers aan het MDT project Follow Your Dreams (FYD)

De Maatschappelijke Dienst Tijd (MDT) -projecten zijn een mooie en vernieuwende aanvulling op de al bestaande ondersteuningsprojecten voor jongeren. De ervaring leert dat door middel van de MDT-“reis” de jongeren werken aan talentontwikkeling, elkaar ontmoeten en maatschappelijke impact.

Follow Your Dreams is een MDT-traject dat door de gemeente Den Haag wordt georganiseerd voor jeugdigen tussen de 18 en 27 jaar zonder werk en/of startkwalificatie. Doel is om de deelnemers naar werk of een opleiding te begeleiden. De gemeente Rijswijk is sinds 2021 bij dit project aangehaakt.

Wat hebben we er voor gedaan?

Opgroeien en Opvoeden

De gemeente stimuleert, faciliteert en verbindt partijen zodat er een samenhangend en sluitend stelsel van voorzieningen aanwezig is. Daar waar gezinnen (tijdelijk) niet in staat zijn om knelpunten met betrekking tot opvoeding op te lossen, wordt dit vroeg gesignaleerd en worden jeugdigen en/of hun ouders geleid naar passende, preventieve, voorzieningen met als doel een zwaardere zorgvraag te voorkomen of te beperken. Het gemeentelijk aanbod stemmen we af op onder andere de basisondersteuning en preventieve initiatieven vanuit het onderwijs waarbij de nadruk ligt op normaliseren en het versterken van de eigen kracht.

CJG

De ontwikkelingen en inzet op het gebied van onder andere de integrale toegang, afstemmingsroutes en samenwerkingsverbanden en het verdwijnen van de functie van de CJG-coördinator heeft invloed gehad op de rol van het CJG. De focus ligt meer op het kanaliseren van zorgvragen en -meldingen en het minder op het publiekelijke karakter voor opvoeders die laagdrempelige informatie nodig hebben en na een 'duwtje in de rug' zelf weer verder kunnen. Een aantal elementen, waaronder het up to date houden van de CJG-website en het periodiek uitbrengen van een preventief (activiteiten)aanbod rond opvoeden en opgroeien en zijn door de voormalig CJG-coördinator voortgezet.

In de tweede helft van 2024 is een (door)start gemaakt met het Voorliggend veld overleg. Een overleg waaraan 18 verschillende disciplines uit het voorliggend veld op aangesloten zijn en met elkaar de Rijswijkse voorliggende mogelijkheden bespreken rondom ingebrachte casussen. Uit de evaluatie komt onder andere naar voren dat het ontmoeten van het brede gremium bijdraagt aan de vindbaarheid van de partners. Het overleg wordt gewaardeerd als aanvulling op de al bestaande overlegstructuren.

Preventief aanbod

In een goed functionerend jeugdstelsel is, naast een sterke pedagogische basis, effectieve preventie heel belangrijk. Effectieve preventie voorkomt dat alledaagse opgroei- en opvoedproblemen erger worden. Preventie richt zich op het voorkomen en vroegtijdig herkennen van risico's en problemen.

Bij het algemene- en preventieve jeugdbeleid, waarbij de beleidsverantwoordelijkheid ligt bij team Jeugd, Onderwijs en Sport, gaat het om het beperken van risicofactoren en om de beschermende factoren te stimuleren. Dit doen we onder andere door de driehoek thuis, op school en vrije tijd die zo belangrijk is voor de ontwikkeling van jeugdigen met elkaar te verbinden.

Er is een breed aanbod van algemene (basis)voorzieningen voor de jeugdigen en hun ouders. Daarnaast wordt een aantal interventies aangeboden voor jeugdigen/ouders met een verhoogd risico, zoals bijvoorbeeld maatjesprojecten ouder/kind of Sociale Vaardigheidstrainingen.

Hierbij is ook de interne samenwerking met het Sociaal domein (dat gaat over de curatieve en daarmee zwaardere vormen van jeugdbegeleiding en jeugdzorg), van cruciaal belang. Zodat het aanbod aan algemene en licht curatieve preventie goed aansluit op het curatieve en geïndiceerde aanbod.

Actieplan preventief jeugdbeleid

In de kadernota Jeugd en Onderwijs 2022 is een actieplan Preventief jeugdbeleid met verbetermaatregelen aangekondigd. Om tot een actieplan te komen is Radar, een onderzoeks- en adviesbureau met veel kennis van het sociale domein, gevraagd onderzoek te doen naar de samenstelling en effectiviteit van ons huidige preventieve aanbod.

Over de uitkomsten van dit onderzoek is de raad medio 2023 geïnformeerd. Op 17 september 2024 is een informerende presentatie aan de raad gegeven over de stand van zaken. Daarnaast is gesproken over de richting van de taakstelling.

Naast de kwalitatieve verbeterslag die we wensen te maken ligt er namelijk ook een financiële taakstelling om te komen tot een structurele bezuiniging. Deze taakstelling loopt in 3 jaar op tot een structurele bezuiniging van € 400.000 per jaar. De keuzes zijn ook van invloed op de invulling en uitvoering van de acties uit het actieplan Preventief jeugdbeleid.

Jeugd en Veiligheid (project Dealbreakers)

Project Dealbreakers Dealbreakers is een initiatief van het Regionale Informatie- en Expertise Centra (RIEC) Den Haag. Het helpt gemeenten om een aanpak op te zetten ter voorkoming van jeugdcriminaliteit. Een voorwaarde voor het slagen van zo'n preventieve aanpak is dat signalen vroegtijdig worden (h)erkend. Scholen kunnen een belangrijke rol spelen in het signaleren van risicovol of crimineel gedrag, maar worden in de praktijk vaak nog onderbenut als bron van zorgsignalen.

Project Dealbreakers is in 2024 van start gegaan bij een VO school. Hierbij is gebruik gemaakt van aanbod dat beschikbaar is voor de 1e jaars leerlingen, te weten de escaperoom. Hiernaast hebben docenten meegedaan aan de alert training om signalen die mogelijk wijzen op deelname aan drugscriminaliteit te herkennen. Ter aanvulling op de alert training is een nieuw signaleringsoverleg opgestart om op casusniveau zorgwekkende signalen met vertegenwoordigers van deelnemende partijen te bespreken. Aan het overleg nemen deel: jongerenwerkers, online jongerenwerk, Halt, Handhaving, Politie, gemeente Rijswijk en 2 functionarissen van de school.

Het aanbod Dealbreakers is bij de samenwerkingspartners (Welzijn Rijswijk, Politie, School etc.) en leerlingen van het 1e jaar zeer positief ontvangen.

Kinderopvang

Kinderopvang, als voorschools aanbod, zorgt voor een goede basis bij de ontwikkeling van kinderen. Binnen het voorschools aanbod wordt opvang geboden die bijdraagt aan een goede en gezonde ontwikkeling van het kind in een veilige en gezonde omgeving. We stimuleren dat in alle vormen van kinderopvang (nog) meer gewerkt wordt met een ontwikkelingsgericht educatief aanbod. Vanaf de leeftijd van 2 jaar kunnen kinderen in Rijswijk gebruik maken van de peuteropvanglocaties in Rijswijk.

Educatie

Voorkomen en bestrijden van onderwijsachterstanden, bevorderen van taalvaardigheid

Het voorkomen en bestrijden van onderwijsachterstanden en bevorderen van kansengelijkheid vraagt om een vroegtijdige aanpak die op maat gesneden is. Het beheersen van de Nederlandse taal is hierbij een essentieel onderdeel.

Daarom werken we samen met de partners zoals het onderwijs, de kinderopvang en de bibliotheek om de taalvaardigheid al vanaf jonge leeftijd te vergroten.

Peuters met een (dreigende) achterstand worden daarnaast actief toe geleid naar de voorschoolse educatie op de peuteropvang.

De voorschoolse educatie loopt door in de vroegschoolse educatie in het basisonderwijs. Met het onderwijs en de kinderopvang zijn (hernieuwde) prestatieafspraken gemaakt over de resultaten van de voor- en vroegschoolse educatie en de monitoring daarvan. Een doorgaande lijn en een goede overdracht maakt onderdeel uit van deze afspraken.

Onder begeleiding van de Bibliotheek aan de Vliet is er een netwerk van partijen gevormd (onderwijs, kinderopvang, JGZ en gemeente) om deze afspraken te vertalen naar werkbare processen en goede samenwerking.

Dit netwerk is in 2024 een aantal keren bij elkaar geweest waarbij informatie met elkaar is uitgewisseld en elkaars "good practice" zijn besproken over het bereiken en betrekken van (vooral) doelgroepouders bij de peuteropvang en school (vormgeven educatief partnerschap tussen ouders en school/opvang).

In RijswijkBuiten is een begin 2024 een 13de locatie (vve)-peuteropvang van start gegaan. Hiermee zijn er in iedere wijk van Rijswijk 1 of meer locaties peuteropvang in exploitatie.

Bestrijden Laaggeletterdheid/Volwasseneducatie

Om mee te kunnen doen in de samenleving is een goede beheersing van de talige basisvaardigheden (lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden), noodzakelijk. Mensen die laaggeletterd zijn hebben moeite hebben deze vaardigheden met alle (negatieve) gevolgen van dien.

Om laaggeletterdheid te voorkomen en te bestrijden zetten we, samen met onze taalpartners, in op een laagdrempelig, vraag gerelateerd aanbod aan activiteiten en cursusaanbod. De taalvrager wordt op een snelle en simpele manier geholpen en doorverwezen naar het juiste aanbod (o.a. bij het Taalhuis). Het aanbod dat zijn meerwaarde heeft bewezen wordt gehandhaafd en zo nodig versterkt/uitgebreid; daarnaast is er ruimte voor nieuw te ontwikkelen aanbod.

Om het aanbod voor inwoners nog bekender te maken en vrijwilligers te werven hebben we ook dit jaar weer deelgenomen aan het Glazen radiohuis.

Bij Don Bosco is in 2024 gestart met een aanbod voor laagtaalvaardige jongvolwassen: de Taalkeuken.

Voor professionals is er in november een theatervoorstelling georganiseerd met als thema het herkennen van laaggeletterdheid. De theatervoorstelling is door 50 professionals bijgewoond. De voorstelling werd afgesloten met een netwerkluunch.

Passend onderwijs, leerplicht en voorkomen van schooluitval en behalen van een startkwalificatie

Onderwijs is essentieel voor jeugdigen om zich te kunnen ontwikkelen en te kunnen bouwen aan een goede toekomst. Een diploma biedt meer kansen op een baan.

De leerplichtwet zorgt ervoor dat iedereen met gelijke kansen begint en de benodigde algemene kennis heeft om goed te functioneren in een zich steeds sneller ontwikkelende maatschappij. De leerplichtwet zorgt niet alleen voor **leerplicht**, maar garandeert ook dat ieder kind **leerrecht** heeft.

Daarom zetten we in op het handhaven van de leerplichtwet en wordt voortijdig schoolverlaten, of schooluitval, tot een minimum beperkt. Vroeg signalering en terug- en/of toeleiding naar een passend onderwijsprogramma is daarbij essentieel.

Bij jeugdigen die niet meer vallen onder de leerplichtwet wordt ingezet op dat zo veel mogelijk jeugdigen een startkwalificatie behalen (de RMC-functie).

Wetsvoorstel “van school naar duurzaam werk”

De ingangsdatum van de nieuwe wet “van school naar duurzaam werk” is uitgesteld tot (naar verwachting) 1 augustus 2026. In 2024 is wel op regionaal niveau ingezet op gesprekken en conceptuitwerkingen van deze nieuwe aanpak om voortijdig schoolverlaten en jeugdwerkloosheid te voorkomen, vorm te kunnen geven. Zo zijn er diverse regionale bijeenkomsten georganiseerd om al een betere verbinding te maken tussen het Doorstroompunt, de aanpak jeugdwerkloosheid, de jeugdhulp en de WMO.

We zijn in 2024 samen met Yuverta gestart met een pilot in het kader van ‘MBO als werkplaats’.

Iedere leerling volgt zo passend mogelijk onderwijs. Meestal is dat op een reguliere school. Maar soms is dat niet mogelijk of kan dit alleen met een jeugdhulp arrangement.

Scholen hebben een goed zicht op de kinderen en kunnen problemen vroegtijdig signaleren.

Het schoolmaatschappelijk werk verzorgt preventieve en kortdurende hulp en vervult de schakelfunctie tussen het onderwijs en het jeugdteam.

Via de “consulent in school” heeft iedere Rijswijkse school een “maatje” binnen het jeugdteam zodat er snel binnen de driehoek onderwijs-schoolmaatschappelijk werk-jeugdteam geschakeld wordt. Ook Team Leerplicht en de jeugdartsen/verpleegkundigen van de JGZ vervullen, indien nodig, een belangrijke preventieve taak binnen deze driehoek.

Samen met de Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs, het jeugdteam en overige partners binnen het preventieve voorveld, wordt ingezet op het (nog) sneller signaleren van mogelijke problemen en het maken van slimme combinaties waar passend onderwijs en passende jeugdhulp bij elkaar komen. We realiseren samen een dekkende zorg-onderwijs-structuur, zetten in op zo “thuisnabij onderwijs” als mogelijk is en dringen daardoor het aantal (dreigende) thuiszitters terug en voorkomen schooluitval.

Binnen dit samenwerkingsverband is en wordt gewerkt aan een gezamenlijk dashboard dat hierover actuele informatie moet kunnen verstrekken.

Met het project Elkaar Versterken werken we op lokaal niveau samen voor een goede aansluiting tussen partners uit de zorg en onderwijs. Samen met samenwerkingspartners in het onderwijs in de gemeente Rijswijk wordt er een omgeving gerealiseerd waarin kinderen zich optimaal mogelijk kunnen ontwikkelen. De samenwerking tussen de partners en ouders is daarin essentieel. Er bestaat een kerngroep met ketenpartners en een werkgroep waarin wordt samengewerkt, hierbij lag de focus in 2024 vooral op het “jonge kind”. Er wordt ook samengewerkt op (sub)regionaal niveau (H3 en H10) aan ambities op de aansluiting van zorg en onderwijs.

Onderwijs-Jeugdzorgarrangementen (OJA)

Binnen deze sub-regionale samenwerking loopt een tweetal OJA-projecten; De Ontdekkers op een speciale school voor basisonderwijs en de OJA's binnen de diverse scholen voor (voortgezet) speciaal onderwijs. Een OJA is een integraal/meer groepsgerichte onderwijs-jeugdhulparrangement.

Op basis van de afspraken tussen de gemeenten Den Haag, Rijswijk, Leidschendam-Voorburg en de samenwerkingsverbanden Passend onderwijs voor het primair en voortgezet onderwijs, worden deze projecten gezamenlijk gefinancierd.

Vanwege de ontwikkelingen die de gemeente Den Haag aan het doorvoeren is in het kader van de zorg voor jeugd (het Haags Toekomstperspectief) waarin ook het integrale jeugdhulpaanbod in de scholen in enige vorm een plaats moet krijgen is er besloten om in ieder geval voor het schooljaar 2024/2025 het huidige aanbod te continueren inclusief de daarbij afgesproken financieringsafspraken.

Onderwijshuisvesting

Voor het huisvestingsprogramma 2024 zijn de ingediende aanvragen van de schoolbesturen beoordeeld conform de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Rijswijk 2022 en is overgegaan tot vergoeding. Enkele aanvragen zijn afgewezen op basis van de wet- en regelgeving voor het Primair Onderwijs, Voortgezet Onderwijs en Verordening.

De aanbesteding voor de Steenvoordeschool is afgerond, waarna er gestart is met de voorbereidingen voor de nieuwbouw van de school. Het haalbaarheidsonderzoek voor de nieuwbouw van De Piramide, De Akker en de GSR is formeel afgerond. Het realiseren van het 5e en 6e lokaal voor het oplossen van het ruimtetekort bij Kindcentrum Buitenrijk is afgerond in overeenstemming met het Integraal Huisvestingsplan (IHP).

Aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt

Het programma onderwijs en arbeidsmarkt heeft als doel de verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt in Rijswijk te versterken. Het richt zich op het opleiden van jongeren voor banen met toekomstperspectief. De gemeente speelt een faciliterende rol in dit programma, waarbij ze samenwerking tussen scholen, bedrijven en andere stakeholders aanmoedigt en zorgt voor een gunstig ondernemersklimaat met kansen voor stages en werktrajecten. Dit initiatief sluit ook aan bij maatschappelijke uitdagingen, zoals de Energietransitie, waarbij goed gekwalificeerd personeel essentieel is. Samen met regionale partners werkt Rijswijk aan de Energy Cave, een project rond geothermie en energietransitie op Kesslerpark. Het O&A-programma integreert zijn techniekonderwijs- en Energietransitie-initiatieven in de Energy Cave met activiteiten en onderwijs voor met name het VO en MBO. In 2024 zijn 335 leerlingen ontvangen in de Energy Cave voor een programma over de warmtetransitie. Daarnaast continueren we de samenwerking met JINC in het kader van kansengelijkheid.

Persoonlijke ontwikkeling

Het is belangrijk dat kinderen en jongeren opgroeien met een brede bagage en hun talenten ontdekken en ontwikkelen en het beste uit zichzelf halen. Zowel op school (PO/VO) als in de eigen buurt wordt er een activiteitenprogramma aangeboden waarbinnen jeugdigen hun interesses kunnen verbreden en/of intensiveren en kansengelijkheid wordt vergroot. Het streven is dat de jeugdigen doorstromen naar het reguliere aanbod.

Het aanbod is gebaseerd op de behoefte en de vraag van de jeugdigen, ouders, scholen en andere partijen en draagt bij aan de gezondheid, de algemene ontwikkeling en/of de sociale vaardigheden en kansengelijkheid van de jeugd. De activiteitenprogramma's zijn gericht op sport, kunst, cultuur, techniek, natuur en milieu, gezondheid en taal.

De gemeente Rijswijk, scholen, kinderopvang en andere betrokken partners hebben hierin een gedeeld belang en dragen de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het organiseren van het totale activiteitenprogramma.

We waarborgen voldoende (veilige) voorzieningen om buiten te spelen, te ontmoeten, te sporten en in aanraking te komen met de natuur (openbare speelplekken, speeltuinen, scouting, kinderboerderij, natuurtuin, schooltuin). Jeugdigen hebben hierin hun eigen stem en worden betrokken bij het tot stand komen van het aanbod.

Brede regeling combinatiefuncties

Voor het coördineren en realiseren van deze activiteitenprogramma's voor de jeugdigen van 2 tot 16 jaar maakt Rijswijk gebruik van de Brede regeling combinatiefuncties (Team Brede Impuls). Binnen deze regeling wordt op een projectmatige manier gewerkt, met een divers en laagdrempelig aanbod van activiteiten. Het vergroten en versterken van de verbinding tussen de diverse activiteiten met de maatschappelijke organisaties en verenigingen staat hierbij centraal. Het doel is het bereiken van jeugdigen en het verhogen van de deelname aan activiteiten. Hierbij wordt ook een beroep gedaan op het verenigingsleven in Rijswijk.

De regeling komt in de vorm van een Specifieke Uitkering (SPUK). Deze uitkering is bedoeld voor het bevorderen van gezondheid, sport – en beweegstimulering, cultuurparticipatie en het versterken van de sociale basis door gemeenten. De Brede Regeling Combinatiefuncties is hier onderdeel van.

Expeditie Rijswijk

In samenspraak met de oudere jeugd wordt vanuit “Expeditie Rijswijk” een aansprekend activiteitenaanbod georganiseerd. Door het bereiken van de maximumleeftijd bij de Ontdekkers kan de jeugd overstappen naar het aanbod van Expeditie Rijswijk, het aanbod hiervan is bestemd voor de leeftijd vanaf 12 jaar.

Epic Youth (Online activiteiten aanbod)

Tijdens de pandemie hebben we gemerkt dat we digitaal een andere doelgroep kunnen bereiken dan fysiek en heeft het online jongerenwerk vorm gekregen via het aanbod van Epic Youth. Via activiteiten sluiten jongeren zich aan bij een disocourt waar jongerenwerkers ook bij aangesloten zijn. Het is gebleken dat de jongeren met elkaar, maar zeker ook met de jongerenwerkers digitaal makkelijker over bepaalde onderwerpen, of wat hen bezighoudt communiceren. Vandaar dat we in Rijswijk een compleet pakket aan jongerenwerk realiseren van zowel fysiek als digitaal jongerenwerk waarbij de medewerkers (en jongeren) onderling contact hebben over aanbod en samenhang.

Helden van de Natuur

Helden van de Natuur is een binnen- en buitenschools programma met verschillende activiteiten om jeugdigen en hun ouders te stimuleren meer naar buiten te gaan en op avontuur te gaan in de natuur. Binnen schooltijd leren jeugdigen over natuur- en milieu in lessen gegeven door groenpartners, leerkrachten en vrijwilligers. Buiten schooltijd kunnen jeugdigen deelnemen aan activiteiten die hen stimuleren om ook in hun vrije tijd meer bewust met de natuur om te gaan. Verder worden binnen het programma “Helden van de Natuur” netwerkbijeenkomsten georganiseerd voor (groen)partners uit Rijswijk. Activiteiten en bijeenkomsten worden o.a. georganiseerd vanuit het educatiecentrum in de Natuurtuin, de kinderboerderij en het kindertuincomplex.

Tussen Team Brede Impuls, De Ontdekkers, Expeditie Rijswijk en Helden van de Natuur bestaat een nauwe samenwerking. Al deze programma's zijn gericht op kennismaking, verdieping, toeleiding naar bestaande activiteiten en verenigingen en borging.

Jeugdparticipatie

Bij het ontwikkelen van gemeentelijk beleid en de uitvoering daarvan, betrekken we de jeugdigen; zij zijn tenslotte de volwassenen van de toekomst.

Met de kinderrechtenambassadeurs van de basisscholen hebben we blijvende aandacht voor participatie en de rechten van kinderen. Het doel is om betrokkenheid van kinderen in maatschappelijke vraagstukken te creëren door hen gevraagd, maar ook ongevraagd advies te laten leveren aan het gemeentebestuur. Naast deze adviezen is dit project voor kinderen een leerzame ervaring en kans om zich te ontwikkelen. Het streven is om alle Rijswijkse basisscholen mee te laten doen. Ieder jaar doen er weer meer scholen mee. Dit jaar hebben 15 scholen meegedaan. In totaal hebben de kinderen 5 gevraagde adviezen uitgebracht op het gebied van armoede, gelijke kansen en taal. Daarnaast nog 4 ongevraagde adviezen uitgebracht op het gebied van Klimaat/milieu.

De oudere jeugd betrekken we op beleidsthema's en onderwerpen die hen aanspreken, maar ook waar we als gemeente graag met jongeren over in gesprek gaan. Het streven is om in nauwe samenwerking met het onderwijs een groep jongeren actief te betrekken en mee te laten denken. Dit middels de Speaking Minds Methodiek. Hun ideeën worden uitgewerkt en gepresenteerd aan de wethouder. De jongeren worden begeleid door coaches die zijn getraind om te werken met deze methodiek.

Maatschappelijke Diensttijd (MDT)

MDT is een programma voor jeugdigen van 14 tot en met 27 jaar. Het is een kans om hun talenten te ontdekken, van betekenis te zijn, nieuwe mensen te ontmoeten en keuzes te maken voor de toekomst. Binnen dit programma staat maatschappelijke impact voorop en daarbij zijn drie kernbegrippen van belang: iets doen voor een ander en/of de samenleving, talentontwikkeling en elkaar ontmoeten.

In Rijswijk doen we mee aan twee MDT projecten; *"The Real Social"* en *"Follow Your Dreams"*.

The Real Social

The Real Social is een project voor alle jeugdigen in Rijswijk tussen de 14 en 27 jaar. Jeugdigen voeren, op basis van hun interesses en talenten, uiteenlopende activiteiten uit van maatschappelijke waarde. Er wordt bijvoorbeeld geholpen bij het uitvoeren van sportieve en culturele activiteiten voor kinderen, jongeren en senioren in de buurt. De jeugdigen worden begeleid door een teamcoach. Deelname aan het project duurt zes maanden (totaal 100 uur). Na afloop van deelname aan het project ontvangt de jeugdige een certificaat van deelname.

Follow Your Dreams

De doelgroep van Follow Your Dreams zijn jeugdigen tussen de 18 en 27 jaar zonder werk en/of startkwalificatie en richt zich daarmee op de doelgroep van het Doorstootpunt (de RMC-functie) en de nieuwe wet Van school naar Duurzaam werk.

Deelname aan het project duurt 20 weken (320 uur). De jeugdige wordt intensief begeleidt en gaat 16 uur per week aan de slag met een gevarieerd programma. Het programma bestaat uit deelname aan maatschappelijke activiteiten en werkervaringsplekken. Het doel is om 70% van de deelnemers naar werk of een opleiding te begeleiden. Na afloop krijgen de deelnemers een MDT-certificaat. Aan landelijke erkenning van dit certificaat wordt gewerkt.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)						
Onderwijs		Realisatie 2023	Primitief 2024	Gewijzigde raming 2024	Realisatie 2024	Afwijking (+ = voordeel)
4010 Huisvesting scholen	Lasten	3.795	3.933	3.919	4.500	-581
	Baten	35	151	385	419	34
Saldo		-3.760	-3.782	-3.534	-4.081	-547
4030 Lokaal onderwijsbeleid	Lasten	4.976	2.436	5.337	5.050	287
	Baten	2.791	255	2.975	2.908	-67
Saldo		-2.185	-2.181	-2.361	-2.142	219
6500 Kinderopvang	Lasten	394	508	482	440	41
	Baten					
Saldo		-394	-508	-482	-440	41
Programmatotalen	Lasten	9.165	6.877	9.737	9.990	-253
	Baten	2.826	406	3.360	3.327	-33
Saldo		-6.339	-6.471	-6.377	-6.663	-287

Het verschil tussen de begroting (na wijziging) en het werkelijke saldo van baten en lasten is € 287.000 nadelig. Indien het verschil op de baten of lasten per beleidsproduct boven de € 100.000 zijn, worden deze hieronder toegelicht:

Programma / beleidsproduct (bedrag x € 1.000)	Saldo Baten	Saldo Lasten
Onderwijs		
4010 Huisvesting scholen		-581
Zoals toegelicht in de 2e halfjaarrapportage 2024 is er sprake van extra onderhoudskosten (betonrot) bij het Stanislas college. De uiteindelijke reparatiekosten bedroegen circa € 90.000 en dienen op basis van geldende de wet- en regelgeving door de gemeente betaald te worden. Daarnaast zijn er diverse onder- en overbestedingen die resulteren in een restpost van € 36.000.		-126
Als gevolg van een brand op de dependance van Brede School Steenvoorde aan de P. van Vlietlaan, is er besloten om deze lokalen te herbouwen bij de al bestaande hoofdlocatie aan de Dr. Poelslaan. Daarop is er besloten om de bestaande school een termijn eerder dan gepland te slopen en te starten met een nieuw gebouw. Om de periode van nieuwbouw te overbruggen wordt er gebruik gemaakt van tijdelijke onderwijshuisvesting. Wij zijn nog in afwachting van een definitief besluit vanuit de verzekeraar rondom de omvang van de verzekeringsgelden. Mocht in de uitkering ook een vergoeding voor de tijdelijke huisvesting zitten, dan zal dat deel als (gedeeltelijke) dekking voor de huur van de tijdelijke huisvesting in de exploitatie opgevoerd worden.		-455
4030 Lokaal onderwijsbeleid		287
Er is ten opzichte van de begroting in 2024 extra personeel ingehuurd ten behoeve het Doorstroompunt. Alle kosten met betrekking tot het Doorstroompunt worden echter gedekt uit de specifieke uitkering Doorstroompunt die de gemeente Rijswijk via de centrumgemeente Den Haag ontvangt (subsidiegelden), waardoor deze post in de praktijk budgettair neutraal verloopt.		-89
Er was in 2024 sprake van een onderbesteding van de NPO-gelden ten opzichte van de begroting. Verwacht was in 2024 nog een aantal verantwoordingen NPO-gelden te kunnen afwikkelen (subsidiegelden), echter nog niet alle stukken om dit te kunnen doen zijn ontvangen. Alle kosten met betrekking tot de NPO-gelden worden gedekt uit de specifieke uitkering NPO-gelden die de gemeente Rijswijk heeft ontvangen, waardoor deze post in de praktijk budgettair neutraal verloopt.		71
In 2024 was er een onderbesteding op Onderwijsachterstandenbeleid ten opzichte van de begroting. Verwacht was in 2024 nog een aantal verantwoordingen te kunnen afwikkelen, echter nog niet alle stukken om dit te kunnen doen zijn ontvangen. Alle kosten met betrekking tot het onderwijsachterstandenbeleid op deze post worden gedekt uit de specifieke uitkering Onderwijsachterstandenbeleid die de gemeente Rijswijk heeft ontvangen, waardoor deze post in de praktijk budgettair neutraal verloopt.		83
De budgetonderbesteding op taalplannen wordt grotendeels verklaard doordat de afrekening van subsidies schooljaar 2023/2024 plaatsvindt in 2025.		49
De kosten voor bestrijden laaggeletterdheid viel, met name door een onderbesteding van € 20.000 vanwege een aantal activiteiten die in 2024 minder gekost hebben dan begroot, lager uit.		28
De resterende onderbesteding ten op zichte van het budget wordt verklaard door (kleine) onderbestedingen op diverse andere begrotingsposten.		145

Investeringsen

Investering (bedrag x € 1.000)	Begrote lasten	Werkelijke lasten	Saldo lasten	Begrote baten	Werkelijke baten	Saldo baten
1e inrichting olp/meubilair kindcent. Buitenrijck	37	37				
1e inrichting olp/meubilair Pasgeld	56		56			
Aanpassingen gebouw StanislasPro en Beweegvmbo	375	375				
Haalbaarh.onderz. nieuwbouw/renovatie de akker/GSR	8		8			
Haalbaarheidsonderz.disloc.de Piramide in Pasgeld	25		25			
Haalbaarheidsonderzoek uitbreiding de Melodie	25		25			
Herbouw 4 lokalen Steenvoordeschool na brand	407	37	370			
Meerkosten ENG de Akker	286		286			
Meerkosten ENG Steenvoordeschool	228		228			
Nieuwbouw school Pasgeld	8.592		8.592			
Revitalisatie voormalige J.H. Snijdersschool	23		23			
Tijdelijke huisvesting Kindcentrum Buitenrijck	379	357	22			
Uitbr.1e inr.olp/meubilair Montessorisch.Parkrijk	161	161				
Uitbreiding basisschool de Melodie	1.247		1.247			
Uitbreiding basisschool de Piramide	1.452	32	1.420			
Verv.nieuwbouw de Akker en GSR (incl.gym.lok.)	10.627		10.627			
Vervangende nieuwbouw Steenvoordesch(incl.gym.lok)	13.162	1.105	12.056			
Eindtotaal	37.090	2.104	34.986			

Sport, Cultuur en Recreatie

Wat wilden we bereiken?

Visie op het programma

Cultuur

Het gemeentelijk cultuurbeleid is opgenomen in de Cultuurvisie 2016-2030 'Rijswijk vrij gedacht'. Cultuur heeft waarde voor Rijswijk en haar inwoners. Het maken of beleven verruimt het gezichtsveld en draagt bij aan ontwikkeling. Wij hechten waarde aan een breed cultureel aanbod in onze gemeente.

Naast de waarde van cultuur op zich, gaat het juist ook om de bijdrage van cultuur aan de Rijswijkse samenleving. De ambitie is om kunst en cultuur als een verbindende kracht in te zetten voor de samenleving en economie van Rijswijk. Cultuur biedt inwoners de gelegenheid tot ontmoeting en meedoen en het zorgt voor binding met de omgeving en elkaar.

Omdat het bijdraagt aan het welbevinden willen wij graag dat meer inwoners gebruik (kunnen) maken van culturele voorzieningen. Wij hechten aan een laagdrempelig en toegankelijk aanbod.

Ten aanzien van cultuur zijn er ook een aantal wetten voor de gemeente van belang. Die hebben verband met het bibliotheekwerk, de lokale omroep en behoud en beheer van cultureel erfgoed.

Sport

Sport heeft van oudsher een sociaal maatschappelijke functie. Sport brengt niet alleen plezier en gezondheid, het brengt ook mensen bij elkaar, helpt talenten ontwikkelen, zorgt voor sociale cohesie, biedt een platform voor vrijwilligerswerk en zorgt voor veiligheid in buurten. Deze maatschappelijke functies maken dat sport gewild én kansrijk is voor het realiseren van maatschappelijk verantwoord beleid.

De afgelopen jaren zijn de rollen en verantwoordelijkheden van de gemeente in de maatschappelijke ondersteuning, de zorg voor jeugd en de participatie van kwetsbare inwoners, sterk veranderd. De gemeente zet met een continuering van de nota Sport en Bewegen, het herijkte sport- en preventieakkoord en de uitvoeringsagenda Gezondheid – Sport – Preventie in op het vergroten van de deelname van kwetsbare mensen aan de samenleving en de bestrijding van eenzaamheid. Daarnaast is sport en bewegen een essentieel onderdeel van het Gezond en Actief Leven Akkoord (2023-2026) waarbij de nadruk wordt gelegd op eigen verantwoordelijkheid, het gebruikmaken van het sociale netwerk, preventie en op zoveel mogelijk voorkomen in plaats van genezen. Integraal samenwerken tussen de verschillende programma's is daarbij een voorwaarde.

Sport wordt niet gezien als een doel op zich, maar als een middel om maatschappelijke doelen zoals sociale cohesie en een gezonde leefstijl te bereiken. Bijzondere aandacht krijgt de duurzaamheid bij de vervanging van sportvelden en onderhoud en pragmatische invulling van de binnen- en buitensportaccommodaties.

Evenementen

Er valt veel te beleven in Rijswijk aan evenementen en andere activiteiten: van festivals, wedstrijden en markten tot optochten en buurtfeesten. Evenementen dragen veelal bij aan leefbaarheid en leveren een positieve bijdrage aan de stabiliteit en samenhang in de samenleving (sociale cohesie). Evenementen worden gewaardeerd door de inwoners en ondernemers. De gemeente levert hierin een actieve bijdrage door stimulering, ondersteuning en facilitering van de organisatoren. De gemeente heeft hierbij oog voor duurzaamheid, veiligheid en toegankelijkheid.

Rijswijk is modern én historisch, druk én rustig, grijs én groen, stad én dorp. Rijswijk groeit en de gemeente wil nieuwe inwoners graag aan de stad verbinden. Hierin kunnen evenementen een functie

hebben. Het verbindt 'nieuwe' inwoners aan de stad en zorgt voor kennismaking en ontmoeting tussen alle inwoners.

Wij laten het initiatief tot een evenement bij de samenleving, met een uitgestoken hand. We gaan enthousiasmeren, stimuleren, faciliteren en verbinden. Hoewel de gemeente niet zelf in de rol van opdrachtgever of organisator stapt, toetst ze de initiatieven wel op maatschappelijke impact, uitstraling voor de stad en relevantie voor de omgeving. Daarvoor is meer nodig dan alleen juridische toetsing van evenementen. Het vraagt van de gemeente een dienstverlenende, uitnodigende en stimulerende rol.

Doelstellingen

Cultuur

De Cultuurvisie gaat uit van de volgende zes beleidspijlers, die samen met onze partners verder worden ingevuld met acties:

- Clustering en samenhang: Door het stimuleren van afstemming en samenwerking worden krachten meer gebundeld en samenhang gecreëerd. Ook het clusteren van activiteiten en voorzieningen draagt naast een betere benutting bij aan zichtbaarheid.
- Creatieve vrijheid in de openbare ruimte en ruimte voor cultuurbeoefening: Het bieden van ruimte aan nieuwe en tijdelijke initiatieven.
- Aanbod voor jeugd en jongeren: Het aansluiten van het aanbod op de behoeften van jeugd en jongeren.
- Cultuureducatie: Het stimuleren van kunst- en cultuureducatie, met name voor jeugd en jongeren, om bij te dragen aan hun brede vorming en de creativiteit van de samenleving. Het gaat zowel om binnenschools cultuuronderwijs als een toegankelijk aanbod in de vrije tijd.
- Ouderen en cultuur: Het benutten van het potentieel van vitale ouderen en het bereiken van kwetsbare ouderen om bij te dragen aan hun betrokkenheid bij en in de samenleving.
- Cultureel en historisch erfgoed en architectuur: Het bekend en meer zichtbaar maken van het lokale erfgoed bij de inwoners van de gemeente en de regio.

Sport

Het stimuleren van de Rijswijkse bevolking tot deelname aan sport, door het in standhouden van een breed aanbod. Hierdoor willen we een brede ontwikkeling bevorderen, sociale cohesie versterken, onderling respect vergroten en een gezonde leefstijl stimuleren. Er wordt met name ingezet op de breedtesport. De verbinding tussen gezondheid, sport en preventie wordt door de verschillende akkoorden (sport- en preventieakkoord 2) verder geïntensiveerd en geoptimaliseerd.

De belangrijkste thema's hierbij zijn:

1. Iedereen mag meedoen - inclusief sporten en bewegen;
2. Bewegen in de buitenruimte;
3. Vitale aanbieders - maatschappelijke verenigingen toekomstbestendig;
4. Positieve sportcultuur - leuk, veilig, eerlijk en zorgeloos sporten en bewegen;
5. Van jongs af aan vaardig in bewegen – jeugd meer laten bewegen en sporten;
6. Fundament op orde;
7. Groter bereik;
8. Meer zichtbare betekenis;
9. Rookvrije generatie;
10. Gezond gedrag.

Evenementen

Evenementen zijn er voor de bewoners en bezoekers van de stad. Naast het versterken van de identiteit en het stimuleren van een aantrekkelijke woonomgeving willen we dat via evenementen de parels in de stad over het voetlicht worden gebracht zoals bij het huidige Strandwalfestival gebeurt. Onze stadsparken, de Schouwburg, maar ook ons verenigingsleven zijn voorbeelden van parels waar iedere Rijswijker een verbinding mee voelt.

Evenementen leveren een positieve bijdrage aan een aantrekkelijke woonomgeving; ze zorgen voor levendigheid en sociale betrokkenheid. Het zorgt voor kennismaking en ontmoeting tussen de verschillende inwoners. Daarmee draagt het bij aan een leefbare stad.

Uitgaande van de doelstellingen en het huidige aanbod maakt de gemeente voor de komende jaren diverse keuzes. Ten aanzien van het evenementenaanbod wil de gemeente:

- De bestaande evenementen met een stadsbrede aantrekkingskracht tenminste behouden.
- Kwalitatief goede nieuwe evenementen passend bij de identiteit van Rijswijk faciliteren.
- Ruimte geven aan bestaande en nieuwe lokale en kleinschalige evenementen en buurtinitiatieven.

Wat hebben we er voor gedaan?

Cultuur

Samen met onze partners hebben we uitvoering gegeven aan de gemeentelijke cultuurvisie. Door culturele organisaties te ondersteunen met subsidies hebben onze inwoners het hele jaar door van een veelzijdig kunst- en cultuuraanbod kunnen genieten. In 2024 ontvingen in totaal 16 culturele organisaties structurele subsidiëring op grond van de Algemene subsidieverordening Rijswijk 2020 (Asv). Het gaat hier om zowel professionele als amateurkunstorganisaties. Daarnaast hebben we twee incidentele subsidies verleend.

Om onze partners te stimuleren om (ook) financiering via andere bronnen te verkrijgen, organiseerden we een voorlichtingssessie over fondsen en fondsenwerving. Dat deden we in samenwerking met de provinciale ondersteuningsinstelling Kunstgebouw. Er namen 16 lokale culturele organisaties deel.

Met behulp van een specifieke uitkering maakten we het mogelijk dat, met ingang van 2024 en tot en met 2025, de bemande openingstijden van de bibliotheekvestiging in het Huis van de stad met 10 uren per week werden uitgebreid. Het gebruik van de avondopenstelling was in 2024 nog wisselend. Inwoners weten het Informatiepunt Digitale Overheid (IDO) van de bibliotheek steeds beter te vinden met vragen over online dienstverlening van overheden en bedrijven.

In samenwerking met onze partners in het Huis van de stad troffen we, vanuit het innovatiebudget kunst en cultuur, de voorbereidingen voor de start van de Wand van de stad met ingang van 2025. Dit concept maakt exposeren mogelijk op verschillende plekken in het Huis van de stad voor onder meer amateurkunstorganisaties, die deze behoefte ook hadden.

In het kader van vernieuwing werd, uit eerdere gelden, in 2024 ook de naam van Museum Rijswijk op de gevel onthuld. Hiermee, waarmee we hebben bijgedragen aan de zichtbaarheid en naamsbekendheid van het museum. Met de Pop Up podia van Muziekschool Rijswijk kwam er een nieuw cultureel aanbod, op verschillende locaties in Rijswijk. Dit geldt ook voor de eerste editie van Theater na de Dam, waartoe we de Rijswijkse Schouwburg in de gelegenheid stelden dit te organiseren op de avond van de Nationale Dodenherdenking. Het was één van de voorbeelden hoe in 2024 cultuur als verbindende kracht werd ingezet.

We besloten deel te nemen aan Cultuureducatie met Kwaliteit in de nieuwe en vierde periode 2025-2028; onderdeel van het landelijke programma om de kwaliteit van cultuureducatie in het onderwijs verder te versterken. De matching vanuit het Fonds voor Cultuurparticipatie werd in het najaar toegekend. Het plan voor de nieuwe periode zet in op borging en verankering, door het toerusten van het onderwijs, en op betrokkenheid van meerdere culturele partners. In 2024 werkten Trias Centrum voor de Kunsten en de Bibliotheek aan de Vliet binnen dit programma samen met 16 deelnemende Rijswijkse basisscholen.

In het kader van samenwerking faciliteerden we het in 2023 gestarte halfjaarlijkse cultuurcafé door en voor het culturele veld.

We realiseerden in 2024 een nieuw kunstwerk bij het IKC Montessori in Parkrijk. In het KOSMOSBOS, een evolutietuin, komen cultuur en natuur samen. Samen met de commissie KunstRuimte onderzochten we welke plekken in het Wilhelminapark zich lenen voor de plaatsing van een drietal verweesde beelden, die op de werf zijn opgeslagen. Daarnaast voerden we onderhoud uit aan twee kunstwerken en zetten we dat voor andere in gang.

Het Commissariaat voor de Media stelde de procedure voor de aanwijzing van een lokale omroep voor onze gemeente open, een jaar voorafgaand aan de nieuwe periode vanaf oktober 2025. De raad stelde aanvullende toetsingscriteria vast, die gehanteerd worden in het geval van meerdere aanvragers. Dit geeft dan houvast om tot een voorkeursadvies te komen.

Met een incidentele subsidie droegen we bij aan het digitaliseren van het videoarchief van Stichting Omroep Rijswijk, met nieuwsreportages uit Rijswijk uit de periode 1986 tot 2005. Dit om de bewegende beelden te behouden voor de toekomst en ook items te delen met onze inwoners. Museum Rijswijk maakte een groot deel van haar erfgoedcollectie voor iedereen online raadpleegbaar, door het te digitaliseren.

In 2024 hebben we ingezet op het actualiseren van de Erfgoedverordening en de Erfgoednota. Beiden zijn vastgesteld en gepubliceerd. Vanuit erfgoed hebben we ook inbreng geleverd aan de Omgevingsvisie en is capaciteit geleverd voor het opstellen van de basisregels Omgevingsplan vanuit het erfgoed. Er is een inventarisatie gemaakt van de Post 65 en wederopbouwmonumenten, waarop op dit moment een nader onderzoek plaatsvindt ter voorbereiding op een aanwijzingsprocedure tot monumenten. Om het lokale erfgoed bekender te maken bij de inwoners van Rijswijk maakten we Open Monumentendag mede mogelijk.

Sport en Recreatie

In 2024 was sport en bewegen een essentieel onderdeel van het Gezond en Actief Leven Akkoord (2023-2026). Integraal samenwerken tussen de verschillende programma's was daarbij een voorwaarde. Dit is ook een van de hoofdzaken vanuit de Brede SPUK waar het sportakkoord onder valt. Voor de Brede SPUK is er in 2024 een uitvoeringsagenda geschreven en hier is ook gelijk een begin mee gemaakt. Sport werd hierdoor meer ingezet als middel om andere (gezondheids-)problemen te helpen oplossen. Deze domein-overstijgende samenwerking was redelijk nieuw en zal in de komende jaren nog meer worden ingezet.

Vanuit deze Brede SPUK is het ge-herijkte Sportakkoord gecontinueerd. Dit sportakkoord heeft een achttal (verplichte) thema's:

1. Iedereen kan/mag mee doen / inclusie en diversiteit
2. Bewegen in de buitenruimte
3. Vitale sportaanbieders
4. Positieve sportcultuur / sociaal veilige sport
5. Van jongs af aan in beweging / vaardig in bewegen
6. Fundament op orde
7. Een groter bereik
8. Meer zichtbare betekenis

In 2024 is dit verder uitgewerkt in de vorm van een sportimpulsbudget voor sportaanbieders. Hiermee kunnen sportaanbieders een kleine bijdrage aanvragen voor een project dat binnen deze thema's valt. , Dwaarbij de thema's 'iedereen kan meedoen/inclusie en diversiteit', 'vitale sportaanbieders/fundament op orde,' en meer zichtbare betekenis" zijn extra zijn uitgelicht. Met deze subsidie zijn in de tweede helft van 2024 12 verschillende sportaanbieders geholpen. Dit ging bijvoorbeeld over het stimuleren van meisjesgroepen, sporten voor mensen met autisme of een programma om probleemjongeren via sport weer op het rechte pad te krijgen. De verschillende sportaanbieders hebben hiervoor maximaal € 2.500,- per aanbieder gekregen.

Wat hebben wij verder voor de Rijswijkse sport kunnen uitvoeren?

Iedereen kan/mag meedoen/inclusie en diversiteit

De beweegmakelaar stond klaar voor alle inwoners van Rijswijk met een verstandelijke, lichamelijke, zintuiglijke beperking, autisme of een chronische aandoening. In de eerste drie kwartalen van 2024 heeft de beweegmakelaar in totaal 75 inwoners geholpen bij het vinden van passende sport- en beweegactiviteiten (van het laatste kwartaal krijgen we de cijfers pas later). Naast de kerntaken heeft de beweegmakelaar ook aanvullende taken uitgevoerd en onder andere een bijdrage geleverd aan de

Parkinson Games, de regionale G-sportdag in Den Haag, en zit hij in de regionale werkgroep voor sporten voor mensen met een beperking.

Bewegen in de buitenruimte

Voor het bewegen in de buitenruimte is er verder gegaan met het promoten van de hardlooproutes. Hiervoor is een plan gemaakt dat in 2025 uitgevoerd zal worden met ook verschillende evenementen hierbij.

Vitale sportaanbieders

Vitaliteit van onze sportaanbieders was een belangrijk speerpunt binnen Rijswijk dit jaar. Hiervoor hielden wij, samen met de Sportraad Rijswijk en de verenigingsondersteuner, contact met alle organisaties en verenigingen die zich bezighouden met de uitvoering van sport in Rijswijk. Waar mogelijk en nodig hebben we deze sportaanbieders geholpen met vragen die zij hadden. Inzet heeft met name plaatsgevonden op het gebied van vrijwilligers-, leden- en sponsorwerving; het rookvrij maken van sportparken en strategisch beleid.

Op Sportpark Elsenburg is verdergegaan met het ontwikkelen van een duurzame maatschappelijke voorziening (Multifunctionele Accommodatie) voor de drie sportverenigingen en maatschappelijke partners.

Van jongs af aan vaardig in bewegen

Door het actief aanbieden van sportactiviteiten in de Sportmix (3x per week in BS Muziekbuilt en De Altis), op het Cruyff Court (2 middagen per week), op het Krajicek Court en via Sport in de Wijk (2 avonden per week in gymzaal 't Kristal) bevordert de gemeente mede een gezondere leefstijl van de jeugd. In de eerste helft van 2024 hebben het volgende aantal activiteiten plaatsgevonden waaraan het volgende aantal kinderen hebben deelgenomen:

Cruyff Court:	70 activiteiten en 829 deelnemende kinderen
Sportmix:	106 activiteiten en 1674 deelnemende kinderen
	34 activiteiten en 490 keer deelgenomen door jongeren 18+ (alleen 1e helft van het jaar, cijfers van de 2e helft zijn nog niet binnen)
Sport in de Wijk:	
Krajicek Court:	72 activiteiten en 1876 kinderen tussen de 2 en 13

Deze aantallen zijn in lijn met vorige jaren.

De schoolsportcommissie heeft in samenwerking met de lokale sportverenigingen zeven sportdagen voor het basisonderwijs georganiseerd met als doel kinderen kennis te laten maken met een verschillend bewegingsaanbod. Totaal waren er ongeveer 6.000 contactmomenten. Voor het speciaal onderwijs zijn drie sportdagen georganiseerd.

Het project "Zwemmen-na-schooltijd" is aangeboden aan 23 kinderen die nog geen zwemdiploma hebben in de groepen 6 tot en met 8 van het basisonderwijs. Voor de ouders zijn hier geen kosten aan verbonden.

In 2024 is het programma Happy Fit 0 – 100 jaar gecontinueerd. Het project heeft als doel een impuls te geven aan de lokale volksgezondheid waarbij er samenwerking zal plaatsvinden tussen verschillende partijen die actief zijn op het terrein van gezondheid, sport en bewegen.

De Rijswijkse bevolking groeit en dat vraagt ook om meer faciliteiten. Om hier invulling aan te geven is er in 2024 gestart met de bouw van een sportzaal bij de nieuw te bouwen Steenvoordeschool.

In 2024 is het kunstgrasveld op sportpark Vredenburg gerenoveerd. Uit veiligheidsoverwegingen zijn vier lichtmasten van veld 3 vervangen door nieuwe. De bestaande led-armaturen zijn daarop teruggeplaatst.

Op sportpark Hoekpolder is een tweede kunstgrasveld aangelegd. Hiermee is vooral de trainingscapaciteit aanzienlijk vergroot. Daarnaast is een extra natuurgras mini-voetbalveld voor

de allerkleinste spelertjes aangelegd. Beide kunstgrasvelden zijn overigens ingestrooid met een duurzamere combinatie van kurk en olijpitten, dit in plaats van het voorheen gebruikte SBR of TPE (synthetische rubbers).

Met de realisatie van een startheuvel met hydraulisch starthek en een parc fermé (opstelplaats wedstrijdrijders) is de oplevering van een volwaardige wedstrijd BMX-baan (fietscross) een feit. Dit betekent qua sportfaciliteiten ook de afronding van de grootschalige 'Herstructurering Sportpark Elsenburg'.

Evenementen

In 2024 werd opnieuw een avondvierdaagse georganiseerd. In samenwerking met de basisscholen en ondernemers, liepen jong en oud mee op verschillende routes door heel Rijswijk.

In september vond het tweedaags Strandwalfestival plaats met een meer lokaal karakter ten opzichte van vorige jaren. De strandwalmarkt bood organisaties en verenigingen de mogelijkheid zich te presenteren op het gebied van cultuur, kunst, sport en maatschappelijk werk. Lokale talenten lieten hun vaardigheden zien op het cultuurpodium. Voor jonge bezoekers was er een dagprogramma in de kids-zone, en de lampionnenoptocht door het Rijswijkse bos. In het Huis van de stad konden ouderen koffiedrinken onder muzikale begeleiding van een Rijswijks koor. Verder hebben wij invulling gegeven aan het evenementenbeleid door met het bestuur van het Strandwalfestival meerjarenafspraken te maken.

Dit jaar heeft de stichting Rijswijks Jeugdtheater een subsidie aangevraagd voor een Sinterklaasviering voor heel de stad. Het evenement werd gevierd op twee kenmerkende plekken in Rijswijk, in samenwerking met lokale organisaties en ondernemers. Daarnaast werd in Oud Rijswijk het Dickensfeest georganiseerd, waarvoor subsidie werd verleend voor extra veiligheidsmaatregelen en een gratis toegankelijke schaatsbaan.

Naast de stadsbrede subsidies werden er subsidies verstrekt aan bewoners voor het organiseren van wijkfeesten, buitenspeeldagen, buurtbarbecues, koningsdagfeesten en Halloweenactiviteiten. Deze activiteiten droegen bij aan de betrokkenheid en leefbaarheid door heel Rijswijk.

Behalve het verstrekken van subsidies voor evenementen is in oktober het Toetsingskader Evenementen gemeente Rijswijk 2024 vastgesteld. Deze handleiding biedt initiatiefnemers van evenementen en inwoners duidelijkheid over de voorwaarden voor een vergunningsaanvraag.

De Uitagenda is dit jaar uitgebreid met Sport en Bewegen. Hierdoor biedt de agenda een overzichtelijker en completer vrijetijdsaanbod van de stad. Tevens is de agenda onder de aandacht gebracht bij partners van en via de communicatiekanalen van de gemeente, waardoor er actief items zijn geplaatst ter promotie van activiteiten.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)						
Sport, Cultuur en Recreatie		Realisatie 2023	Primitief 2024	Gewijzigde raming 2024	Realisatie 2024	Afwijking (+ = voordeel)
5100 Openbaar bibliotheekwerk	Lasten	1.486	1.589	1.615	1.618	-3
	Baten	54	54	80	80	
Saldo		-1.432	-1.535	-1.535	-1.538	-3
5300 Sport	Lasten	4.818	4.186	4.176	4.041	135
	Baten	2.361	1.596	1.604	1.567	-38
Saldo		-2.457	-2.590	-2.572	-2.474	98
5400 Kunst en cultuur	Lasten	2.525	2.664	2.822	2.615	207
	Baten					
Saldo		-2.525	-2.664	-2.822	-2.615	207
5410 Cultureel erfgoed	Lasten	1.647	1.087	1.190	1.088	101
	Baten		7	7	9	2
Saldo		-1.647	-1.080	-1.183	-1.080	103
5800 Speeltuinwerk	Lasten	592	643	836	972	-136
	Baten			106	106	
Saldo		-592	-643	-731	-866	-136
Programmatotalen	Lasten	11.068	10.169	10.640	10.334	305
	Baten	2.415	1.657	1.796	1.761	-36
Saldo		-8.653	-8.513	-8.843	-8.574	270

Het verschil tussen de begroting (na wijziging) en het werkelijke saldo van baten en lasten is € 270.000 voordelig. Indien het verschil op de baten of lasten per beleidsproduct boven de € 100.000 zijn, worden deze hieronder toegelicht:

Programma / beleidsproduct (bedrag x € 1.000)	Saldo Baten	Saldo Lasten
Sport, Cultuur en Recreatie		
5300 Sport		135
Er was bij Sportpark Prinses Irene specialistische externe juridische inzet benodigd in het langdurige conflict met een stichting. Dit heeft uiteindelijk geleid tot een gerechtelijke procedure.		-146
Het onderhoud aan de sportvelden is in 2024 lager uitgevallen dan begroot. In de basis wordt ieder jaar hetzelfde onderhoud uitgevoerd. Daarbovenop vindt er ieder jaar ook aanvullend (niet jaarlijks terugkerend) onderhoud plaats zoals de bemesting van de velden. Ook is de mate van aanvullend onderhoud afhankelijk van factoren zoals de slijtage van de velden, type weer etc. De kosten van dit aanvullende onderhoud vielen in 2024 lager uit dan begroot.		79
In 2024 was er sprake van een incidentele meevaller op het onderdeel Brede Regeling Combinatiefunctionarissen (BRC), onderdeel van de Brede SPUK-regeling (specifieke uitkering), vanwege een budgetoverschot uit 2023 dat meegenomen mocht worden naar 2024. De BRC betreft een cofinancieringsregeling (40% subsidie, 60% cofinanciering). Omdat er pas medio 2024 zekerheid was rondom de budgetoverheveling van de cofinanciering van 2023 naar 2024, is het in 2024 niet haalbaar gebleken om deze extra rijkssubsidiemiddelen volledig weg te zetten. Eventuele overschotten in 2024 mogen volgens de regeling niet meer worden meegenomen naar 2025. Wel kan volgens de regeling maximaal 15% van het onderdeel BRC ingezet worden voor het onderdeel Sportakkoord (beleidsproduct Sport). Om de resterende subsidiemiddelen volledig te benutten is daar gebruik van gemaakt. Dit betekent dat facturen die normaliter vanuit eigen middelen betaald worden (maar ook vanuit het Sportakkoord betaald kunnen worden) eenmalig vanuit de extra middelen Sportakkoord betaald zijn.		76
De berekenwijze, inclusief de indexatiewijze, van de jaarlijkse exploitatievergoeding aan Optisport (sportcentrum de Schilp) is vastgelegd in de exploitatieovereenkomst met Optisport B.V. De exploitatievergoeding over 2024 viel vanwege de uiteindelijke indexering lager uit dan aanvankelijk begroot.		64
De onderbesteding op de vergoeding zwemverenigingen wordt grotendeels verklaard door facturen die administratief verwerkt zijn in een ander boekjaar.		20
De resterende onderbesteding ten op zichte van het budget wordt verklaard door (kleine) onderbestedingen op diverse andere begrotingsposten.		42
5410 Cultureel erfgoed		101
De lagere exploitatielasten zijn grotendeels te verklaren doordat de lasten van bunkercomplex park Overvoorde lager uitvallen dan begroot. Dit is deels te verklaren doordat er al geruime tijd gewacht wordt op een reactie van de Rijksdienst Cultureel Erfgoed (RCE) met betrekking tot de toekomstige status van het bunkercomplex, waardoor onderhoudswerkzaamheden vertraagd zijn. Daarnaast zijn er minder subsidies toegekend dan oorspronkelijk begroot.		74
De resterende onderbesteding ten op zichte van het budget wordt verklaard door (kleine) onderbestedingen op diverse andere begrotingsposten.		27
5800 Speeltuinwerk		-136
De kostenoverschrijding wordt grotendeels verklaard doordat er in 2024 een lekkend dak van buurt- en speeltuinvereniging Inter Amicos met spoed vervangen moest worden. Inmiddels is het onderhoud op het vastgoed van de speeltuinen en kinderboerderijen ondergebracht bij het vastgoed team, waardoor kennis en expertise met betrekking tot onderhoud binnen een team is belegd.		-63
Bij de begroting was uitgegaan dat er meer aan investeringsprojecten toegerekend zou worden, maar uiteindelijk is er meer werk verricht voor exploitatieprojecten.		-73

Investeringsen

Investering (bedrag x € 1.000)	Begrote lasten	Werkelijk Lasten	Saldo lasten	Begrote baten	Werkelijke baten	Saldo baten
Div. investeringen voortvl. MJOP sportparken 2024	95	81	14			
Herstructurering sportpark Elsenburg	450	110	341			
Multifunctionele accommodatie Sportpark Elsenburg	12.841	209	12.632			
Ombouw veld 302 Hoekpolder naar kunstgras	95	99	-4			
Restauratie tuinderschoorsteen Hof van Sion	60	41	19			
Toplaagrenovatie veld 106 Prinses Irene	101		101			
Toplaagrenovatie veld 107 Prinses Irene	79		79			
Toplaagrenovatie veld 114 sportpark Prinses Irene	41		41			
Toplaagrenovatie veld 303 Hoekpolder	73		73			
Toplaagrenovatie veld 306 Hoekpolder	36		36			
Toplaagrenovatie veld 401 Sportpark Vredenburg	689	617	73			
Toplaagrenovatie veld 403 Vredenburg	72		72			
Toplaagrenovatie veld 404 Vredenburg	100		100			
Verduurzaming de Schilp	370	27	343			
Verv.en renov.asfalt Sportpark Hoekpolder	195		195			
Verv.en renov.asfalt Sportpark Prinses Irene	197		197			
Verv.en renov.asfalt Sportpark Vredenburg	111		111			
Eindtotaal	15.604	1.184	14.420			

Sociaal Domein

Wat wilden we bereiken?

Visie op het programma

Als gemeente willen wij dat al onze inwoners mee kunnen doen in de samenleving. Het liefst zo lang mogelijk op eigen kracht. Als het nodig is, biedt de gemeente ondersteuning. Deze ondersteuning helpt de inwoners zelfredzaam te worden en mee te doen met de maatschappij.

De inwoners worden aangemoedigd om eerst zelf naar een oplossing te zoeken. Bijvoorbeeld door gebruik te maken van hun sociale netwerk. Of van de algemene voorzieningen van de gemeente. Lukt dat niet, dan is er ondersteuning mogelijk vanuit de gemeente en onze maatschappelijke partners. Het gaat om ondersteuning op het gebied van:

- Werk;
- Inkomen;
- Het voeren van een huishouden;
- Opvoeden;
- Gezondheid;
- Zorg;
- Welzijn;
- Financiën.

Ontwikkelingen in de samenleving

De welvaartsverschillen worden groter. Onder andere door allerlei ontwikkelingen in de samenleving die invloed hebben op het dagelijks leven van onze inwoners. Bijvoorbeeld de oorlog in Oekraïne, de inflatie en de hoge energiekosten. Er zijn hierdoor meer inwoners die ondersteuning nodig hebben.

Vanwege toenemend zorggebruik, ook in de jeugdhulp, stijgende zorgkosten en structurele arbeidskrapte staat de zorg in Nederland voor grote uitdagingen. Er worden manieren gezocht om de zorg in de toekomst anders te organiseren en te betalen. Daarnaast is er sprake van toenemende polarisatie en verharding in de samenleving. We zetten daarom in op het bevorderen van inclusie en een gelijke behandeling van iedereen.

Preventief en integraal werken

Als gemeente besteden wij veel aandacht aan preventie. We willen voorkomen dat een inwoner de regie verliest. Door snel te handelen, zorgen wij ervoor dat de situatie niet erger wordt.

Wanneer inwoners ondersteuning nodig hebben, zorgen wij ervoor dat de hulp op verschillende leefgebieden op elkaar wordt afgestemd. We werken samen met maatschappelijke partners in de stad en de regio Haaglanden. De gemeente neemt een regierol bij het tegengaan van:

- Armoede;
- Huiselijk geweld;
- Schulden;
- Eenzaamheid.

Via het welzijnsbeleid geven we ook aandacht aan vrijwilligerswerk, mantelzorg en inclusie. Ook willen we ervoor zorgen dat jonge inwoners veilig kunnen opgroeien. En dat inwoners zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven leven.

We starten met het project Integrale Toegang als onderdeel van het programmaplan Toekomstbestendig Sociaal Domein. Het doel is te komen tot een brede toegangsorganisatie, gericht op integraal werken, normaliseren en het versterken van eigen kracht. Deze uitgangspunten worden vertaald naar beleid en onze dienstverlening.

Werken vanuit kaders

In Rijswijk vinden wij het belangrijk dat iedereen zich welkom voelt en gelijk wordt behandeld. We willen zorgen voor een samenleving waar inwoners de kans krijgen om naar eigen vermogen mee te doen in de samenleving en naar elkaar omkijken.

Hier werken we naartoe vanuit drie leidende kaders:

1. *Passende dienstverlening die aansluit op de situatie van de inwoner*
Waar nodig bieden wij ondersteuning. Dit doen we via een integrale aanpak als er sprake is van meervoudige problematiek.
2. *Laagdrempelige toegang tot onze ondersteuning*
Het voorkomen van problemen staat voorop. Zo kunnen inwoners mee blijven doen in de samenleving. Dit draagt bij aan het welzijn van de inwoner.
3. *We organiseren onze dienstverlening op een efficiënte manier*
We zijn ons bewust van de kosten en houden administratieve lasten zo laag mogelijk. We stellen concrete doelstellingen en graadmeters vast zodat we onze dienstverlening kunnen meten en monitoren.

Doelstellingen

Binnen het programma Sociaal Domein werken we onze visie uit binnen vier thema's met bijbehorende ambities en acties:

Het leiden van een zelfstandig leven

Betaald werk

We vinden het belangrijk dat inwoners zo lang mogelijk zelfstandig kunnen meedoen in de samenleving. Het hebben van betaald werk is hier een belangrijk onderdeel van. Wie nog geen betaald werk heeft, begeleiden wij naar werk dat bij hen past. Inwoners die nog niet toe zijn aan betaald werk, helpen we bij het vinden van een andere manier om mee te doen in de samenleving. Denk aan vrijwilligerswerk of een werkervaringsplek. Samen met de inwoners worden hun talenten in kaart gebracht. De focus ligt hierbij op wat iemand wel kan. Wij ondersteunen inwoners bij het aanpakken van eventuele beperkingen.

Hulp bij geldzaken

Naast ondersteuning op het gebied van werk en inkomen, bieden we ook hulp bij vragen over geld of het aanpakken van schulden. We bieden de inwoner zo vroeg mogelijk hulp. Zo worden de problemen niet groter en kan het bestaande probleem vroeg worden aangepakt. Inwoners kunnen daarom ook met eenvoudige vragen bij ons terecht.

We hebben hierbij niet alleen aandacht voor huishoudens met een laag inkomen, maar ook voor huishoudens met een middeninkomen. Onze kwetsbare inwoners informeren we over onze financiële dienstverlening via een integrale communicatieaanpak.

Open dienstverlening

Bij het bieden van ondersteuning hebben we aandacht voor de stress die inwoners kunnen ervaren. Het is namelijk niet altijd makkelijk om hulp te vragen. We staan daarom in onze dienstverlening open voor de inwoners. We luisteren en zoeken samen met de inwoners naar een oplossing. We bieden dienstverlening waarbij we naast de inwoners staan en rekening houden met de spanning of stress die zij ervaren. Hierdoor sluit onze dienstverlening beter aan op hun leefwereld en kunnen wij hen beter helpen.

Ontheemden en inburgeraars

Tot slot hebben we aandacht voor ontheemden en inburgeraars die in Rijswijk wonen. Voor hen is ondersteuning nodig om hun weg te vinden en een zelfstandig leven in Rijswijk op te bouwen. We

bieden hen daarom trajecten aan om zelfredzaam te worden en de eigen regie te pakken. Deze zijn afgestemd op hun persoonlijke behoeften.

Wonen met Zorg

Zelfstandig wonen dankzij maatwerkvoorzieningen

In Rijswijk vinden we het belangrijk dat inwoners zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen. Ook als zij ouder worden, psychisch kwetsbaar zijn of een verstandelijke en/of lichamelijke beperking hebben. Vanuit de Wmo bieden we ondersteuning op het gebied van:

- Begeleiding;
- Hulp bij het huishouden;
- Hulpmiddelen en woningaanpassingen.

Er zijn maatwerkvoorzieningen voor mensen die onvoldoende zelfredzaam zijn of onvoldoende mee kunnen doen in de maatschappij. Eerst wordt er gekeken of mensen dit zelf, met mantelzorg, hulp uit het eigen netwerk of algemene voorzieningen kunnen oplossen. Lukt dit niet, dan biedt de gemeente ondersteuning.

Regionale samenwerking

De maatwerkvoorzieningen, begeleiding en hulp bij het huishouden hebben we in regionaal H5-verband ingekocht. De H5 is een samenwerking tussen de gemeentes Delft, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Westland en Rijswijk. We monitoren de kwaliteit van deze samenwerking.

Voor Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang werken we samen met Den Haag, Leidschendam-Voorburg, Zoetermeer en Wassenaar.

Passende zorg voor kwetsbare inwoners

Mensen krijgen steeds vaker zorg en ondersteuning op andere plekken dan de zorginstellingen. Bijvoorbeeld thuis. Dit komt door de landelijke ontwikkelingen in de zorg. De zorgvragen van inwoners worden steeds ingewikkelder. Bijvoorbeeld bij een combinatie van psychische en sociale problemen. Soms is er ook sprake van een lichamelijke beperking. Of is de woonsituatie niet meer passend bij de beperking die iemand ervaart.

Om passende zorg te bieden aan onze inwoners, werken we samen met de woningcorporaties en zorgaanbieders. Samen ontwikkelen wij woonzorgvoorzieningen. Dit doen we binnen de Woonzorgvisie. Ook gaan we met het zorgkantoor en zorgverzekeraars in gesprek over de afspraken die zijn gemaakt in het landelijke Integraal Zorgakkoord (IZA). Zo houden we de zorg voor de toekomst goed, toegankelijk en betaalbaar.

Opgroeien in een veilige omgeving

Ondersteuning voor Rijswijkse jeugdigen

Alle jeugdigen verdienen een positief opgroei- en opvoedklimaat waarin zij zich vrij en veilig kunnen ontwikkelen en kunnen opgroeien tot verantwoordelijke, zelfstandige, zelfredzame en maatschappelijk betrokkenen volwassenen. De ouders/verzorgers spelen hierbij een grote rol. Soms hebben zij hier hulp bij nodig.

Onze ondersteuning aan jeugdigen en ouders is:

- Snel beschikbaar en toegankelijk;
- Vanuit de eigen leefomgeving, zo dichtbij mogelijk;
- Zo licht als mogelijk en zo zwaar als nodig;
- Waar mogelijk gericht is op het gezinssysteem van de jeugdigen;
- Gericht is op zelfredzaamheid en eigen kracht van de jeugdigen en opvoeders.

Centrum voor Jeugd en Gezin

Als de ontwikkeling van jeugdigen hobbels kent of zelfs vastloopt, bieden wij met onze partners vanuit het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) een vangnet. Wij maken daarbij onderscheid tussen laagdrempelige ondersteuning bij het gewone opvoeden en opgroeien en de (hoog)specialistische jeugdhulp. De ondersteuning die we bieden sluit zo goed mogelijk aan bij het eigen netwerk en de eigen leefwereld van ouders/verzorgers en jeugdigen. In de wijk, op school of bij de kinderopvang.

Regiovisie Jeugdzorg Haaglanden 2021-2026

We sluiten met onze dienstverlening aan op de regiovisie Jeugdzorg Haaglanden 2021-2026. De focus ligt hierbij op de kwetsbare omstandigheden waar ouders/verzorgers en jeugdigen zich in kunnen bevinden. Het uitgangspunt is dat vallen en opstaan hoort bij het opgroeien. In plaats van onnodig problematiseren, diagnosticeren en medicaliseren, richten we ons op het versterken van de beschermende factoren en normaliseren.

Samen beslissingen maken

Ouders/verzorgers hebben de regie in eigen hand. Tenzij dit in strijd is met kinderrechten of een zwaarwegend maatschappelijk belang. Samen met hen brengen we in kaart welke problemen er spelen en hoe ze deze het beste met onze ondersteuning kunnen oplossen. We maken onderscheid tussen specialistische jeugdhulp en lichte ondersteuning bij uitdagingen die horen bij het opvoeden en opgroeien.

Soms spelen er meerdere problemen. We houden overzicht door één aanspreekpunt te bieden namens de verschillende betrokken organisaties. Dit noemen wij procesregie. Als kinderen in een onveilige situatie opgroeien, staat in eerste instantie (het herstellen van) hun veiligheid voorop.

Duurzaam en effectief

We kiezen zoveel mogelijk voor snelle en duurzaam effectieve interventies. We letten op de balans tussen baten en kosten. We willen dat met de inzet van jeugdhulp resultaten worden geboekt. Het gaat daarbij nadrukkelijk niet alleen om de regionaal ingekochte specialistische jeugdhulp, maar ook om ons lokale ondersteuningsaanbod. We werken doelgericht, kostenbewust en onderzoeken de resultaten van ons ondersteuningsaanbod.

Meedoen in een gezonde samenleving

Rijswijk is inclusief

Inwoners doen naar vermogen mee, kijken naar elkaar om en helpen elkaar waar nodig. We willen dat Rijswijk een stad is waar geen verdeeldheid is en waar inwoners zich veilig en thuis voelen. Een inclusieve samenleving. Waar we voor elkaar zorgen. Waar plek is voor iedereen. Met gelijke kansen en waar gelijke behandeling de norm is.

Preventie en gezondheid

Belangrijke randvoorwaarden voor een inclusieve samenleving zijn de fysieke en mentale gezondheid van onze inwoners. We zetten daarom in op het stimuleren van een gezonde omgeving en het maken van gezonde keuzes. Dit gaat zowel over aspecten als alcohol, voeding, roken, bewegen, als zingeving, eenzaamheid, sociale cohesie en anti-discriminatie. Dit sluit aan bij de landelijke beweging van 'zorg naar gezondheid' waarbij preventie meer zorg in de toekomst moet voorkomen.

We werken aan deze onderwerpen vanuit het landelijke Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), onze lokale uitvoeringsagenda Welzijn 2023-2025 en ons in 2024 te ontwikkelen Inclusie en Anti-discriminatieprogramma.

Wat hebben we er voor gedaan?

Integrale toegang

We zijn binnen het brede sociaal domein van start gegaan met het programma Rijswijk samen dichtbij. Doel is dat de inwoner de ondersteuning vanuit het sociaal domein als één geheel ervaart. Zowel in het eerste contact wanneer het nog niet duidelijk is wat er nodig is, als in het contact met onze specialistische teams. Dit doen we door de samenwerking van professionals in het sociaal domein te verbeteren.

Twee van de vier gewenste projecten onder het programma zijn in 2024 van start gegaan: project *Stevige generalistische basis* en project *Procesregie en escalatie*. Het programma loopt door tot in 2026.

Het leiden van een zelfstandig leven

Inkomen en maatschappelijke participatie

- In 2024 hebben we de uitvoering van de notitie *Meedoen Werkt* voortgezet. We hebben in totaal 156 inwoners in beeld gebracht en 53 mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt geactiveerd via maatschappelijke participatie. Van deze 53 inwoners zijn 28 richting vrijwilligerswerk begeleid, 5 naar mantelzorg en 9 naar een participatietraject;
- In 2024 hebben we de pilot *Snel aan de Slag* uitgevoerd. Als gevolg van deze pilot is de instroom in de bijstand, oftewel het aantal toegekende bijstandsuitkeringen, in 2024 met 10% gedaald ten opzichte van het jaar ervoor.

Werk

- We hebben in 2024 de uitvoering van de notitie *Rijswijk Werkwijs* voortgezet. Het resultaat hiervan is dat we 275 arbeidsplaatsingen hebben gerealiseerd;
- In 2024 zijn we gestart met het programma *Aandacht Werkt*. We hebben de dienstverlening en interne bedrijfsvoering op het gebied van Werk, Inkomen en Inburgering verbeterd en vernieuwd. Concreet hebben we meer dan 1000 inwoners in de bijstand in beeld gebracht, de participatieladder heringericht en de ketensamenwerking tussen interne afdelingen versterkt;
- In 2024 hebben we samen met de gemeente Den Haag een scholingsvoucher van maximaal € 3.500 ontwikkeld, voor 1.250 werkende inwoners uit de regio, die zich willen om- of bijscholen. Met dit initiatief bieden we werkende inwoners de mogelijkheid om hun arbeidskansen te vergroten in de kraptesectoren in de regio;
- In 2024 hebben we geen actie op het project *Deel naar Heel gerealiseerd*, omdat gezien de resultaten van 2023 een tweejaarlijkse cyclus logischer was.

Armoede en schulden

- In 2024 hebben we *Armoedevrij Rijswijk: de Rijswijkse visie op armoede en schuldenpreventie* opgesteld. Hiermee zijn de kaders en uitgangspunten van het nieuwe armoedebeleid vastgelegd;
- In 2024 hebben we het *Actieplan Armoedebestrijding+* afgerond. De Inwonersraad Armoedeverlichting gaf waardevolle adviezen voor een effectiever armoedebeleid, die we meenemen in de uitvoeringsagenda. Ook lanceerden we de campagne Extraatje Rijswijk om het bereik van minimaregelingen te vergroten. Deze campagne eindigde op de vierde plaats van beste communicatiecampagnes van de gemeente;
- In 2024 hebben we de pilot *Gratis Reizen* voor ouderen met een laag inkomen uitgevoerd en geëvalueerd. Concreet hebben van de 286 rechthebbenden in Rijswijk 177 het gratis reisproduct aangevraagd, waarvan 156 er daadwerkelijk gebruik van maken. Dit betekent dat 55 procent van de rechthebbenden gebruikmaakt van het product, waarmee het doel van de pilot is behaald;
- In 2024 is het programma *Financiële Dienstverlening* voortgezet, met focus op het verbeteren van onze schulddienstverlening. De resultaten: ons bereik met schuldhulpverlening is met 50% gestegen, het Serviceteam heeft ruim 1000 inwoners geholpen bij geldvragen, 15 jongeren stroomden in het Prettig in de Plus-traject en door vroegsignalering is ons bereik van 5% naar 30% gestegen, waardoor we inwoners eerder en beter kunnen helpen.

Inburgering

- In 2024 hebben we het Rijswijkse inburgeringsbeleid geëvalueerd. Alle aanbevelingen verwerken we in de doorontwikkeling van ons beleid. De evaluatie toont aan dat we met de uitvoering van de kadernota Inburgering meer regie hebben en betere ondersteuning bieden, maar dat de samenwerking tussen ketenpartners en de informatievoorziening aan statushouders verbeterd moet worden;
- In 2024 is de pilot *Statushouders aan het werk* uitgevoerd en geëvalueerd. We hebben statushouders tijdens hun inburgeringstraject naar werk begeleid, waarbij taal- en werktraject gelijktijdig plaatsvonden. Het resultaat: 7 statushouders zijn naar (parttime) werk begeleid, 4 zijn gestart met een opleiding en 12 zijn begonnen op een werkervaringsplek.

Wonen met Zorg

Ondersteuning vanuit de Wmo

- De doordecentralisatie Beschermd Wonen is opnieuw een jaar uitgesteld en gaat nu naar verwachting in per 1 januari 2026. In 2024 hebben we de voorbereiding op de doordecentralisatie gecontinueerd. In 2024 heeft een traject plaatsgevonden om de toegang tot Beschermd Wonen voor een deel te decentraliseren, waarbij de WMO- consulenten van Rijswijk de melding, screening en het advies opstellen. Centrumgemeente Den Haag blijft wel verantwoordelijk voor de plaatsing. Deze nieuwe werkwijze gaat vanaf 1 januari 2025 officieel in.
- In 2024 is er een startbijeenkomst geweest met de gemeente en de betrokken partners voor het versterken van de bemoeizorgketen. De partners hebben een halfjaarlijkse evaluatie aangeleverd en er zijn gesprekken gevoerd met de managers van de bemoeizorgpartijen over de vervolgsubsidie. Daarnaast is een start gemaakt met het opstellen van een visie voor de bemoeizorg.
- Met extra personele inzet bij het Zorgloket zijn achterstallige Wmo-meldingen opgepakt en inwoners meer binnen de gestelde termijnen geholpen met hun hulpvraag.

Woonzorgvisie

- In 2024 hebben we ons ingezet om de doelen en ambities van de Woonzorgvisie verder te realiseren door het uitvoeringsprogramma Wonen en Zorg 2022-2025 voort te zetten. Hiervoor hebben we twee Rijswijkse woonzorgtafels georganiseerd, waar zorgaanbieders, woningcorporaties en andere relevante partners samen komen. In 2024 zijn twee sociale huurflats getransformeerd naar een 'wonen met een plus' flat, waarmee een van de ambities ruimschoots gehaald is. De Kwartiermaker Seniorenhuisvesting is tevens betrokken bij meerdere nieuwbouwplannen voor de vrije sector in Rijswijk, waaronder de ontwikkeling van het Bogaardstadscentrum.
- Met de inzet van het doorstroomteam zijn 25 verhuizingen gerealiseerd van senioren die kwetsbaar zijn en/of een schaarse woning achterlaten.

Integraal Zorgakkoord

In 2024 hebben we in overleg met de regio, het zorgkantoor en de zorgverzekeraars het landelijke Integraal Zorgakkoord (IZA) vertaald naar zowel regionale als lokale afspraken. Het akkoord heeft daarmee meer vorm gekregen. Samen met maatschappelijke partners hebben we gewerkt aan inzet en projecten die bijdragen aan toekomstbestendige zorg. Enkele voorbeelden hiervan zijn:

- Programma Rijswijk Samen Dichtbij: het verbeteren van de toegang naar gemeentelijke voorzieningen voor Rijswijkse inwoners. Met name inwoners waarbij sprake is van multi-problematiek worden sneller doorverwezen naar de juiste voorzieningen.
- Buurtgezinnen: versterken van de sociale basis in de wijken door inwoners aan te jagen om een helpende hand te bieden of om hulp te vragen via vraag- en steungezinnen.
- Mentale gezondheidsnetwerken: doorverwijzing door huisarts naar het verkennende gesprek met ervaringsdeskundigen, professionals uit het sociaal domein en de GGZ. O.a. gericht op het verminderen van de druk op de specialistische zorg t en het minder door verwijzen naar de GGZ.

Opgroeien in een veilige omgeving

Preventie

- In 2024 is gestart met de uitvoering van het Actieplan Preventief Jeugdbeleid. Concrete acties voor onder andere het meten van effectiviteit van onze preventieve jeugdinzet zijn in de steigers gezet. Partnerorganisaties zijn betrokken.
- In de tweede helft van 2024 is een (door)start gemaakt met het Voorliggend veld overleg. Een overleg waar 18 verschillende disciplines uit het voorliggend veld op aangesloten zijn en met elkaar de Rijswijkse voorliggende mogelijkheden bespreken rondom ingebrachte casussen. Uit de evaluatie komt onder andere naar voren dat het ontmoeten van het brede gremium bijdraagt aan de vindbaarheid van de partners.
- Er is in 2024 met partners gewerkt aan het bouwen van een lokale coalitie voor Kansrijke Start. Zo heeft bijvoorbeeld in het najaar een netwerkbijeenkomst plaatsgevonden voor Kansrijke Start, Kind naar Gezonder Gewicht en Jongeren op Gezond Gewicht.
- In 2024 bleek de vaccinatiegraad in Rijswijk erg laag waardoor samen met GGD en JGZ is gestart met een onderzoek naar welke groepen welke redenen hebben om niet te vaccineren. Afhankelijk van deze uitkomsten, wordt het vervolg bepaald.

Lokale ontwikkelingen jeugdhulp

- In 2024 hebben we ervaringsdeskundigen als onderdeel van beleid ingezet bij bijvoorbeeld Jong doet mee en Regionale Oudersraad. Structurele inbedding is opgenomen als actie binnen het actieplan preventief jeugdbeleid.
- We gaven dit jaar uitvoering aan de integrale visie op de dienstverlening aan Rijswijkse jongeren (uitgaande van de Big Five geformuleerd door Jong doet mee!). De werkprocessen voor jongeren met een jeugdhulp achtergrond ná uitstroom jeugdhulp zijn geëvalueerd en hebben een vernieuwde werkwijze ontwikkeld. Daarnaast onderzochten we wat de meerwaarde is van een integrale casemanager speciaal voor deze jongeren. Implementatie volgt naar verwachting binnen het programma Rijswijk Samen Dichtbij.
- Eind 2024 is vanuit de ontwikkeling 'Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming' in regionaal verband gestart met de uitwerking van de consequenties hiervan voor de gemeenten. Dat is een meerjarig traject richting 2030.
- In 2024 is de lokale werkagenda Pleegzorg opgesteld en zijn we gestart met het organiseren van activiteiten in het kader van de 'week van de pleegzorg' voor het vergroten van het aantal pleeggezinnen. Uitkomsten van Het Goede Gesprek (traject samen met pleegouders en pleegkinderen) zijn meegenomen voor kwaliteitsverbetering zowel lokaal als binnen H10.
- Halverwege 2024 is het lokale Uitvoeringsprogramma Kostenbeheersing Jeugd van start gegaan, gebaseerd op het rapport 'Grip en Sturing in de Jeugdhulp', dat in maart 2024 in de raad is besproken. Dankzij diverse maatregelen, onder meer bij het Jeugdteam, zagen we in de 2e helft van het jaar de eerste effecten: het aantal jeugdigen in zorg stabiliseert. Daarentegen stijgen de kosten per jeugdige door zwaardere of langere zorg.

Inkoop Specialistische Jeugdhulp 2024-2026

- Het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden heeft in 2024 uitvoering gegeven aan het project Outcome indicatoren en het meten ervan om de kwaliteit van de jeugdhulp te verbeteren. De implementatie van het meten van resultaten volgens de NJI-outcomecriteria heeft vertraging opgelopen. Inmiddels is het proces van resultaatmeting in gang gezet.

Regionale samenwerking en andere transformatieopgaven

- Kostenbeheersing was in 2024 een belangrijke opgave. De landelijke Hervormingsagenda kende in 2024 nog niet de gewenste snelheid van uitvoering. Daar hadden gemeenten ook last van en was een reden voor het Rijk om in 2024 extra financiële middelen ter beschikking te stellen aan de gemeenten. Ook regionaal is gestart met kostenbeheersingsmaatregelen: het plan van aanpak kostenbeheersing Jeugdhulp is 16 mei 2024 regionaal vastgesteld en verder uitgevoerd. Op deze manier geven we in Haaglanden regionaal invulling aan de opgaven uit de Hervormingsagenda.

Aanpak Huiselijk geweld

- De regiovisie aanpak Huiselijk Geweld loopt tot 2026. De aandacht hiervoor is gedurende het jaar verder toegenomen als gevolg van 4 moorden in 1,5 jaar tijd, 3 vrouwen en 1 man, als gevolg van huiselijk geweld. Samen met maatschappelijke partners en het Team Openbare Orde en Veiligheid is gewerkt aan een aanpak voor het oppakken van signalen van inwoners en is samen met de raads werkgroep Huiselijk geweld en Femicide gestart met het organiseren van activiteiten in het kader van de Orange the World-periode (tegen femicide en geweld tegen vrouwen).

Meedoen in een gezonde samenleving

Welzijn en mentale gezondheid

- We hebben de Uitvoeringsagenda Welzijn 2023-2025 uitgevoerd. Zo is bijvoorbeeld Stichting Welzijn Rijswijk nu aangesloten op het doorverwijssysteem Zorgdomein, Dit verbetert de samenwerking met andere partijen zoals de huisarts en kunnen mantelzorgers en andere inwoners beter doorverwezen worden, waardoor zij betere ondersteuning ontvangen. Daarnaast zijn onderzoeken in gang gezet die doorlopen in 2025 om bijvoorbeeld een beter beeld te krijgen van welke obstakels inwoners ervaren om vrijwilligerswerk te doen.
- Om werkende en jonge mantelzorgers te bereiken, hebben we in 2024 themabijeenkomsten en andere activiteiten georganiseerd, zoals de Dag van de Mantelzorg in het weekend en diners, alzheimercafé en de bijeenkomsten van 'Mantelzorg en Ik' in de avonden.
- We hebben een plan van aanpak opgesteld om een dementievriendelijke gemeente te worden. Als onderdeel hiervan hebben we het Alzheimer Café in Rijswijk opnieuw opgestart.
- De pilot Mentaal gezondheidsnetwerk is gestart. Een pilot om de wachtlijsten voor de GGZ te verminderen. Dit is een samenwerking tussen Huisartsenpraktijken, Welzijn Rijswijk, de gemeente en GGZ-instellingen. Zij zijn gezamenlijk aanwezig in de huisartsenpraktijk om mensen sneller te kunnen verwijzen.

Inclusie en anti-discriminatie

- In oktober is de Inclusie en Anti-discriminatie Agenda aangenomen door de raad.
- De Klankbordgroep Toegankelijk Rijswijk is in 2024 drie keer bij elkaar gekomen. De Klankbordgroep heeft onder andere geadviseerd op de herinrichtingsplannen van Sportpark Elsenburg en invulling van de motie 'Artikel 1 in Huis van de stad'.

Fysieke gezondheid

- Het lokaal preventie akkoord is opgevolgd door het Plan van Aanpak voor de Brede SPUK. In 2024 is hierop een uitvoeringsagenda opgesteld. Onderdeel hiervan is dat we JOGG-gemeente zijn en hier uitvoering aan hebben gegeven.
- We hebben uitvoering gegeven aan het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) 2023-2026 door lokale coalities te vormen met ketenpartners en in te zetten op de onderwerpen Valpreventie en de aanpak Overgewicht en Obesitas.
- Ook zijn er op de verschillende ketenaanpakken ketencoördinatoren aangesteld. Deze komen voort uit het Integraal Zorgakkoord, actielijn één (preventie). Het betreft de ketenaanpakken: Valpreventie, Welzijn op Recept, KnGG, GLI en Kansrijke Start. De ketencoördinatoren en een lokale projectleider hebben er gezamenlijk voor gezorgd dat de ketenaanpakken zowel regionaal- als lokaal goed ingericht en gemonitord worden. Een belangrijk onderdeel daarvan is het maken van financieringsafspraken tussen zorgverzekeraars, aanbieders en gemeenten.
- In 2024 vond een eerste valpreventie bijeenkomst plaats waar verschillende partners hun aanbod hebben gepresenteerd en nieuwe inwoners zijn bereikt. Door inzet op de ketenaanpak valpreventie is de samenwerking tussen de partners, waaronder ook de huisartsen en beweegmakelaar, verbeterd.
- Voor de interventie 'Kind naar Gezond Gewicht' (KnGG) heeft een jeugdverpleegkundige de opleiding tot centrale zorgverlener afgerond. Kinderen worden daardoor nog beter ondersteund om op gezond gewicht te komen, bijvoorbeeld met een gezonde leefstijl interventie (GLI). De centrale zorgverlener blijft gedurende het hele proces betrokken bij een gezin, ook als zij worden ondersteund of behandeld door anderen uit het medisch en/ of sociaal domein.

- Daarnaast is een netwerkbijeenkomst georganiseerd vanuit KnGG, Kansrijke Start en JOGG, waar ruim 40 samenwerkingspartners bij aanwezig waren. Dit was een start voor meer samenwerking, ook tussen partners die elkaar nog niet kenden.
- Eind 2024 zijn er straatinterventies op mentale gezondheid uitgevoerd met als doel om mentale gezondheid laagdrempelig bespreekbaar te maken.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)						
Sociaal Domein		Realisatie 2023	Primitief 2024	Gewijzigde raming 2024	Realisatie 2024	Afwijking (+ = voordeel)
1400 Dierenwelzijn	Lasten	119	143	142	170	-28
	Baten					
Saldo		-119	-143	-142	-170	-28
6100 Inkomen	Lasten	27.179	26.357	29.897	29.908	-11
	Baten	23.471	23.231	28.437	28.409	-28
Saldo		-3.708	-3.126	-1.460	-1.499	-39
6110 Arbeidsmarkt overig	Lasten	2.679	2.465	2.596	2.666	-70
	Baten				36	36
Saldo		-2.679	-2.465	-2.596	-2.630	-33
6140 Gemeentelijk armoede- en schuldenbeleid	Lasten	10.447	6.210	6.810	6.790	20
	Baten	213	221	302	142	-160
Saldo		-10.235	-5.989	-6.508	-6.647	-140
6204 Inburgering	Lasten	852	1.519	1.001	1.112	-111
	Baten	412	799	508	657	149
Saldo		-440	-720	-493	-455	38
6230 Re-integratie- en participatievoorzieningen Participatiewet	Lasten	3.498	3.469	3.765	3.792	-28
	Baten	100	71	271	292	21
Saldo		-3.399	-3.397	-3.494	-3.500	-6
6610 Maatwerkvoorzieningen materieel Wmo	Lasten	4.209	3.675	3.736	3.486	250
	Baten	7		27	9	-18
Saldo		-4.202	-3.675	-3.709	-3.477	232
6620 Maatwerkvoorzieningen immaterieel Wmo	Lasten	14.240	13.700	14.004	14.064	-60
	Baten	617	418	535	625	90
Saldo		-13.623	-13.283	-13.470	-13.439	30
6700 Algemene voorzieningen Wmo en Jeugd	Lasten	9.186	9.415	9.963	10.153	-190
	Baten	2.102	2.281	2.391	2.585	194
Saldo		-7.083	-7.134	-7.572	-7.567	5
6710 Eerstelijnsloket Wmo en Jeugd	Lasten	1.367	1.199	870	815	55
	Baten	85				
Saldo		-1.282	-1.199	-870	-815	55
6820 Individuele voorzieningen natura Jeugd	Lasten	21.034	17.504	23.982	23.096	886
	Baten	276		69	390	321
Saldo		-20.758	-17.504	-23.913	-22.706	1.207
6830 Veiligheid, jeugdreclassering en opvang Jeugd	Lasten	1.961	1.821	1.825	1.965	-140
	Baten					
Saldo		-1.961	-1.821	-1.825	-1.965	-140
7100 Volksgezondheid	Lasten	1.252	1.467	1.540	1.587	-46
	Baten	289	400	469	451	-18
Saldo		-963	-1.066	-1.071	-1.136	-65
7240 Lijkbezorging	Lasten	37	54	43	96	-53
	Baten	193	134	134	186	52
Saldo		155	81	91	90	-1
9650 Oekraïne	Lasten	7.965	1.113	8.521	8.979	-458
	Baten	8.113		8.501	8.979	478
		148	-1.113	-20		20
Programmatotalen	Lasten	106.027	90.111	108.696	108.680	17

Exploitatie (bedragen x € 1.000)					
Sociaal Domein	Realisatie 2023	Primitief 2024	Gewijzigde raming 2024	Realisatie 2024	Afwijking (+ = voordeel)
Baten	35.877	27.556	41.644	42.763	1.118
Saldo	-70.150	-62.554	-67.052	-65.917	1.135

Het verschil tussen de begroting (na wijziging) en het werkelijke saldo van baten en lasten is € 1.135.000 voordelig. Indien het verschil op de baten of lasten per beleidsproduct boven de € 100.000 zijn, worden deze hieronder toegelicht:

Programma / beleidsproduct (bedrag x € 1.000)	Saldo Baten	Saldo Lasten
Sociaal Domein		
6140 Gemeentelijk armoede- en schuldenbeleid	-160	
De lagere ontvangsten hebben met name betrekking op de vorderingen inzake de bijzondere bijstand. Daarnaast was een deel van de openstaande vorderingen niet inbaar wat een nadelig effect heeft op de baten.	-117	
De resterende lagere baten ten op zichte van het budget worden verklaard door (kleine) baten op diverse andere begrotingsposten.	-43	
6204 Inburgering	149	-111
Voor de uitvoering van de Wet Inburgering stelt het Rijk (net zoals voor de onderwijsroute) een specifieke uitkering beschikbaar. De werkelijke kosten zijn iets hoger uitgevallen dan ten tijde van de 2e halfjaarrapportage de verwachting was.		-141
Doordat de kosten voor de uitvoering van de Wet Inburgering hoger uitvallen en deze worden gedekt uit de Rijksbijdrage, valt de Rijksbijdrage daardoor ook hoger uit.	149	
De resterende onderbesteding ten op zichte van het budget wordt verklaard door (kleine) onderbestedingen op diverse andere begrotingsposten.		30
6610 Maatwerkvoorzieningen materieel Wmo		250
Het voordeel wordt enerzijds veroorzaakt door lagere uitgaven op de woonvoorzieningen van € 244.000. Er zijn minder duurdere woningaanpassingen toegekend ten opzichte van voorgaande jaren. Daarnaast zijn er per saldo lagere uitgaven aan de scootmobiel- en rolstoelvoorzieningen van € 75.000. Daartegenover staan de hogere kosten van de Regiotaxi van € 119.000. Zoals toegelicht bij de 2e halfjaarrapportage 2024 is er een kostenstijging van de Regiotaxi door een toename van het aantal cliënten dat gebruikt maakt van de Regiotaxi, er langere ritten worden gereden en dat de cliënten vaker gebruik maken van de Regiotaxi.		200
Omdat er tijdelijke vacatureruimte was, is de doorbelasting naar dit beleidsproduct lager uitgevallen dan begroot.		50
6700 Algemene voorzieningen Wmo en jeugd	194	-190
Het dagelijks onderhoud en contracten samen met investeringen zijn ongeveer 4,5 jaar geleden vastgesteld. Inmiddels zijn in de tijd de arbeid en materiaal kosten aanzienlijk hoger geworden. De contracten voor de Wmo-voorzieningen worden binnenkort herijkt.		-147
Na de brand op de dependance van de Steenvoordeschool en de sloop en nieuwbouw van de hoofdlocatie Steenvoordeschool zitten de basisschool en kinderopvang nu tijdelijk verspreid over een tweetal tijdelijke locaties aan de P. van Vlietlaan en de P. Werthweynstraat. De huur van een tijdelijke locatie P. Werthweynstraat komt ten laste van exploitatie van dit beleidsproduct.		-93
Omdat er tijdelijke vacatureruimte was, is de doorbelasting naar dit beleidsproduct lager uitgevallen dan begroot.		-120
In 2024 was er sprake van een incidentele meevaller op het onderdeel Brede Regeling Combinatiefunctionarissen (BRC), onderdeel van de Brede SPUK-regeling (specifieke uitkering), vanwege een budgetoverschot uit 2023 dat meegenomen mocht worden naar 2024. De BRC betreft een cofinancieringsregeling (40% subsidie, 60% cofinanciering).		47
Omdat er pas medio 2024 zekerheid was rondom de budgetoverheveling van de cofinanciering van 2023 naar 2024, is het in 2024 niet haalbaar gebleken om deze extra rijkssubsidiemiddelen volledig weg te zetten. Eventuele overschotten in 2024 mogen volgens de regeling niet meer worden meegenomen naar 2025. Wel kan volgens de regeling maximaal 15% van het onderdeel BRC ingezet worden voor het onderdeel Sportakkoord (beleidsproduct Sport) waar nog voldoende mogelijkheden waren om deze extra rijkssubsidiemiddelen volledig weg te zetten. Om de resterende subsidie middelen volledig te benutten is daar gebruik van gemaakt.		
De resterende onderbesteding ten op zichte van het budget wordt verklaard door (kleine) onderbestedingen op diverse andere begrotingsposten.		123

Programma / beleidsproduct (bedrag x € 1.000)	Saldo Baten	Saldo Lasten
Sociaal Domein		
Er zijn extra middelen ontvangen uit Specifieke uitkeringen IZA en GALA voor preventieve activiteiten gericht op gezondheid.	127	
Hogere huurinkomsten	55	
De resterende extra baten ten op zichte van het budget worden verklaard door (kleine) extra baten op diverse andere begrotingsposten.	12	
6820 Individuele voorzieningen natura jeugd	321	886
Het voordeel van € 0,9 miljoen betreft deels een voordeel van € 0,17 miljoen omdat er in tegenstelling tot 2023 geen kosten waren voor de continuïteit van de Gecertificeerde instellingen en deels een voordeel van € 0,4 miljoen door een incidentele vrijval van gereserveerde middelen voor jeugdhulpkosten in eerdere jaren. Verder is voor € 0,33 miljoen minder aan jeugdhulpkosten gemaakt, wat waarschijnlijk deels het gevolg is van het Uitvoeringsprogramma Kostenbeheersing Jeugd dat in juni 2024 van start is gegaan. De afgelopen vier jaar steeg het aantal jeugdigen in jeugdhulp met zo'n 5% per jaar. Die trend is doorbroken, mede als gevolg van de maatregelen uit het Uitvoeringsprogramma. Tegelijkertijd stijgen de gemiddelde kosten per client in de jeugdhulp waardoor de uitgaven jeugdhulp hoger zijn dan in 2023.		886
Gemeente Rijswijk heeft een specifieke uitkering van € 0,3 miljoen aangevraagd en ontvangen voor jeugdhulpkosten in de jaren 2022 en 2023. Daarnaast zijn € 21.000 meer baten vanuit SPUK IZA ontvangen voor de inzet van de praktijkondersteuners huisarts.	321	
6830 Veiligheid, jeugdreclassering en opvang jeugd		-140
De afwijking betreft hogere kosten voor jeugdbescherming en reclassering. Dit hangt samen met een toename van het aantal toewijzingen voor voogdij en ondertoezichtstelling.		-140
9650 Oekraïne	478	-458
De hogere lasten betreffen de inhuur van begeleiding, een locatiemanager en hotelkosten. Deze additionele kosten worden vergoed door het Rijk.		-458
Doordat de kosten voor de opvang van Oekrainers hoger uitvallen en deze worden gedekt uit de rijksbijdrage, valt de rijksbijdrage ook hoger uit. De afwijking op de baten Oekraïne is € 20.000 groter dan de afwijking op de lasten omdat een baat van € 20.000 bij de 2e halfjaarrapportage nog niet verwerkt was.	478	

Wonen en Leven

Wat wilden we bereiken?

Visie op het programma

De ontwikkeling van Rijswijk tot een moderne duurzame groene stad waar het voor iedereen prettig werken en wonen is, vraagt een aanpak waarbij de bevolkingsgroei wordt gefaciliteerd en gelijktijdig de kwaliteit van de leefomgeving wordt behouden en daar waar mogelijk versterkt. Deze ambitie, vastgelegd in de Stadsvisie en de Woonvisie, is verwerkt in de visies en plannen voor de verschillende gebiedsontwikkelingen. Naast de realisatie van RijswijkBuiten vormen de grote transformatieopgaven van Bogaard stadscentrum, het Havenkwartier, Kessler Park en Te Werve Oost een omvangrijke uitdaging voor de komende tijd. Ook is gestart met de revitalisering van het station Rijswijk en stationsgebied. Omdat het zwaartepunt van de herontwikkeling plaatsheeft in gebieden die nu al verstedelijkt en bebouwd zijn, kunnen de overige delen van de stad grotendeels gevrijwaard blijven van nieuwe bebouwing. Doordat de herontwikkeling met name plaatsvindt binnen al dichtbebouwd gebied, zal extra zorg uitgaan naar klimaatmaatregelen die de hittestress die daar juist al is, te beperken.

Daarbij hebben we oog voor alle inkomensdoelgroepen in de stad. Door de sterk toegenomen koop- en huurprijzen hebben met name lagere inkomens, starters en aandachtsgroepen veel moeite om passende woonruimte te vinden. Om hen te helpen zullen we, samen met de woningcorporaties en ontwikkelaars, moeten werken aan de realisatie van sociale huurwoningen, betaalbare koop- en huurwoningen in het middensegment en flexwoningen; woningbouw in diverse categorieën biedt een kans om te bouwen aan een gemêleerde samenleving zodat onze inwoners meer mogelijkheden krijgen om binnen Rijswijk een woning te vinden die aan hun eisen voldoet. In de actualisatie van de Woonvisie is ingezet op het bouwen voor het middensegment en de ontwikkeling van een woonfonds. Vanuit de Woonzorgvisie heeft daarbij ook 'Wonen met een plus' de aandacht. De komende vier jaar willen we meer de nadruk leggen op de betaalbaarheid van woningbouwontwikkelingen en daarmee voorkomen dat de sociale woningvoorraad achterblijft bij de groei van de totale woningvoorraad. We willen daarbij niet onder de 30% komen waar het gaat om de sociale woningvoorraad (DAEB) afgezet tegen de gehele woningvoorraad. Aangezien de ontwikkelpotentie in Rijswijk enorm groot is, zullen we keuzes moeten maken in prioritering en fasering. Dat doen we om de leefbaarheid van de stad te waarborgen gedurende de 'verbouwing' en omdat onze capaciteit om te investeren en om de processen ambtelijk te begeleiden (van ruimte tot verkeer, van economie tot groen en klimaatadaptief) ook zijn grenzen kent.

Wonen is meer dan stenen. Planontwikkelingen grijpen we ook aan om de stad gezonder te maken, bijvoorbeeld door het toevoegen van groen en door natuur inclusief te bouwen. Het doel is bovendien om meer sociale cohesie, betrokkenheid en levendigheid in de buurt te realiseren en, specifiek voor ouderen, de mogelijkheid te bieden om langer zelfstandig te wonen. Goed wonen is belangrijk voor het welbevinden van mensen. Vandaar ook het belang van wijkontwikkeling waar naast de aanpak van de woningvoorraad wordt ingezet op het realiseren van verbeteringen op het gebied van bereikbaarheid, duurzaamheid, openbare ruimte, welzijn, leefbaarheid en sociale cohesie. Daarnaast is de aanwezigheid van parken, water en groen in de wijken de sleutel tot een gezonde leefomgeving voor mens en dier en het belang daarvan neemt alleen maar toe. Parken, tuinen, bomen, biodiversiteit en groen zorgen voor stikstofopname, nemen het meest effectief het water op van de steeds heviger wordende regenbuien, laten de temperatuur dalen in de heter wordende zomers, zijn een plek om te sporten en te ontspannen en vormen daardoor de sleutel tot een gezonde leefomgeving voor mens en dier. Het Rijswijkse groen moeten we daarom koesteren. Door groen langs singels en in parken en de landgoederenzone goed te onderhouden en in samenhang door te ontwikkelen, zorgen we voor gebieden die uitnodigen tot wandelen, fietsen, sporten, spelen, beleven en ontmoeten. Dat vraagt ook iets op het gebied van beheer en onderhoud. Er wordt een basis kwaliteitsniveau B gehandhaafd. Differentiatie van groen vormt een belangrijk uitgangspunt; meer kleur en variëteit is de wens van onze inwoners en goed voor de biodiversiteit.

Gemeenten voeren lokaal de regie op de warmtetransitie. In december 2021 heeft de gemeenteraad de Transitievisie Warmte Rijswijk vastgesteld. In dit document staat dat de gemeente Rijswijk in 2050 aardgasvrij wil zijn. Dit is in overeenstemming met de afspraken die in het klimaatakkoord met onder

andere het Rijk zijn gemaakt. De gemeente zet in eerste instantie in op *no-regret* maatregelen zoals isoleren. Dit beperkt niet alleen de vraag naar warmte, maar bespaart ook jaar in jaar uit geld, en verbetert ook het wooncomfort. In de Transitievisie warmte staat beschreven dat grote delen van Rijswijk het best op een warmtenet zouden kunnen aansluiten om van het aardgas af te gaan. De warmte zou kunnen komen uit een mix van warmte uit WarmtelinQ en geothermie. Voor 2030 wil de gemeente aan de slag met de wijken die aan de westkant van de Prinses Beatrixlaan liggen. De kosten om woningen op een warmtenet aan te sluiten zijn hoog. In de Transitievisie Warmte is daarom gesteld dat de gemeente pas aan de slag gaat als er uitzicht is op een bijdrage die een warmtenet haalbaar maken. Het Rijk werkt op dit moment aan diverse regelingen om te komen tot een versnelling van de aanleg van warmtenetten. Ook is er nieuwe wetgeving in de maak die betere kaders meegeeft als het gaat om de ontwikkeling van warmtenetten. Door het demissionaire kabinet is het nu onzeker of en hoe deze kaders ontwikkeld worden. De gemeente gaat op de achtergrond aan de slag met de voorbereidende werkzaamheden.

Ook op regionaal niveau wordt gewerkt aan de klimaatdoelstellingen. Iedere regio moet hiervoor een Regionale Energiestrategie vaststellen. Samen met 22 gemeenten, de provincie Zuid-Holland, de netbeheerders, vier waterschappen en maatschappelijke organisaties heeft Rijswijk een strategie uitgezet voor de regionale energietransitie. Deze strategie heet de Regionale Energiestrategie Rotterdam - Den Haag en periodiek herzien. Op 15 juni 2021 is door de gemeenteraad ingestemd met de Regionale Energiestrategie Rotterdam-Den Haag (RES 1.0).

De RES 1.0 kent drie inhoudelijke hoofdlijnen: warmte, elektriciteit en duurzame brandstoffen. Bij warmte richt het vraagstuk zich op de (regionale) infrastructuur die nodig is om de bebouwde omgeving te verwarmen en de regionale afstemming van de vraag en het aanbod van warmte. In de Transitievisie Warmte wordt op gemeentelijk niveau beschreven welke stappen we zetten om de bebouwde omgeving in de toekomst duurzaam te verwarmen.

Bij de ontwikkeling van stad en groen is een integrale aanpak het uitgangspunt. Meekoppelkansen om hittestress tegen te gaan, klimaatbestendigheid te versterken, duurzaamheid te verbeteren en biodiversiteit te vergroten worden benut.

Het realiseren van een aantrekkelijke, betaalbare, groene, veilige en gezonde woon-, leef- en werkomgeving is een gedeelde verantwoordelijkheid. We verbeteren de luchtkwaliteit, beperken geluidshinder en hebben aandacht voor de externe veiligheid van onze inwoners. Daarnaast bevorderen we duurzaamheid, onder meer via grondstoffenmanagement en het stimuleren van hergebruik.

Het Huis van de Stad wordt de ontmoetingsplek om gezamenlijk met alle betrokkenen in Rijswijk te werken aan een betere leefomgeving aan versterking van de identiteit van onze stad. De gemeente speelt actief in op wensen en initiatieven van inwoners, bedrijven, woningbouwcorporaties en maatschappelijke organisaties. De mogelijkheden van de nieuwe Omgevingswet voor participatieve werkwijzen worden, waar mogelijk, benut.

Op regionaal niveau maakt Rijswijk afspraken met andere gemeenten, de provincie en het Rijk over gezamenlijke ambities, inspanningen en prestaties voor de (verstedelijkings)opgaven.

Doelstellingen

1. Stedelijke ontwikkeling:
Rijswijk ontwikkelen tot een moderne duurzame groene stad waar het prettig werken, wonen en recreëren is.
2. Wonen:
Toename, differentiatie en verduurzaming van de woningvoorraad door verdichting, transformatie en nieuwbouw, waarbij ook voor de lage- en middeninkomens, starters en andere aandachtsgroepen voorzien wordt in een aanbod van passende woonruimte.
3. Groen en onderhoud:
Behoud, ontwikkeling en differentiatie van singels, parken en de landgoederenzone.
4. Openbare ruimte:
Basis op orde: schoon, heel en veilig en het realiseren van een beeldkwaliteitsniveau op B (conform de kwaliteitscatalogus van het kennisplatform CROW).

5. Energie, verduurzamings- en klimaatambities:

Doorbouwen aan een duurzame, klimaatadaptieve, gezonde stad die in de toekomst klimaatneutraal is en een circulaire economie heeft.

6. Gedeelde verantwoordelijkheid voor de leefomgeving:

Bewoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties zijn medeverantwoordelijk voor de en worden betrokken bij het in stand houden van de kwaliteit van de leefomgeving.

Indicatoren

Indicator (nummers verwijzen naar doelstellingen)	Realisatie 2022	2023	2024	Streefwaarde 2025	2026	2027
5. Scheidings-percentage huishoudelijk afval *	44%	40%	45%	50%	55%	55%
5. Omvang huishoudelijk restafval kg/inwoner p/jaar	222	2501	210	210	210	210
2. Oplevering nieuwe woningen per 1.000, tussen haakjes totaal aantal opgeleverde woningen (1) VERPLICHT	343 BAG 926 projectovz	11,2 (344)	31,3 (967)	29,9 (952)	24,9 (818)	34,6 (1.163)
2. % (zelfstandige) sociale huurwoningen in bezit van een toegelaten instelling (corporatie) als aandeel van de totale woningvoorraad (1)	30%	28,3%	27,5%	27,8%	28,0%	28,4%
2. % geprogrammeerde (zelfstandige) sociale huurwoningen in bezit van een toegelaten instelling als aandeel van het totale woningbouwprogramma	8%	50%	4,5%	35,2%	39,7%	37,6%
2. Aantal toegevoegde tijdelijke wooneenheden (flexwoningen) en wooneenheden met een sociale huurprijs in bezit van overige partijen (geen toegelaten instelling)	367	67	344	220	220	0
5. Aantal gasloze/Nul op de meter (NoM) woningen (jaarlijks toegevoegde aantal)	926	887	529	707	1.443	1.443
5. Hernieuwbare elektriciteit (%) VERPLICHT	4,32%	5%	5%	6%	7%	8%
2. Gemiddelde WOZ waarde (duizend euro) VERPLICHT	Zie paragraaf lokale heffingen	Zie paragraaf lokale heffingen	Zie paragraaf lokale heffingen	Zie paragraaf lokale heffingen	Zie paragraaf lokale heffingen	Zie paragraaf lokale heffingen
1. Gebieds(deel)visies en bestemmings-plannen	1-Aug	1-Aug	2-Aug	2-Jun	2-Jun	2-Jun
Demografische druk (2)	Zie paragraaf lokale heffingen	Zie paragraaf lokale heffingen	Zie paragraaf lokale heffingen	Zie paragraaf lokale heffingen	Zie paragraaf lokale heffingen	Zie paragraaf lokale heffingen
5a overschrijding EU norm NO2	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee
5a-2 overschrijding WHO norm NO2 (2005)	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee
5a-3 overschrijding WHO norm NO2 (sept 2021)	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja

Indicator (nummers verwijzen naar doelstellingen)	Realisatie 2022	2023	2024	Streefwaarde 2025	2026	2027
5b-1 overschrijding EU norm PM10	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee
5b-3 overschrijding WHO norm PM10 (2005)	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee
5b- overschrijding WHO norm PM2,5 (sept 2021)	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
5c-1 overschrijding EU norm PM2,5	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee
5c-3 overschrijding WHO norm PM2,5 (2005)	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee
5c- overschrijding WHO norm PM2,5 (sept 2021)	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
5b-2 Overschrijding (WHO-norm)	Nee	EU norm 40µg/m3	EU norm 40µg/m3	EU norm 40µg/m3	EU norm 40µg/m3	EU norm 40µg/m3
Overschrijding PM 2,5 Jaargemiddelde concentratie en blootstelling concentratie verplichting	EU norm 25µg/m3	EU norm 25µg/m3	EU norm 25µg/m3	EU norm 25µg/m3	EU norm 25µg/m3	EU norm 25µg/m3
5d Aantallen wegen of wegvakken voorzien van stilasfalt	0	1	1	1	1	1

1. Oplevering per duizend bestaande woningen maakt vergelijking met andere gemeenten mogelijk.
2. Verhouding van het aantal jongeren en ouderen t.o.v. de categorie 20 tot 64 jarigen.

*De invoering van nascheiding geeft positievere resultaten dan nu getoond wordt. Deze effecten (ook van toekomstige maatregelen) worden komende jaren beter zichtbaar.

Wat hebben we er voor gedaan?

Stedelijke ontwikkeling

Rijswijk ontwikkelen tot een moderne duurzame groene stad waar het prettig werken, wonen en recreëren is.

Regionale samenhang

- In 2024 hebben we verdere regionale afspraken gemaakt over toekomstbestendige verstedelijking. Daarbij zetten we in op de groei van ruimte voor wonen en werken. Maar ook op het werken aan een regio waar inwoners gezond, gelukkig en veilig kunnen leven in een kwalitatieve, welvarende en klimaatbestendige omgeving.
- In 2024 is verder gewerkt aan de versterking van een metropolitaan OV-netwerk. Hier is concreet vervolgonderzoek naar gedaan in het kader van de MIRT-verkenning Oude lijn (zie programma Verkeer en Vervoer).

Stadsontwikkeling

- We concentreren, naast RijswijkBuiten, nieuwbouw voornamelijk in de ontwikkelgebieden binnen de stadsas en bouwen daarmee in de nabijheid van het station. Dit conform de vastgestelde ontwikkelkaders.
- In Bogaard stadscentrum is dit jaar volop gewerkt aan de bouw van The Orchard (start eind '23) en gestart met de bouw van Hof van Rijswijk. De transformatie van de J.C. van Markenlaan 5 is nagenoeg afgerond. Voor verschillende deellocaties worden planologische procedures doorlopen.
- We ontwikkelen het Havenkwartier tot een gemengd woon-, werk- en verblijfsgebied. In 2024 is Harbour House opgeleverd en ingehuisd. Er zijn vier bestemmingsplannen vastgesteld.

- Voor de campusontwikkeling in Kessler Park is in 2024 het bestemmingsplan vastgesteld en inmiddels onherroepelijk. In het najaar is gestart met de eerste sloopwerkzaamheden. Langs de Sir Winston Churchilllaan zijn de kantoren getransformeerd tot woningen, welke komend jaar worden ingehuisd. Ook voor de herontwikkeling van Te Werve Oost is het bestemmingsplan vastgesteld. De voorbereidingen voor de eerste fase zijn in volle gang. Mobiliteit is een integraal onderdeel van deze ontwikkelingen evenals het hebben van adequate parkeernormen. We sluiten aan bij de vastgestelde Mobiliteitsstrategie. Zie hiervoor het programma Verkeer en Vervoer.
- In 2024 is gewerkt aan een bestuurlijke opdracht voor de herontwikkeling van het station. Op basis van deze opdracht wordt in 2025 samen met stakeholders gewerkt aan de ontwikkelvisie voor het station en omgeving (zie verder het Programma Verkeer en Vervoer).
- We koppelen de ontwikkelingsopgave aan maatschappelijke doelen voor verduurzaming van het energienetwerk, klimaatadaptatie, innovatie van de economie en behoud van landschappelijke kwaliteiten.
- We hebben al diverse subsidies verkregen en zetten in op aanvullende en nieuwe subsidieaanvragen (zoals de Woningbouwimpuls, SPUK IW en SBI).
- In de samenleving is een trend van toenemende juridisering waar te nemen. Inwoners en bedrijven starten vaker juridische procedures tegen de gemeente. Hier is juridische inzet voor nodig. Deels kunnen wij dit intern opvangen. Een groot deel betreft echter dossiers waarbij sprake is van (zeer) gespecialiseerde kennis welke wij niet in huis hebben. Of er is sprake van dermate grote risico's dat extra juridische advisering noodzakelijk is. In het afgelopen boekjaar is er voor de juridische inzet op deze dossiers ruim 3 ton aan kosten gemaakt binnen het Ruimtelijk domein. De verwachting is dat deze trend verder zal doorzetten. Het advies is daarom om voor deze kosten een apart bedrag te ramen.

Programma Stadsontwikkeling

- Het programma Stadsontwikkeling is project overstijgend en richt de aandacht op het inzichtelijk maken en adresseren van integrale, project overstijgende maatregelen die nodig zijn om de stad leefbaar, bereikbaar en toekomstbestendig te ontwikkelen. In 2024 is de aandacht van het programma voornamelijk uitgegaan naar het voorzieningenniveau. Hiervoor is een apart project gestart dat inzicht moet geven in welke voorzieningen wanneer en waar nodig zijn.

Samenwerking private partijen en andere overheden

- De integrale ruimtelijke regionale samenwerking stond vooral in het teken van het programma NOVEX. Samen met de Verstedelijkingsalliantie (8 gemeenten, de provincie en de MRDH) en het rijk is gewerkt aan een visie op toekomstbestendige verstedelijking binnen het NOVEX-gebied Zuidelijke Randstad. Dit heeft geleid tot een Ontwikkelperspectief waarin de gezamenlijke doelen en opgaven zijn benoemd. Ook is gewerkt aan een eerste versie van de uitvoeringsagenda die als doel heeft om concreet inzichtelijke te maken hoe we deze doelen willen gaan halen.
- Binnen de Haagse regio is gewerkt aan werkafspraken over de samenwerking. De rolopvatting en de wijze van samenwerking is concreet gemaakt. In 2024 is ook besloten dat de Haagse regio twee zetels krijgt binnen het NOVEX-gebied Zuidelijke Randstad. Daarom zal besluitvorming binnen het NOVEX-gebied ook voorbereid worden binnen onze regio en zullen we als regio bijdragen aan de ontwikkeling van het NOVEX-gebied.
- Rijswijk maakt deel uit van het regionale convenant Klimaatadaptief Bouwen. Om klimaatadaptatie meer en beter toe te passen bij plannen en projecten in de openbare ruimte is in 2023 een uitvoeringsplan RAAK opgesteld. Dit uitvoeringsplan wordt uitgevoerd en loopt tot minimaal 2030.
- Qua biodiversiteit heeft Rijswijk hogere ambities dan in het convenant is aangegeven. Deze ambities zijn vastgelegd in het Groenbeleid dat in 2024 is geactualiseerd en zullen verder worden uitgewerkt in een Natuurwaardenkaart.
- In 2024 is uitvoering gegeven aan het Allonge op de Lokale Prestatieafspraken, dat in november 2023 is getekend. We werken, samen met de woningbouwcorporaties, via 5 sporen parallel om de doelstelling te realiseren om stadsbreed de voorraad DAEB-woningen op 30% te houden. Concreet is in dat kader in 2024 een projectleider sociale woningbouw gestart, die zich heeft ingezet voor projecten waarbij de woningbouwcorporaties betrokken zijn.

Wonen

Toename, differentiatie en verduurzaming van de woningvoorraad door verdichting, transformatie en nieuwbouw.

Woonbeleid

- In 2024 is gestart met de voorbereiding van een gemeentelijk Volkshuisvestingsprogramma (vanuit Wet Versterking Regie Volkshuisvesting) als opvolger van de huidige Woonvisie uit 2015 (actualisatie 2021).
- Uitvoering geven aan de lopende prestatieafspraken met de corporaties. De ontwikkeling van de sociale woningvoorraad, betaalbaarheid en beschikbaarheid, leefbaarheid en duurzaamheid zijn belangrijke thema's. Op grond van de notitie 5 Sporen; op weg naar 30% sociale woningvoorraad werken we met de corporaties aan de in het coalitieakkoord gestelde doel voor het behoud van 30% sociale woningvoorraad (DAEB).
- Bij woningbouwontwikkelingen wordt gestuurd op het programmeren van voldoende betaalbare woningbouwcategorieën, waaronder sociale huur, middeldure huur en betaalbare koop, waarbij wordt voldaan aan afspraken zoals vastgelegd in subsidies (Woningbouwimpuls), regionale afspraken (Regionale Realisatieagenda Wonen) en het Omgevingsbeleid van de Provincie. Ook worden er woningen geprogrammeerd voor senioren (wonen met een plus) en verschillende aandachtsgroepen op grond van het programma een thuis voor iedereen.
- De in december 2023 vastgestelde regeling voor de SVn Starterslening heeft in 2024 geleid tot het verstrekken van 43 startersleningen. Het maximale krediet voor de Starterslening is daarmee volledig benut. Daardoor kunnen momenteel geen nieuwe startersleningen meer worden verstrekt.
- In juni 2024 is de opkoopbescherming in de Huisvestingsverordening vastgelegd. Woningen met een WOZ-waarde tot aan de NHG-grens, die na 1 juli 2024 verkocht zijn, mogen daardoor niet zonder vergunning in gebruik gegeven (c.q. verhuurd) worden.
- Door de sluiting van het Hof van Elsenburg eind 2024 moesten er veel statushouders doorstromen naar reguliere woonruimte. Hierdoor was er onvoldoende woonruimte beschikbaar om volledig aan de wettelijke taakstelling voor de huisvesting van nieuwe statushouders te voldoen. Het jaar 2024 is zodoende afgesloten met een achterstand van 26 personen ten opzichte van de wettelijke taakstelling.

Woningbouw

- Er is in 2024 een vervolg gegeven aan de nieuwbouw binnen lopende gebiedsontwikkelingen op de locaties RijswijkBuiten. Voor zowel Pasgeld-West als Pasgeld-Oost werden bestemmingsplannen vastgesteld, waartegen in beide gevallen beroepsprocedures lopen.
- Eind 2024 is fase 9 (de laatste fase) van Eikelenburgh opgeleverd.
- Voor Te Werve Oost is het bestemmingsplan vastgesteld. De voorbereidingen voor de eerste fase zijn in volle gang.
- Voor de herontwikkeling van de locatie Godfried Bomansstraat is het bestemmingsplan al in 2023 vastgesteld; in 2024 is de omgevingsvergunning verleend, maar ook een beroepsprocedure tegen het bestemmingsplanplan doorlopen. Het bestemmingsplan is nog niet onherroepelijk.
- Er is in 2024 gewerkt aan de doorontwikkeling van het project Admiraal Helfrichsingel.
- Voor de locatie Buziaulaan (voormalige Trias-locatie) is een gebiedspaspoorten vastgesteld in 2024.
- Voor de locatie Sammersweg 2-4 is een gebiedspaspoort in voorbereiding en worden contractuele afspraken voorbereid.
- Voor de vernieuwing van Plataanstraat e.o. (Bomenbuurt) is een gebiedspaspoort opgesteld en is de aanvraag omgevingsvergunning (BOPA) in voorbereiding.
- Er is in 2024 een scenariostudie uitgewerkt voor de locatie Marimbahal, incl. sociale woningbouw, dat begin 2025 aan de raad wordt voorgelegd.
- Transformatie en nieuwbouw in de gebiedsontwikkelingen: diverse projecten zitten in de fase van de planologische en vergunningsprocedures om daarna direct te kunnen starten met de bouw. In overzicht gaat het om:

Stadsas:		Fasering (stand november 2024)					
Gebied:	Project:	Aantal woningen	Waarvan Betaalbaar	Definitief	Ontwerp	Voorbereiding	Realisatie/ Nazorg
Te Werve Oost	Te Werve Oost	600	330 ⁽¹⁾			x	
Havenkwartier	De Havenmeester	199	57			x	
	Urban Parks	600	404			x	
	Harbourpark	301	63 ⁽²⁾			x	
	De Waterman	128	93		x		
	Sijthoff woningen	670	0		x		
	De Koopman	22	22	x			
Kessler Park	Toren A,C en D (Bouwhuis)	244	173				x
	Toren B (Bouwhuis)	63	40				x
	Kesslerpark 2 (Bouwhuis)	408	322	x			
	Here at the Park	530	318			x	
	At the park	1371	823				x
Bogaard stadscentrum	The Orchard I en II	500	255				x
	Hof van Rijswijk (De Terp)	297	153				x
	ING-Blok	120	60			x	
	Beatrixblok	295	240		x		
	Prinsenpassage	134	58			x	
	The Beatrix	188	188				x
	HBG-Blok	550	181			x	

¹ Waarvan 300 sociaal (DAEB)

² Waarvan 63 sociaal (DAEB)

- In 2024 is een vervolg gegeven aan de bouw van project Hofstede in de Landgoederenzone, geplande oplevering zomer 2025. Voor de ontsluiting via Van Vredenburgweg west is in 2024 een definitief herinrichtingsplan vastgesteld.
- In het voorjaar van 2023 is een doorstroomteam aangesteld dat in 2024 volop actief is geweest. Het doorstroomteam heeft sinds de start 25 verhuizingen gerealiseerd van senioren die kwetsbaar zijn en/of een schaarse woning achterlaten. Na afloop van de 2-jarige pilot zal het resultaat worden geëvalueerd.
- Het projectplan voor de herstructurering van woonwagencentrum De Strijp is geactualiseerd en de projectleider heeft uitvoering hiervan opgepakt in afstemming met Rijswijk Wonen.
- Een drietal kantoorpanden aan de Polakweg zijn getransformeerd en in oktober 2024 opgeleverd ten behoeve van tijdelijke studentenhuisvesting.
- Het Hof van Elsenburg, centrum voor flexwonen, is eind 2024 gesloten. De raad heeft in 2024 besloten om deze locatie (onder voorwaarden) voor 2 jaar beschikbaar te stellen aan het COA voor opvang asielzoekers.
- Voor het centrum voor flexwonen aan de Bordewijkstraat / Verrijn Stuartlaan is de vergunningprocedure afgerond en gestart met de transformatie. Beoogde oplevering van circa 460 (flex)wooneenheden in dit complex is eind 2025. Voor de realisatie van dit flexwoonconcept (in samenhang met Flexwonen Hof van Elsenburg) is een subsidie van 4,8 miljoen van het Ministerie van BZK ontvangen.
- Er is ook in 2024 gewerkt aan de ontwikkeling van wonen en zorg concepten zoals Our House (in aanbouw), de zorgwoningen in de Buitenpoort in RijswijkBuiten (opgeleverd in 2024) en zorgwoningen in Bogaard Stadscentrum en aan de Burgemeester Elsenlaan (planvorming) in lijn met de vastgestelde Woonzorgvisie en het opvolgende uitvoeringsprogramma.

Groen en onderhoud

Behoud, ontwikkeling en differentiatie van openbaar groen, singels, parken en landgoederen

Groen en natuur

- We hebben het openbaar groen onderhouden op beeldkwaliteit B, in winkelcentra In de Bogaard en Oud-Rijswijk op A niveau.
- We hebben ziekten en plagen in het openbaar groen actief bestreden. Hier communiceerden we regelmatig over en betrokken bewoners hierbij.
- Door op bepaalde locaties in de stad minder te maaien proberen we een positieve bijdrage aan de biodiversiteit te leveren. Hier maaiden we wel netheidsstroken om onveilige situaties langs fietspaden en bij kruisingen te voorkomen.
- Watergangen hebben we onderhouden conform de eisen van het Hoogheemraadschap van Delfland, met oog voor ecologie en biodiversiteit.

Bomen

- Zieke of dode bomen hebben we vervangen voor nieuwe. Daarmee borgen we de groene kwaliteit in de gemeente Rijswijk.
- Nieuwe bomen krijgen drie jaar lang water om goed aan te kunnen slaan.
- 30% van onze straatbomen hebben we op veiligheid gecontroleerd. Hiermee voldoen we aan de wettelijke zorgplicht.

Wilhelminapark

- We vormen het Wilhelminapark de komende jaren om naar een stadspark dat voldoet aan de behoeften van onze inwoners. We investeren in recreatieve verbindingen, sport- en spelvoorzieningen, gedifferentieerd groen, kunst, cultuur en faciliteren evenementen.
- We hebben de mogelijkheden voor een tijdelijke horecagelegenheid onderzocht. Via de initiatieven tafel kunnen aanvragen voor (tijdelijke) horeca worden gedaan.
- De volgende werkzaamheden hebben we voorbereid: nieuwe beschoeiing nabij de hondenvereniging, het ontwerp van de entree van het park, natuurvriendelijke oevers, plaatsen van in depot staande kunstwerken.

Landgoederenzone Rijswijk

- De Landgoederenzone Rijswijk is belangrijk voor een gezonde leefomgeving in een verstedelijkt gebied. Het cultuurhistorisch gebied is belangrijk voor mens en natuur. Vanuit een integrale gebiedsvisie op de gehele zone, is in 2024 een start gemaakt met fase 1 van de investeringen tussen de Huis te Landelaan en Oud Rijswijk. De beleving voor inwoners en bezoekers wordt beter en de natuurwaarden worden versterkt.
- De ontwikkeling van de Landgoederenzone sluit aan op de ambities die in de samenwerking binnen het Nationaal Park Hollandse Duinen zijn geformuleerd om de samenhang en kwaliteit van de Zuid-Hollandse Landgoederenzones te versterken.
- We zoeken samenwerking met derden, zowel maatschappelijke organisaties als commerciële partijen, om te verkennen op welke wijze deze partijen kunnen bijdragen in de kosten voor ontwikkeling en beheer van de Landgoederenzone. Hierbij kijken we ook naar kansen voor fase 2.
- Het verkoopproces van buitenplaats De Voorde wordt verder doorgezet. Hierbij is de openbare toegankelijkheid van het park en herstel van de cultuurhistorische waarden van belang.

Dierenwelzijn

- We hebben een campagne gevoerd voor een voerverbod voor dieren in het wild en in de kinderboerderijen. Dit hebben we gedaan met diverse publicaties in de media, social media, posters en borden.
- Per 1 januari 2024 hebben we een nieuwe dienstverleningsovereenkomst met dierenasiel 't Julialaantje en Knaaghof.
- In de actiemaand juni zijn er 22 katten gechipt.
- Rijswijk is verkozen tot meest hondvriendelijke gemeente van Nederland.
- Het gemeentelijk Bijprotocol honden is uitgebreid met het advies om een gedragstherapeut in te schakelen, die aangesloten is bij de beroepsvereniging voor gedragstherapeuten honden (NVGH)

- Het resultaat van ons ganzenbeheer: 97 nesten met in totaal 507 behandelde eieren. Tijdens de landelijke ganzentelling zijn er 552 ganzen geteld in Rijswijk.
- Vogelopvang de Wulp heeft 312 vogels opgevangen vanuit Rijswijk. Hiervan zijn 202 vogels aangeleverd door de Dierenambulance. De overige door particulieren.
- We hebben ons aangesloten bij Diervizier, een landelijk kennisplatform voor beleidsmedewerkers Dierenwelzijn.

Openbare Ruimte

Basis op orde: schoon, heel en veilig en beeldkwaliteitsniveau B

Beheerplan wegen 2024-2028

- We hebben het Beheerplan wegen 2024–2028 geschreven. Deze is tijdens de raadsvergadering van 30 januari 2024 vastgesteld.
- Het nieuwe beheerplan wegen is qua planning van integrale herinrichtingsprojecten afgestemd met het nieuwe groenbeheerplan.

Beheerplan civiele kunstwerken 2023 – 2026

- In 2024 zijn er 15 bruggen vervangen. Het gaat daarbij om houten en stalen bruggen, onder andere in het Wilhelminapark.
- We hebben voorbereidingen getroffen voor de vervanging van 7 bruggen.
- Aan diverse bruggen, steigers en vlonders is levensduurverlengend onderhoud uitgevoerd.

Groenbeheerplan 2024-2028

We hebben een nieuw groenbeheerplan geschreven. Deze is vastgesteld in de raadsvergadering van 30 januari 2024. In dit plan staat duidelijk beheerbeleid geformuleerd, inclusief de kosten om ons openbaar groen in stand te houden. Daarnaast zijn de (integrale) projecten opgenomen. In 2024 zijn we gestart met het project bestratingsopdruk, waarmee we oneffenheden rond bomen verhelpen. We zijn gestart met het ontwerp van de nieuwe bladkorven.

Zwerfafval

- We verminderen het zwerfafval door publieksgerichte acties en handhaving conform het actieplan Rijswijk Schoon.
- De educatie over zwerfafval en afvalscheiding op basisscholen is voortgezet met de Afvalrace. Dit is een programma specifiek gericht op kinderen en er wordt spelenderwijs geleerd hoe om te gaan met het scheiden van afval en preventie van zwerfafval. Er zijn vier basisscholen die zich hiervoor inspannen voor het schooljaar 2024 – 2025.
- Op verschillende plekken zijn interventies ingezet om bijplaatsingen en illegale dumpingen te voorkomen. Denk hierbij aan (levende) containertuintjes, gedragsprikkels en slimme maatregelen.
- Naar aanleiding van het voederverbod (nieuw artikel in de APV) hebben we ook aandacht voor de schadelijke gevolgen van het voeren van dieren, zoals rattenoverlast.

Integrale herinrichtingen en beheer buitenruimte

- We ronden de integrale herinrichting van de Rembrandtkade af en zijn gestart met de werkzaamheden aan de Lindelaan. Het ontwerp van de Tulpstraat en Steenlaan is in de afrondende fase.
- Met kleinschalige ingrepen knappen we kansrijke plekken op in de openbare ruimte. Daar waar sprake is van achterstallig onderhoud of waar we kansen zien voor vergroening. In 2024 hebben we plantsoenen aangebracht of opgewaardeerd bij de Schilp, aan de Generaal Spoorlaan, in Eikelenburg, in de Ministerbuurt, aan de Talmalaan en de Burgemeester Elsenlaan. Daarnaast hebben we stelconplaten in kinderboerderij 't Akkertje aangebracht en diverse trafohuisjes verfraaid.
- In de Verkenning Geestbrugweg e.o. welke staat beschreven in het programma Verkeer en vervoer wordt ook de kwaliteitsverbetering van de entree van het winkelcentrum Oud Rijswijk meegenomen.

Energie, verduurzamings- en klimaatambities

Doorbouwen aan een duurzame, klimaat adaptieve, gezonde stad die in de toekomst klimaatneutraal is en een circulaire economie heeft.

Energie

De Transitievisie Warmte Rijswijk 2021 is in uitvoering. In 2024 zijn de onderstaande acties uitgevoerd, te onderscheiden in Warmte en Elektriciteit:

Warmte

Beleidsontwikkeling

- In de samenwerking binnen de Regionale Energie Strategie-regio (RES) worden de voorbereidingen getroffen voor de ontwikkeling van de Regionale Energiestrategie Rotterdam-Den Haag 2.0. Daarnaast is gestart met het opstellen van een regionale strategie op het gebied van warmte om het regionale aanbod aan warmte en het regionale transportsysteem zo optimaal mogelijk te benutten.
- Het Bodemenergieplan is vastgesteld door de gemeenteraad.
- De energietransitie is opgenomen in de concept Omgevingsvisie.
- We zijn gestart met het opstellen van het Warmteprogramma 2025 –2030 (de opvolger van de Transitievisie Warmte 2021). De raad is geïnformeerd over de aanpak.

Participatie en communicatie

- In 2024 zijn verschillende communicatiecampagnes met diverse middelen en kanalen, uitgevoerd om inwoners en VvE's te informeren en te stimuleren om aan de slag te gaan met woningisolatie. Daarnaast hebben er ontmoetingen in de stad plaatsgevonden, bijvoorbeeld op het Strandwalfestival, bij de voedselbank en op de zaterdagmarkt in Oud-Rijswijk. Ook zijn er specifieke informatieavonden georganiseerd voor VvE's in de EnergyCave en rondleidingen bij een pand dat is verduurzaamd.
- In 2024 hebben inwoners van de wijken ten westen van het spoor informatie op kunnen halen over de planvorming voor een warmtenet tijdens wijkbijeenkomsten.

Energiebesparing

De aanpak Energiearmoede en het Woningisolatieprogramma is in samenhang uitgevoerd om woningeigenaren te bereiken en te ondersteunen bij het verduurzamen van de woning. Energiefixers zijn bij ongeveer 1000 huishoudens langs de deur geweest om kleine energiebesparende maatregelen aan te brengen en inwoners te informeren over de beschikbare ondersteuning voor woningisolatie. In 2024 is met 70 VvE's (totaal ongeveer 1.700 appartementen) individueel een gesprek gevoerd over de mogelijkheden voor verduurzaming en welke procesmatige stappen VvE's daarvoor kunnen zetten. In november 2024 is een informatiebijeenkomst georganiseerd voor VvE's waarbij 140 personen vanuit VvE's in Rijswijk aanwezig waren.

Vanuit het Woningisolatieprogramma zijn 62 adviezen aan particulieren en 7 adviezen aan VvE's verstrekt over de concrete mogelijkheden voor woningisolatie van hun pand. De gemeente ondersteunt VvE's ook met subsidie voor onderzoeken of procesbegeleiding om tot een besluit voor verduurzaming te komen in de algemene ledenvergadering van de VvE. In 2024 hebben circa 52 particuliere woningeigenaren en 9 VvE's een aanvraag gedaan voor subsidie voor woningisolatiemaatregelen.

Ondersteunen lokale initiatieven

- We hebben 20 energiescans beschikbaar gesteld aan bedrijven en maatschappelijk organisaties. Deze energiescans zijn gericht op energiebesparing en op energie-opwek via zonnepanelen.

- Samen met de werkgroepen energie van de buurten Hoekpolder en De Strijp is gekeken naar de verschillende alternatieven voor het aardgas, door een vergelijking op te stellen van de kosten van de alternatieven om de woningen aardgasvrij te verwarmen.
- We hebben een groep actieve bewoners van de buurt Eikelenburg hulp geboden bij hun ideeën om hun woningen aardgasvrij te maken. Met hulp van onze informatie hebben ze besloten samen op te trekken om dit uit te werken.

Ontwikkelen van duurzame warmtenetten

- Er is door ons in samenwerking met de woningcorporaties Rijswijk Wonen en Vidomes en het warmtebedrijf HVC gewerkt aan de haalbaarheidsstudie van een warmtenet in Rijswijk West. Dit heeft in 2024 nog niet geleid tot een besluit met concrete samenwerkingsafspraken voor de volgende fase.
- In 2024 is het concept idee van – de realisatie van – een Warmte Overdrachtstation uitgewerkt ter voorbereiding van de aansluiting op een warmtenet.

Elektriciteit

Stimuleren meer zon op daken

- Met zonnepanelen-maatwerkadviezen zijn ondernemers en maatschappelijke organisaties geïnformeerd en geadviseerd over de mogelijkheden voor de opwek van zonne-energie op dak.
- De mogelijkheden voor de opwek van zonne-energie op eigen daken zijn in beeld gebracht voor circa 16 panden die eigendom zijn van de gemeente. De uitkomsten hiervan worden meegenomen in de verduurzamingopgave van deze panden.

Zon op overige ruimtes

- Er is intern onderzoek gedaan naar welke parkeerterreinen geschikt zijn voor de opwek van zonne-energie, ook wel solar carports genoemd. Hier komen twee parkeerterreinen voor in aanmerking die in eigendom zijn van de gemeente: het parkeerterrein van De Schilp en het parkeerterrein van sportpark Elsenburg. Vervolgens is in samenwerking met andere partijen zoals Energiecoöperaties en Stedin een haalbaarheidsonderzoek gestart naar de kansen voor realisatie.

Overige acties

- In intensieve samenwerking met netbeheerder Stedin is gekeken naar de mogelijkheden voor verzwaring en uitbreiding van het elektriciteitsnet om doorlooptijden te verkorten, overlast te minimaliseren en netcongestie te verminderen.
- Met de inzet van energiescan is aangestuurd op inzicht en het tijdig nemen van (slimme) besparingsmaatregelen door bewoners en bedrijven
- Kansrijke locaties voor nieuwe zonneprojecten zijn actief onder de aandacht gebracht van Lokale energie corporaties zoals Zon op Rijswijk.
- Via het Regionaal Energieloket en RijswijkSchakeltOver is voorlichting gegeven aan inwoners en bedrijven over de mogelijkheden om elektriciteit te besparen.

Grondstoffenmanagement (inzameling en verwerking)

- De invoering van nascheiding stond afgelopen jaar (en komend jaar) centraal. Alle inwoners moeten gebruik kunnen maken van voorzieningen om afval en grondstoffen kwijt te kunnen. De invoering en communicatie hebben we samen met Avalax uitgevoerd en hier gaan we mee door.
- De collectieve gft-e inzamellocaties die sterk vervuild zijn, hebben we in beeld gebracht. We rijden nu 'schone' en 'vervuilde' vrachten. De schone worden daadwerkelijk omgezet naar compost en biogas en de vervuilde vrachten worden verbrand.
- Onze kosten voor de verwerking van restafval zijn opnieuw gestegen. Dit heeft te maken met de te betalen belasting voor elke ton te verwerken restafval en de grote hoeveelheden restafval die onze inwoners laten inzamelen. De hoeveelheid restafval kent een lichte stijging over 2024.

- Door middel van containertuintjes en gedragsprikkels hebben we ons ingezet om de hoeveelheid illegale dumpingen te verminderen. De maatregelen rouleren van hotspot naar hotspot. Hierdoor behouden we aandacht voor een schone omgeving en vallen de maatregelen meer op. Deze maatregelen lijken effectief.

Rijswijk klimaatadaptatie

Rijswijk wordt klaargemaakt voor klimaatverandering, met focus op hittestress, droogte en biodiversiteit. We zijn gestart met het opstellen van een hitteplan.

- In 2024 zijn we gestart met de klimaatatlas. Een klimaatatlas laat zien waar we in 2050 wateroverlast, overstroming, droogte en hitte kunnen verwachten als we niets doen. Deze gebruiken we om het gesprek aan te gaan met inwoners, bedrijven en andere betrokkenen, om hen maatregelen te laten treffen tegen extreem weer.
- De klimaatrisico's zijn in kaart gebracht samen met de woningbouwcorporaties en het Hoogheemraadschap. Hier zijn met hen vier proefprojecten uitgekozen in de: Kleurenbuurt, Muziekbuurt, Te Werve Oost, Van Ostadelaan/Van Dijklaan. Dit zijn lopende renovatie/nieuwbouw projecten waar we als partners klimaatadaptatieve maatregelen kunnen uitvoeren en van kunnen leren voor de komende jaren.
- Vanuit Operatie Steenbreek is meegedaan aan NK Tegelwippen; we zijn 18e geworden. Er zijn meer tegels ingenomen dan vorig jaar. Het plein en het dak van het Stanislascollege is vergroend en er is een geveltuin aangelegd bij de Schilp. Het groen klimaatplein trok dit jaar 465 bezoekers die de 10 activiteiten bezochten met thema's als Water in de tuin, Levende tuin, Tegel eruit! Plant erin! en Groene daken. Verder hebben we met de Groene Karavaan op het Strandwalfestival gestaan, een Groencafé met platform Groen georganiseerd tijdens de klimaatweek en steunt de gemeente het Natuurbuur initiatief in Stervoorde. Hier zijn twee succesvolle straatacties georganiseerd door groenbewuste wijkbewoners. Stapje voor stapje weten zij hun burens mee te krijgen om tuinen te vergroenen.

Verbeteren milieukwaliteit

- In het kader van het project lood in de bodem zijn in 2024 de tuinen op het volkstuincomplex Ons Ideaal met onvoldoende bodemkwaliteit gesaneerd. De sanering is afgerond. Ook zijn de watergangen op het volkstuincomplex gebaggerd. Er is inmiddels afstemming met het volkstuinencomplex over de beheersmaatregel (niet graven dieper dan 30 centimeter op het deel van de volkstuin waar de vuilstort ligt). Deze maatregel wordt door ons vastgesteld en zal worden geborgd in het gebiedsgerichte deel van het omgevingsplan en in de toekomstige huurovereenkomst.
- Bij de renovatie van de speelplek Park Cromvliet is in 2024 de toplaag van de bodem voorzien van schone grond. Hierbij zijn ook de schooltuinen op Park Cromvliet waar onvoldoende bodemkwaliteit is aangetroffen gesaneerd.
- We zijn in 2024 gestart met het Europese aanbestedingstraject voor het invoeren en uitbreiden van de milieuzones.
- In het kader van het Schone Lucht Akkoord is eind 2024 een bewustwordingscampagne over houtstook gestart, om mensen bewust te maken over de gezondheidsgevolgen van het stoken van hout.
- We werken samen met andere gemeenten en de GGD aan het opstellen van een beleidsregel voor het beschermen van gevoelige functies zoals scholen, kinderdagverblijven en woonzorgcentra.
- We zijn gestart met het opstellen van het actieplan geluid.
- In het kader van geluidsanering zijn in 2024 voor de saneringswoningen gelegen aan de Lindelaan en Steenlaan concept saneringsprogramma's opgesteld. Na instemming van het Bureau Sanering Verkeerslawaaï worden deze ter inzage gelegd en vastgesteld. De voorziene bronmaatregel is gekoppeld aan het Beheerplan wegen 2024-2028.
- Onder de Omgevingswet is de gemeente ook bevoegd gezag geworden ten aanzien bodemsanering en nazorg, behoudens gevallen die onder het overgangsrecht vallen. Ook zijn procedures voor het melden van grondverzet gewijzigd. Deze taken zijn gemandateerd aan de ODH.
- Het routevervoer gevaarlijke stoffen is in 2024 geactualiseerd en ligt op dit moment ter inzage.

Gedeelde verantwoordelijkheid voor de leefomgeving

Bewoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties zijn medeverantwoordelijk voor de kwaliteit van de leefomgeving.

Gebiedsgericht werken

- We werken gebiedsgericht waarbij we in de beleids- en uitvoeringsfase van buiten naar binnen werken, ruimte bieden aan de inbreng van inwoners en constructief samenwerken met bedrijven en maatschappelijke organisaties. We stimuleren dat mensen zelf verantwoordelijkheid nemen voor hun leefomgeving en we faciliteren eigen initiatieven van inwoners en ondernemers zo goed mogelijk.
- Voor een succesvolle integrale aanpak in wijkontwikkeling en het behouden en verbeteren van de leefbaarheid stellen we de vraag en behoefte van het gebied (buurt, wijk of stad) voorop. We ontwikkelen daar waar nodig een gebiedsprogramma of een plan van aanpak op maat. De gebiedsregisseurs hebben hierin een adviserende rol en zorgen voor de verbinding tussen de inwoners, lokale partijen en bedrijven, maatschappelijke partners en de gemeentelijke organisatie.
- Door middel van 'Groene Ideeën' kunnen bewoners een stukje openbaar groen vrijwillig onderhouden, zoals boomspiegels, groenvakken en geveltuintjes. Met een bijdrage aan de openbare ruimte krijgen bewoners invloed op het uiterlijk van hun omgeving. Omdat bewoners op een ontspannen manier met elkaar aan de slag gaan, versterkt dat de onderlinge contacten en daarmee de sociale samenhang en betrokkenheid bij de straat of buurt. Via samen.rijswijk.nl/groen communiceren we hierover en kunnen bewoners een aanvraag indienen.
- Het betrekken van inwoners en ondernemers bij de voorbereiding en uitvoering van beleid en projecten was ook in 2024 een belangrijk doel. Inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners konden op verschillende manier hun inbreng leveren. Het platform [Samen.Rijswijk.nl](https://samen.rijswijk.nl) is het meest laagdrempelige middel waarop inwoners constructief kunnen meedenken en meewerken. [Samen.rijswijk.nl](https://samen.rijswijk.nl) heeft inmiddels ruim 2.200 geregistreerde deelnemers. Zie ook de tabel in het hoofdstuk Participatie.
- Bewoners met een initiatief voor hun straat, buurt of wijk met als doel bevordering van de leefbaarheid kunnen hiervoor een bijdrage vragen aan de gemeente via Loket Stadskracht of via samen.rijswijk.nl/groen. In onderstaande tabel een overzicht van het aantal aanvragen van Loket Stadskracht en groeninitiatieven:

	Aantal gehonoreerde aanvragen	Top 3	Bedrag totaal
Buurtinitiatieven Loket Stadskracht	60	1. Straatfeest 2. Koningsdag 3. Burendag	€ 27.200,-
Groene ideeën	12	1. Tiny forest Steenvoorde Zuid	€ 500,-

Omgevingswet

- Per 1 januari 2024 is de Omgevingswet van kracht. We voldoen als gemeente aan de minimaal wettelijke verplichtingen die de Omgevingswet stelt en gebruiken de mogelijkheden van de wet om bij te dragen aan de verbetering van de leefomgeving en de bescherming van de gezondheid en veiligheid van onze inwoners. In de Omgevingswet staat de balans tussen het benutten en het beschermen van de fysieke leefomgeving centraal.
- We hebben in 2024 een vervolg gegeven aan het proces om te komen tot een Rijswijkse Omgevingsvisie conform het plan van aanpak Omgevingsvisie. Het ontwerp van de Omgevingsvisie ligt momenteel, eind 2024, ter inzage voor zienswijzen.
- Per 1 januari 2024 is het 'Omgevingsplan van rechtswege' van kracht, een bundeling van alle geldende bestemmingsplannen en beheersverordeningen en verschillende andere regels en verordeningen die zien op het fysieke domein. We hebben in 2024 grote stappen gezet in de transitie naar het Omgevingsplan Rijswijk (dat de Raad eind 2031 moet hebben vastgesteld). Concreet werken we, samen met een veelheid aan interne en externe partners, aan het opstellen van een basisregeling voor het Omgevingsplan.
- We zijn in 2024 gaan werken met een Rijswijkse Initiatieven Overleg (RIO) en Omgevingstafels, waar ruimtelijke initiatieven worden getoetst op respectievelijk wenselijkheid en haalbaarheid.

Daarmee geven we invulling aan de ambities van de Omgevingswet om vanuit een 'ja, mits' benadering, integraal naar initiatieven te kijken. Beide 'tafels' zijn in 2024 geëvalueerd en worden doorontwikkeld op basis van praktijkervaringen.

- In 2024 zijn we gestart met het werken vanuit een goed werkend Omgevingsloket met gebruik van Toepasbare regels. Waar mogelijk gebruiken we de invoering van de Omgevingswet voor meer deregulering en vermindering van de bureaucratie.
- Eind 2023 zijn er veel extra aanvragen op grond van de oude Wro / Wabo ingediend, in aanloop naar de inwerkingtreding van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen. Dit leverde een verhoogde werkdruk op binnen de gehele vergunningsketen. Het werken met twee wettelijke stelsels, waarvan 1 "oud" en 1 "nieuw" vroeg om extra inzet en energie van de medewerkers en om extra capaciteit. Daar is in 2024 actief op geschakeld.

Huis van de stad

- Het Huis van de stad functioneert als een plek die verbinding legt tussen politiek en samenleving en waar gemeente, inwoners, ondernemers, maatschappelijke en culturele organisaties kennis delen en krachten bundelen om de kwaliteit van de (sociale, culturele en fysieke) leefomgeving in Rijswijk te versterken: een icoon. Het is een herkenningspunt voor Rijswijk. Een plek die symbool staat voor de stad, haar kracht en haar historie.
- De gemeente heeft daarom het gebouw aan de Generaal Spoorlaan 2-4 ontwikkeld tot een aantrekkelijk gebouw dat uitnodigt tot ontmoeting en samenwerking. In het afgelopen jaar zijn problemen die samenhangen met het inhuizen aangepakt, is de klimaatbeheersing afgesteld, zijn de bordestrappen gerenoveerd en wordt de horeca ingericht. We hebben de opdracht afgerond voor het in beeld brengen van mogelijke scenario's ten behoeve van de buitenruimte van het Huis van de stad. Vanwege de financiële consequenties van de diverse scenario's kiezen wij vooralsnog voor een aanpak van schoon, heel en veilig. De parkeer- en verkeersproblematiek zullen wij aanpakken door flankerende maatregelen en dus niet via grote uitbreiding van de parkeervoorzieningen in het gebied tussen Huis van de stad en schouwburg.

Openbare Speelvoorzieningen

- We hebben de nota Speeltuinbeleid geschreven en deze is vastgesteld door het college op 22 oktober 2024. De raad is per brief hierover geïnformeerd. Het benodigde extra exploitatiebudget is opgenomen in de meerjarenbegroting.
- De gebruiksovereenkomst voor speeltuin Penninglaan is vastgesteld en ondertekend.
- Speeltuin Inter Amicos is volledig gerenoveerd en ingericht als inclusieve speeltuin.
- De speelplekken Cromvlietpark en Strijplaan 11 zijn gerenoveerd met een compleet nieuwe inrichting. Omwonenden en kinderen zijn hierbij betrokken.
- Aan de Minister Verschuurlaan is een speeltoestel vervangen.
- Op initiatief van bewoners is een schaaktafel geplaatst bij Rijswijk Buitengewoon en is de draaischijf op het tunneldak van het station in ere hersteld.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)						
Wonen en Leven		Realisatie 2023	Primitief 2024	Gewijzigde raming 2024	Realisatie 2024	Afwijking (+ = voordeel)
5600 Openbaar groen en openluchtrecreatie	Lasten	7.611	6.613	7.219	7.324	-105
	Baten	94	82	82	93	11
Saldo		-7.516	-6.531	-7.137	-7.230	-94
7210 Afvalverwijdering en -verwerking	Lasten	9.094	10.354	10.127	10.568	-441
	Baten	10.750	12.743	12.645	12.680	35
Saldo		1.656	2.389	2.519	2.113	-406
7220 Riolering en waterzuivering	Lasten	3.059	3.151	2.953	3.962	-1.008
	Baten					
Saldo		-3.059	-3.151	-2.953	-3.962	-1.008
7230 Milieubeheer	Lasten	2.884	7.297	4.003	3.033	970
	Baten	1.052	1.726	1.479	1.458	-21
Saldo		-1.832	-5.571	-2.524	-1.575	949

Exploitatie (bedragen x € 1.000)						
Wonen en Leven		Realisatie 2023	Primitief 2024	Gewijzigde raming 2024	Realisatie 2024	Afwijking (+ = voordeel)
7260 Baten rioolheffing	Lasten					
	Baten	5.702	5.886	5.936	5.976	40
Saldo		5.702	5.886	5.936	5.976	40
7290 Huishoudelijk/bedrijfsafvalwater	Lasten	876	867	866	695	171
	Baten	5			104	104
Saldo		-871	-867	-866	-592	275
7300 Hemelwater	Lasten	186	142	140	144	-3
	Baten					
Saldo		-186	-142	-140	-144	-3
7310 Grondwater	Lasten	157	155	155	141	14
	Baten					
Saldo		-157	-155	-155	-141	14
8100 Ruimtelijke ordening	Lasten	2.632	11.800	8.961	3.115	5.846
	Baten	1.393	8.629	6.763	3.369	-3.393
Saldo		-1.239	-3.171	-2.198	254	2.452
8200 Woningexploitatie	Lasten	59	56	57	55	2
	Baten	448	93	893	96	-797
Saldo		389	38	837	42	-795
8210 Wijkontwikkeling	Lasten	172	837	858	849	8
	Baten					
Saldo		-172	-837	-858	-849	8
8220 Volkshuisvesting	Lasten	4.883	2.325	2.905	3.588	-682
	Baten	3.953	2.663	2.663	154	-2.509
Saldo		-930	338	-242	-3.433	-3.191
8300 Bouwgrondexploitatie	Lasten	1.577	490	738	748	-10
	Baten	3.492	183	335	413	78
Saldo		1.916	-307	-403	-335	67
8320 Grondexploitatie RijswijkBuiten	Lasten	7.015	17.678	12.507	6.114	6.393
	Baten	8.492	17.658	12.491	8.426	-4.066
Saldo		1.476	-20	-16	2.311	2.327
Programmatotalen	Lasten	40.204	61.764	51.490	40.336	11.154
	Baten	35.381	49.664	43.289	32.770	-10.518
Saldo		-4.823	-12.101	-8.201	-7.565	636

Het verschil tussen de begroting (na wijziging) en het werkelijke saldo van baten en lasten is € 636.000 voordelig. Indien het verschil op de baten of lasten per beleidsproduct boven de € 100.000 zijn, worden deze hieronder toegelicht:

Programma / beleidsproduct (bedrag x € 1.000)	Saldo Baten	Saldo Lasten
Wonen en Leven		
5600 Openbaar groen en openluchtrecreatie		-105
Er is additioneel zwerfvuil opgeruimd, welke kosten niet begroot waren. Dit betrof onder andere lachgasflessen, welke opgeruimd en afgevoerd/vernietigd zijn.		-82
De resterende overschrijding ten op zichte van het budget wordt verklaard door (kleine) overschrijdingen op diverse andere begrotingsposten		-23
7210 Afvalverwijdering en -verwerking		-441
Er heeft meerwerk plaatsgevonden bij het plaatsen van ondergrondse containers. Daarnaast hebben inwoners weer meer restafval aangeleverd dan we hebben begroot wat leidde tot hogere verwerkingskosten.		-350
Werkzaamheden die zijn uitgevoerd voor de desinvesteringskosten PMD minicontainers.		-33
De resterende overschrijding ten op zichte van het budget wordt verklaard door (kleine) overschrijdingen op diverse andere begrotingsposten.		-58
7220 Riolering en waterzuivering		-1.008
De kostendekkendheid van de riolering mag maximaal 100% bedragen. Daarbij wordt niet alleen gekeken naar de uitgaven op de post riolering, maar ook naar de posten hemelwater, grondwater, veegkosten en kwijschelding. Ook de btw en overhead worden bij de berekening betrokken. Doordat de inkomsten hoger zijn uitgevallen en andere toerekenbare kosten lager zijn uitgevallen, zou er overdekking ontstaan. Om die reden		-1.008

Programma / beleidsproduct (bedrag x € 1.000)	Saldo Baten	Saldo Lasten
Wonen en Leven		
heeft er een verplichte dotatie aan de egalisatievoorziening plaatsgevonden. Zie ook de kostendekkendheidsberekening in de paragraaf lokale heffingen.		
7230 Milieubeheer		970
Voor de milieuzones Haagweg en Beatrixlaan zijn de baten foutief opgevoerd in de begroting 2024-2027. Werkelijke baten zijn in lijn met aangeleverde prognose.		96
Invoering van de milieuzone Beatrixlaan is vertraagd als gevolg van te doorlopen Europese aanbesteding van het automatiseringssysteem. Uitvoering staat nu gepland in 2025		240
Invoering van de milieuzone Haagweg is vertraagd als gevolg van te doorlopen Europese aanbesteding van het automatiseringssysteem. Uitvoering staat nu gepland in 2025		102
Vanuit het werkbudget milieu zijn een aantal taken (houtstookcampagne) gestart en doorlopend in 2025, danwel overgeheveld naar 2025 (milieukundige begeleiding bij graafwerkzaamheden bij het volkstuincomplex Ons Ideaal en onderzoek niet gesprongen explosieven).		76
De vacature op het Actieplan klimaatadaptatie is niet ingevuld. Hierdoor is de uitvoering van het actieplan gepauzeerd en zijn er alleen wat kleine kosten voor onderzoek uitgegeven. Met de invulling van de vacature, zal ook het actieplan verder uitgevoerd worden.		235
Als gevolg van vertraging in het project Warmtenet Rijswijk West zijn minder kosten gemaakt dan geraamd in 2024.		80
Kosten voor operatie Steenbreek zijn minder hoog uitgevallen dan geraamd omdat de opdracht pas startte in het tweede kwartaal 2024. Daarnaast is door personele problemen bij een opdrachtnemer die de klimaatatlas en hitteplan zou maken, vertraging ontstaan in de uitvoering.		60
De bestedingstermijn van de SPUK energiearmoede is verlengd van 2025 tot en met 2027. Dit geeft meer tijd voor de uitvoering van de energiefixers.		81
7290 Huishoudelijk/bedrijfsafvalwater	104	171
Er is een bijdrage ontvangen van het Hoogheemraadschap voor de verbetering van de waterkwaliteit Pasgeld/Hooghe.	35	
Dit zijn ontvangsten van derden na schades aan riolering bij graafwerkzaamheden of inkomsten bij aanvragen riolering bv bij (nieuw)bouwprojecten.	69	
Het inspecteren en reinigen van het areaal wordt per wijk/ buurt uitgevoerd. Sommige buurten zijn wat groter en sommige zijn wat kleiner. Dit jaar waren de gebieden kleiner, het reinigen verliep voorspoedig, waardoor we lager in kosten uitkwamen dan geraamd.		80
Vantevoren schatten wij de voorziene reparaties zo goed mogelijk in. In 2024 bleek een gedeelte van de voorziene reparaties niet nodig.		91
8100 Ruimtelijke ordening	-3.393	5.846
De uitbetaling van de SBI-bijdrage aan de projectontwikkelaar is doorgeschoven omdat contractuele afspraken nog niet nagekomen zijn in 2024.		2.253
Door vertraging in de start van de bouw van Hof van Rijswijk heeft de overeengekomen uitbetaling van de SBI-subsidie en restitutie van een eerder betaalde bijdrage kostenverhaal van totaal circa € 2,1 miljoen niet in 2024 plaatsgevonden. Deze zal in 2025 plaatsvinden.	-2.072	
De belangrijkste oorzaak voor de lagere lasten voor het Kessler Park is dat het Waterbergingfonds nog niet opgericht is. In de begroting was namelijk rekening gehouden met het feit dat een bijdrage geleverd zou worden aan het Waterbergingfonds, maar omdat dit fonds nog niet is opgericht kan de bijdrage pas later worden gedaan.		1.119
Het Waterbergingfonds wordt gevoed uit twee delen. Enerzijds de Waterberging op eigen terrein. Alleen als dit onmogelijk is, is een afdracht aan het fonds mogelijk. Met deze afdracht kan de gemeente het op korte afstand zelf realiseren. Het andere deel is de bijdrage voor Toename Vuilwaterafvoer. Hier wordt altijd een bijdrage voor uitgerekend en gefactureerd. De gemeente ontvangt hiervoor bijdragen van projectontwikkelaars, welke de gemeente dan moet doorbetalen aan het Waterbergingfonds. Dit fonds is echter nog niet geactiveerd, waardoor de ontvangsten nog niet als baat verantwoord mogen worden en als vooruitontvangen bedrag op de balans zijn opgenomen.	-1.027	
Eerder was een voorziening ter dekking van mogelijke toekomstige verplichtingen en risico's getroffen voor € 2.500.000. Bij het actualiseren van de risico's blijkt dat de voorziening met dit bedrag kan worden verlaagd.		2.500
De resterende lagere baten ten op zichte van het budget worden verklaard door (kleine) baten op diverse andere begrotingsposten.	-294	
De resterende overschrijding ten op zichte van het budget wordt verklaard door (kleine) overschrijdingen op diverse andere begrotingsposten.		-26
8200 Woningexploitatie	-797	

Programma / beleidsproduct (bedrag x € 1.000)	Saldo Baten	Saldo Lasten
Wonen en Leven		
Een verwachting bij de eerste halfjaarrapportage 2024 was dat het pand Laan Hofrust 2-4 in de tweede helft van 2024 verkocht zou worden. Verkoop is door omstandigheden vertraagd, waardoor de verkoopopbrengst van € 800.000 niet in 2024 is gerealiseerd, maar naar verwachting in 2025 zal worden gerealiseerd.	-800	
De resterende extra baten ten op zichte van het budget worden verklaard door (kleine) extra baten op diverse andere begrotingsposten.	3	
8220 Volkshuisvesting	-2.509	-682
Er zijn in 2024 extra kosten voor inhuur van personeel gemaakt. Een gedeelte van deze inhuurkosten wordt gecompenseerd met niet gebruikte salariskosten. Deze extra inhuur was nodig omdat: 1. In het eerste half jaar van 2024 is een extra personele inzet geleverd is om de grote hoeveelheid vergunningaanvragen die in 2023 nog onder de oude wetgeving zijn ingediend af te handelen binnen de verplichte wettelijke termijnen. Daarnaast in 2024 ook veel inzet gepleegd om de vergunningaanvragen onder de Omgevingswet, welke per 1 januari 2024 is ingevoerd, binnen de nieuwe kortere termijnen af te handelen. 2. Er geen vast personeel is gevonden op de openstaande vacatures en de wettelijke taak wel uitgevoerd moest worden. 3. Er grote projecten in aanvraag zouden komen vanuit gebiedsontwikkeling.		-660
De gemeenteraad heeft op 20 september 2022 besloten voor de jaren 2023 en 2024 in totaal € 1.182.000 zal bijdragen aan het exploitatietekort m.b.t. het flexwooncentrum Hof van Elsenburg, met 2 betalingen van € 591.000 per jaar. Dit bedrag was niet geraamd omdat de kosten worden gedekt uit een subsidie. Maar er is nog niet voldaan aan de voorwaarden van de subsidie, waardoor de subsidie waarschijnlijk pas later wordt ontvangen.		-591
In 2023 is een voorziening gevormd om de lasten voor de gemeente met betrekking tot grote (bouw)projecten te dekken. Deze voorziening is in 2024 aangewend.		300
In 2024 is rekening gehouden dat meerdere grote gebiedsontwikkelingen tot aanvraag zouden komen en dit was doorberekend in de te verwachten leges. Inmiddels is duidelijk dat een aantal grote ontwikkelingen vertraging hebben, waardoor deze doorschuiven naar 2025 of zelfs naar 2026 en verder (zoals bijvoorbeeld de verschillende gebieden binnen de stadsas).	-2.429	
De resterende extra baten ten op zichte van het budget worden verklaard door minder baten op diverse andere begrotingsposten.	-80	
De resterende overschrijding ten op zichte van het budget wordt verklaard door onderbesteding op diverse andere begrotingsposten.		269
8320 Grondexploitatie RijswijkBuiten	-4.066	6.393
Voor deze toelichting verwijzen we naar de paragraaf RijswijkBuiten.		

Investeringsen

Investering (bedrag x € 1.000)	Begrote lasten	Werkelijk lasten	Saldo lasten	Begrote baten	Werkelijke baten	Saldo baten
Aanpak woonomgeving ihkv wijkverbetering						
Te Werve	146		146			
Geluidsanering	126		126			
Groot onderhoud gemeentelijke woningen	47	47				
Herinrichten speelplekken in de wijk 2024	230	110	120			
Inrichting van het Hof van Sion	412	371	41			
Kinderboerderij 't Akkertje	238	30	208			
Realisatie van het Huis van de Stad	1.757	1.281	476		6	6
Transformatie Wilhelminapark 2024	560	27	533			
Uitvoeringsprogramma landgoederenzone (fase 1)	3.209	96	3.114			
Uitwerking actieplan geluid 2024	275		275			
Vergroenen en verbeteren entrees Plaspoelpolder	49		49			
Vervanging beplanting	421	406	15			
Vervanging bladkorven	101	70	30			
Vervanging bomen 2024	1.137	1.130	7			
Vervanging hekwerken 2024	19		19			

Investering (bedrag x € 1.000)	Begrote lasten	Werkelijk lasten	Saldo lasten	Begrote baten	Werkelijke baten	Saldo baten
Vervanging luchtfoto's 2024	27		27			
Vervanging toplaag bij vier speelplekken	53	2	51			
Vervanging van afvalbakken 2024	74	57	17			
Vervanging vrijvervalriolen 2024	4.951	1.806	3.145	1.210		-1.210
Vorbereidingskrediet herontwikkeling Marimbahal	150	26	124			
Zwethzone - Algemeen	2		2			
Eindtotaal	13.985	5.459	8.526	1.210	6	-1.204

Algemene Dekkingsmiddelen en Onvoorzien

(Bedragen x € 1.000)	Raming na wijziging			Jaarrekening			Verschil t.o.v. raming na wijziging		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
a) Lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is:									
- OZB eigenaren woningen		7.403	7.403	2	7.393	7.391	-2	-9	-12
- OZB eigenaren niet-woningen		6.701	6.701		6.771	6.771		70	70
- OZB	54		-54	47		-47	7		7
- wet WOZ	312		-312	457		-457	-145		-145
- precariobelasting		24	24		25	25			
- retributies	2		-2				2		2
- toeristenbelasting		310	310		386	386		76	76
Subtotaal lokale heffingen	368	14.438	14.070	506	14.575	14.069	-137	137	
b) Algemene uitkeringen:									
- uitkering uit het gemeentefonds	1.356	130.882	129.526		134.612	134.612	1.356	3.730	5.086
Subtotaal algemene uitkeringen	1.356	130.882	129.526		134.612	134.612	1.356	3.730	5.086
c) Dividend:									
- dividenden	129	687	558	172	607	435	-43	-80	-123
Subtotaal dividend	129	687	558	172	607	435	-43	-80	-123
d) Overige algemene dekkingsmiddelen:									
- bespaarde rente									
- gemeente eigendommen	246	1.376	1.130	228	1.716	1.488	18	340	358
- uitkeringen van derden									
- BTW compensatiefonds				1.127	880	-247	-1.127	880	-247
- lasten/baten oude dienstjaren				36	21	-15	-36	21	-15
- overig	6.507	1.002	-5.505	5.151	1.495	-3.656	1.357	492	1.849
- dubieuze debiteuren				40	229	189	-40	229	189
Subtotaal overige algemene dekkingsmiddelen	6.753	2.379	-4.375	6.581	4.340	-2.241	172	1.962	2.134
- Heffing VPB	80		-80	93		-93	-13		-13
Subtotaal heffing VPB	80		-80	93		-93	-13		-13
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	8.687	148.386	139.699	7.352	154.134	146.783	1.335	5.749	7.084
Onvoorzien									
Onvoorziene uitgaven exploitatie	50		-50				50		50
Onvoorziene uitgaven investeringen									
Subtotaal onvoorzien	50		-50				50		50
Totaal	8.737	148.386	139.649	7.352	154.134	146.783	1.385	5.749	7.134

Toelichting Algemene Dekkingsmiddelen en Onvoorzien

Toelichting op de afwijkingen

Omschrijving		Bedrag x € 1.000,-
OZB eigenaren woningen en niet woningen	V	66
Wet WOZ	N	145
Precariobelasting	V	-
Toeristenbelasting	V	76
Retributies	V	2
Algemene uitkering	V	5.086
Dividenden	N	123
Gemeente eigendommen	V	358
BTW compensatiefonds	N	247
Uitkeringen van deren/lasten baten oude dienstjaren	N	185
Overige verschillen	V	2.019
Voorziening dubieuze debiteuren	V	189
Vennootschapsbelasting	N	13
Onvoorzien	V	50
	V	7.134

Wet WOZ nadelig € 145.000 (exogeen, incidenteel)

De post betreft uitbetaling van proceskostenvergoeding in bezwaar/hoger beroepsprocedures. In de begroting 2024 zijn de lasten voor proceskostenvergoeding lager geraamd dan ze uiteindelijk zijn uitgevallen.

Algemene Uitkering voordelig € 5.086.000 (exogeen, incidenteel)

De algemene uitkering laat de volgende ontwikkeling in 2024 zien.

Het voordeel bestaat uit (V= voordelig; N= nadelig):

Jaar	Bedrag	V/N
2024	3.968	V
2023	173	N
2022	14	V
2021	79	N
Subtotaal	3.730	V
Labelling ontwikkelingen algemene uitkering	1.356	V
Totaal	5.086	V

2024

De raming 2024 van de algemene uitkering bevat de uitkomsten van de meicirculaire die is opgenomen in de 2^e halfjaarrapportage, De afwijking bestaat uit de saldi van de september- en decembercirculaire 2024 die niet in de raming zijn opgenomen.

Algemene uitkering	Bedrag
Bijstellingen maatstaven t.o.v. meicirculaire (door BZK)	1.111
Diverse ontwikkelingen algemene uitkering	3.716
BCF plafond 2023	742
Taakmutaties	105
Nettoresultaat septembercirculaire	5.674
Bijstellingen maatstaven t.o.v. meicirculaire (door BZK)	120
Diverse ontwikkelingen algemene uitkering	0
Taakmutaties	384
Nettoresultaat decembercirculaire	504
Totaal nettoresultaat circulaire	6.178

2021 t/m 2024

Globaal gezien bestaat de berekening van de algemene uitkering uit de vermenigvuldiging van het aantal eenheden van alle berekeningsmaatstaven met het bijbehorende bedrag per eenheid. De som van deze producten, de zogenaamde uitkeringsbasis, wordt vervolgens vermenigvuldigd met de uitkeringsfactor. De algemene uitkering bestaat uit circa 45 berekeningsmaatstaven. De variabelen in deze berekeningsmaatstaven worden door het Rijk in de loop van de jaren definitief vastgesteld. Op dat moment wordt ook de hoogte van de uitkering per jaar steeds preciezer bijgesteld.

De maatstaf WOZ is over 2021, 2022, 2023 en 2024 zijn nog niet definitief door BZK vastgesteld. Dit heeft tot gevolg dat de algemene uitkering over 2022 en 2023 voordeliger zijn bijgesteld o.b.v. een aantal nieuw vastgestelde maatstaven. De maatstaven voor 2021 zijn nog niet definitief vastgesteld.

Dividenden nadelig € 123.000 (exogeen, incidenteel)

De lasten zijn hoger door de bijdrage aan de aanhoudeelhouderskas van Eneco van € 42.000. Daarnaast zijn de uitgekeerde dividenden van de BNG en St. woonmaatschappij Rijswijk zijn lager uitgevallen.

Gemeente Eigendommen voordelig € 358.000

Het voordelig verschil op gemeente eigendommen wordt voornamelijk veroorzaakt doordat er minder uren zijn ingezet bij uitbestede werkzaamheden (€ 46.000), meer huuropbrengsten (€ 138.000) en hogere opbrengsten uit grondverkoop, erfpachten, verhuur aan derden en overige vergoedingen (€ 174.000).

BTW compensatiefonds nadelig € 247.000 (exogeen, incidenteel)

De incidentele tegenvaller bij het BTW-Compensatiefonds wordt veroorzaakt door verschillende suppleties op BTW/BCF-aangiften van de afgelopen jaren. Deze waren aangehouden bij de belastingdienst in verband met een lopend boekenonderzoek. Deze zijn deels in 2024 afgehandeld wat tot een negatief resultaat heeft geleid.

Voorziening dubieuze debiteuren voordelig € 189.000 (exogeen, incidenteel)

Bij het opstellen van de jaarrekening is van alle vorderingen volgens de jarenlange gangbare methodiek in Rijswijk bepaald wat de hoogte van de voorziening moet zijn. Uit deze berekening komt dat de voorziening voor de dubieuze debiteuren te hoog was ingeschat. Hierdoor is er € 229.000 aan de voorziening onttrokken. De werkelijk af te boeken dubieuze debiteuren betrof € 40.000.

Jaarlijks wordt deze inschatting op balansdatum gemaakt a.d.h.v. de ouderdom van de openstaande bedragen, zoals vermeld onder het hoofdstuk grondslagen.

Uitkeringen van derden/lasten baten oude dienstjaren € 185.000 (exogeen, incidenteel)

In 2024 zijn een aantal oude SPUK's (specifieke uitkeringen) afgewikkeld € 189.000 en een aantal zaken m.b.t. gemeentelijke belastingen zijn afgewikkeld € 20.000.

Overige verschillen voordelig € 2.019.000 (exogeen, incidenteel)

Het voordelig verschil is voornamelijk te verklaren door afwijkingen in diverse posten, zoals hogere renteopbrengsten bij de schatkist € 500.000, hogere interne doorbelastingen € 400.000, uitgangspunten kadernota € 1.000.000 en overige posten € -50.000.

Onvoorzien lasten voordelig € 50.000 (exogeen, incidenteel)

In 2024 is geen beroep gedaan op de post onvoorzien.

Overhead

De definitie van de overhead volgens het BBV is “alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces”. Deze kosten worden verantwoord bij het taakveld Overhead. Hiertoe behoren ook de systemen en aanverwante lasten die deze functies ondersteunen.

(Uitvoerings-) lasten worden zoveel mogelijk direct toegerekend aan de betreffende taken en activiteiten. Alle functies, bijbehorende systemen en aanverwante lasten en baten die rechtstreeks aan een specifiek taakveld zijn toe te wijzen, maken deel uit van de overige taakvelden en niet van het taakveld Overhead.

Financiële samenvatting

Overhead (bedragen x € 1.000)	Begr.Lasten	Werk.Lasten	Saldo		Werk.Baten	Saldo	
			Lasten	Begr.Baten		baten	Resultaat
Materieel en kapitaallasten	16.855	16.624	231	938	1.626	688	919
Personeel	56.793	57.363	-570	86	503	417	-153
	73.648	73.987	-339	1.024	2.129	1.105	766
Naar programma's en investeringen	-38.445	-37.412	-1.033	315	160	-155	-1.188
	-38.445	-37.412	-1.033	315	160	-155	-1.188
Saldo	35.203	36.575	-1.372	1.339	2.289	950	-422

Apparaatskosten zijn de noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringslasten e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken. Apparaatskosten zijn dus alle personele en materiële lasten (zowel direct personeel als Overhead) die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur.

Van de totale apparaatskosten van de gemeente ad. € 74 miljoen, is € 37,4 miljoen toegerekend aan de programma's (beleidsproducten) en investeringen. Deze toerekening is € 1 miljoen lager dan begroot, dit wordt veroorzaakt door € 1,1 miljoen extra baten ten opzichte van de begroting. De overhead ad. € 36,6 miljoen wordt niet verdeeld over de programma's, maar blijft op het taakveld Overhead drukken. Per saldo komt de overhead € 0,4 miljoen lager uit dan in de begroting was voorzien.

Per saldo is op de totale apparaatskosten en -baten van de gemeente een voordeel behaald van € 0,8 miljoen. Dit voordeel is het gevolg van baten op personeel; de gemeente heeft medewerkers aan andere gemeenten uitgeleend, waarvoor bijna € 0,5 miljoen detachingsvergoeding is ontvangen. Ook kunnen de kosten van sommige medewerkers worden gedekt uit ontvangen subsidies. Hiervan is € 0,3 miljoen niet begroot.

De overheadlasten zijn nagenoeg gelijk aan de begroting, maar uiteindelijk wordt er € 1 miljoen minder doorbelast naar de programma's en investeringen ten opzichte van de begroting. Dat komt omdat de overheadlasten deels worden gedekt door hogere baten op het apparaat. Hierdoor komt het resultaat van de overhead per saldo uit op een negatief saldo van € 0,4 miljoen.

Nadere toelichtingen op de personele kosten en de doorbelastingen zijn beschreven in de paragraaf Bedrijfsvoering en diverse beleidsproducten.

N.b. De getoonde bedragen bij de categorie “Personeel” komen niet overeen met de bedragen die zijn opgenomen bij de paragraaf Bedrijfsvoering. Het verschil bestaat uit inhuurkosten die direct betrekking hebben op de uitvoering van beleid. Die worden niet verantwoord onder apparaatslasten, maar direct op de taakvelden.

Beleidsindicatoren

De BBV-indicatoren die betrekking hebben op de eigen organisatie zijn hieronder weergegeven. Het aantal fte van de bezetting van de medewerkers per 1.000 inwoners is gestegen van 8,57 naar 9,23. De apparaatskosten per inwoner ten opzichte van 2023 zijn gestegen van € 920,59 naar € 1.141,13, wat vooral wordt veroorzaakt door hogere personele lasten. Tenslotte zijn de overheadkosten t.o.v. de totale kosten gestegen van 11,6% naar 13,2%.

Indicator	Eenheid	Rekening 2023	2024
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	9,65	10,06
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	8,57	9,23
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	€ 920,59	€ 1.141,13
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	23,2%	23,0%
Overhead	% van totale lasten	11,6%	13,2%

Paragrafen

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Een gezonde financiële situatie is belangrijk voor de gemeente Rijswijk. Daarom kijken we goed naar financiële risico's en hoe we ons daartegen kunnen beschermen. In deze paragraaf leggen we uit welke risico's de gemeente loopt en hoeveel geld er is om onverwachte kosten op te vangen. Ook vertellen we hoe we deze risico's proberen te beperken.

Waarom is dit belangrijk?

De gemeente moet haar taken uitvoeren binnen een bepaald budget. Soms gebeuren er onverwachte dingen, zoals veranderingen in wetten, economische problemen of andere tegenslagen. Daarom is het belangrijk om een financiële buffer te hebben. Dit geld zorgt ervoor dat de gemeente belangrijke diensten kan blijven leveren, zelfs als er onverwachte kosten zijn.

Om goed met risico's om te gaan, moeten we deze op tijd herkennen en aanpakken. Dit helpt niet alleen om financiële problemen te voorkomen, maar zorgt er ook voor dat inwoners en organisaties op de gemeente kunnen blijven rekenen.

Regels en afspraken

De gemeente volgt vaste regels en afspraken voor financiële planning en risicobeheer:

- Het **Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)** bepaalt dat gemeenten in hun jaarstukken een paragraaf over weerstandsvermogen moeten opnemen. Ook moeten ze financiële kerncijfers laten zien.
- De **Financiële Verordening van de gemeente Rijswijk** (vastgesteld op 12 december 2023) bevat richtlijnen voor financieel beleid.
- De **Nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement** (vastgesteld op 17 december 2013) beschrijft hoe de gemeente omgaat met risico's.
- De **Nota Reserves en Voorzieningen** (ook vastgesteld op 17 december 2013) legt vast hoe de gemeente haar financiële buffers beheert.

Wie doet wat?

Verschillende partijen binnen de gemeente hebben een rol bij risicobeheer:

- **De gemeenteraad** bepaalt het beleid en controleert de financiën.
- **Het college van burgemeester en wethouders** houdt toezicht op de uitvoering en neemt beslissingen over risico's.
- **Het management** voert het beleid uit, beoordeelt de belangrijkste risico's en zorgt ervoor dat maatregelen worden genomen.
- **Medewerkers** herkennen en melden risico's en nemen maatregelen om deze te beperken.
- **Het team Advies & Control** helpt bij het analyseren van risico's en houdt toezicht op het risicobeheer.

Risico's van de gemeente

Om de risico's van de gemeente Rijswijk in kaart te brengen is een risicoprofiel opgesteld. De gemeente brengt elk jaar de grootste financiële risico's in kaart. Dit zijn risico's die veel geld kunnen kosten als ze werkelijkheid worden.

Afzonderlijk van de gemeente is door een extern bureau een risicoanalyse uitgevoerd op de grondexploitatie RijswijkBuiten. Omdat de werkwijze niet geheel overeenkomt met de gemeente worden de resultaten apart vermeld en zijn deze niet opgenomen in onderstaand overzicht.

In de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit en het weerstandsvermogen is wel rekening gehouden met de uitkomsten van de risicoanalyse van RijswijkBuiten.

P&C-cyclus

De nota weerstandsvermogen en risicomanagement schrijft een koppeling van het risicoprofiel voor bij de diverse P&C producten zoals programmabegroting, jaarrekening en tussentijdse rapportages.

Risico's

Voor de jaarstukken 2024 zijn de risico's geactualiseerd. Op grond van het risicomanagementbeleid worden in het onderstaande overzicht alleen de 10 grootste risico's gepresenteerd met de hoogste bijdrage aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit.

Tabel 1: Belangrijkste financiële risico's

Risico	Kans	Financieel gevolg	Invloed
Participatiewet	50%	max.€ 2.400.000	14,59%
Bezuinigingen op de macrobudgetten BUIG en veranderingen in het rekenmodel waarmee de macrobudgetten BUIG worden berekend kunnen leiden tot tekorten op de lokale rijkssubsidie. Een dergelijke overheidsmaatregel kan niet worden voorkomen en kan leiden tot tekorten. Het participatiebudget wordt maximaal ingezet voor bevordering van uitstroom uit de uitkering zodat de uitgaven aan uitkeringen zo laag mogelijk blijven en het eventuele tekort zoveel als mogelijk beperkt blijft.			
Juridische risico's als gevolg van bezwaar, beroep en procedures	50%	max.€ 2.000.000	12,19%
Juridische risico's als gevolg van bezwaar, beroep en procedures			
Gebiedsontwikkelingen	15%	max. €3.800.000	6,95%
Uitgangspunt bij gebiedsontwikkelingen is 100% kostendekkendheid door middel van bijdragen van ontwikkelaars. Er bestaat een risico dat er aan het einde van de projecten een tekort optreedt.			
Netcongestie	50%	max.€ 1.000.000	6,08%
Tennet en Stedin hebben op 5 december 2024 netcongestie afgekondigd voor bijna geheel Zuid-Holland, waaronder Rijswijk. Netcongestie heeft geen gevolgen voor de bestaande aansluitingen, maar wel voor nieuwe grootverbruikersaansluitingen op het elektriciteitsnet. Tennet heeft de verwachting uitgesproken dat de netcongestie niet eerder is opgelost dan 2032-2035. Welke gevolgen de netcongestie voor Rijswijk zal hebben wordt onderzocht. Om dit actuele risico duidelijk naar voren te laten komen in de risico inventarisatie, is dit risico met een vooralsnog fictief bedrag van € 1.000.000 opgevoerd.			
Deelname in gemeenschappelijke regeling	50%	max.€ 1.000.000	6,04%
Verplichte bijdragen in exploitatieverliezen en beperkte invloed waardoor beleidsdoelstellingen niet volledig zouden kunnen worden gehaald			
Inflatie en fluctuerende energieprijzen.	50%	max.€ 1.000.000	6,03%
Als gevolg van macro economische ontwikkelingen is er sprake van inflatie en fluctuerende energieprijzen. Het is onzeker hoe dit zicht in de toekomst gaat ontwikkelen.			
Verkoop Vastgoed	25%	max.€ 1.300.000	5,24%
Het niet kunnen vinden van een koper voor vastgoed van de gemeente.			
Kosten Jeugd	50%	max.€ 800.000	4,87%
Vanwege het feit dat de kosten van de Jeugdzorg een "open einde" regeling is. Dat betekent dat de invloed van de gemeente beperkt is en dat er een risico bestaat dat de geraamde lasten niet voldoende zijn.			
Toekomstig renterisico.	50%	max.€ 700.000	4,28%
De financieringsbehoefte zal vanaf 2023 t/m 2025 liggen tussen de € 40 tot € 60 miljoen inclusief de eventuele extra financieringsbehoefte van RijswijkBuiten. Een en ander is afhankelijk van de ontwikkeling van deze grondexploitatie. De eventuele extra rentekosten worden in rekening gebracht bij RijswijkBuiten. In de begroting is rekening gehouden met financieringskosten van 1,5% over € 60 miljoen, ofwel € 900.000 per jaar voor de algemene dienst. Dit bedrag is voorlopig genoeg om de eventuele rentestijgingen op te kunnen vangen. Door de energiecrisis zal de economie worden afgeremd. Dit zal tot gevolg hebben dat de druk op de renteontwikkeling zal afnemen.			
Betalingsproblemen bij burgers en bedrijven.	50%	max.€ 600.000	3,64%
Als gevolg van de hoge inflatie met als gevolg stijgende kosten voor burgers en bedrijven stijgt het risico dat uitstaande vorderingen niet betaald kunnen worden.			

In totaal zijn er 49 risico's in beeld gebracht. De geschatte kosten als alle risico's tegelijk optreden, bedragen € 41,3 miljoen. De top 10 risico's samen hebben een mogelijke impact van € 14,6 miljoen.

Benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

De gemeente berekent hoeveel geld nodig is om risico's op te vangen. Dit gebeurt via een risicosimulatie. Hierbij wordt gekeken hoeveel geld er in verschillende situaties nodig zou zijn.

Voor 2024 is berekend dat de gemeente **€ 6,3 miljoen** nodig heeft om 90% van de risico's te kunnen dekken.

Percentage	Bedrag in €
75%	€ 5.091.416
80%	€ 5.409.761
85%	€ 5.799.241
90%	€ 6.316.682
95%	€ 7.172.055

Analyse risicomanagement RijswijkBuiten

De omgang met risico's bij grondexploitaties is beschreven in de Nota Grondbeleid. Risico's bij dit project kunnen zich voordoen op allerlei gebieden (onder andere politiek, bestuurlijk, maatschappelijk, economisch, wet- en regelgeving, samenwerking). Voor de kansen en bedreigingen van de gemeentelijke grondexploitaties in RijswijkBuiten is een risicoparagraaf opgesteld. Deze maakt deel uit van de grondexploitaties.

De gekwantificeerde risico's binnen de Grondexploitatie Sion-'t Haantje Woongebied Twaalfde herziening, 2024 en de Grondexploitatie Bedrijventerrein Haantje-Pasgeld, 2024 tezamen bedragen € 4,333 miljoen. Gelet op de geraamde negatieve exploitatieresultaten is hiervoor binnen de grondexploitaties geen dekking aanwezig. De Algemene reserve wordt ingezet als buffer.

Totaal benodigde weerstandscapaciteit

Totaal benodigde weerstandscapaciteit	
Uitkomst risicomanagementsysteem	€ 6.316.682
Uitkomst risicoanalyse RijswijkBuiten	€ 4.333.000
Totaal	€ 10.649.682

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit van de gemeente Rijswijk bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken.

Weerstand	Startcapaciteit	Bijboekingen	Afboekingen	Huidige capaciteit
Algemene reserve	€ 20.468.000	€ 15.256.236	€ 10.820.925	€ 24.902.931
Reserve Woonfonds	€ 3.300.000		€ 3.300.000	€ 0
Reserve Investeringsfonds energietransitie en klimaat	€ 7.545.000		€ 7.545.000	€ 0
Onvoorzien	€ 50.000			€ 50.000
Totale weerstandscapaciteit	€ 31.363.000	€ 15.256.236	€ 21.665.925	€ 24.952.931

*vóór bestemming resultaat 2024

Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, moet de relatie worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste en beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide componenten wordt in onderstaande figuur weergegeven.

Ratio weerstandsvermogen =	Beschikbare weerstandscapaciteit =	€ 24.952.931	=	2,3
	Benodigde weerstandscapaciteit	€ 10.649.682		

Om het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen moeten we eerst vaststellen welke ratio de gemeente Rijswijk nastreeft. Dit gebeurt volgens de nota weerstandsvermogen en risicomanagement met onderstaande waarderingstabel.

Waarderingscijfer	Ratio	Kwalificatie
A	>2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	<0.6	ruim onvoldoende

De ratio valt in categorie A. Geconcludeerd kan worden dat op dit moment, volgens de huidige analyse van de mogelijke risico's, vertaald in het benodigde weerstandsvermogen, de kwalificatie 'uitstekend' van toepassing is.

Financiële kengetallen

In onderstaande tabel worden de financiële kengetallen opgenomen. Gedachtegang van de commissie BBV is dat de toezichthouders (gemeenteraad en provincie) deze kengetallen meewegen bij de beoordeling van de financiële positie van de gemeente. Hierbij moet nadrukkelijk de eigen specifieke situatie in ogenschouw genomen worden, omdat deze voor iedere gemeente min of meer uniek is. Oftewel, enige nuancering is op zijn plaats bij het interpreteren van de 'kale' cijfers.

Kengetal	2023	2024	2024
	Jaarrekening	Begroting	Jaarrekening
Netto schuldquote	102,4%	109,6%	97,8%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	102,4%	103,0%	97,8%
Solvabiliteitsratio	19,0%	20,0%	20,6%
Grondexploitatie	39,9%	25,3%	37,8%
Structurele exploitatieruimte	-3,1%	0,6%	-0,5%
Belastingcapaciteit	93,0%	108,1%	101,0%

Toelichting kengetallen

Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. De schuldquote in Rijswijk is tijdelijk hoger dan gemiddeld vanwege de grondexploitatie RijswijkBuiten. De netto schuldquote bevindt zich in de categorie 'oranje' volgens de VNG. Als de netto schuldquote boven de 130% stijgt bevindt een gemeente zich in de gevarenszone 'rood'. De netto schuldquote is in de jaarrekening 2024 gedaald naar 97,8%.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de medeoverheid in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Het laat de verhouding zien tussen het eigen vermogen en de schulden. Als gevolg van een negatief resultaat in 2022 en 2023 kwam deze ratio bij de jaarrekening 2023 onder de norm van 20% uit. Ten opzichte van de jaarrekening 2023 is de solvabiliteitsratio verbeterd en komt met 20,6% weer boven de norm uit van 20%.

Grondexploitatie

Dit kengetal betreft de verhouding van de waarde van de bouwgronden (grondpositie) ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Het totaal van de activa van de bouwgronden in exploitatie bedraagt 37,8% van het totaal baten in 2024 exclusief mutaties van de reserves. Hierbij komt Rijswijk boven de norm van 35%, dit wordt veroorzaakt door de grondexploitatie RijswijkBuiten welke nog niet afgerond is.

Structurele exploitatieruimte

Een percentage waarmee beoordeeld kan worden welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. De structurele exploitatieruimte wordt berekend door het saldo van de structurele baten en lasten (baten minus lasten) vermeerderd met het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen (onttrekkingen minus toevoegingen) aan reserves te delen door de totale baten. In de jaarrekening 2024 is de structurele exploitatieruimte -0,5% ten opzichte van -3,1% in de jaarrekening 2023.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht in hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Rijswijk heeft dit jaar een iets hogere belastingdruk dan het landelijk gemiddelde van € 944 (meerpersoonshuishouden). Dat is het gevolg van het gebruik van het COELO van de gemiddelde woningwaarde exclusief huurwoningen bij de berekening van dit gemiddelde. Rijswijk gaat uit van de gemiddelde woningwaarde om zo het juiste tarief voor de opbrengst te kunnen berekenen.

Onderhoud kapitaalgoederen

Wat wilden we bereiken?

Visie op de kapitaalgoederen

Het beheer en onderhoud van kapitaalgoederen (openbare ruimte, gebouwen) komt in meerdere programma's van deze begroting terug. Het vormt financieel gezien een aanzienlijk deel van de begroting en het is bovendien maatschappelijk gezien van groot belang. Om deze redenen wordt het beheer en onderhoud van kapitaalgoederen in een aparte, verplichte paragraaf in de begroting opgenomen.

'Samen werken aan de stad'

De gemeente Rijswijk is verantwoordelijk voor de kwaliteit en de veiligheid van de openbare ruimte. We zorgen dat de openbare ruimte op orde is en aansluit bij het hedendaagse gebruik en de identiteit van onze stad. Dit doen we niet alleen, maar samen met Rijswijk. Bewoners zijn niet alleen belangrijke ogen en oren voor het dagelijks beheer. We vragen hen ook om actief bij te dragen en mee te denken over passende lange termijn oplossingen. Met elkaar hebben we bepaald wat de basis is en hebben we het minimale kwaliteitsniveau op onze kapitaalgoederen vastgelegd in een integraal beheerplan. Dit overkoepelend beheerplan vormt de leidraad voor onze inzet de komende jaren en zorgt ervoor dat de basis op orde blijft. We werken belangrijke ontwikkelingen die veel raakvlakken hebben met en/of invloed hebben op het beheer en onderhoud, verder uit. Denk hierbij aan de energietransitie, klimaatverandering, biodiversiteit en circulaire economie.

Doelstellingen

1. De basis op orde

De openbare ruimte voldoet aan de gestelde kwaliteitsniveaus en wettelijke zorgplicht. Dat wil zeggen: geen kapitaalvernietiging en het is schoon, heel en veilig en het onderhoudsniveau is gemiddeld B kwaliteit. We inspecteren regelmatig onze kapitaalgoederen en grijpen tijdig in om kapitaalvernietiging te voorkomen. Er wordt gewerkt met actuele beheerplannen, meerjarenonderhoudsplannen en een adequaat dekkingsplan voor zowel de onderdelen in het integraal beheerplan openbare ruimte als voor al het vastgoed.

2. Meedenken en betrokkenheid

We willen bewoners actief betrekken bij het beheer en onderhoud van de stad. Door samen aan de slag te gaan, willen we niet alleen een openbare ruimte creëren die beter aansluit op het gebruik, maar ook meer betrokkenheid en waardering realiseren. Samen maken we de stad beter.

3. Versterken van parken en groene zones in Rijswijk

Rijswijk is een groene stad. Conform ons groenbeheerplan gaan we de komende jaren investeren in het openbaar groen om dit beeld te behouden en waar mogelijk te versterken. Dit willen we samen met bewoners, gebruikers, partners en bedrijven gaan invullen.

4. Verduurzaming en innovatie in het beheer van kapitaalgoederen

We willen innovatieve technieken in gebouwen-, infra- en groenbeheer gaan toepassen. Daarmee willen we een bijdrage leveren aan de energietransitie en verduurzaming van Rijswijk. Dit aspect nemen we ook mee in de selectie van onze aannemers en toeleveranciers.

5. Optimaal gebruik van gebouwen

Wij gaan gebouwen zoveel als mogelijk multifunctioneel inzetten en proberen hiermee de functies te versterken. Hiermee gaan wij kosten besparen en meer interactie stimuleren tussen maatschappelijke partners.

6. Communiceren

Jaarlijks wordt fors geïnvesteerd in de openbare ruimte. We willen meer laten zien wat we doen, waarom we het zo doen en wat het betekent voor de stad. We gaan de komende jaren de werkzaamheden meer zichtbaar maken.

Indicatoren

Indicator	Realisatie	Streefwaarde				
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
1. Aantal meldingen over de openbare ruimte	9.469	9.000	9.000	8.750	8.500	8.250
2. Voldoen aan vastgesteld kwaliteitsniveau	niveau B	niveau B	niveau B	niveau B	niveau B	niveau B
3. bezettingspercentage maatschappelijk vastgoed	Circa 80%	90%	95%	95%	95%	95%

Areaalgegevens

Het openbare gebied dat de gemeente beheert, omvat een omvangrijk aantal objecten met uiteenlopende functies. Vanwege ontwikkeling, uitbreidings- en ontwikkellocaties en aanpassingen in het openbaar gebied zijn de areaalgegevens aan verandering onderhevig. Enkele kengetallen:

Groen, Water en Recreatie			
Gazon en Gras	circa	194 ha.	
Beplanting	circa	111 ha.	
Bomen	circa	30.066 stuks	
Water	circa	63 km.	
Voorzieningen voor kinderen en jeugd			
Speeltoestellen	circa	689 stuks	720 stuks (inspectie juli 2024)
Wegen, civiele kunstwerken en verkeer			
Verkeerregelinstantiatie	circa	45 stuks	
Doorgaande wegen en pleinen	circa	109 ha.	
Fiets- en recreatieve paden	circa	121 km2	
Bruggen, tunnels en viaducten	circa	310 stuks	
Lichtmasten (incl. armaturen)	circa	9.600 stuks	
Volksgezondheid en milieu			
Afvalbakken	circa	970 stuks	
Ondergrondse verzamelcontainers	circa	800 stuks	
Bovengrondse verzamelcontainers	circa	320 stuks	
Riolering en hemelwaterafvoer	circa	231 km	

De vastgoedportefeuille welke de gemeente beheert, omvat verschillende objecten met uiteenlopende functies:

Brede Schoollocaties in eigendom bij de gemeente Rijswijk	4
Cultuurlocaties	2
Sportlocaties (geen onderdeel van brede school)	5
Welzijnslocaties/wijkwelzijnswerk	3
Welzijnslocaties/kinderopvang	5
Ateliers (gebouwen)	2
Woningen	12
Winkelpanden	5
Fietsenstallingen	2
Kinderboerderijen	2
Overige gebouwen	14

Wat hebben we er voor gedaan?

Integraal beheerplan

In ons Integraal beheerplan openbare ruimte staat aangegeven wat de doelstellingen zijn en welke activiteiten wij verrichten. Samenvattend is het credo: slim, doelmatig en sober. Wij zorgen voor de veiligheid en houden de basis op orde. De benodigde middelen voor het realiseren van de kwaliteit hebben we inzichtelijk.

Uitdagingen en risico's

Renovatieprogramma nutsleidingen door bedrijven

Wat voor onze openbare verlichting kabels geldt, geldt ook voor de kabels en leidingen van nutsbedrijven. De komende jaren gaan de nutsbedrijven in Rijswijk veel verouderde kabels en leidingen vervangen (voornamelijk gas- en waterleidingen). Tevens wordt er de komende jaren glasvezel aangelegd. De gemeente is een actieve gesprekspartner voor de nutsbedrijven. Samen met de nutsbedrijven vindt afstemming plaats over de geplande werkzaamheden en waar kansen liggen om deze te combineren.

Programma met herinrichtingen

Er zijn straten in Rijswijk waar meerdere onderhoudsproblemen samenkomen (zie ook programma Leven en Wonen). Het gaat om locaties waar we de riolering, wegen, kabels en leidingen en bomen gaan vervangen. Bij de herinrichting verbeteren we ook de (verkeers)veiligheid en de leefomgeving. We creëren een openbare ruimte met een goede balans tussen groen, verharding en verlichting. Hierbij houden we rekening met een toekomstbestendige ondergrondse infrastructuur.

Het betreft de projecten Steenlaan, Rembrandtkade, Julianastraat en Lindelaan.

Gemeentelijk Riolerings- en Waterplan

Er is geïnvesteerd in de riolering vanwege de leeftijd van de riolering en de gemalen. Ook is meer geïnvesteerd vanwege de klimaatverandering (meer aanleg van hemelwaterriolen en andere inrichting (semi) openbare ruimte). Er is een hemelwaterriool in de Lindelaan gelegd en in de straten Nijverheidsstraat, Klipperstraat en Handelskade.

Vervangingsopgave speeltoestellen

De speelplekken aan de Colijnlaan, de Strijplaan 11 en in het Cromvlietpark zijn in samenspraak met omwonenden opnieuw ingericht met nieuwe speeltoestellen. We hebben een bijdrage geleverd aan de renovatie van speeltuin Inter Amicos. Op initiatief van bewoners zijn doeltjes geplaatst op het trapveldje aan de Thierenskade en is een schaaktafel geplaatst bij wijkcentrum Rijswijk Buitengewoon.

Beheerplan civieltechnische kunstwerken 2023-2026

In maart 2023 is het beheerplan civieltechnische kunstwerken, inclusief een meerjaren vervangingsplanning, door de raad goedgekeurd. We zijn begonnen om invulling te geven aan deze meerjaren vervangingsopgave. De eerste 15 parkbruggen zijn vervangen. Daarnaast is een klein aantal stuwten vervangen.

Beheerplan wegen 2024-2028

In januari 2024 is het beheerplan wegen, inclusief een meerjaren vervangingsopgave, door de raad vastgesteld. Als onderdeel van dit beheerplan zijn diverse wegvakken aan de Prinses Beatrixlaan, de Generaal Spoorlaan, de Huis te Landelaan, de Laan van Hoornwijck en het kruispunt Schaapweg-Sammersweg opnieuw geasfalteerd.

Groenbeheerplan 2024-2028

Het openbaar groen hebben we onderhouden conform het Groenbeheerplan. Daarnaast hebben we geïnvesteerd in de nieuwe aanplant van bomen. Zieke of dode bomen zijn vervangen door nieuwe. Daarnaast zijn plantsoenen en hagen gerenoveerd die door slijtage of leeftijd hun functie niet meer kunnen vervullen.

Openbare verlichting 2024

In totaal is ruim 6800 meter openbare verlichtingskabel vervangen in de Plaspoelpolder, Rembrandtkade en Louis Bouwmeesterlaan. Sinds de start in 2019 is er 54.800 meter openbare verlichtingskabel vervangen.

Er zijn 450 energiezuinige led-armaturen geplaatst. In de wijk de Strijp is er de afgelopen twee jaar 610 armaturen vervangen voor energiezuinige led-armaturen. 46% is momenteel een led-armatuur op een areaal van 10.000 lichtpunten.

Er zijn 125 stalen masten vervangen die 45+ leeftijd hadden bereikt.

Vastgoed

In 2024 is het team vastgoed en sport van elkaar losgekoppeld. Het nieuwe team vastgoed is daarnaast uitgebreid.

De huurcontracten voor de nieuwe Multifunctionele Accommodatie op sportpark Elsenburg (MFA) zijn getekend en de aanbesteding is in voorbereiding.

De nieuwbouw van Steenvoordeschool en sportzaal is in het vierde kwartaal van start gegaan.

De voorbereidingen zijn gestart voor de verduurzaming en grootschalig onderhoud van Sporthal en zwembad de Schilp.

Montessorischool Parkrijk is juridisch overgedragen aan de Stichting Librijn Openbaar Onderwijs. Dit op basis van een VVE constructie waarin de gemeente voor de gymzaal en kinderopvang participeert.

Wat heeft het gekost?

Budgettair kader

Conform de eisen van het BBV maken wij alle onderhoudsbudgetten inzichtelijk in een overzichtelijke tabel. Daarnaast geven wij aan waarvoor het budget wordt ingezet.

Beschikbare exploitatiebudgetten

De belangrijkste exploitatiebudgetten (exclusief kapitaallasten) zijn:

Explotatiebudgetten (Bedragen x €1.000)	Begroot	Werkelijk	Restant	Specificatie van de werkzaamheden
Wegen	1.562	1.240	322	• Klein onderhoud asphalt • Onderhoud bestrating • Onderhoud paden • Herstellen belijning
Groen	4.131	4.223	-91	• Maaien gras • Herstellen gazons • Onderhoud bomen • Herplanten groenstroken • Onkruid en zwerfvuil verwijderen
Verlichting en verkeersregel- installaties	1.044	1.250	-206	• Verhelpen van storingen en reparaties • Preventief vervangen lampen • Schilderen van armaturen en masten • Beheer verkeers- management- systeem
Waterwegen	473	449	24	• Maaien en krozen van watergangen • Onderhoud beschoeiing • Baggeren watergangen
Spelen	379	440	-62	• Veiligheids- controles en inspecties • Reparaties en klein onderhoud
Bruggen en duikers	295	225	71	• Veiligheids- controles en inspecties • Reparaties en klein onderhoud • Reinigen
Riolering	993	2.331	-1.338	• Klein onderhoud van riolering • Verhelpen van storingen en verstoppingen • Reinigen van riolering • Beheer en monitoren van het functioneren van rioolstelsel
Gebouwen en objecten	115	149	-34	• Preventief onderhoud woningen en objecten • Onderhoud woningen en objecten • Vervangingsonderhoud woningen en objecten
Maatschappelijk Vastgoed	8.240	8.988	-748	• Preventief onderhoud en beheer maatschappelijk vastgoed • Onderhoud maatschappelijk vastgoed • Vervangingsonderhoud maatschappelijk vastgoed

Bedrijfsvoering

Ambitie

Rijswijk realiseert een moderne, effectieve en efficiënte bedrijfsvoering. Daarbij benutten we de mogelijkheden van de technologie en houden we rekening met verschillende wetten en voorschriften waaraan de bedrijfsvoering van de gemeente moet voldoen.

In 2024 vonden verschillende ontwikkelingen plaats op de vakgebieden HRM, juridische zaken, financiën, informatiebeveiliging, facilitaire zaken en de rechtmatigheidsverantwoording. Deze onderdelen worden hieronder toegelicht. Deze paragraaf bedrijfsvoering start met een overzicht van de begrote en gerealiseerde lasten en baten over 2024.

In onderstaande tabel worden de lasten en baten van het beleidsproduct Bedrijfsvoering inzichtelijk gemaakt. Er is een voordelig saldo ten opzichte van de begroting van € 1 miljoen gerealiseerd. Dit bestaat uit € 0,8 miljoen lagere uitgaven en € 0,2 miljoen extra opbrengsten. De lagere uitgaven worden deels veroorzaakt door herplanning van de uitvoering van de cloudstrategie. Een aantal projecten schuift door naar 2025, dit is verwerkt in het raadsvoorstel budgetoverheveling 2025.

Lasten en baten bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering x € 1.000	Begrote lasten	Werkelijke lasten	Saldo lasten	Begrote baten	Werkelijke baten	Saldo baten
Financien	2.742	2.183	559	128	143	15
Personeel	2.478	1.591	887	0	11	11
Inhuur	7	376	-368	0	0	0
Overig	257	216	41	128	132	3
ICT/Informatie	11.816	10.812	1.004	107	119	12
Personeel	2.566	2.592	-27	86	92	6
Inhuur	80	362	-282	0	0	0
Hardware, software en netwerken	1.072	1.003	69	0	0	0
ICT beheer Delft (GRB)	4.737	4.249	488	0	0	0
Documentaire Informatievoorziening en archieven	228	317	-88	0	0	0
Data Ondersteund Werken	400	343	57	0	0	0
Uitvoering Cloudstrategie (incl. € 0,7 mln. Inhuur)	1.504	943	561	0	0	0
Project Groei (incl. € 0,3 mln. inhuur)	1.085	830	255	0	0	0
Overig	144	173	-29	21	28	7
Facilitaire zaken	5.938	5.897	41	467	525	58
Personeel	817	898	-81	0	54	54
Inhuur	0	50	-50	0	0	0
Huis van de stad	3.871	3.606	265	467	470	3
Beveiliging	280	345	-65	0	0	0
Verzekeringen	124	138	-14	0	0	0
Meubilair, machines en (AV) apparatuur	253	226	26	0	0	0
Catering, koffie/thee en overige verstrekkingen	238	243	-5	0	0	0
Overig	357	392	-35	0	1	1
HRM	2.384	2.383	1	38	49	11
Personeel	1.547	1.420	127	0	16	16
Inhuur	0	91	-91	0	0	0
Leren en ontwikkelen	187	163	24	0	0	0
Garantiebanen	213	249	-35	38	29	-9
Traineeplan en stages	152	96	55	0	0	0
Overig	286	364	-78	0	4	4
Juridische zaken	1.543	1.834	-291	0	108	108
Personeel	1.627	1.909	-282	0	108	108
Inhuur	795	872	-77	0	0	0

Bedrijfsvoering x € 1.000	Begrote lasten	Werkelijke lasten	Saldo lasten	Begrote baten	Werkelijke baten	Saldo baten
Interne doorbelasting	-982	-1.129	147	0	0	0
Overig	103	182	-79	0	0	0
Communicatie en participatie	998	1.103	-105	0	41	41
Personeel	1.939	1.863	77	0	41	41
Inhuur	0	60	-60	0	0	0
Interne doorbelasting	-901	-820	-81	0	0	0
Overig	-40	0	-40	0	0	0
Overig	476	869	-392	27	4	-23
TOTAAL	25.898	25.081	817	767	989	222

Financiën

Wat wilden we bereiken?

Rijswijk investeert in de stad waarbij gebiedsontwikkeling, wonen en mobiliteit een belangrijke plaats innemen. Samen met nationale opgaven van het Rijk zoals vluchtelingenopvang, klimaat en milieu vergt dit veel van de financiële slagkracht en beheersing. Dit speelt in de context van de ontwikkelingen in de financiële verhouding tussen Rijk en gemeenten. Hierdoor is voor directie, college en de gemeenteraad de urgentie en het belang van een tijdige en adequate bijsturing en verantwoording nog groter geworden.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Vervanging financieel systeem

In 2024 is het project Groei uitgevoerd, gericht op het implementeren van het nieuwe financiële systeem ErpX. Het project is succesvol verlopen, in december 2024 is op basis van de gebruikersacceptatietesten, het advies van Baker Tilly over de data migratie en het advies van het projectteam besloten dat ErpX per 1 januari 2025 in gebruik wordt genomen. Het project Groei is conform planning en binnen budget uitgevoerd.

Uitgebreider Kadernota proces

In 2024 is een uitgebreider Kadernota proces uitgevoerd. De financiële context van Rijswijk wordt in grote mate bepaald door de ontwikkelingen in de gemeentefondsuitkering, de uitgaven aan de jeugdzorg en de ontwikkelingen in RijswijkBuiten. In 2024 zijn de uitgaven voor jeugdzorg met € 7,0 miljoen opgehoogd tot een totaalbedrag van € 23 miljoen. De kadernota heeft college en raad ondersteund bij het maken van de keuzes voor de begroting 2025, die reëel en sluitend is vastgesteld door de raad. Het meerjarenbeeld vraagt nog aandacht voordat sprake kan zijn van een structureel en reëel sluitend beeld.

Lange Termijn Investeringsplan

In 2024 zijn is de eerste versie van het Lange Termijn Investeringsplan (LTIP) opgeleverd. De LTIP heeft als doel meer inzicht geven in de investeringen, op korte en lange termijn. Daarbij wordt ook het verband gelegd met de gebiedsontwikkelingen, RijswijkBuiten, de beheerplannen en maatschappelijke vraagstukken als verduurzaming van het vastgoed. En, niet onbelangrijk, het korte en lange termijn effect van investeringen op de financiële gezondheid van de gemeente.

Juridische zaken

Wat wilden we bereiken?

Team juridische zaken levert een bijdrage aan de juridische kwaliteit binnen de gemeente. Het team is primair gericht op het afdoen van bezwaren, beroepsprocedures en klachten. Daarnaast

geeft het team advies bij de beleidsontwikkeling in andere onderdelen van de organisatie en in casuïstiek. We blijven daarnaast inzetten op zogenaamde informele afdoening. Voorbeeld hiervan is het ketenproces betreffende WOZ-bezwaren, waarin het team Belastingen het voortouw neemt met mediation. Informele afdoening is uitgangspunt voor klachtenbehandeling.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Het team Juridische Zaken is onderverdeeld in clusters en de toelichting hieronder wordt per cluster gedaan.

Cluster fysieke leefomgeving

In het cluster fysieke leefomgeving zijn in 2024 285 zaken binnengekomen. In een enkel geval betreft dit ook een dossier met meerdere bezwaarmakers. Dat betekent een aanzienlijke toename vergeleken met de 176 zaken over het jaar 2023. Er is een sterke toename te zien bij bezwaren over laadpalen. Dit komt omdat de afdeling Mobiliteit en Parkeren op verschillende plaatsen tweede laadvakken en extra laadpalen heeft aangewezen. Vanuit het cluster fysieke leefomgeving stelt de jurist een voorstel op hoe de verwoording van deze besluiten beter kan. Het aantal afvalzaken bedraagt 110 en betreft een stijging ten opzichte van het jaar 2023, toen waren er 100 afvalzaken.

Het aantal bezwaarzaken met betrekking tot omgevingsvergunningen lijkt te stabiliseren, hoewel er veel bouwactiviteiten zijn. Er is wel een duidelijke toename te zien in zaken die betrekking hebben op team Veiligheid, Inspectie en Handhaving. Dit gaat met name om sluitingen van panden en/of woningen óf het heeft connectie met APV/Vergunningen (bijvoorbeeld exploitatievergunningen waar ook handhaving betrokken is).

Sinds het vierde kwartaal van 2023 houdt het team juridische zaken het aantal binnengekomen adviesvragen vanuit de organisatie bij. Het aantal adviesvragen in 2024 betreft 77, er wordt dus relatief vaak gebruik gemaakt van de adviseringsmogelijkheid. Er zijn veel vragen afkomstig van het team Veiligheid, Inspectie en Handhaving en het team Economische Zaken. Daarnaast hebben we veel tijd gestoken in de advisering over zaken rondom de Omgevingswet. Het coördineren van de APV was ook een belangrijke taak dit jaar. Daarnaast is geadviseerd over de aanpak rondom veelschrijvers, dit onderwerp speelt bij verschillende teams in de organisatie.

De juridische advisering op stukken voor het college en de raad vraagt aandacht. Regelmatig betreft dit onderwerpen waar juridische zaken ook in veel eerder stadium hadden kunnen adviseren. Het spoedkarakter maakt dat we op dat moment alleen nog maar op hoofdlijnen kunnen adviseren.

Cluster sociaal domein

In 2024 zijn wij begonnen met het afbouwen van de inhuur van externe juristen en is toegewerkt naar een team van vaste interne juristen binnen het sociaal domein. Daarnaast hebben wij ons gericht op de verbetering van de samenwerking met de vakafdelingen. Wij hebben bijvoorbeeld het contact met de vakafdelingen geïntensiveerd. Naar aanleiding van de ontwikkelingen in wet- en regelgeving, beleid en uitvoering, hebben wij verschillende afdelingen geadviseerd bij het aanpassen en opstellen van verordeningen en beleid. Voorbeelden hiervan zijn de Verordening en Beleidsregels Maatschappelijke Ondersteuning, de Re-integratieverordening Participatiewet en de Beleidsregels Ontheemden Oekraïne.

Cluster inkoop

In 2024 zijn er 102 intakeformulieren binnengekomen bij Inkoop. Volgens het Inkoop- en aanbestedingsbeleid wordt een inkooptraject met een opdrachtwaarde boven de € 20.000 bij de inkoopadviseurs van JZ aangemeld. In het geval een vakteam wenst af te wijken van het Inkoop- en aanbestedingsbeleid, dient dit middels een afwijkingsvoorstel aan het GMT te worden voorgelegd. Na advies van de inkoopadviseurs op de voorstellen, heeft het GMT in 2024 28 afwijkingsvoorstellen goedgekeurd. De inkoopadviseurs hebben in 2024 25 startende en lopende aanbestedingsprocedures gehad, waarvan een aantal nog doorlopen in 2025. Van de 25 procedures zijn 5 procedures regionaal opgepakt.

Privaat-/contractenrecht

Het team juridische zaken heeft geadviseerd over diverse juridische vraagstukken op de terreinen aansprakelijkheid en verzekering, contracten en aanbestedingen. De werkzaamheden varieerden van het beantwoorden van eenvoudige vragen tot het behandelen van complexe dossiers. In de praktijk blijkt dat er regelmatig sprake is van domeinoverstijgende vragen/dossiers, die niet altijd privaatrechtelijk van aard zijn. Vaak is er wel een privaatrechtelijk element aanwezig, maar is de zaak veel breder. Betrokkenheid is dan gewenst vanuit een coördinerende of ondersteunende rol. Daarnaast is sprake van betrokkenheid bij zaken ter voorkoming van, of het voeren van gerechtelijke procedures.

Privacyrecht

Ook op het gebied van privacy is vanuit het team juridische zaken inzet gepleegd. Het betreft onder meer advisering over de privacyovereenkomsten, verzoeken van burgers, bezwaar en beroepszaken. Kortheidshalve wordt u verwezen naar de informatie over dit onderwerp verderop onder Informatiebeveiliging en Privacy.

Juridische zaken en de arbeidsmarkt

De krapte op de arbeidsmarkt speelt ook bij het team juridische zaken. Het verloop onder juristen is hoog op vrijwel alle rechtsgebieden van de gemeente. Juristen kunnen 'cherry picken' bij het kiezen van hun werkgever; overheden, bedrijfsleven of advocatuur. Dat komt met name door de vergrijzende samenleving in combinatie met een toenemende juridisering in alle sectoren. Bijvoorbeeld op het gebied van privacy. De vraag naar deze juristen is hoog vanwege de toenemende risico's in de moderne wereld met betrekking tot de omgang van persoonsgegevens. Ook juristen in de rechtsgebieden van het domein fysieke leefomgeving (omgevingsrecht, veiligheid, inspectie en handhaving) zijn zeer gewild – al jaren.

De dienstverlening kon deels met hulp van inhuur geborgd blijven. Dat vroeg veel inzet op divers gebied van het team, collega's HRM en management. Het betreft onder meer het door de 'blijvende' juristen opvangen van de workload, het herprioriteren van de werkzaamheden, betrokkenheid bij de werving, het inwerken, begeleiden en zo nodig coachen van nieuwe collega's, overdracht van dossiers, etcetera. Vlak voor het einde van het jaar lukt het om op 4 posities juristen in vaste dienst aan te nemen, waarmee op 3 posities inhuur kan worden stopgezet.

In een duurzame (arbeids)relatie en teamcohesie is flink geïnvesteerd. Denk daarbij aan coaching, opleidingen, gelegenheden elkaar te ontmoeten en anderszins in te spelen op eigentijdse wensen. Alles in het teken van werkresultaat en -plezier.

Centrale klachtencoördinatie

In 2024 zijn 278 klachten ontvangen, waarvan 254 zijn afgehandeld. Van de klachten zijn er 243 informeel afgehandeld. 11 zijn formeel afgehandeld, waarvan 4 deels gegrond, 3 gegrond en 2 ongegrond zijn verklaard en 2 klachten buiten behandeling zijn gesteld. Dat sluit aan bij ons uitgangspunt om klachten zoveel mogelijk informeel af te handelen. Door uitleg, meer informatie en het bieden van praktische oplossingen voelde de klager zich vaak al gehoord en geholpen.

De klachten gaan voornamelijk over het sociaal domein, gevolgd door de domeinen ruimtelijke ontwikkelingen en maatschappelijke ontwikkelingen en hebben betrekking op het uitgevoerde beleid en de toegepaste procedure binnen de vakteams.

Een actualisatie van de huidige klachtenregeling is in 2024 voorbereid. Ook is er een nieuwe werkinstructie opgesteld ten behoeve van de vakteams. Met de nieuwe regeling en de werkinstructie willen wij vooral voorkomen dat klachten te lang blijven liggen en daardoor onnodig escaleren.

Cluster Belastingen

Vanuit de organisatie is er een beroep gedaan op het team Juridische Zaken, cluster Belastingen met adviesvragen aangaande de Verordeningen Bedrijven Investeringszones (BIZ) Oud Rijswijk, Precario

Bouwplaatsen, Waterbergingsfonds, Tarieven Sportaccommodaties, Parkeerzaken, de legesaanslag oplegging project Warmteling en de keten Omgevingsvergunningen inzake de inrichting van het proces aangaande de algemene oplegging van de legesaanslagen.

Verder heeft het cluster een tiental legesbezwaren afgehandeld en is het cluster nog bezig met twee grote legesbezwaren met aanzienlijke bedragen uit het jaar 2022. Het cluster heeft hierbij extern hulp ingeschakeld bij ANG, een bureau dat gespecialiseerd is in leges.

Toelichting WOZ en informele afdoening

Nadat de aanslag is opgelegd gaat de zogenaamde pre-mediation fase voor 6 weken open, gelijktijdig met de bezwaartermijn. Deze pre-mediation is specifiek gericht op de inwoners van Rijswijk die het niet eens zijn met de vastgestelde WOZ-waarde van diens woning of het opgelegde aanslagbiljet. Deze mogelijkheid staat niet open voor de No Cure No Pay bureaus (NCNP-bureaus).

De inwoners van Rijswijk kunnen in de pre-mediationfase telefonisch toelichten waarom volgens hen de vastgestelde WOZ-waarde te hoog is. Hierdoor hoeft de beller mogelijk geen bezwaar in te dienen en kan de kwestie direct telefonisch opgelost worden. In 2024 zijn er 147 bezwaren voorkomen/afgevangen in deze pre-mediationfase (ongeveer een kwart van het aantal telefoongesprekken).

Aantallen

In het jaar 2024 waren er 1.674 bezwaren ingediend (ter illustratie: in 2023 waren er 1.351 bezwaren ingediend, dus een stijging van 23,9%), waarvan 756 bezwaren in 2024 door NCNP-bureaus afkomstig zijn (ter illustratie: in 2023 waren er 1.251 bezwaren door NCNP-bureaus ingediend). Voor wat betreft de (hoger) beroepen zijn er in 2024 25 beroepen en 0 hoger beroepen ingesteld (ter illustratie: in 2023 zijn er 69 beroepen en 1 hoger beroep ingediend).

Deze afname is te verklaren door de – middels nieuwe wetgeving – verlaging van proceskostenvergoeding (PKV) per 1 januari 2024. Deze verlaging is echter teruggedraaid n.a.v. het advies van Advocaat-Generaal Koopman (Zie *Conclusie A-G: Parket HR 01-03-2024, ECLI:NL:PHR:2024:235*). De wetgever is thans bezig met een reparatie van de betreffende wetgeving.

Digitalisering

Wat wilden we bereiken?

Op basis van de ontwikkelingen binnen de ICT, de trends die VNG ziet en in het bijzonder de uitdagingen voor gemeente Rijswijk zijn er 3 speerpunten voor de komende jaren geformuleerd, namelijk:

- Borgen van de continuïteit van de informatievoorziening;
- Efficiëntie van de bedrijfsprocessen verbeteren;
- Informatiehuishouding verder op orde brengen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Uitvoering cloudstrategie

Via de I-Fabriek, een tijdelijke projectorganisatie, zijn in 2024 11 applicaties 'naar de cloud' gebracht. Dit heet ook wel SaaS (Software As A Service). Steeds meer applicaties door de leverancier naar SaaS overgezet, zodat de gemeente op enig moment de stap naar SaaS wel moet maken. Vaak is er geen alternatief meer, of vindt er geen doorontwikkeling meer plaats op de huidige applicatie. Om hier meer grip op te krijgen is in opdracht van de gemeente Rijswijk een Cloud-strategie, inrichtingsplan en roadmap opgesteld. Een aantal Centric applicaties stond oorspronkelijk gepland om in 2024 naar de cloud te gaan, deze zijn doorgeschoven naar 2025. Er is de laatste jaren veel dynamiek en onzekerheid geweest rondom het bedrijf Centric. In 2024 is Centric overgenomen door een investeringsmaatschappij, de rust is hierdoor weergekeerd en Centric kan zich weer concentreren op de toekomst.

Efficiëntie van de bedrijfsprocessen verbeteren

Door de inzet van Data ondersteund werken, kan sneller ingespeeld worden op vraagstukken en kan een besluit worden genomen op basis van inzichten wat een hogere waarde geeft voor de samenleving. Data ondersteund werken zal het komende jaar breder binnen de organisatie zijn intrede doen. In 2024 is de ontwikkeling van verschillende dashboards ter hand genomen. Daarbij wordt eigen data en data van buiten gebruikt en gecombineerd.

In 2024 is gewerkt aan de datakwaliteit. Verder zijn de volgende dashboards in 2024 gemaakt of nog in ontwikkeling per balansdatum, met daarbij de fase van realisatie:

Omschrijving Dashboard	Ontwerp fase	Test en acceptatie fase	In productie
Financien obv Erpx	X		
Personeel		X	
Participatie	X		
Publieke dienstverlening		X	
Energie en klimaat (interactief / DEGO)			X
Energie en klimaat	X		
Parkeren		X	
Omgevingsdiensten	X		
Sociaal domein - Jeugd			X
Sociaal domein - WMO			X
Sociaal domein - Werk & Inkomen			X
Sociaal domein - Schuldhulpverlening			X
Sociaal domein - doorontwikkeling	X		

Informatiehuishouding verder op orde brengen

Common Ground is de informatiekundige visie waarmee gemeenten collectief de informatievoorziening eenvoudiger, flexibeler en slimmer gaan inrichten. Met de herinrichting van de informatievoorziening kunnen gemeenten hun dienstverlening en bedrijfsvoering ingrijpend verbeteren. Dat stelt ons in staat om op een moderne en flexibele manier in te spelen op maatschappelijke opgaven (bron: Common Ground | VNG). In 2024 hebben we ons gericht op de standaardisatie qua berichtenverkeer (van specifiek naar generiek) als opmaat naar Common Ground berichtenverkeer; de invoering van het GGM-model (Gemeentelijk Gegevens Model) als onderlaag voor data ondersteunend werken en de verkenning van stabiele Common Ground softwareproducten die passen bij gemeente Rijswijk. Bij informatiebeheer is het fysieke archief onderhanden genomen door de verhuizing naar het huis van de stad. In 2024 is ruim 600 strekkende meter aan te bewaren archief voorbereid en bewerkt voor overdracht aan het Stadsarchief Delft (SAD). De delen van de overgebrachte archieven die, conform de Archiefwet, hiervoor in aanmerking komen, zullen na overbrenging in 2025 openbaar worden. Hierdoor worden ze toegankelijk voor raadpleging en historisch onderzoek door zowel burgers als bedrijven.

Ook is er 700 strekkende meter archief bewerkt en klaargezet voor vernietiging in de komende jaren. Fysiek bevindt dit archief zich in het SAD.

Wet open overheid

Per 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden. De Woo verplicht bestuursorganen om de informatiehuishouding op orde te brengen en uit eigen beweging informatie uit 17 informatiecategorieën te publiceren. Dit heet actieve openbaarmaking. Voor gemeenten geldt dat de actieve openbaarmakingsplicht voor de volgende vier informatiecategorieën op 1 november 2024 in werking treedt:

- Wetten en algemeen verbindende voorschriften
- Overige besluiten van algemene strekking
- Organisatie en werkwijze
- Bereikbaarheidsgegevens

Om te voldoen aan de gestelde verplichtingen is de gemeente Rijswijk gestart met het project wet Open Overheid. Via www.rijswijk.nl/wetopenoverheid wordt informatie in zeven verschillende informatie categorieën actief openbaar gemaakt. De implementatie van de Woo ligt in Rijswijk dus goed op schema.

Eén van de maatregelen om uitgaven en inkomsten in evenwicht te brengen is dat in 2024 de verdere uitrol van de Woo tot nader order is gepauzeerd. We blijven informatie actief openbaar maken binnen de zeven bovengenoemde informatie categorieën die gerealiseerd zijn.

In 2024 zijn 57 Woo verzoeken binnengekomen. De Woo verzoeken zijn één van de informatie categorieën die we sinds december 2024 actief openbaar maken. Afgewikkelde Woo verzoeken zijn terug te vinden op www.rijswijk.nl/wetopenoverheid.

Huisvesting en facilitair

Wat wilden we bereiken?

We hebben een volledig eerste jaar in het Huis van de stad achter de rug. In dit jaar hebben we onze organisatie zo goed mogelijk geholpen in het nieuwe gebouw. We hebben uitleg gegeven over de nieuwe faciliteiten, informatie gedeeld en de huisvesting verbeterd op basis van reacties.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Werkplekconcept

We hebben ons werkplekconcept voor hybride werken aan het einde van het eerste kwartaal geëvalueerd met een enquête. Dit leverde een score van 7,3 op. Enkele verbeterpunten rondom de werkplekken en faciliteiten hebben we opgepakt in 2024.

Horeca

We zijn begonnen met de voorbereidingen voor de horecaexploitant in het Huis van de stad. Dit omvat een interessepeiling en de voorselectie voor de aanbesteding van de horecaexploitatie. Daarnaast hebben we de uitgangspunten voor de horecaexploitant vastgesteld en afgestemd met de betrokken partijen en huurders.

Veilige en gezonde werkomgeving

In de eerste helft van 2024 is de RI&E (Risico-inventarisatie en -evaluatie) voor het Huis van de stad uitgevoerd. De verhuizing naar het nieuwe kantoor bracht een wettelijke verplichting met zich mee om de RI&E te actualiseren volgens de Arbeidsomstandighedenwet. De aanbevelingen zijn verwerkt in een plan van aanpak. Hierin zijn prioriteiten gesteld en zijn acties opgepakt, waarvan een deel in 2024 is uitgevoerd en de rest in 2025 wordt opgepakt.

Daarnaast hebben we, vanwege de nieuwe situatie en de verhuizing naar het meer openbaar toegankelijke gemeentehuis, extern advies ingewonnen om de huidige status van de fysieke veiligheid te beoordelen. Dit was nodig omdat het Huis van de stad verschillende doelgroepen ontvangt. Op basis van deze inventarisatie en analyse is een plan van aanpak opgesteld waar we in 2025 uitvoering aan geven.

HRM

Wat wilden we bereiken?

Flexibiliteit in de organisatie

Een organisatie die past bij de groei van de stad en de toenemende complexiteit van onze opgaven, voldoende kwantitatief en kwalitatief is toegerust en wendbaar kan inspelen op urgente vraagstukken en nieuwe complexe opdrachten.

Versterken van de strategische beleidsadvisering.

Een organisatie die kwalitatief is toegerust op de toenemende complexiteit van onze (grootstedelijke) opgaven en steeds sneller wijzigende maatschappelijke en technologische vraagstukken.

Stimuleren van talent

Onze organisatie trekt talent aan, investeert en stimuleert persoonlijke en functionele groei, biedt steeds nieuwe kansen en benut en ontwikkelt het talent optimaal.

Goed werkgeverschap

In onze organisatie voelen mensen zich prettig en veilig. We hebben een divers samengesteld personeelsbestand en we sluiten niemand buiten. Onze kernwaarden, toewijding, betrokkenheid, betrouwbaarheid en deskundigheid zie je overal terug. We sluiten aan op belangrijke nieuwe (maatschappelijke) ontwikkelingen die ons ook tot een aantrekkelijk werkgever maken.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Flexibiliteit in de organisatie

Waar nodig hebben we de organisatiestructuur bijgesteld. Zo is binnen domein Bedrijfsvoering een gespecialiseerd team met medewerkers gestart, dat alle projecten met een informatie-component begeleidt. Deze I-fabriek heeft een projectmatige-/programmatische opzet. Binnen het Sociaal Domein wordt gewerkt in team overstijgende samenwerkingsvormen om de integraliteit en toegankelijkheid van de dienstverlening voor de inwoners te verbeteren.

De inzet van recruitment was vooral gericht op het beperken van externe inhuur op vacatureruimte en met name op de moeilijk vervulbare vacatures. We maken gebruik van bestaande pools van medewerkers binnen de MRDH of provincie en benutten zoveel mogelijk specifieke trajecten als externe traineeprogramma's of detavast constructies met de afspraak dat de ingehuurde medewerkers aansluitend in dienst treden. Een detavast constructie is een inhuurconstructie met als doel de ingehuurde kracht na een afgesproken inhuurperiode in vaste dienst te nemen.

Formatie 31-12-2024	Bezetting 31-12-2024	Vacatureruimte 31-12-2024	Aantal opengestelde vacatures in 2024	Aantal ingevulde vacatures in 2024
610,8 fte	560,7 fte	50,1 fte	144	112

Het totale aantal vacatures in 2024 is iets gedaald t.o.v. 2023 (151 in 2023 en 144 in 2024). In 2024 hebben we 78% van de vacatures kunnen invullen. De moeilijkst vervulbare vacatures in 2024 waren:

- (ervaren) Juristen gemeente breed
- (ervaren) BOA's
- (ervaren) Parkeertoezichthouders
- (ervaren) Jeugdconsulenten
- (ervaren) Casemanagers Vergunningen, Archeologie en Monumentenzorg
- (ervaren) Beleidsmedewerker en specialisten in het Fysieke Domein

Er wordt sterk ingezet op leren en ontwikkelen in de organisatie en we maken gebruik van het potentieel in de organisatie. Interne medewerkers krijgen voorrang bij vacatures bij gebleken geschiktheid of wanneer zij de functie binnen een half jaar eigen kunnen maken. In 2024 zijn er 36 interne medewerkers doorgestroomd in een andere functie. In 2024 is een nieuw traineeprogramma gestart. Bij de opzet van het trainingsprogramma 2024 – 2026 is gekozen voor een sterke focus op het ontwikkelen van toekomstgerichte vaardigheden. Deze vaardigheden zijn essentieel in diverse werkvelden, waaronder het Ruimtelijke Domein, waar de schaarste groot is.

Versterken van de strategische beleidsadviesing

We hebben een analyse uitgevoerd naar het strategisch advies binnen de organisatie. Deze inzichten vormen de basis voor een ontwikkelprogramma voor strategische functies. Op basis van een benchmark is het HR21 functiehuis voor de strategische en managementfuncties herzien. Hierdoor

heeft Rijswijk een meer marktconforme arbeidsmarktpositie en zijn de doorgroeimogelijkheden voor talenten binnen de organisatie vergroot.

Stimuleren van talent

Ter versterking van onze arbeidsmarktcommunicatie is de campagne met boegbeelden van start gegaan. Hierin bieden we met echte verhalen van interne medewerkers met informatie over de verschillende vakgebieden en hoe het is om te werken voor onze gemeente. We hebben de vindbaarheid van onze vacatures verbeterd met de nieuwe vacaturepagina werkenvoorrijswijk.nl. Hier kunnen wij meer (informatie) bieden aan geïnteresseerden over vacatures, stages, traineeships en kunnen geïnteresseerden een job-alert aanmaken. We zijn samenwerkingen aangegaan met verschillende andere gemeenten. Het samenwerkingsverband creëert een pool van kandidaten, die na het bereiken van hun pensioengerechtigde leeftijd door willen werken in een flexibele opdrachtgerichte vorm. Een andere samenwerking binnen de Provincie Zuid-Holland is gericht om een pool te creëren van medewerkers binnen het Fysiek Domein. Hier zal in 2025 een vervolg aan worden gegeven. Ons leerplatform, de Rijswijk Academie, is uitgebreid met content op organisatieniveau, zoals trainingen en workshops op het gebied van digitalisering, de Omgevingswet en actuele wetgeving. Voor nieuwe medewerkers is een onboardingsleerlijn ontwikkeld. Verder bieden we content gericht op management en ter ondersteuning van projecten en/of specifieke doelgroepen/teams.

Goed werkgeverschap

We hebben een nieuwe woon-werkverkeerregeling en een nieuwe regeling dienstreizen geïmplementeerd waarmee duurzaam reizen wordt gestimuleerd. Gelijktijdig is de wettelijk verplichte registratie van CO2 uitstoot bij woon-werkverkeer en dienstreizen ingevoerd en kunnen wij voldoen aan de verplichte rapportage in 2025. Organisatie breed zijn medewerkers en management ondersteund met trainingen digitaal samenwerken in Outlook en Teams gegeven. Daarnaast is er aangesloten bij het landelijk initiatief 'Maand van de digitale fitheid'. Om inzicht te krijgen in eventuele veiligheidsrisico's van onze nieuwe manier van werken en de nieuwe werkomgeving zijn in 2024 twee RI&E's (Risico-Inventarisatie en –Evaluaties) uitgevoerd. Met een integrale aanpak zijn in 2024 diverse stappen genomen gericht op het voorkomen van verzuim en het vergroten van de vitaliteit. Zo is er een Tool box Vitaliteit en Verzuim ontwikkeld en zijn alle leidinggevendenden getraind over de aanpak van verzuim. Ook hebben we een organisatie brede verdiepende meting uitgezet om de werkbeleving, werkdruk en sociale veiligheid te inventariseren en – waar mogelijk – te verbeteren.

Organisatie: formatie, bezetting en inhuur

Formatie en bezetting

De opbouw van de formatie en bezetting zag er in 2024 als volgt uit:

Domein	1-1-2024		31-12-2024		Vacature- ruimte in fte	Verschil	
	Formatie in fte	Bezetting in fte	Formatie in fte	Bezetting in fte		Formatie in fte	Bezetting in fte
Directie incl ondersteuning	25,7	23	29,5	24,8	4,7	3,8	1,8
Bedrijfsvoering	124,1	135,3	127,3	135,6	-8,3*	3,2	0,3
Maatschappelijke ontwikkeling	144,4	111,7	151,7	128,3	23,4	7,3	16,6
Ruimtelijke ontwikkeling	123,8	103,6	142,3	119,6	22,7	18,5	16
Sociaal Domein	147,5	131,1	143,9	142,5	1,4	-3,6	11,4
RijswijkBuiten	9,6	6,3	8,6	5,4	3,2	-1	-0,9
Subtotaal	575,1	511	603,3	556,2	47,1	28,2	45,2
Griffie	5,5	4,5	7,5	4,5	3	2	0
Totaal	581	516	611	561	50	30	45,2

* De overbezetting bij Bedrijfsvoering wordt mede veroorzaakt door de invulling van garantiebanen (boven formatie) en een detachering

In 2024 is de formatie binnen het domein Maatschappelijke ontwikkeling vooral toe te schrijven aan het van start gaan per 1 januari 2024 van de Rijswijkse pandbrigade. Hiervoor was een formatie-

uitbreiding van 4 fte benodigd. Daarnaast is per 1 januari 2024 de formatie van team Vastgoed met 3,8 fte uitgebreid voor de groei van de stad en versterking van registratie/administratieve ondersteuning, management en onderwijshuisvesting. De werkdruk en daarmee formatiebehoefte binnen de vastgoedorganisatie is de afgelopen jaren alleen maar toegenomen. De druk op de organisatie blijft toenemen doordat naast de groei van de gemeente, met nieuw vastgoed tot gevolg, veel bestaande panden, die in de jaren '60 en '70 gebouwd zijn, aan vervanging of renovatie toe zijn of fors meer onderhoud nodig hebben. De forse groei die de stad nu en in de komende jaren gaat maken, de complexe vraagstukken die voortkomen uit de maatschappelijke ontwikkelingen (duurzaamheid), zorgen vanuit die kant voor extra druk op de formatie.

De toename van de formatie binnen het domein Ruimtelijke ontwikkeling is vooral terug te vinden in formatie-uitbreiding in team Mobiliteit en Parkeren met 6 fte. Met het oog op de dynamische ontwikkelingen in Rijswijk en de omringende steden, inclusief de voortdurende groei, is de noodzaak van een gerichte en competente aanpak op het gebied van mobiliteitstransitie, regulering van de beschikbare openbare ruimte en het op orde brengen van de infrastructuur en de mobiliteitsstromen tastbaar. In het kader van deze huidige en toekomstige uitdagingen is het van essentieel belang om de capaciteit en expertise op diverse niveaus te verbreden en te verduurzamen.

Inhuur

In lijn met de aangenomen motie 'beperk externe inhuur', informeren wij in deze paragraaf over de inzet van inhuurkrachten binnen de organisatie in 2024.

In 2024 is € 16 miljoen uitgegeven aan externe inhuur. Deze kosten zijn grotendeels gedekt binnen de begroting.

Voor de personele indicator "percentage inhuurkosten ten opzichte van de totale personeelskosten" was in de begroting 23% opgenomen. Deze indicator is voor 2024 uitgekomen op 23,0%.

De benchmark personele indicator "percentage inhuurkosten ten opzichte van de totale personeelskosten" voor 2024 is nog niet bekend.

Benchmark	2023	2024
Gemeente Rijswijk	22,7%	23,0%
50.000 tot 100.000 inwoners	21,9%*	Nog niet bekend
Regio Haaglanden	23,0%*	Nog niet bekend

* bron personeelsmonitor A&O fonds Gemeenten 2023

	2023	2024
Uitgave inhuur	€ 13.000.000	€ 16.018.000
Begroot	€ 5.400.000	€ 9.225.000
Dekking uit personeelsbegroting	€ 6.000.000	€ 5.682.000
Dekking uit investeringen	€ 878.000	€ 959.000
Dekking uitgeleend personeel*	€ 450.000	€ 1.000.000
Tekort / overschot	-€ 272.000	€ 848.000

*Oorspronkelijk niet meegenomen in de berekening voor 2023

Voor inhuur was in 2024 € 9.225.000 begroot. Hiervan wordt een groot deel ingezet op projecten. Vanwege het tijdelijke karakter van projecten is inhuur vaak het best passend. In het onderdeel HRM/ flexibiliteit in de organisatie wordt vermeld dat we gebruik maken van pools binnen de MRDH of provincie voor specifieke opdrachten. Hierbij moet vermeld worden dat het gebruik van pools een vorm van inhuur blijft, maar vaak goedkoper is dan zelf inhuur aantrekken uit de markt.

De financiële middelen die door het niet invullen van een vacature beschikbaar komen in de personeelsbegroting, worden gebruikt om inhuur op moeilijk vervulbare vacatures te dekken zodat de wettelijke taken, opdrachten en dienstverlening uitgevoerd kunnen blijven worden. Voorbeelden hiervan zijn de moeilijk vervulbare functies in de teams Juridische zaken en Vergunningen.

Inhuur voor de uitvoering van investeringen worden gedekt vanuit het investeringsbudget. Een aantal voorbeelden waarvoor is ingehuurd, zijn de investeringen in de integrale herinrichting probleemstraten 2024 en de infrastructuur Prinses Beatrixlaan.

We doen ook voor specifieke kennis een beroep op inhuur. Specifieke kennis is in deze lastige arbeidsmarkt, onder andere door de huidige salarisschalen, moeilijk aan te trekken. Onze concurrentiepositie op de arbeidsmarkt in de regio wordt beïnvloed door de aanwezigheid van grote overheidswerkgevers zoals ministeries, provincie en een aantal grotere gemeenten. Hiervoor hebben we in 2024 een tweede recruiter aangetrokken die zich vooral heeft gericht op het actief zoeken naar geschikte kandidaten voor (moeilijk) vervulbare vacatures waarmee inhuur op vacatures beperkt wordt.

In 2024 is een nieuw proces ingericht waarbij elke inhuur of verlenging van inhuur ten laste van de personeelsbegroting (vacatureruimte) vooraf ter toetsing en accordering wordt voorgelegd aan het gemeentelijke managementteam. Onderdeel van de toetsing is de noodzaak van inhuur en de dekking hiervan. De noodzaak voor inhuur zit vooral in de combinatie met de moeilijk te vervullen vacature en de uitvoering van wettelijke taken, opdrachten of continuïteit van dienstverlening.

Het actief richten op beperking van inhuur op vacatureruimte heeft geresulteerd in een afname van inhuur op vacatureruimte van € 6 miljoen in 2023 naar € 5,7 miljoen in 2024.

In 2024 zijn mede naar aanleiding van de motie "beperk externe inhuur" de voorbereidingen getroffen om in 2025 verbeterde stuurinformatie te kunnen generen waarbij het personeelsinformatiesysteem en het nieuwe financieel systeem dezelfde definities hanteren. Hierbij worden de volgende redenen voor inhuur gehanteerd: vacature, kennis en/of knelpunt, vervanging zieke medewerker, vervanging bij zwangerschap.

Eind 2024 heeft de gemeente zich voorbereid op de handhaving Wet Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties (DBA) per 1 januari 2025 ter voorkoming van schijnzelfstandigheid bij ingehuurde ZZP-ers. In december 2024 is de inhuur gescreend op schijnzelfstandigheid. Dit resulteerde bij 25 ZZP-ers een indicatie van schijnzelfstandigheid. Deze schijnzelfstandigheid wordt opgelost door aanpassing van de inhuurconstructie, wijzigen van de opdracht of het beëindigen van de inhuur. Meerdere ZZP-ers hebben gekozen om in dienst te treden bij de gemeente.

Uitgaven inhuur per domein	
Griffie	€ 20.000
Bedrijfsvoering	€ 2.945.000
Maatschappelijke Ontwikkelingen	€ 2.129.000
Ruimtelijke Ontwikkelingen	€ 5.428.000
Sociaal Domein	€ 4.628.000
RijswijkBuiten	€ 868.000

Binnen het domein bedrijfsvoering is inhuur vooral ingezet op het project Cloudstrategie (€ 698.000), de implementatie van het nieuwe financieel systeem (project Groei € 319.000) en op moeilijk vervulbare vacatures binnen het team Juridische zaken (€ 872.000). Zie hiervoor ook het onderdeel Juridische zaken in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Binnen het domein Ruimtelijke ontwikkelingen is vooral inhuur ingezet in het team Vergunningen (€ 1,3 miljoen) en het team Gebiedsontwikkeling (€ 1,4 miljoen). In het team Vergunningen is extra inzet geleverd om een groot aantal vergunningsaanvragen uit 2023 en nieuwe aanvragen onder de Omgevingswet af te handelen. Daarnaast is inhuur ingezet op moeilijk vervulbare functies omdat de wettelijke taak uitgevoerd moet worden. In het team Gebiedsontwikkelingen hebben de projecten een tijdelijk karakter en is de dekking van tijdelijke aard, ondanks dat ze langjarig lopen. Om deze reden vindt de invulling van de benodigde capaciteit voor deze projecten via inhuur plaats.

Binnen het Sociaal Domein is vooral inhuur ingezet in het team Maatschappelijke Ondersteuning & Jeugd (€ 2,1 miljoen) door middel van een aanbesteding voor jeugdconsulenten, gedragsconsulenten in het jeugdteam en medewerkers van het Sociaal Wijkteam. Daarnaast werden een aantal WMO consulenten ingehuurd via een detavast constructie. Een detavast constructie is een inhuurconstructie met als doel de ingehuurde kracht na een afgesproken inhuurperiode in vaste dienst te nemen.

Indicatoren

Onderstaand wordt inzicht gegeven in de personele indicatoren:

Indicator	Realisatie	Begroting
	2024	2024
Verhouding vast-flexibel (%kosten inhuur t.o.v. Totale loonsom 1)	23,0%	23%
Gemiddelde uitgaven opleiding en ontwikkeling per Medewerker 2)	€ 1.184	€ 882
Streefcijfer ziekteverzuimpercentage	5,62%	5,0%

1) Voor het bepalen van het streefcijfer hebben we aansluiting gezocht bij de cijfers uit de personeelsmonitor gemeenten van het A&O fonds over dit onderwerp

2) Indicator voor het stimuleren van het leervermogen om de wendbaarheid te ondersteunen (afgezet tegen landelijke norm personeelsmonitor A&O-fonds 2020)

Informatiebeveiliging en Privacy

Wat wilden we bereiken in 2024

Wij zorgen ervoor dat we bewust en veilig omgaan met informatie door een combinatie van het organisatorisch en technisch borgen van de juiste toegankelijkheid van informatie, het opbouwen en onderhouden van het bewustzijn over informatieveiligheid en privacy en tijdige signalering en opvolging van incidenten. We zijn transparant: we maken inzichtelijk waarvoor wij de gegevens van onze inwoners gebruiken en bieden mogelijkheden tot inzage in het eigen dossier of tot een verzoek voor wijziging/ vernietiging van de eigen gegevens.

Onze verantwoordelijkheid voor informatiebeveiliging en privacy beperkt zich niet tot onze eigen organisatie. Ook in samenwerking met andere organisaties nemen wij onze verantwoordelijkheid voor het zorgvuldig omgaan met informatie en privacy in de keten door te zorgen voor duidelijke afspraken over deze onderwerpen.

Doelstellingen

- We voldoen aan het basisnormenkader zoals verwoord in de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid).
- We voldoen aan de eisen die de privacywet, de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), aan ons stelt.
- We leggen jaarlijks verantwoording af over informatieveiligheid door toepassing van de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA).

Wat hebben we ervoor gedaan in 2024?

Informatiebeveiliging volgens BIO

De invoering van de BIO is een langdurig proces. Bij de start daarvan is er in Rijswijk uitdrukkelijk voor gekozen om hierbij 'het tempo' van de organisatie te volgen. Het uiteindelijke doel is om de BIO op alle processen toe te passen. Op basis van een risico-afweging is besloten om prioriteit te geven aan de ontwikkeling van maatregelen op het gebied van bedrijfscontinuïteit, logisch toegangsbeheer en het in- en uitdienst proces.

Voor bijna alle bedrijfskritische processen is inmiddels een continuïteitsplan opgesteld. Bij de laatste twee processen zal dat in 2025 worden afgerond.

Er is een standaardopzet gemaakt voor het beheer van de logische toegang tot applicaties en systemen. Dit vormt de basis voor de inrichting van de logische toegang bij de centraal beheerde applicaties. Hierin is door de functioneel beheerders al een flinke slag gemaakt. De komende periode zal dit voor alle centraal beheerde applicaties worden afgerond.

Het in- en uitdienst proces is tegen het licht gehouden, om te achterhalen wat de oorzaak is van het verschil tussen de ICT-gebruikersadministratie en de personeelsadministratie. Dit verschil bleek vooral te worden veroorzaakt door menselijk falen. Door een frequentere controle, een andere manier voor

het melden van personele wijzigingen en een intensieve samenwerking tussen ICT en HRM is dat risico verkleind.

Er wordt nog gewerkt aan een technische koppeling tussen de personeelsadministratie en de gebruikersadministratie, zodat een account bij een einde dienstverband automatisch wordt geblokkeerd.

Bewustwording

Naast de reguliere activiteiten in het kader van bewustwording is dit jaar met het oog op de invoering van de Cyberbeveiligingswet in 2025, een start gemaakt met een organisatiebrede inventarisatie om te bepalen welke essentiële diensten en systemen binnen de reikwijdte van die wet vallen. Impliciet is hiermee de verantwoordelijkheid van het management om te zorgen voor een adequate beveiliging van de informatie nogmaals benadrukt.

De colleges van de gemeente Delft en Rijswijk zijn in een gezamenlijke training voorbereid op de komst van de Cyberbeveiligingswet en de consequenties daarvan voor de rol van de bestuurders.

Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA)

Ook dit jaar is in het kader van de ENSIA een zelfevaluatie uitgevoerd. De uitkomsten van die zelfevaluatie worden enerzijds gebruikt om verantwoording af te leggen aan de externe toezichthouders over de toepassing van de aansluitnormen voor DigiD en Suwinet. Daartoe wordt een collegeverklaring opgesteld. De collegeverklaring, die is voorzien van het oordeel van een onafhankelijk auditor, is via een raadsinformatiebrief ook ter beschikking gesteld aan de gemeenteraad.

Anderzijds zijn de uitkomsten van de zelfevaluatie gebruikt om acties te formuleren bij de beveiligingsmaatregelen die nog om aandacht vragen. Dit is onderdeel van een continu proces. De acties zijn opgenomen in het informatiebeveiligingsplan van de organisatie.

Borgen Privacy

Voldoen aan de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) blijft voor onze organisatie een complexe en dynamische opgave die voortdurende inspanningen vereist. Het vraagt om aanpassingen in processen, systemen en organisatiecultuur om te voldoen aan de steeds veranderende eisen van wetgeving en technologische ontwikkelingen.

In het kader van de AVG zijn in 2024 tien Data Protection Impact Assessments (DPIA's) uitgevoerd voor nieuwe gegevensverwerkingen. Daarnaast zijn 30 verzoeken van burgers met betrekking tot hun persoonsgegevens afgehandeld; en zijn er 33 trajecten tot het sluiten van privacyovereenkomsten (zoals verwerkersovereenkomsten) opgestart, waarvan er 17 zijn ondertekend en afgerond. Inwoners zijn verleden jaar in totaal drie keer in bezwaar en één keer in beroep gegaan tegen besluiten met een privacycomponent. Van de bezwaren zijn er twee (gedeeltelijk) gegrond en één ongegrond verklaard. De beroepsprocedure loopt momenteel nog. Ook zijn twee ingebrekestellingen ontvangen met betrekking tot privacybesluiten; beide konden niet leiden tot een dwangsom.

In 2024 zijn verder 22 datalekken geregistreerd en gedicht. De meeste incidenten hadden te maken met het per abuis versturen van documenten of e-mails naar verkeerde ontvangers, of met onvoldoende geanonimiseerde informatie.

Hiernaast is geadviseerd over vele tientallen vraagstukken met betrekking tot de uitleg en toepassing van de AVG. Onderwerpen van deze vraagstukken varieerden zoal van gegevensuitwisseling/-verstrekking tot rechtmatig beeld- en geluidopnamen maken, en van het uitvoeren van enquêtes en onderzoeken tot aan de inrichting en gebruiknaam van systemen en applicaties.

Hoewel er vooruitgang is geboekt bij het naleven van de AVG, blijft er ruimte voor verbetering, vooral op het gebied van kwaliteit van de registers en het uitvoeren van risicoanalyses, zoals DPIA's, ook op bestaande risicovolle verwerkingen.

Het vergroten van kennis en bewustwording over gegevensbescherming was ook in 2024 een prioriteit. Er zijn verschillende kennissessies en bewustwordingscampagnes georganiseerd, en medewerkers hebben deelgenomen aan online trainingen over privacy en beveiliging. Het deelnamepercentage van deze trainingen was lager dan in voorgaande jaren.

Naast de naleving van de AVG stond de organisatie in 2024 voor nieuwe uitdagingen, waaronder de introductie van de Artificial Intelligence Act (AI Act). Deze wet stelt strikte eisen aan veilige, transparante en ethische AI-systemen, met bijzondere aandacht voor risicomanagement, documentatie en toezicht, vooral bij hoog-risicotoepassingen. Om aan de AI Act te voldoen, is een project gestart om een beleids- en implementatiekader, richtlijnen en hulpmiddelen voor impactbeoordeling en gerichte bewustwordingsprogramma's voor AI en algoritmes te ontwikkelen. Deze aanpak is gericht op transparantie, privacy en veiligheid en heeft als doel een zorgvuldige en toekomstbestendige toepassing van AI en algoritmes binnen de organisatie te waarborgen.

Door te blijven investeren in kennis, bewustwording en innovatie, kan de organisatie adequaat inspelen op zowel de huidige als toekomstige uitdagingen op het gebied van gegevensbescherming en technologie.

Invoering rechtmatigheidsverantwoording

Wat wilden we bereiken?

Met ingang van het verslagjaar 2023 dient het college van burgemeester en wethouders zelf een rechtmatigheidsverantwoording op te stellen en op te nemen in de jaarstukken. Hiermee wordt zelfstandig verantwoording afgelegd over de naleving van geldende wet- en regelgeving bij de totstandkoming van de baten en lasten en balansmutaties in de jaarrekening.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Rechtmatigheid

Met ingang van het boekjaar 2023 geeft het college een rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening. Voorheen werd dit gedaan door de accountant. De accountant ziet toe op de getrouwheid van deze verklaring.

Rechtmatigheid is een juridische term, die aangeeft dat een (voorgenomen) handelwijze in overeenstemming is met de geldende regels en besluiten. Het begrip rechtmatigheid in het kader van de rechtmatigheidsverantwoording is echter een minder omvattend begrip. Bij rechtmatigheid in het kader van de rechtmatigheidsverantwoording bestaat er een duidelijke relatie met het financiële beheer. Er moet immers worden verantwoord dat de baten, lasten en balansmutaties die in de jaarrekening zijn opgenomen rechtmatig tot stand zijn gekomen. Het gaat om de financiële beheershandelingen.

De rechtmatigheidsverantwoording is conform de wet- en regelgeving van het BBV opgenomen bij de jaarrekening. In de paragraaf Bedrijfsvoering moet op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van afspraken met de raad aanvullende informatie worden opgenomen over de financiële rechtmatigheid.

De rechtmatigheidsverantwoording heeft betrekking op drie criteria:

- Begrotingscriterium
- Voorwaardencriterium
- Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium

Begrotingscriterium

De begrotingsonrechtmatigheden worden onderverdeeld in verschillende categorieën.

Het eerste onderdeel betreft de overschrijdingen van de lasten per programma.

Uitgangspunt voor begrotingsoverschrijdingen van de lasten is dat iedere afwijking van de begroting als onrechtmatig wordt beschouwd. Door de raad is in de financiële verordening artikel 11 lid 3 bepaald welke begrotingsonrechtmatigheden passen binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel geduid worden. Hiervan is sprake in de volgende situaties:

1. Er is sprake van een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren, mits voorzien van een toelichting.
2. Er is sprake van een overschrijding op een open-einde regeling.
3. De overschrijding is geautoriseerd door middel van de vaststelling van een tussentijdse rapportage.

Overschrijding lasten programma's

Programma (bedragen x € 1.000)	Begr.Lasten	Werk.Lasten	Saldo Lasten	Staan Inkomsten tegenover	Open- einde regeling	Overschrijding
01 Algemeen Bestuur en Organisatie	8.043	8.207	-164			-164
02 Openbare Orde en Veiligheid	9.547	9.646	-100			-100
03 Verkeer en Vervoer	11.886	12.944	-1.057	-1.057		-
05 Onderwijs	9.737	9.990	-253			-253
Overhead	33.864	34.286	-422			-422
Eindtotaal			-1.996	-1.057		-939

De begrotingsoverschrijdingen van de lasten bedragen in totaal € 2,0 miljoen. Voor een bedrag van € 1,1 miljoen is er sprake van een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren. Het resterende deel bedraagt € 0,9 miljoen. Het betreft de volgende programma's:

Algemeen Bestuur en Organisatie

Gemeenten hebben op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) de taak een voorziening te vormen voor de pensioenen van (gewezen) wethouders. Op basis van een actuariële berekening wordt na afloop van het betreffende jaar de hoogte van de aan te houden voorziening bepaald. Dit jaar is er € 0,7 miljoen gedoteerd aan de voorziening.

Openbare orde en veiligheid

De afrekening voor het Functioneel Leeftijd Ontslag (FLO) van het brandweerpersoneel is hoger uitgevallen dan begroot. Met ingang van 2026 verstrekt de VRH meer informatie over de hoogte van de FLO in de begroting en de jaarstukken.

Verkeer en vervoer

Tegenover de hogere lasten op dit programma staan direct toerekenbare baten. Hiervan heeft de raad aangegeven dat deze passen binnen het door de raad vastgestelde beleid (acceptabel zijn). Deze begrotingsonrechtmatigheden zijn opgenomen in de toelichting op de baten en lasten in de jaarrekening en worden toegelicht bij de programma's.

Onderwijs

Zoals aangekondigd in de 2e halfjaarrapportage 2024 is er sprake van extra onderhoudskosten (betonrot) bij het Stanislas college. De uiteindelijke reparatiekosten bedroegen circa € 90.000 en dienen op basis van geldende de wet- en regelgeving door de gemeente betaald te worden.

Als gevolg van een brand op de dependance van Brede School Steenvoorde aan de P. van Vlietlaan, is er besloten om deze lokalen te herbouwen bij de al bestaande hoofdlocatie aan de Dr. Poelslaan. Daarop is er besloten om de bestaande school een termijn eerder dan gepland te slopen en te starten met een nieuw gebouw. Om de periode van nieuwbouw te overbruggen wordt er gebruik gemaakt van tijdelijke onderwijshuisvesting. Wij zijn nog in afwachting van een definitief besluit vanuit de verzekeraar rondom de omvang van de verzekeringsgelden. Mocht in de uitkering ook een vergoeding voor de tijdelijke huisvesting zitten, dan zal dat deel als (gedeeltelijke) dekking voor de huur van de tijdelijke huisvesting in de exploitatie opgevoerd worden.

Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)

Het totaal van de overschrijdingen van investeringsbudgetten is lager dan de verantwoordingsgrens van € 100.000.

Ongeautoriseerde reservemutaties

Er zijn geen ongeautoriseerde reservemutaties.

Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten

Programma (bedragen x € 1.000)	Lasten onderschrijding	Correctie	Baten onderschrijding	Correctie	Baten overschrijding	Correctie
Algemeen Bestuur en Organisatie					120	
Openbare Orde en Veiligheid			-33			
Verkeer en Vervoer					1.136	
Economie en Werken	141				46	
Onderwijs			-33			
Sport, Cultuur en Recreatie	305		-36			
Sociaal Domein	17				1.118	
Wonen en Leven	11.154	-6.773	-10.518	4.066		
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	1.348				5.749	-2.645
Overhead (gesaldeerd)						
Eindtotaal	12.964	-6.773	-10.621	4.066	8.169	-2.645

Er is sprake van een begrotingsonrechtmatigheid omdat formeel overschrijdingen van baten en/of onderschrijding van lasten en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan de raad zijn gemeld onrechtmatig zijn. De bestendige gedragslijn van onze gemeente is dat deze verschillen die ontstaan zijn in de periode tussen de 2^e halfjaarrapportage en de jaarrekening gemeld worden in de jaarrekening en daar ook worden toegelicht. Omdat deze bestendige gedragslijn niet is vastgelegd in de Financiële verordening, is hier toch sprake is van een begrotingsonrechtmatigheid.

Dit sluit aan bij de uitleg van de commissie BBV, alhoewel de commissie ook heeft aangegeven dat deze afspraak met de raad op een andere minder formele manier kan worden gemaakt.

Omdat de raad de het Grondexploitatie Sion - 't Haantje 13^e herziening heeft vastgesteld en ook heeft een besluit heeft genomen over de budgetoverheveling 2024 naar 2025 zijn deze bedragen gecorrigeerd.

Per saldo resteert er een onrechtmatigheid op de onderschrijding van de lasten van € 17,4 miljoen (over- en onderschrijding van baten, en onderschrijdingen van lasten worden bij elkaar opgeteld). De grootste afwijkingen zijn er op de programma's Verkeer en Vervoer, Wonen en Leven, Sociaal domein en Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

De hogere baten binnen het programma Verkeer en Vervoer staan tegenover de hogere lasten binnen dit programma. De lastenoverschrijding is daarmee formeel onrechtmatig, maar wordt als acceptabel aangemerkt. De batenoverschrijding wordt ook als onrechtmatig gekenmerkt, omdat de raad hier niet over is geïnformeerd.

Een groot deel van de afwijkingen binnen het programma Wonen Leven heeft betrekking op de bouwontwikkelingen

- Lagere legesopbrengsten omdat een aantal grote ontwikkelingen vertraging hebben, waardoor deze doorschuiven naar 2025 of zelfs naar 2026
- Uitstel van subsidiebetaling door vertraging in de start bouw
- Het laten vrijvallen van een voorziening ter dekking van mogelijke toekomstige verplichtingen

De verschillen binnen het sociaal domein zijn voor een deel het gevolg van een hogere vergoeding voor de uitgaven voor Oekraïners (i.v.m. hogere uitgaven) en een specifieke uitkering voor jeugdhulpkosten in 2022 en 2023.

De afwijkingen bij de Algemene dekkingsmiddelen zijn voor het grootste deel veroorzaakt door de bijstelling van de algemene uitkering en dan met name de decembercirculaire.

Onderaan elk programma is een toelichting opgenomen van alle verschillen > € 100.000 per beleidsproduct.

Bovenstaande leidt tot onderstaande opstelling voor wat betreft het begrotingscriterium:

Begrotingscriterium (bedragen x € 1 mln)	
Overschrijding lasten programma's (of indien van toepassing een ander door de gemeenteraad vastgesteld autorisatieniveau)	2,0
Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	-
Ongeautoriseerde reservemutaties	-
Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten	18,3
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	20,2
Passend binnen het bestaand beleid overeenkomstig de verordening artikel 11 lid 3.	1,1
Resterend saldo aan begrotingsonrechtmatigheden	19,2

Voorwaardencriterium

Het voorwaardencriterium heeft betrekking op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen. De eisen/voorwaarden zijn afkomstig uit diverse wet- en regelgeving. Onderdelen die vallen onder het getrouwe beeld vallen per definitie onder de reikwijdte van de reguliere accountantscontrole en worden niet opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

Aanbestedingsrechtmatigheid

Bij het inkopen van diensten, leveringen of werken met een waarde boven het wettelijk bepaalde drempelbedrag zijn gemeenten volgens het Europees aanbestedingsrecht verplicht om deze opdrachten Europees aan te besteden.

Vanuit de Spendanalyse die door de team inkoop is opgesteld en door de VIC is gecontroleerd worden de volgende uitgaven als onrechtmatig aangemerkt.

Met name op het gebied van onderhoud groen is er een fors aantal afwijkingen geconstateerd.

Crediteur ((bedragen x € 1.000)	Omschrijving	Onrechtmatig
Van de Bijl & Heierman West	Onkruidbestrijding op verharding	259
Van de Bijl & Heierman boomverzorging B.V.	Onderhoud bomen	253
Groenrealisatie B.V.	Onderhoud beplanting	270
Verhart Groen BV	Onderhoud beplanting	229
Public Landscaping B.V.	Onderhoud beplanting	360
Maranus Groenvoorziening B.V.	Onderhoud beplanting	134
Maranus Groenvoorziening B.V.	Ziekte en plaagbestrijding	63
Public Landscaping B.V.	Bijzondere objecten	58
Public Landscaping B.V.	Vervanging beplanting	72
Maranus Groenvoorziening B.V.	Bijzondere objecten	155
Van de Bijl & Heierman West	Onderhoud bomen	55
Van de Bijl & Heierman boomverzorging B.V.	Ziekte en plaagbestrijding	26
V.O.F. Tuincentrum Nimmer Dor	Onderhoud bomen	113
Verhart Groen BV	Onderhoud gras	118
Maranus Groenvoorziening B.V.	Onderhoud gras	52
Boomverzorging de Kleine BV	Onderhoud bomen	110
Aanbestedingsonrechtmatigheden groen		2.327

Met het vaststellen van het Groenbeheerplan 2024-2028 en de Kadernota 2025 heeft de raad ingestemd met de benodigde budgetten. Per saldo is er ruim € 600.000 extra beheerbudget per jaar beschikbaar. Daarnaast € 421.000 extra per jaar voor de vervanging van hagen en sierplantsoen en € 565.000 extra per jaar voor de vervanging van bomen.

Om de beheerbudgetten en investeringen rechtmatig te kunnen uitgeven, is het nodig om raamovereenkomsten aan te besteden. Daarbij is inzicht in het te beheren areaal heel belangrijk. Dit om de juiste opdrachtwaarde, en dus het type aanbesteding, te kunnen inschatten. Hier ontbraken tot voor kort alle data voor. Voorafgaand aan een aanbesteding (vanaf 2021) hebben we daarom het specifieke areaal geïnventariseerd, geïnspecteerd en in beeld gebracht door middel van een GIS-systeem.

Daarnaast is het cruciaal om een aanbesteding op het juiste moment in het seizoen te doen. Halverwege een groeiseizoen een maaibestek aanbesteden voor datzelfde jaar heeft geen zin, dan zitten de mogelijk geïnteresseerde aannemers al vol met werk.

Afgelopen jaren zijn meerdere werken en diensten in het groen Europees aanbesteed. Een enkele aanbesteding is mislukt of de aannemer heeft de opdracht teruggegeven. In dat geval moet dit opnieuw op de markt gezet worden. Dit kan niet exact dezelfde raamovereenkomst zijn, er moet sprake zijn van een wezenlijke wijziging. Dit zorgt voor extra werk en vraagt afstemming qua seizoen van aanbesteding. Gevolg is dat we in 2023 en 2024 zonder contract hebben moeten laten maaien en snoeien. Deze werkzaamheden moesten we wel uit laten voeren om zo te zorgen voor een veilige openbare ruimte en te voldoen aan de wettelijke zorgplicht voor bomen.

In 2025 en 2026 worden er nog enkele aanbestedingen voorbereid. Na 2026 lijkt alles aanbesteed wat conform ons Inkoopbeleid aanbesteed moet worden.

Daarnaast is er nog een aantal aanbestedingsonrechtmatigheden geconstateerd:

Crediteur (bedragen x € 1.000)	Omschrijving	Onrechtmatig
Daan B.V.	De gemeente is een samenwerkings-overeenkomst met Daan aangegaan voor een traineeship WMO-consulenten. Een aantal personen is daarna op basis van inhuur werkzaam (geweest) bij de gemeente of in dienst gekomen.	488
Kuiper Compagnons BV	Het betreft hier verschillende opdrachten voor verschillende deelgebieden binnen RijswijkBuiten. Gelet op de werkzaamheden moeten deze opdrachten in samenhang worden beoordeeld.	107
iBabs B.V.	iBabs valt onder de raamovereenkomst Protinus (broker), maar is daar nooit afgenomen.	69
Uitgeverij West Media B.V.	Het betreft de uitgaven voor gemeentelijke publicaties in een lokaal huis aan huisblad. Dit is het enige huis-aan-huisblad in Rijswijk. Er zijn dus geen mogelijkheden om dit bij een andere partij onder te brengen.	95
Hevo BV	De uitgaven voor het projectmanagement van de vervangende nieuwbouw Steenvoorde-school komt door meerwerk en extra opdrachten (wijziging van gymzaal naar een sportzaal, heraanbesteding, meerwerk bodemsanering en verlengde bouwtijd) boven de Europese aanbestedingsgrens.	60
Aanbestedingsonrechtmatigheden overig		819

Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium

Alleen bij misbruik is sprake van een onrechtmatigheid en worden eventuele gevallen van misbruik opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

Binnen diverse processen zijn er beheersingsmaatregelen om misbruik en oneigenlijk gebruik tegen te gaan. Er is echter geen overkoepelend M&O beleid vastgesteld. In de doorontwikkeling van de interne beheersing zal ook dit onderwerp worden uitgewerkt.

Verbonden Partijen

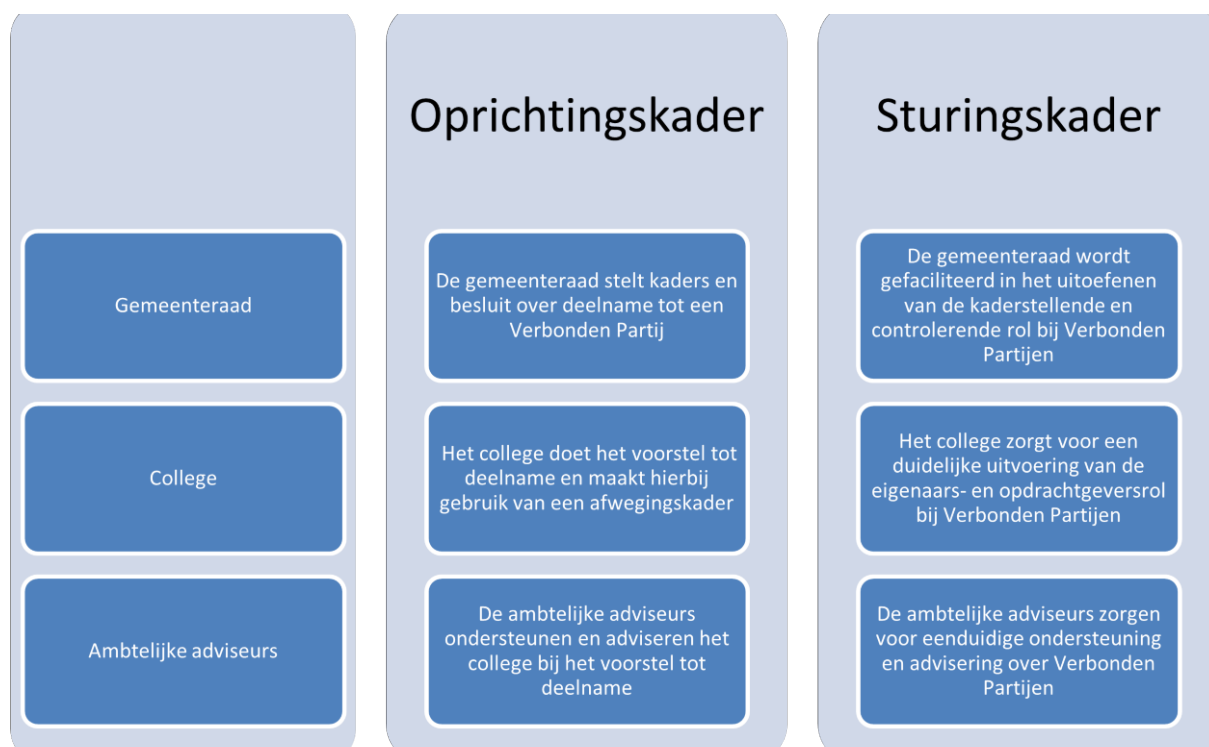
Inleiding

Verbonden partijen voeren vaak taken uit met een groot politiek belang en ze leveren hierbij een belangrijke bijdrage aan de realisatie van maatschappelijke doelen. Het deelnemen in Verbonden partijen levert gemeenten naast voordelen ook financiële en bestuurlijke risico's op. Het is noodzaak om zicht te hebben op deze risico's die immers de realisatie van de doelstellingen binnen de gestelde financiële kaders kunnen belemmeren. De paragraaf Verbonden partijen, in de programmabegroting en in de programmarekening, is een belangrijk instrument voor de gemeente Rijswijk om proactief te sturen op Verbonden partijen.

Verbonden partijen zijn organisaties waaraan de gemeente zich bestuurlijk en financieel verbindt. Verbonden partijen bestaan uit deelnemingen door de gemeente in gemeenschappelijke regelingen, N.V.'s, B.V.'s, stichtingen, verenigingen, Publiek Private Samenwerkingsconstructies etc. Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) waarin algemene regels voor de verantwoording door gemeenten en provincies staan, geeft als definitie:

Een Verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft.

In de Nota Verbonden partijen 2013 staan kaders voor hoe de gemeente Rijswijk wil omgaan met Verbonden partijen. Het betreft de volgende kaderstellende uitgangspunten:

Overzicht Verbonden Partijen

De gemeente Rijswijk heeft bestuurlijke en financiële belangen in vier vennootschappen en acht gemeenschappelijke regelingen.

Vennootschappen en coöperaties	Gemeenschappelijke regelingen	Stichtingen en verenigingen	Overige verbonden partijen
Stedin Holding N.V.	GGD en VT Haaglanden	Stichting Businesspark Haaglanden	Woonfonds Rijswijk
N.V. Bank	Industrieschap De		
Nederlandse Gemeenten N.V. Dunea Duin & Water	Plaspoelpolder (IPP) Regionaal		
De Binnenbaan B.V.	Reinigingsbedrijf Avalex Veiligheidsregio Haaglanden (VRH) Omgevingsdienst (ODH) Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) Bedrijfsvoeringsorganisatie Delft-Rijswijk		

Risicoprofiel

De Verbonden partijen van de gemeente Rijswijk lopen sterk uiteen in (financiële) omvang en vorm. Hierdoor variëren ook de gemeentelijke belangen en risico's sterk. Door jaarlijks het risicoprofiel van een Verbonden partij in te schatten, zorgt de gemeente Rijswijk ervoor dat kansen en bedreigingen bij Verbonden partijen tijdig worden gesignaleerd en dat hierop adequaat kan worden gereageerd.

Het risicoprofiel van een Verbonden partij is gebaseerd op actuele bestuurlijke en financiële risico's en gebeurt op basis van een risicoanalyse (zie bijlage B Nota Verbonden Partijen). Op basis van de risicoanalyse en het vastgestelde risicoprofiel wordt een pakket aan stuur- en beheersinstrumenten

gekoppeld aan een Verbonden partij. Het stuur- en beheersinstrumentarium dient binnen de gemeente Rijswijk om vorm en inhoud te geven aan de aansturing, het beheer en de control van de specifieke Verbonden partij.

Hoe groter het bestuurlijk en/of financieel risico dat wordt gelopen bij een Verbonden partij, des te intensiever zijn de sturing op de Verbonden partij en de informatievoorziening aan de gemeenteraad. De gemeente Rijswijk kent hiervoor drie verschillende pakketten: het basispakket, het pluspakket en het aanvullende pluspakket.

Het basispakket is van toepassing op alle Verbonden partijen. De sturing op Verbonden partijen die zijn ingedeeld in het plus- en aanvullend pluspakket is echter intensiever. Bij deze Verbonden partijen zal het ambtelijk en bestuurlijk contact worden geïntensiveerd en zullen onder andere de

prestatieafspraken en risico's nauwlettender worden gevolgd. Deze intensivering van de sturing stelt het college bovendien in staat om de gemeenteraad accuraat te informeren (zie verder bijlage C Nota Verbonden Partijen).

Hieronder staat van elke deelneming of gemeenschappelijke regeling informatie. Per deelneming worden de belangrijkste wetenswaardigheden weergegeven in het hoofdstuk Toelichting op de vennootschappen. Dit gebeurt op dezelfde manier als in de voorgaande jaren. In de tabel die daarna volgt zijn de belangrijkste feiten van tien gemeenschappelijke regelingen opgenomen.

Het overzicht financieel belang geeft inzicht in de financiën van zowel de vennootschappen als de gemeenschappelijke regelingen. Tot slot is in één tabel het risicoprofiel en het daarbij

behorende stuur- en beheerspakket van zowel de vennootschappen als de gemeenschappelijke regelingen weergegeven.

Toelichting op de vennootschappen

Overzicht Vennootschappen			
Naam	Stedin		
Vestigingsplaats	Rotterdam		
Doel/Openbaar Belang	Beheren van gas- en elektriciteitsnetwerken		
Ontwikkelingen	Eind 2023 is de Staat der Nederlanden toegetreden als aandeelhouder van Stedin Holding N.V. met een bedrag van € 500 miljoen. Het aandelenbelang van de Staat in Stedin bedraagt daarmee 11,9%. In 2024 zijn 21 nieuwe aandeelhouders toegetreden waardoor het eigen vermogen van de Stedin Groep met 33 miljoen is toegenomen. Op dit moment zijn 61 Nederlandse gemeenten, 2 provincies en de Staat der Nederlanden aandeelhouder. Door deze toetredingen verbetert de kredietwaardigheid van Stedin en daalt de kapitaalbehoefte de komende jaren. Het gemeentelijk publieke belang is hiermee gediend. De essentiële veiligheid, leveringszekerheid en betaalbaarheid van energie blijven intact. Ook de cruciale rol van Stedin in het slagen van de woningbouwopgave en het tijdig aangesloten worden op het elektriciteitsnet, en de elektrificatie van de industrie is hiermee geborgd. De dividendbaten van de gewone aandelen van Rijkswateringen door de toetreding van de Staat als aandeelhouder van 1,78% naar 1,57%. Het dividend op cumulatief preferente aandelen blijft ongewijzigd. Hierop heeft de toetreding geen effect gehad. De kapitaalbehoefte blijft echter groot vanwege de zeer grote benodigde investeringen in het net.		
Risico's (financieel, bestuurlijk)	Risico op lagere dividenduitkering		
Doelstelling/taakstelling	Algemene dekkingsmiddelen, Groeifonds Rijkswijk		
Rechtsvorm	Vennootschap		
Financiële gegevens		Beginstand (1-1-2023)	Eindstand (31-12-2023)
	Eigen vermogen	€ 2,589 miljard	€ 3,221 miljard
	Vreemd vermogen	€ 4,277 miljard	€ 4,364 miljard
Resultaat 2023	€ 170 miljoen		
Aandelenkapitaal	88.486 aandelen van € 100 nominaal + 14.087 cumulatief preferente aandelen van € 480,69 prijs per cumulatief preferent aandeel.		
Financieel belang	1,57% van het gestort gewone aandelenkapitaal en 3,39% van de cumulatief preferente aandelen.		
Naam	BNG (Bank voor Nederlandse gemeenten)		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Doel/Openbaar Belang	Bank ten dienste van de overheid.		
Rol van de gemeente t.o.v. de verbonden partij	Sinds de oprichting aandeelhouder.		
Ontwikkelingen	Geen.		
Risico's (financieel, bestuurlijk)	Beperkt risico. Waarde aandelen niet geactiveerd. Jaarlijks dividend is beperkt.		
Doelstelling/taakstelling	Algemene dekkingsmiddelen		
Rechtsvorm	Vennootschap		
Financiële gegevens		Beginstand (1-1-2023)	Eindstand (31-12-2023)
	Eigen vermogen	€ 4,3 miljard	€ 4,7 miljard
	Vreemd vermogen	€ 107,5 miljard	€ 110,8 miljard
Resultaat 2023	€ 254 miljoen		
Aandelenkapitaal	165.945 aandelen van € 2,50.		
Financieel belang	0,30% van het geplaatst aandelenkapitaal.		

Naam	Dunea Duin & Water		
Vestigingsplaats	Zoetermeer		
Doel/Openbaar Belang	Leveren van betrouwbaar drinkwater en beheren van de duinen tussen Monster en Katwijk.		
Ontwikkelingen	De strategie van Dunea is om een duurzaam en robuust drinkwatersysteem te creëren met meerdere bronnen, dat ook op de lange termijn goed en veilig drinkwater en leveringszekerheid biedt voor de klanten. Door verstedelijking en bevolkingsgroei neemt de vraag naar drinkwater toe. Het heeft dan ook prioriteit bij Dunea om nog meer drinkwater te leveren uit bestaande bronnen en dit systeem zo goed mogelijk te beschermen. Nieuwe bronnen zullen naar verwachting vanaf 2030 extra capaciteit kunnen bieden. Dunea is volop bezig om naar een duurzaam systeem te komen, uit het huidige duinsysteem gecombineerd met innovatieve systemen van zuivering uit nieuwe bronnen dichtbij. Met de duinen wordt de voorraadvorming behouden, de nieuwe zuiveringstechnieken helpen tegen nieuwe opkomende (vervulde) stoffen in het oppervlaktewater en rivieren. Er is sprake van toenemende aandacht voor cybersecurity. Voor een vitale-sectorbedrijf als Dunea vraagt cybersecurity continu en toenemend aandacht in alle lagen van de organisatie. Hierbij wordt ook samengewerkt met andere partners in de drinkwatersector, om maximaal weerbaar te zijn tegen digitale dreigingen.		
Risico's (financieel, bestuurlijk)	Beperkt risico. Waarde van aandelen niet geactiveerd. Er wordt geen dividend uitgekeerd. Gemeenten hebben stemrecht via hun aandelen en daarmee invloed op de drinkwatervoorziening. De warmteactiviteiten zijn ondergebracht in een aparte dochteronderneming Dunea Warmte & Koude B.V. met een aparte bestuurder, aparte processen, een aparte administratieve organisatie en interne controle, zodat de risico's op belangenverstremming en ineffectief toezicht en bestuur het best worden beheerst.		
Doelstelling/taakstelling	Algemene dekkingsmiddelen		
Rechtsvorm	Vennootschap		
Financiële gegevens		Beginstand (1-1-2023)	Eindstand (31-12-2023)
	Eigen vermogen	€ 251,6 miljoen	€ 258,4 miljoen
	Vreemd vermogen	€ 319,2 miljoen	€ 305,9 miljoen
Resultaat 2023	6,85 miljoen		
Aandelenkapitaal	158.403 aandelen van € 5,00		
Financieel belang	3,96% van het geplaatst aandelenkapitaal. Geen dividenduitkering.		

Naam	De Binnenbaan B.V.		
Vestigingsplaats	Zoetermeer		
Doel/Openbaar Belang	De Binnenbaan B.V. is de plek waar de inwoners met een Sociale Werkvoorziening (SW)-indicatie uit de gemeenten Zoetermeer, Leidschendam-Voorburg en Rijswijk passend werk uit kunnen voeren. De Binnenbaan B.V. brengt werk en SW'ers bij elkaar. SW-medewerkers worden zoveel mogelijk bij reguliere werkgevers geplaatst, maar kunnen ook bij de Binnenbaan zelf terecht voor het uitvoeren van opdrachten.		
Ontwikkelingen	Gemeente Zoetermeer is voor 98% eigenaar van De Binnenbaan B.V., gemeente Leidschendam-Voorburg en gemeente Rijswijk zijn ieder voor 1% eigenaar van de Binnenbaan B.V. De Binnenbaan B.V. voert voor de gemeente Rijswijk alleen de WSW uit. Middels de kwartaal overleggen blijven we betrokken inzake de bedrijfsresultaten, maar vooral ook hoe het met de Rijswijkse SW'ers gaat. In 2024 is de intentie gegeven voor voortzetting van de Dienstverleningsovereenkomst vanaf 1 januari 2026.		
Risico's (financieel, bestuurlijk)	Elk jaar krijgen gemeenten vanuit het Rijk een bijdrage ten behoeve van de personeelskosten bij de uitvoering van de WSW. Deze bijdrage vanuit het Rijk is, zoals nagenoeg overal in Nederland, niet kostendekkend, waardoor een aanvullende gemeentelijke bijdrage nodig is. Het risico op het bedrijfsresultaat binnen De Binnenbaan wordt verrekend voor een vast lumpsum bedrag van € 115.523 voor 2024.		
Doelstelling/taakstelling	Programma Sociaal Domein - Arbeidsmarkt overig.		
Rechtsvorm	B.V.		
Financiële gegevens	Beginstand (1-1-2024)		Eindstand (31-12-2024)
	Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.
	Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.
Begroot resultaat 2023	n.v.t.		
Financieel belang	1%		
Omvang van de bijdrage 2024	€ 2.379.147		

Toelichting op de gemeenschappelijke regelingen

Naam	GGD en Veilig Thuis Haaglanden		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Doel/Openbaar Belang	- Op grond van de Wet publieke gezondheid zorg dragen voor de instelling en instandhouding van één regionale gezondheidsdienst in die regio. Op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) 2015 zorg dragen voor een regionaal advies- en meldpunt huiselijk geweld. - Doel/Openbaar Belang geweld en kindermishandeling. De regeling behartigt de belangen van de gemeenten op het terrein van het bevorderen, beschermen en bewaken van de publieke gezondheid en de aanpak huiselijk geweld.		
Ontwikkelingen GGD en Veilig Thuis Haaglanden	GGD De GGD bevordert de gezondheid van Rijswijkse inwoners op alle vlakken, maar focust op vijf thema's om dit effectief te doen: gelijke kansen, gezonde leefomgeving, acute problemen, veilig vangnet en professionele organisatie. Met deze vijf ambities speelt de GGD in op actuele ontwikkelingen zoals een lagere vaccinatiegraad, bescherming tegen huidkanker en het bevorderen van seksuele gezondheid. De GGD is nauw betrokken bij de uitvoering van nationale gezondheidsakkoorden zoals het Nationaal Preventieakkoord, het Integraal Zorgakkoord en het Gezond en Actief Leven Akkoord. De GGD voert wettelijke taken uit, maar voert ook per gemeente lokale taken uit. Voor Rijswijk zijn dit het schollegezondheidsbeleid en het meldpunt zorgwekkend gedrag. Veilig Thuis Haaglanden Het doel om de wachtlijst in de regio met 100 zaken (wachtend ná triagebesluit) te verminderen is behaald. Eind december stonden er 10 casussen uit Rijswijk op de wachtlijst (regio breed: 96) waarvoor op grond van een veiligheidsbeoordeling een vervolgonderzoek van VTH nodig is. In 2024 is 18% van de diensten van VTH binnen de 10-wekelijkse termijn afgerond. VTH verwacht dat de tijdigheid van diensten op termijn verder zal toenemen, omdat er minder zaken op de wachtlijst staan. Op dit moment is de gemiddelde ouderdom van zaken op de wachtlijst 68 dagen en daardoor is bij de meeste gestarte onderzoeken de wettelijke termijn al verstreken als het onderzoek van start gaat.		
Risico's (financieel, bestuurlijk)	De GGD blijft een belangrijke partner bij huidige of nieuwe pandemieën. De uitvoeringsorganisatie kan opgeschaald worden als dat nodig is. Voor wat betreft Veilig Thuis heeft de organisatie over het hele jaar bekeken te maken met een fluctuerend aantal adviesvragen en meldingen en blijft het vinden en behouden van personeel een punt van aandacht.		
Doelstelling/taakstelling	Programma Sociaal Domein Preventieve gezondheidszorg en het voorkomen en bestrijden van huiselijk geweld en kindermishandeling.		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Financiële gegevens		Beginstand (1-1-2023)	Eindstand (31-12-2023)
	Eigen vermogen	€ 2.493.000	€ 1.835.000
	Vreemd vermogen	n.v.t.	€ 3.000
Resultaat 2023	€ 597.000		
Financieel belang	3%		
Omvang van de bijdrage 2024	€ 1.368.000		

Naam	Industrieschap De Plaspoelpolder		
Vestigingsplaats	Rijswijk		
Doel/Openbaar Belang	Het IPP heeft tot taak het aanleggen en exploiteren van bedrijfsterreinen, waaronder alles is begrepen hetgeen met deze aanleg en exploitatie samenhangt, alsmede het stichten en exploiteren van bedrijfsgebouwen onder de noemer herstructurering. - Ontwikkeling en uitgifte bedrijventerreinen regio Haaglanden. - Herstructurering bedrijventerreinen. - Faciliteren regionale samenwerking bovengenoemde zaken.		
Ontwikkelingen	In 2024 is de GR gewijzigd in lijn met de WGR. Het IPP geeft verdere uitvoering aan de Investeringsagenda met betrekking tot de Plaspoelpolder Middengebied in Rijswijk en de Westvlietweg in Den Haag.		
Risico's (financieel, bestuurlijk)	Rijswijk participeert voor 50% risicodragend in de exploitaties van het Industrieschap de Plaspoelpolder. De verkoop van bouw kavels en verhuur/verkoop bedrijfspanden is onderhevig aan de marktcondities.		
Doelstelling/taakstelling	Programma Economie en Werken.		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Financiële gegevens		Beginstand (1-1-2023)	Eindstand (31-12-2023)
	Eigen vermogen	€ 13,0 miljoen	€ 13,0 miljoen
	Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.
Resultaat 2023	€ 408.796		
Financieel belang	50%		
Omvang van de bijdrage 2024	n.v.t.		

Naam	Afvalinzameling Avalex		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Doel/Openbaar Belang	Het bedrijf heeft tot doel het zo effectief en efficiënt mogelijk uitvoeren van de zorgplicht van de deelnemers voor de inzameling en verwerking van grondstoffen en restafval.		
Ontwikkelingen	Avalex werkt samen met de deelnemende gemeenten aan een open en transparante Dienstverleningsovereenkomst (DVO) en inkoop. Tevens worden er gezamenlijke inspanningen geleverd om de hoeveelheid restafval af te laten nemen. De markt voor het verwerken van afvalstoffen/grondstoffen blijft in beweging. De verwachte hogere verwerkings- en verbrandingskosten van het huishoudelijk afval en de lagere opbrengsten voor grondstoffen zijn verwerkt. Daarnaast verzorgt Avalex vanaf 2022 de afhandeling van de subsidies van Nedvang voor het recycleren van plastic, metaal en drankkarton-afval (PMD) voor de gemeenten. De mutaties die hieruit voortkomen, namelijk tegenover uitgaven staan subsidie ontvangsten, zijn eveneens verwerkt in de financiën.		
Risico's (financieel, bestuurlijk)	De ontwikkeling van hogere afvalverwerkingskosten en de lagere opbrengst van pmd brengen een risico met zich mee. De garantstelling van Avalex bij HVC heeft geen gevolgen voor de financiële positie van de gemeente Rijswijk. De garantstellingsprovisie (ca. € 140.000 per jaar) heeft een positief effect op de financiën.		
Doelstelling/taakstelling	Programma Wonen en Leven - Afvalinzameling,		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Financiële gegevens		Beginstand (1-1-2023)	Eindstand (31-12-2023)
	Eigen vermogen	€7,8 miljoen	€ 7,5 miljoen
	Vreemd vermogen	€ 38,7 miljoen	€ 34,9 miljoen
Resultaat 2023	€ 0,1 mln. Negatief		
Financieel belang	17,69% van de omzet		
Omvang van de bijdrage 2024	€ 8,8 miljoen		

Naam	Veiligheidsregio Haaglanden		
Algemene informatie	De Veiligheidsregio Haaglanden (hierna: VRH) behartigt de belangen van de gemeente op het gebied van brandweezorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing, en geneeskundige hulpverlening. De VRH bevordert de veiligheid en gezondheid van allen die zich in het gebied van de regio Haaglanden bevinden door de samenwerking tussen burgers, private en publieke partijen te stimuleren en te faciliteren.		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Doel/Openbaar Belang	De doelstelling is verwoord in artikel 2, lid 3 van de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Haaglanden 2016. "De Veiligheidsregio Haaglanden behartigt de belangen van de gemeenten op het gebied van brandweezorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing, en geneeskundige hulpverlening."		
Ontwikkelingen	De ingezette koers van de brandweer van afgelopen jaren focust op het leveren van zorg op maat, op basis van de hulpvraag, maatschappelijke ontwikkelingen én met inachtneming van de mogelijke risico's. Deze koers wordt voortgezet. Verder volgt de VRH de ontwikkelingen die volgen uit de focus van de komende kabinetsperiode op het realiseren van een toekomstbestendig, samenhangend stelsel voor de crisisbeheersing en brandweezorg. Daarnaast hebben de uitkomsten van de evaluatie van de Wet Veiligheidsregio's een invloed op de VRH. De GHOR zal zich verder, in het kader van het GHOR meerjaren-beleidsplan ook richten op het thema "verbreden van het netwerk".		
Risico's (financieel, bestuurlijk)	Risico's normale bedrijfsuitoefening; politiek- bestuurlijke risico's.		
Doelstelling/taakstelling	Programma openbare orde en veiligheid – VRH.		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Financiële gegevens		Beginstand (1-1-2023)	Eindstand (31-12-2023)
	Eigen vermogen	€ 6,2 miljoen	€ 6,9 miljoen
	Vreemd vermogen	€ 111,8 miljoen	€ 118,1 miljoen
Resultaat 2023	€ 4.641.000		
Financieel belang	5%		
Omvang van de bijdrage 2024	€ 5.623.767		

Naam	Omgevingsdienst Haaglanden		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Doel/Openbaar Belang	Negen Haaglanden gemeenten hebben de milieu vergunningverlening, het toezicht en de milieu handhavingstaken ondergebracht bij de Omgevingsdienst Haaglanden. Hierdoor wordt kennis en expertise op het gebied van milieu voor de regio Haaglanden gebundeld. Ook de gemeente Rijswijk heeft een aantal milieutaken ondergebracht bij de Omgevingsdienst Haaglanden. De Omgevingsdienst Haaglanden is namens de gemeente Rijswijk verantwoordelijk voor de uitvoering van deze taken. Ook kan de ODH op verzoek van de gemeente optreden als specialistisch milieuadviseur op het gebied van ruimtelijke ordening en kan deze dienst de gemeente adviseren bij milieubeleidsontwikkeling en uitvoering.		
Ontwikkelingen	De Wet Vergunningverlening Toezicht en Handhaving (wet VTH) die de basis vormt voor de taakuitvoering van de Omgevingsdienst Haaglanden is inwerking getreden; De Omgevingswet is beleidsneutraal overgegaan in deze wet via het Invoeringsbesluit Omgevingswet.		
Risico's (financieel, bestuurlijk)	Voor risico's die bekend zijn, worden bestemmingsreserves gevormd. Daarnaast wordt een weerstandsvermogen aangehouden tot 5% van de structurele lasten. Als er risico's zijn waar niet in voorzien is, en waarvoor het weerstandsvermogen ontoereikend is, dan kan de gemeente uit hoofde van deelname in de gemeenschappelijke regeling voor ongeveer 3% worden aangesproken.		
Doelstelling/taakstelling	Programma Wonen en Leven - milieuvergunningen & advies. Programma Openbare orde en veiligheid - toezicht & handhaving.		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Financiële gegevens		Beginstand (1-1-2023)	Eindstand (31-12-2023)
	Eigen vermogen	€ 2,0 miljoen	€ 2,2 miljoen
	Vreemd vermogen	€ 23,3 miljoen	€ 9,4 miljoen
Resultaat 2023	€ 897.254		
Financieel belang	3%		
Omvang van de bijdrage 2024	€ 887.000		

Naam	Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden (voorheen Inkoopbureau H10)		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Doel/Openbaar Belang	Samenwerking gericht op inkoop van specialistische jeugdzorg voor de H9 Gemeenten. Jeugdigen/ gezinnen (passende) zorg bieden.		
Ontwikkelingen	De werkzaamheden van het Servicebureau zijn in 2020 voor onbepaalde tijd verlengd. Belangrijkste onderdelen van de uitvoering betreft de contractering van aanbieders die jeugdhulp leveren aan jeugdigen uit de deelnemende gemeenten, contractmanagement met deze aanbieders, de controle op de declaraties van de aanbieders, de verantwoording daarvan en de data-analyse. Sinds 2021 hebben we in H9 verband ontwikkel- en resultaatovereenkomsten afgesloten met aanbieders. Hierbij bestaat de mogelijkheid om tussentijds afspraken te wijzigen zodat rekening gehouden kan worden met ontwikkelingen of geleerde lessen. Het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden bereidt herzieningsvoorstellen voor middels de Ontwikkeltafels.		
Risico's (financieel, bestuurlijk)	Politiek bestuurlijke risico's voor de gemeente: In het kader van de verplichting vanuit het Rijk om regionaal samen te werken is de gezamenlijk inkoop ondergebracht in een zelfstandig servicebureau. Positieve effecten zijn onder andere risico- en aansprakelijkheidsspreidingen en schaalvoordeel. Door regionale samenwerking middels een servicebureau heb je als gemeente minder zeggenschap. Terugtrekkende deelnemers of het niet doorzetten van het Servicebureau hebben een risico voor de continuïteit ervan. De gemeente Voorschoten werkt met ingang van 1 januari 2024 samen met de jeugdhulpregio Leidse regio/Holland Rijnland, in plaats van met de jeugdhulpregio Haaglanden. De uittreding van Voorschoten heeft geen significante financiële gevolgen.		
Doelstelling/taakstelling	Programma Sociaal domein		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Financiële gegevens		Beginstand (1-1-2023)	Eindstand (31-12-2023)
	Eigen vermogen	€ 122.000	€ 285.000
	Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.
Resultaat 2023	€ 0		
Financieel belang	5%		
Omvang van de bijdrage 2024	€ 216.348		
Omvang van de regio bijdrage 2024	€ 80.125		

Naam	MRDH (Metropoolregio Rotterdam Den Haag)		
Vestigingsplaats	Rotterdam		
Doel/Openbaar Belang	Het verbeteren van de bereikbaarheid, het versterken van het economisch vestigingsklimaat en het stimuleren van werkgelegenheid binnen de metropoolregio Rotterdam - Den Haag. De MRDH is opdrachtgever voor het openbaar vervoer in de regio.		
Rol van de gemeente t.o.v. de verbonden partij	Gemeente Rijswijk is samen met 20 andere gemeenten partner in de gemeenschappelijke regeling. De uitgaven voor de programma's Exploitatie verkeer en openbaar vervoer en Infrastructuur verkeer en openbaar vervoer worden gedekt uit de Brede Doeluitkering (BDU) en andere rijks gelden. Daarnaast betalen gemeenten een inwonersbijdrage, waaruit activiteiten voor het (in verhouding geringe) programma Economische vestigingsklimaat worden gedekt.		
Ontwikkelingen	In 2024 heeft de MRDH een evaluatie uitgevoerd naar het eigen functioneren. De MRDH heeft de doelen gesteld bij de oprichting waargemaakt, de punten ter verbetering of doorontwikkeling worden gezien en verwerkt en meegenomen. Ook is in 2024 gewerkt aan een nieuwe mobiliteitsvisie, die het kader gaat vormen voor nieuw beleid.		
Risico's (financieel, bestuurlijk)	De risico's die samenhangen met de taken voor het versterken van het economisch vestigingsklimaat kunnen alleen met eigen weerstandscapaciteit van de MRDH worden afgedekt. In een uitgevoerde financiële risicoanalyse is het risico bepaald van het eventueel wegvallen van een deel van de inwonersbijdragen. Dit risico is met de vaststelling van zogenaamde uittreedregels komen te vervallen. Het aanhouden van een aparte reserve is daardoor niet meer nodig. De risico's die samenhangen met de activiteiten voor verkeer en vervoer worden allereerst opgevangen met een risicobuffer die binnen de projecten, waarbij financiële risico's worden geïdentificeerd, wordt aangehouden. Wanneer deze risicobuffer niet afdoende is, worden de BDU-middelen aangesproken. Dit heeft tot gevolg dat andere bestedingen ten laste van de BDU-middelen lager worden en/of vertragen. Daarnaast zijn er risico's met lage kans in verband met de financiering van de OV bedrijven.		
Doelstelling/taakstelling	De doelen van de MRDH zijn in de strategische agenda samengevat in zes opdrachten: 1. Investeren in de bereikbaarheid om de inwonersgroei in de regio te faciliteren 2. Toekomstbestendige economie faciliteren 3. Actieve en collectieve vormen van mobiliteit stimuleren 4. Vernieuwen van werklocaties 5. Versterken van het regionale mobiliteitsnetwerk 6. Herstellen van het OV-systeem		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Financiële gegevens		Beginstand (1-1-2023)	Eindstand (31-12-2023)
	Eigen vermogen	€ 33,8 miljoen	€ 35,4 miljoen
	Vreemd vermogen	€ 1.550,1 miljoen	€ 1.532,7 miljoen
Resultaat 2023	€ 904.779		
Financieel belang	3%		
Omvang van de bijdrage 2024	€ 172.272		

Naam		Bedrijfsvoeringsorganisatie Delft-Rijswijk	
Vestigingsplaats		Delft	
Doel/Openbaar Belang		Samenwerking Delft-Rijswijk op IT beheer (bedrijfsvoering).	
Rol van de gemeente t.o.v. de verbonden partij		GR en gemeente staan samen aan de lat	
Ontwikkelingen		De evaluatie door Twijnstra en Gudde is in 2024 afgerond met als resultaat het voortzetten van de samenwerking waarbij de focus dient te liggen op het optimaliseren van de samenwerking, waarbij de impact (qua kosten, toegevoegde waarde en processen) van de versaaing van het applicatielandschap van de Gemeente Rijswijk op de GRB verder in beeld gebracht dient te worden. Zoals in het bedrijfsplan benoemd, is er een nieuwe DVO inclusief nieuwe grondslagen voor de verrekking van de kosten welke vastgelegd zijn in de DFA.	
Risico's (financieel, bestuurlijk)		Risico's betreffende normale bedrijfsuitoefening.	
Doelstelling/taakstelling		Overhead / Paragraaf Bedrijfsvoering.	
Rechtsvorm		Gemeenschappelijke regeling	
Financiële gegevens		Beginstand (1-1-2023)	Eindstand (31-12-2023)
	Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.
	Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.
Resultaat 2023	€ 0		
Financieel belang	50,0%		
Omvang van de bijdrage 2024	€ 4,249 miljoen		

Toelichting op de stichtingen

Naam		Stichting Businesspark Haaglanden	
Vestigingsplaats		Pijnacker-Nootdorp	
Doel/Openbaar Belang		Businesspark Haaglanden is een samenwerking tussen zeven gemeenten in regio Haaglanden. De stichting Businesspark Haaglanden heeft ten doel het versterken van de regionale samenwerking tussen de deelnemende gemeenten op het gebied van bedrijfshuisvesting ten behoeve van het behouden en vestigen van bedrijven en daarmee de werkgelegenheid in de Haagse regio.	
Ontwikkelingen		BPH is in de basis een kennis- en netwerkorganisatie op het gebied van bedrijventerreinen in de Haagse regio. Er spelen ontwikkelingen op het gebied van herpositionering en doorontwikkeling van de organisatie. Uitgangspunt in de ontwikkeling is dat er in regionaal verband blijvend wordt ingezet op het behouden van ruimte voor werken. Actuele thema's zijn Beter benutten en het Juiste bedrijf op de juiste plek. We zien dat bedrijventerreinen steeds meer aandacht krijgen die ze verdienen gezien het maatschappelijke belang ervan. Het bestuur heeft uitgesproken zich graag meer te willen inzetten op het versterken van de netwerkfunctie tussen de onderlinge deelnemende gemeenten en verschillende (regionale) overlegstructuren ten aanzien van het ontwikkelen van instrumenten voor de benoemde thema's. Verder is er ook al voorzichtig gekeken op welke wijze BPH in de toekomst een rol kan nemen in de uitvoering van het beleid.	
Risico's (financieel, bestuurlijk)		Risico's betreffende normale bedrijfsuitoefening.	
Rechtsvorm		Stichting	
Financiële gegevens		Beginstand (1-1-2023)	Eindstand (31-12-2023)
	Eigen vermogen	€ 58.011	€ 30.000
	Vreemd vermogen	n.v.t.	€ 45.090
Resultaat 2023	€ 17.079		
Financieel belang	15,0%		
Omvang van de bijdrage 2024	€ 25.322		

Toelichting op de overige verbonden partijen

Naam	Woonfonds		
Vestigingsplaats	Driebergen-Rijsenburg		
Doel/Openbaar Belang	Vastgoed Syndicering Nederland N.V. (VSN) richt een woonfonds op. De gemeente Rijswijk participeert daarin met andere deelnemers. Middels dat fonds zijn 100 huurwoningen in Rijswijk voor de middengroepen gebouwd. Doel zijn huurwoningen in het middensegment toevoegen en de huur voor langere tijd in dit segment beschikbaar te houden.		
Ontwikkelingen	Geen.		
Risico's (financieel, bestuurlijk)	Risico's: juridisch, financieel. Deze risico's zijn onderzocht door een externe partij en opgenomen in de risicoanalyse (RV 21-042). De risico's worden als laag beoordeeld.		
Rechtsvorm	Het fonds wordt vormgegeven als een combinatie van een maatschap en een stichting, Participanten van het fonds treden toe tot de maatschap.		
Financiële gegevens	Beginstand (1-1-2023)		Eindstand (31-12-2023)
	Eigen vermogen	€ 11.664.977	€ 11.595.328
	Vreemd vermogen	€ 20.269.852	€ 17.821.172
Resultaat 2023	€ -69.469		
Financieel belang	24,95% (€ 2,925 miljoen)		

Overzicht risicoanalyse en risicoprofiel

De risicokwalificatie van de Verbonden partijen ziet er schematisch als volgt uit:

		Bestuurlijk risico		
		laag	gemiddeld	hoog
Financieel risico	laag	laag MRDH SJH Dunea BNG GGD en VT Haaglanden ICT Delft Rijswijk ODH De Binnenbaan B.V. St. Businesspark Haaglanden Woonfonds Rijswijk 1	laag/gemiddeld 1	gemiddeld 2
	gemiddeld	laag/gemiddeld Avalax VRH Stedin 1	gemiddeld IPP 2	gemiddeld/hoog 2
	hoog	gemiddeld 2	gemiddeld/hoog 2	hoog 3

SJH = Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden

Zoals aangegeven past bij elk risico een passend stuur- en beheersinstrumentarium. Bij het risicoprofiel met de kwalificatie 1 past het zogenaamde basispakket. Dat betekent dat begroting en jaarstukken tijdig aan de raad worden voorgelegd en dat er een zienswijze wordt opgesteld. Bij het risicoprofiel met de kwalificatie 2 kunnen aanvullende maatregelen worden gesteld aan rapportages en overleggen, informatie op maat (raadsinformatiebrieven) en de mogelijkheid tot het uitvoeren van onderzoeken. Bij de Verbonden partijen met de waardering van het risico in de klasse 3 is het aanvullende pakket nog intensiever. Hiervoor is echter een breed regionaal draagvlak vereist. Te denken valt aan: het vaststellen van aanvullende kaders, het instellen van een rekeningcommissie, het doen van een rekenkameronderzoek, het doen van een onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van de verbonden partij.

Grondbeleid

Inleiding

Het grondbeleid van de gemeente richt zich op de grondmarkt in brede zin. Dit omvat het kopen van grond, gronduitgifte, huurovereenkomsten, voorkeursrecht, onteigening, vestiging van zakelijke rechten, inrichting van de openbare ruimte, aanleg van nutsvoorzieningen (zoals elektriciteit en water), het bouw- en woonrijp maken van grond, grondprijsbeleid, en publiek-private samenwerking (PPS). Met dit beleid zorgt de gemeente ervoor dat de ruimte zo goed mogelijk wordt ontwikkeld.

Ambitie

In samenwerking met marktpartijen op het gebied van woningbouw, bedrijfs- en kantoorgebouwen, en maatschappelijke voorzieningen streven we naar een aantrekkelijke en duurzame ontwikkeling van de stad. Zo kunnen (toekomstige) bewoners en gebruikers in Rijswijk prettig wonen, werken en ontspannen.

Samenvatting

Goed grondbeleid is geen doel op zich maar draagt bij aan de ontwikkeling van de stad. De gemeente doet dit door:

- Het grondbeleid te actualiseren en te onderzoeken of bij ruimtelijke ontwikkelingen meer risicodragend gestuurd kan worden door middel van actief grondbeleid;
- Het openen van en uitvoering geven aan grondexploitaties en na bereiken van het gewenste resultaat deze weer afsluiten. De grondexploitaties Eikelenburg en Extra Standplaats Molenhof lopen nu en worden naar verwachting eind 2025 naar verwachting afgesloten;
- Faciliterend grondbeleid in te zetten bij een groot deel van de binnenstedelijke ontwikkelingen, met name in de Stadsas;
- Voorbereidingen te treffen om Landhuis Te Voorde te renoveren en te verkopen en het oude Raadhuis te verkopen met de juiste aandacht voor de kwaliteit van het plan;
- Te onderzoeken hoe de verschillende beschikbare strategische gronden het best ingezet kunnen worden.

Wat wilden we bereiken?

Visie

In samenwerking met marktpartijen op het gebied van woningbouw, bedrijfs- en kantoorgebouwen, maatschappelijke voorzieningen c.a. komen tot een aantrekkelijke en duurzame ontwikkeling. Hiermee kunnen (toekomstige) bewoners en gebruikers plezierig wonen, werken en/of recreëren.

Doelstellingen

- Inzicht geven in de verschillende vormen van grondbeleid die openstaan voor de gemeente;
- Het bevorderen van maatschappelijk gewenst grondgebruik door het faciliteren en zoveel mogelijk sturing te geven aan bestuurlijk en maatschappelijk gedragen ruimtelijke (gebieds)ontwikkelingen en projecten;
- Het op bestuurlijk verantwoorde wijze inzetten van het gemeentelijk grondbeleid locaties die strategisch van belang zijn voor de uitwerking van het ruimtelijke beleid;
- Het beheersbaar en inzichtelijk maken van de risico's van ruimtelijke ontwikkelingen;
- Het waarborgen van het gemeentelijk kostenverhaal conform de uitgangspunten van de Wet ruimtelijke Ordening (Wro) / per 1 januari 2024 de Omgevingswet (Ow) en streven naar een rechtvaardige verdeling van kosten en opbrengsten voor gemeente en grondeigenaren.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

De gemeente zet de volgende vijf instrumenten in om haar ambitie en doelen te bereiken.

1. Actualisatie van het grondbeleid
2. Gemeentelijke gronduitgifte
3. Faciliterend grondbeleid

- 4. Verkoop gemeentelijke panden
- 5. Strategische gronden

Ad A: Actualisatie van het grondbeleid

In 2024 is de nieuwe gemeentelijke grondprijzenbrief vastgesteld en in werking getreden.

Ad B: Gemeentelijke gronduitgifte

Bij gemeentelijke gronduitgifte van bouwrijpe grond hanteert de gemeente als basis de Grondprijzenbrief. Deze is in 2024 geactualiseerd en van toepassing tot het moment dat er een nieuwe Grondprijzenbrief wordt vastgesteld. De Grondprijzenbrief geeft inzicht in hoe de gemeentelijke grondprijzen worden vastgesteld en schrijft marktconforme verkoopprijzen voor. In sommige gevallen kan het nodig zijn om een taxatie uit te voeren. Voor projectmatige gronduitgiftes zijn er indicatieve grondquotes per type woning en prijsklasse opgenomen. Voor gronden bestemd voor vrije kavels, bedrijven, kantoren en (commerciële) voorzieningen zijn er indicatieve prijzen per vierkante meter opgenomen, of is een taxatie vereist.

Onderstaand een toelichting op twee van de drie lopende grondexploitaties. Voor de grondexploitatie RijswijkBuiten is een aparte paragraaf in de jaarrekening opgenomen.

Eikelenburg

De gemeente heeft een Samenwerkingsovereenkomst (SOK) gesloten met de ontwikkelende partij voor de ontwikkeling van de locatie Eikelenburg. In december 2016 stemde het college van B&W in met een aangepaste voortzetting van de oorspronkelijke overeenkomst van 15 december 2009. Begin 2023 is voor fase 9 de noodzakelijke aanpassing van het ruimtelijk kader afgerond, waarna de verkoop en bouw van de woningen in deze fase is gestart. Fase 9 omvat 24 woningen met NHG-garantie en 12 vrijesectorwoningen. De bouw van de woningen is begin 2024 gestart en eind 2024 voltooid. De inrichting van het openbaar gebied is direct bij oplevering van de woningen opgepakt.

Standplaats Molenhof

Deze grondexploitatie voorziet in financiële zin de ontwikkeling van één extra woonwagendstandplaats op woonwagencentrum Molenhof. De gemeente zorgt voor de aanpassing van het ruimtelijk kader, maakt de gronden bouw- en woonrijp en doet de gronduitgifte. Het bouw- en woonrijp maken is vertraagd door capaciteitsproblemen bij de nutspartijen. De aanvraag omgevingsvergunning is ontvangen. Levering van de bouwrijpe kavel vindt naar verwachting eind 1e kwartaal 2025 plaats.

Ad C: Faciliterend grondbeleid

Sinds enkele jaren – en ook de komende jaren - richt Rijswijk zich op een groot binnenstedelijk bouwprogramma binnen met name de zogenaamde Stadsas. De gemeente maakt hierbij gebruik van 'faciliterend grondbeleid'. Dit houdt in dat de gemeente de voorwaarden voor ontwikkeling vaststelt, maar dat de uitvoering wordt overgelaten aan derden, zoals ontwikkelaars of woningcorporaties. De kosten voor gemeentelijke inzet en externe advisering bij het faciliteren van deze ontwikkelingen worden door middel van een anterieure overeenkomst of een exploitatieplan verhaald. Bij de verkoop van gemeentelijke grond zijn deze kosten verrekend in de grondprijs.

De gemeente Rijswijk is betrokken bij meerdere herontwikkelingsprojecten die bijdragen aan de groei van de stad en het terugdringen van het woningtekort. Grote lopende actuele ontwikkelingen zijn de projecten in het Havenkwartier, Bogaard stadscentrum, Kesslerpark en Te Werve Oost. Deze grotere actuele ontwikkelingen worden separaat toegelicht in paragraaf 8.3 van het programma Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing. De financiële consequenties van de hierboven genoemde grotere actuele ontwikkelingen worden in het document Meerjaren Perspectief Gebiedsontwikkeling (MPG) bij de jaarrekening aan de raad aangeboden.

Ad D: Verkoop gemeentelijke panden

Het gebruik van gemeentelijke panden kan in de loop van de tijd veranderen. Wanneer een pand niet langer nodig is voor de bedrijfsvoering en ook niet strategisch van belang is, stoot de gemeente het af. Verkoop is dan de volgende stap.

In 2024 zijn voorbereidingen getroffen voor de verkoop van enkele gemeentelijke panden. Deze geplande verkopen zijn onderdeel van het bredere gemeentelijke beleid om vastgoed efficiënt te beheren en financiële middelen vrij te maken voor andere prioriteiten.

Het oude Raadhuis (Hofrust)

De gemeente zou het oude Raadhuis, na de nodige voorbereidingen, in de verkoop brengen. Voorafgaand aan de verkoop heeft besluitvorming plaatsvinden over de verkoopvoorwaarden voor het onroerend goed. Een belangrijk uitgangspunt hierbij is dat het park Hofrust toegankelijk blijft voor het publiek en niet wordt verkocht. De verkoop is echter nog niet afgerond.

Landgoederenzone - locatie De Voorde

Het omgevingsplan maakt een ontwikkeling in de directe omgeving en op de locatie De Voorde mogelijk. Gezien het historische karakter en monumentale status van landhuis De Voorde, is een zorgvuldige (her)ontwikkeling essentieel. Na het afhaken van eerdere initiatiefnemers is het verkoop- en ontwikkelproces opnieuw opgestart. Parallel daaraan zal een cascorenovatie plaatsvinden (zie ook paragraaf 8.3 van het programma Volkshuisvesting en Leefomgeving). De focus ligt op het versterken van de cultuurhistorische uitstraling en natuurwaarde van de Landgoederenzone. In 2024 hebben de voorbereidingen plaatsgevonden voor de verkoop van De Voorde.

Woningen (diverse adressen)

De gemeente had begin 2024 11 woningen in eigendom die, wanneer de huur eindigt, verkocht worden, tenzij de woning van strategisch belang is. In de meeste gevallen zal dit strategisch belang echter ontbreken, waardoor de woningen in aanmerking komen voor verkoop. In 2024 is het gemeentelijk eigendom van de woning Herenstraat 87 door verkoop overgedragen aan een derde.

Ad E: Strategische gronden

Om het gemeentelijk grondbeleid op een verantwoorde manier in te zetten, heeft de gemeente een aantal strategisch belangrijke locaties kunnen verwerven die van belang zijn voor de toekomstige ruimtelijke ontwikkeling van Rijswijk. Zolang deze gronden nog niet gereed zijn voor ontwikkeling en niet als bouwgrond binnen een exploitatieproject kunnen worden geclassificeerd, worden ze op de gemeentelijke balans opgenomen onder de materiële vaste activa (MVA) als 'strategische gronden'.

Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste strategische locaties die momenteel in het bezit zijn van de gemeente.

Hof van Elsenburg (Lange Kleiweg 80)

Dit is een strategisch terrein dat na afloop van de verhuur aan het COA in 2022 grotendeels beschikbaar zou worden gesteld aan Rijkswaterstaat voor de verbreding van de A4. Echter, de voortgang bij RWS is aanzienlijk vertraagd door de stikstofproblematiek. Met RWS zijn inmiddels afspraken gemaakt over gebruik van een andere locatie, waardoor de locatie 'Hof van Elsenburg' vrijvalt voor ontwikkeling. Momenteel wordt de locatie gebruikt voor de tijdelijke huisvesting van specifieke kwetsbare groepen (locatie voor flexwonen). Deze tijdelijke huurperiode is eind oktober 2024 geëindigd. De raad heeft medio 2024 besloten de locatie te verhuren aan het COA voor de huisvesting van asielzoekers voor een periode van maximaal 2 jaar onder specifiek voorwaarden.

Landgoederenzone - locatie De Opperd

Het bestemmingsplan Landgoederenzone bood oorspronkelijk de mogelijkheid voor woningbouw op de locatie van De Opperd via een woonbestemming met een uitwerkingsbevoegdheid. Alhoewel deze mogelijkheid is vervallen met inwerkingtreding van de Omgevingswet, geeft deze bestemming een verkeerd beeld van de planologische mogelijkheden en het gewenst gebruik. De gemeente vindt het

belangrijk dat de Landgoederenzone wordt behouden als onbebouwd gebied. Om dit te waarborgen is het voornemen het omgevingsplan te wijzigen en de bestemming formeel te laten vervallen, in lijn met het collegewerkprogramma. In 2024 heeft dit voornemen nog geen actief vervolg gekregen door de tijd nodig voor het opstellen van een kader voor een vast te stellen gewijzigd omgevingsplan.

Oude Brandweerkazerne

Deze locatie kan de gemeente op een later, passend moment ontwikkelen. Eventueel in samenhang met de herontwikkeling van de aangrenzende gronden. Op dit moment wordt de locatie meegenomen in een bredere studie naar strategische gemeentelijke locaties en maatschappelijke of woon(zorg)opgaven. In 2024 is aan een verdere stedenbouwkundige uitwerking gewerkt.

Trias locatie Buziaulaan

Door een verhuizing is de Trias-locatie aan de Buziaulaan vrijgekomen. Dit biedt mogelijkheden voor herontwikkeling. De gemeente onderzoekt of deze locatie kan worden getransformeerd tot een woonlocatie voor senioren ('hofjeswonen'), in samenwerking met een van de lokale corporaties. Een en ander in lijn met een motie vanuit de raad. In 2024 is eveneens de mogelijkheid om het gebouw te behouden in plaats van te slopen onderzocht. Besluitvorming hierover moet echter nog plaatsvinden.

Marimbahal, Van Zweedenzaal

Met de bouw van sportcomplex De Altis zijn de sportvoorzieningen Marimbahal en Van Zweedenzaal niet langer direct nodig. Momenteel kijkt de gemeente naar mogelijke alternatieve invullingen voor deze locaties. Voor de Marimbahal en de omgeving blijft het behoud van de sport(zaal)functie het uitgangspunt. Op verzoek van de gemeenteraad onderzoekt de gemeente momenteel of nieuwbouw van een sportzaal, in combinatie met woningbouwontwikkeling, op deze locatie mogelijk is. De aanwezigheid van een kunstwerk en een onderzoek naar de mogelijkheid om dit kunstwerk te behouden heeft in 2024 tot vertraging geleid in de planvorming. De Van Zweedenzaal is inmiddels gesloopt en de gemeente neemt deze locatie mee in de herontwikkeling van de locatie Oude Brandweerkazerne.

Wat heeft het gekost?

Grondexploitaties

Eikelenburg

De gemaakte kosten in 2024 omvatten vooral begeleidingsuren. Het aantal uren was lager dan voorzien in de begroting mede door een goede samenwerking met de ontwikkelaar.

Standplaats Molenhof

Het bouwrijp maken is in 2024 nagenoeg afgerond. De omliegging van kabels & leidingen heeft in de voorbereiding meer tijd gekost dan verwacht. Door deze vertraging wordt de levering van de bouwrijpe kavel naar verwachting met een jaar vertraagd.

Verkoop gemeentelijke panden

Het oude Raadhuis (Hofrust)

In 2024 zijn in de voorbereiding om te komen tot verkoop de nodige kosten gemaakt in het opstellen van de verkoopdocumentatie en de te volgen selectieprocedure. Deze kosten zullen ten laste van de verkoopopbrengst worden gebracht.

Landgoederenzone - locatie De Voorde

Voor de noodzakelijke casco restauratie, zoals geëist door de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed, is een krediet van ongeveer € 1,3 miljoen nodig. Dit bedrag kan naar verwachting worden gedekt door de verkoopopbrengsten en mogelijke subsidies.

Actualisatie grondbeleid

De actualisatie van de Grondprijzenbrief in 2024 is vanuit het reguliere budget Grondzaken gedekt.

Strategische gronden

Hof van Elsenburg

De studie naar invulling van het Hof van Elsenburg vindt plaats in het kader van de opdracht Spreidingswet, onder regie van het sociaal domein. De ambtelijke kosten worden gedekt door een rijksbijdrage op basis van de Spreidingswet. Voor de gronden ten behoeve van asielopvang wordt een commerciële huurprijs in rekening gebracht bij het COA. Enig verlies aan huurinkomsten van de gronden is opgetreden door de hernieuwde overdracht van de locatie aan het COA.

Landgoederenzone – locatie De Opperd

De wijziging Omgevingsplan voor de locatie De Opperd wordt gezien als eerste pilot bij de gebiedsgerichte uitrol van het Omgevingsplan (na vaststelling van de basisregeling, in de loop van 2025). Financiering vindt plaats vanuit het budget Omgevingsplan.

Marimbahal

Voor de studie gebiedsontwikkeling Marimbahal is een voorbereidingskrediet van € 150.000 beschikbaar gesteld door de raad. In 2024 zijn hiervoor de nodige kosten gemaakt.

Lokale Heffingen

Inleiding

Soorten heffingen

Lokale heffingen zijn te onderscheiden in heffingen waarvan de besteding gebonden dan wel ongebonden is.

- Ongebonden heffingen worden tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. Voorbeelden zijn onroerendezaakbelastingen (OZB), parkeerbelasting en toeristenbelasting.
- Van gebonden heffingen wordt de opbrengst gebruikt ter dekking van de gemaakte kosten. Deze opbrengsten van deze heffingen mogen niet meer dan kostendeekkend zijn., Voorbeelden zijn leges, afvalstoffenheffing en rioolheffing.

Beleidsuitgangspunten

In de meerjarenbegroting 2024-2027 is voor het begrotingsjaar 2024 uitgegaan van:

- een stijging van de opbrengst OZB voor woningen en niet-woningen met het inflatiepercentage van 5 %.
- een opbrengststijging van de rioolheffing met 3,1%.
Bij het gebruikerstarief van woningen wordt sinds 2024 rekening gehouden met het aantal personen in een huishouden, één persoon, twee personen of 3 of meer personen.
- een stijging van de tarieven voor parkeren met de inflatiecorrectie van 3,1%.
- een stijging van de tarieven voor afvalstoffenheffing met gemiddeld 14,5%.

Overzicht van de lokale heffingen

De gemeentelijke heffingen die in 2024 zijn geheven zijn:

Onroerendezaakbelastingen	Leges
Rioolheffing	Precariobelasting
Afvalstoffenheffing	Parkeerbelasting
Toeristenbelasting	Marktgelden
BIZ-heffing	

Opbrengsten lokale belastingen en heffingen

In de onderstaande tabel worden de geraamde opbrengsten voor 2024 vergeleken met de gerealiseerde opbrengsten in 2024.

Heffing	Type	Raming	werkelijk
Onroerendezaakbelastingen	Ongebonden	14.103.910	14.164.938
Afvalstoffenheffing	Gebonden	12.259.160	12.238.717
Rioolheffing	Gebonden	5.936.210	5.976.165
Precariobelasting	Ongebonden	24.170	24.533
Parkeerbelasting	Ongebonden	5.218.200	5.609.757
Toeristenbelasting	Ongebonden	310.000	385.873
Leges	Gebonden	4.090.560	2.357.365
Marktgelden	Gebonden	78.660	91.164
BIZ-belasting	Gebonden	99.400	99.602
Haven en kaden		0	0
Totaal		42.120.270	40.948.114

Per saldo vielen de totale belastingopbrengsten ongeveer 1 miljoen euro lager uit dan geraamd wat hoofdzakelijk veroorzaakt wordt door een lager uitvallende bouwlegesopbrengst.

De hogere opbrengst Toeristenbelasting is het gevolg van de toegenomen bezettingsgraad van de beide hotels.

Een hogere opbrengst Parkeerbelasting is veroorzaakt door een intensievere handhaving waardoor er meer werd betaald bij automaten en ontvangen uit opgelegde naheffingsaanslagen. Het straatwerk binnen de leges heeft een hogere opbrengst door diverse uitgekeerde schades en meeropbrengsten van grote projecten inzake de sanering van kabels en leidingen. De bouwleges daarentegen zijn veel lager uitgevallen waardoor de totale opbrengst leges per saldo lager is (€1,4 miljoen). Dit is het gevolg van vertragingen in grote gebiedsontwikkelingen die wel geraamd waren voor 2024, maar doorschuiven naar 2025 of zelfs 2026.

Woonlasten

De woonlasten vormen een graadmeter voor burgers om te bepalen of de gemeentelijke lasten stijgen of dalen. De berekening van de woonlasten is gebaseerd op de OZB voor een huiseigenaar bij een gemiddelde WOZ-waarde, de rioolheffing en afvalstoffenheffing.

De opbrengst OZB wordt verhoogd met de inflatiecorrectie van 5%, waarbij in de tariefberekening rekening is gehouden met de gemiddelde waardestijging.

Het opbrengst van de rioolheffing is verhoogd met de inflatiecorrectie van 3,1%. Doordat sinds 2024 rekening wordt gehouden met het aantal personen in een huishouden om de kosten eerlijker te verdelen, zijn de tarieven voor eenpersoonshuishoudens met 8,3% gedaald, de tarieven voor tweepersoonshuishoudens met 1,77% gestegen en de tarieven voor meerpersoonshuishoudens met 14,26% gestegen.

De tarieven afvalstoffenheffing zijn met gemiddeld 14,5% verhoogd. Ook hierbij zijn de kosten vanaf 2024 eerlijker verdeeld over de verschillende soorten huishoudens. Per categorie huishouden zijn de woonlasten in 2024 ten opzichte van 2023:

- voor een éénpersoonshuishouden gestegen met 9,64%;
- voor een tweepersoonshuishouden gestegen met 14,48%;
- voor een drie- of meerpersoonshuishouden gestegen met 19,41%.

Gemiddelde woonlasten per jaar

Onderstaande tabel geeft de ontwikkeling weer van de gemiddelde woonlasten in Rijswijk op begrotingsbasis.

Belasting / heffing	1pp			2pp			3pp		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
OZB	231,86	238,34	250,23	231,86	238,34	250,23	231,86	238,34	250,23
Afval	359,28	337,44	369,96	413,04	387,96	444,12	475,08	446,28	532,92
Riool	195,84	193,08	177,05	195,84	193,08	196,49	195,84	193,08	220,61
Totaal	786,98	768,86	797,24	840,74	819,38	890,84	902,78	877,7	1003,76
Vershil		-18,12	28,38		-21,36	71,46		-25,08	126,06
Stijging/Daling		-2,30%	3,69%		-2,54%	8,72%		-2,78%	14,36%
1pp = éénpersoonshuishouden			2pp= tweepersoonshuishouden			3pp= meerpersoonshuishouden			

Woonlasten in de regio Haaglanden

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de gemiddelde woonlasten van gemeenten in de regio Haaglanden (bron: Coelo Atlas Lokale Lasten 2024; eigenaar/bewoner).

Gemeente	Woonlasten voor éénpersoons- huishouden	Woonlasten voor meerpersoons- huishouden
Den Haag	€ 802,00	€ 889,00
Leidschendam-Voorburg	€ 860,00	€ 927,00
Rijswijk	€ 842,00	€ 951,00
Pijnacker-Nootdorp	€ 889,00	€ 989,00
Delft	€ 938,00	€ 1.023,00
Westland	€ 908,00	€ 1.025,00
Zoetermeer	€ 1.002,00	€ 1.055,00
Midden-Delfland	€ 1.031,00	€ 1.116,00
Wassenaar	€ 1.352,00	€ 1.573,00
Gemiddelde woonlasten	€ 958,00	€ 1.061,00

Uit de bovenstaande tabel blijkt dat Rijswijk in 2024 een positie onder het gemiddelde inneemt ten opzichte van de omliggende gemeenten in Haaglanden.

Kwijtschelding lokale lasten

Als een belastingplichtige niet in staat is een belastingaanslag te betalen, kan gehele of gedeeltelijke kwijtschelding worden verleend. De gemeente Rijswijk hanteert de zogeheten 100% bijstandsnorm, dit betekent dat huishoudens met een inkomen op of onder het bijstandsniveau recht hebben op kwijtschelding. Wanneer iemand een hoger inkomen heeft of vermogen bezit, betekent dit dat er betalingscapaciteit aanwezig is waaruit de belastingaanslag kan worden voldaan.

De heffingen waarvoor in de gemeente Rijswijk kwijtschelding kan worden gevraagd zijn:

- Afvalstoffenheffing;
- Rioolheffing;
- In uitzonderingsgevallen is ook voor de onroerendezaakbelasting kwijtschelding mogelijk

Voor het in aanmerking komen van automatische kwijtschelding is in 2024 gebruik gemaakt van de toetsing door het Inlichtingenbureau. Huishoudens die in 2023 kwijtschelding ontvingen, zijn voor 2024 automatisch getoetst. De huishoudens die volgens deze toets in aanmerking kwamen voor kwijtschelding hoefden niet meer zelf een verzoek in te dienen (automatische kwijtschelding). Dit past binnen de doelstelling om de administratieve lasten voor burgers terug te dringen.

De dienstverlening van het Inlichtingenbureau is ook ingezet bij de afhandeling van ingediende kwijtscheldingsverzoeken. Deze dienstverlening betekent dat de afhandeling van de kwijtschelding verder is geautomatiseerd en de administratieve lasten voor de inwoners verder zijn teruggedrongen.

Voor 2024 is het bedrag aan te verlenen kwijtschelding per belastingsoort begroot/gerealiseerd:

Belasting/heffing	Begroot 24	Realisatie 24
Afv	860.000	799.417
Riool	215.760	187.090
OZB	2.500	0
Totaal	1.078.260	986.507

In 2024 is aan 1.135 huishoudens automatische kwijtschelding verleend. Dit is iets hoger dan het aantal automatische kwijtscheldingen in 2023 (1.085). Het aantal kwijtscheldingsverzoeken lag met 1.094 in 2024 wel lager dan in 2023 (1.118). In 2024 zijn procentueel iets meer verzoeken toegekend dan in 2023 (63% - 61%). Het verleende bedrag aan kwijtschelding blijft nog iets achter bij de begroting, maar naar aanleiding van de aanmaningen op achterstanden die zijn verstuurd, zijn er momenteel nog verzoeken om kwijtschelding in behandeling voor een bedrag van ongeveer € 65.000. Ook worden er nog nieuwe verzoeken ingediend. Op dit moment staan er nog 119 kwijtscheldingsverzoeken open. In totaal betreft het slecht 46 aanvragers, maar de aanvragen betreffend meerdere belastingjaren. Hiervan zijn 48 kwijtscheldingsverzoeken nog voor beoordeling bij het Inlichtingenbureau en 33 kwijtscheldingsverzoeken waar nog aanvullende gegevens opgevraagd zijn. Het restant van 38 kwijtscheldingsverzoeken moet nog worden beoordeeld.

Bezwaar- en verzoekschriften aanslag/beschikking

Naar aanleiding van de in 2024 verzonden gecombineerde belastingaanslagen en WOZ-beschikkingen zijn er 894 bezwaarschriften ingediend.

	Bezwaarschriften	Aantal objecten in bezwaar	Aantal objecten met verlaagde WOZ-waarde	Gemiddelde waardeverlaging
Woningen	807	1458	409 (28%)	€ 23.000 (1,19%)
Niet-woningen	87	183	50 (27%)	€ 100.000 (4,16%)

Door de inzet van mediation vaardigheden (bellen bij vragen over de aanslag) zijn 152 reacties van inwoners die over de hoogte van de WOZ-waarde gingen reacties telefonisch afgehandeld. Deze hadden zonder de inzet van mediation tot een bezwaarschrift kunnen leiden.

Kostendekkendheid

Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing	Lasten	Opbrengsten
Salarislasten	1.150.230	
Directe lasten	9.362.416	
Kwijtschelding	833.804	
Doorberekening veegkosten	279.598	
Afvalstoffenheffing		12.226.605
Overige opbrengsten		45.011
Garantstelling HVC		117.780
Totaal	11.626.048	
Toerekening Overhead		
Overhead	442.120	
Totale overhead	442.120	
Compensabele BTW	1.883.002	
Totale kosten	13.951.170	
Totale opbrengst		12.389.396
Dekking		89%

Toelichting op de tabel

Voor de berekening van de lasten voor de afvalstoffenheffing is het taakveld afvalverwijdering en -verwerking het centrale taakveld. 100% van de kosten van het product afvalverwijdering en verwerking wordt in de heffing betrokken. De overhead wordt berekend over de toerekenbare salarislasten. Van de veegkosten wordt 50% van de kosten toegerekend aan de afvalstoffenheffing. De taak straatvegen omvat werkzaamheden voor het inzamelen van het huishoudelijk afval, maar ook het schoonhouden van de riolering valt hieronder. De compensabele BTW wordt voor 100% toegerekend aan de afvalstoffenheffing. Van het taakveld armoedebestrijding worden de kosten voor kwijtschelding van afvalstoffenheffing niet langer toegerekend aan de afvalstoffenheffing. Dit heeft een lagere kostendekkendheid tot gevolg.

De totale opbrengst bestaat, naast de opbrengst afvalstoffenheffing uit een subsidie van Nedvang en inkomsten vanuit ongediartebestrijding. Ook is rekening gehouden met de opbrengst van bestuurlijke boetes en de vergoeding in het kader van de garantstelling voor HVC.

Rioolheffing

Rioolheffing	Lasten	Opbrengsten
Salarislasten	330.780	
Directe lasten	2.694.300	
Kwijtschelding	195.573	
Doorberekening veegkosten	279.598	
Investeringslasten	1.806.436	
Totaal	5.306.687	
Toerekening Overhead		
Overhead	518.635	
Totale overhead	518.635	
Compensabele BTW	575.920	
Compensabele BTW	575.920	
Totale kosten	6.401.242	
Totale opbrengst		5.976.165
Dekking		93%

Toelichting op de tabel

Voor de berekening van de lasten voor de rioolheffing is een aantal producten van belang. Dit zijn riolering en waterzuivering, huishoudelijk/bedrijfsafvalwater, hemelwater en grondwater. Daarnaast zijn ook 50% van de kosten voor straatvegen aan de rioolheffing.

De taak straatvegen omvat werkzaamheden voor het inzamelen van het huishoudelijk afval, maar ook het schoonhouden van de riolering zijn werkzaamheden die hieronder vallen. De overhead wordt berekend over de toerekenbare salarislasten.

De kosten voor kwijtschelding worden conform het coalitie akkoord niet langer toegerekend aan de rioolheffing. Dit betekent een lagere kostendeckendheid.

Marktgeld

Marktgeld	Lasten	Opbrengsten
Salarislasten	35.466	
Directe lasten	48.636	
Totaal	84.102	
Toerekening Overhead		
Overhead	42.063	
Totale overhead	42.063	
Totale kosten	126.165	
Totale opbrengst		96.535
Dekking		77%

Toelichting op de tabel

Om de kostendeckendheid voor Marktgeld te berekenen, zijn alle directe lasten meegenomen. Daarnaast is personele inzet toegerekend.

Leges

Recapitulatie kostendeckendheid Legesverordening 2024 gemeente Rijswijk

	Kosten personeel	Overhead gemeente	Overige kosten	Totale kosten	Werk. baten	Kosten- deckendheid
Totaal	1.160.022	1.381.759	1.380.472	3.922.253	1.821.092	46%
Titel I	840.265	1.000.881	738.823	2.579.969	1.493.551	58%
Algemene dienstverlening						

		Kosten personeel	Overhead gemeente	Overige kosten	Totale kosten	Werk. baten	Kosten- dekkendheid
Paragraaf 1.1	Burgerlijke stand	51.234	61.028	72.151	184.413	124.088	67%
Paragraaf 1.2	Reisdocumenten en Nederlandse identiteitskaart	473.948	564.543	411.265	1.449.755	772.951	53%
Paragraaf 1.3	Rijbewijzen	129.762	154.566	65.948	350.276	193.698	55%
Paragraaf 1.4	Verstrekingen in het kader van de basisregistratie persoonsgegevens	19.836	23.627	12.170	55.633	33.823	61%
Paragraaf 1.5	Bestuursstukken	-	-	-	-	-	0%
Paragraaf 1.6	Vastgoedinformatie	-	-	-	-	-	0%
Paragraaf 1.7	Overige publiekszaken	63.324	75.428	152.029	290.781	199.312	69%
Paragraaf 1.8	Gereserveerd						
Paragraaf 1.9	Bijzondere wetten	101.321	120.688	25.260	247.269	168.032	68%
Paragraaf 1.10	Diversen	841	1.002	-	1.843	1.647	89%
Hoofdstuk 2	Dienstverlening en besluiten in het kader van de Omgevingswet	261.405	311.372	640.772	1.213.549	218.048	18%
Paragraaf 2.2	Voorfase	29.472	35.106	-	64.578	20.928	32%
Paragraaf 2.3	Activiteiten met betrekking tot bouwwerken	201.165	239.617	640.772	1.081.553	188.690	17%
Paragraaf 2.4	Activiteiten met betrekking tot cultureel erfgoed en werelderfgoed	165	197	-	362	311	86%
Paragraaf 2.5	Milieubelastende activiteiten	-	-	-	-	-	0%
Paragraaf 2.6	Lozingsactiviteiten	-	-	-	-	-	0%
Paragraaf 2.7	Aanlegactiviteiten	4.053	4.827	-	8.880	1.928	22%
Paragraaf 2.8	Overige activiteiten	25.668	30.574	-	56.242	4.740	8%
Paragraaf 2.9	Maatwerkvoorschriften	-	-	-	-	-	0%
Paragraaf 2.10	Gelijkwaardigheid	-	-	-	-	-	0%
Paragraaf 2.11	Overige tarieven	221	263	-	483	207	43%
Paragraaf 2.12	Modaliteiten	662	788	-	1.450	1.243	86%
Paragraaf 2.13	Vermindering	-	-	-	-	-	0%
Paragraaf 2.14	Teruggaaf	-	-	-	-	-	0%
	Dienstverlening vallend onder de dienstenrichtlijn en niet vallend onder hoofdstuk 2	58.352	69.506	877	128.735	35.423	28%
Hoofdstuk 3							
Paragraaf 3.1	Horeca	36.259	43.190	-	79.449	26.518	33%
Paragraaf 3.2	Seksbedrijven	138	164	877	1.179	197	17%
Paragraaf 3.3	Winkeltijdenwet	-	-	-	-	-	0%
Paragraaf 3.4	Organiseren evenement of markt	6.157	7.334	-	13.492	1.990	15%
Paragraaf 3.5	Standplaatsen (Gereserveerd)						
Paragraaf 3.6	Huisvestigingswet 2014	2.564	3.054	-	5.618	1.125	20%
Paragraaf 3.7	In dit hoofdstuk niet benoemd besluit	13.234	15.763	-	28.997	5.592	19%

	Kosten personeel	Overhead gemeente	Overige kosten	Totale kosten	Werk. baten	Kosten- dekkendheid
Paragraaf 3.8 Automotive	-	-	-	-	-	0%

Voor de Leges is het uitgangspunt dat deze maximaal 100% kostendekkend mag zijn. Dat betekent dat de geraamde baten niet hoger mogen zijn dan de toerekenbare geraamde lasten.

Daar waar de kostendekking eventueel hoger dan 100% zou zijn, mag dit gecompenseerd worden door lagere percentages bij andere categorieën leges.

In 2024 is de kostendekking in totaal minder dan 100% geweest zodat van overschrijding geen sprake is. De belangrijkste reden hiervoor is het achterblijven van de realisatie van bouwprojecten waardoor deze doorschuiven naar 2025 of zelfs 2026.

Financiering

Algemeen

Deze paragraaf richt zich op de treasuryfunctie: de wijze waarop de gemeente het afgelopen jaar met haar financiële geldstromen en vermogensposities is omgegaan. Van belang hierbij is hoe de gemeente is omgegaan met financiële risico's, de mate waarin de gemeente over voldoende geldmiddelen kon beschikken om op korte termijn (liquiditeit) aan haar schulden te voldoen en de manier waarop op lange termijn de financiering is geregeld. Dit alles dient plaats te vinden binnen de gestelde kaders in de wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO) en het gemeentelijk Treasurystatuut.

Risicobeheer

Bij het financieren van investeringen, grondexploitaties en de lopende exploitatie worden de volgende financiële risico's onderscheiden:

1. Langlopend renterisico
2. Kortlopend renterisico
3. Kredietrisico
4. Liquiditeitsrisico

Deze risico's proberen wij zo goed mogelijk te managen met het doel de rentekosten zo laag mogelijk te houden.

Langlopend renterisico

De rente op de kapitaalmarkt voor leningen voor overheden met een looptijd van 10 jaar bewoog zich in 2024 tussen de +3,3 procent en +2,76 procent (in 2023 tussen de +2,8 procent en +3,3 procent).

In 2024 zijn er geen extra lening aangetrokken.

RijswijkBuiten

De boekwaarde van de grondexploitatie RijswijkBuiten exclusief verliesvoorziening bedraagt per ultimo 2024 € 106 miljoen. Deze investering is gefinancierd met € 104,6 miljoen aan leningen.

Het risico is aanwezig dat de verkopen van de gronden (verder) achterblijven, zodat er meer aanvullende financieringsmiddelen nodig zullen zijn in de vorm van leningen met hogere rente. Het aantrekken van financieringsmiddelen die niet direct nodig zijn, brengen ook extra kosten met zich mee. Het is altijd een zorgvuldige afweging in hoeverre én op welk moment nieuwe leningen moeten worden aangetrokken.

Ter beperking van renterisico's op de lange termijn geldt vanuit de wet Fido de renterisiconorm. Volgens deze norm mag het renterisico maximaal 20% van het begrotingstotaal bedragen. Hiermee wordt een evenwichtige spreiding van renteherzienings- en herfinancieringsmomenten beoogd.

Voor 2024 bedraagt de renterisiconorm voor de gemeente Rijswijk:

Renterisico-norm en renterisico's

Bedragen x € 1.000		2024
1a	Renteherziening op vaste schuld o/g	0
1b	Renteherziening op vaste schuld u/g	0
2	Netto renteherziening op vaste schuld (1a-1b)	0
3a	Nieuw aangetrokken vaste schuld	0
3b	Nieuwe verstrekte lange leningen	0
4	Netto nieuw aangetrokken vaste schuld (3a-3b)	0
5	Betaalde aflossingen	6.530
6	Herfinanciering (laagste van 4 en 5)	0
7	Renterisico op vaste schuld (2+6)	0
Renterisiconorm		
8	Begrotingstotaal	255.429
9	Percentage vastgesteld per ministeriele regeling 20%	20%
10	Renterisiconorm (8 x 9)	51.086
Toets renterisiconorm		
10	Renterisiconorm	51.086
7	Renterisico op vaste schuld	0
11	Ruimte(+) Overschrijding (-); (10-7)	51.086

Het totaal van de betaalde aflossingen in 2024 bedraagt circa € 6,5 miljoen, zodat onze gemeente ruim binnen de norm blijft.

2. Kortlopend renterisico (kasgeldlimiet)

Om het effect van renteschommelingen op korte termijn te beperken moet de gemeente zich houden aan de kasgeldlimiet. Deze limiet bepaalt wat het maximum totaal aan kortlopende schulden in de vorm van rekening courantkrediet en kasgeld mag zijn, en is gesteld op 8,5% van het begrotingstotaal aan lasten. De gemiddelde korte schuld per kwartaal mag de kasgeldlimiet aan het einde van drie achtereenvolgende kwartalen niet overschrijden. Aan het einde van het derde kwartaal moet in zo'n geval de korte schuld omgezet worden in een vaste schuld.

Voor 2024 bedraagt de kasgeldlimiet voor de gemeente Rijswijk:

Kasgeldlimiet	2024	2023
1 Begrotingstotaal	255.429	239.761
2 Percentage vastgesteld per ministeriele regeling	8,5%	8,5%
3 Kasgeldlimiet volgens de wet FIDO (1 x 2)	21.711	20.380

In 2024 heeft de Europese Centrale Bank (ECB) door de afnemende inflatie de rente in totaal met 1% verlaagd.

Het renterisico op kortlopende geldleningen (< 1 jaar) is door de wet FIDO gemaximaliseerd tot de kasgeldlimiet. Overschrijding van deze limiet mag tot maximaal drie kwartalen. De kasgeldlimiet is gesteld op 8,5 procent van de begrotingsomvang van 2024. Dit betekent dat bij een begrotingsomvang van circa € 255,4 miljoen in 2024 de kasgeldlimiet circa € 21,7 miljoen bedraagt. In 2024 zijn er geen kasgeldleningen aangegaan om aan de betalingen voor investeringen en de aflossingen te kunnen voldoen.

3. Kredietrisicobeheer

Het kredietrisico wordt veroorzaakt door de mogelijkheid dat de instelling waaraan geld is verstrekt niet in staat blijkt te zijn, de rente en aflossing op verstrekte leningen te voldoen. Deze verstrekte geldleningen betreffen leningen in het kader van de publieke taak van de gemeente. De gemeente heeft maar een beperkt bedrag aan leningen uitstaan. Per ultimo 2024 bedragen de uitstaande leningen:

Per ultimo jaar (x 1.000)	Jaarrekening 2024	Jaarrekening 2023
Woningbouwverenigingen	455	504
Leningen eigen personeel	135	152
Fietsenplan	108	67
Krediethypothekeken WWB	-	454
Startersleningen RB	1.083	675
Duurzaamheidsleningen	44	44
Lening Museum Rijswijk	567	597
Totaal	2.391	2.492

WSW achtervangovereenkomst

De gemeente loopt niet alleen kredietrisico op verstrekte geldleningen, maar ook op de geldleningen, waarover een garantstelling is verstrekt. Een groot deel van deze garantstellingen heeft betrekking op leningen aan de woningcorporaties Rijswijk Wonen, Habion, Stichting Stedelink, Stichting Vidomes en Woonzorg Nederland. Echter voor de gemeente is het kredietrisico zeer beperkt, doordat in eerste instantie het Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (hierna te noemen WSW) de verstrekte leningen garandeert. De gemeente heeft bij de WSW eind 2024 een achtervangverplichting van € 350 miljoen.

Woningcorporaties trekken leningen aan bij geldverstrekkers, onder andere bij de Bank Nederlandse Gemeente (BNG) en de Nederlandse Waterschapsbank (NWB), om het bouwen en onderhouden van sociale huurwoningen te financieren. Het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) staat hiervoor borg. Dit betekent dat de betalingsverplichtingen (rente en aflossing) van de lening overgenomen worden, mocht de corporatie daar zelf niet meer aan kunnen voldoen. Door borg te staan voor leningen kunnen woningcorporaties goedkoper leningen aantrekken.

In het geval van een aanspraak zijn er verschillende buffers. Die buffer bedraagt in één keer 2,6% van het geborgd schuldrestant (circa € 2 miljard) en jaarlijks 0,25% van het geborgd schuldrestant (circa € 200 miljoen per jaar). Pas wanneer dat niet voldoende is, verstrekken de Staat en gemeenten als achtervangers op basis van achtervangovereenkomsten renteloze geldleningen aan WSW.

Dankzij de risicobeheersing van WSW, het toezicht door de Autoriteit woningcorporaties, het ingezette onderpand, en het obligo van deelnemers is het risico voor gemeenten zeer beperkt. Tot nu toe heeft WSW daar nooit een beroep op gedaan.

Museum Rijswijk

De verstrekte hypothecaire lening aan de Stichting Museum Rijswijk bedraagt na aflossing € 567.000. De totale hypothecaire lening is € 751.000, waarvan € 617.000 beschikbaar is gesteld en nog € 90.000 opvraagbaar is voor onderhoudskosten, waarvan de uitbetaling afhankelijk is van de onderhoudsplanning. Over de hypothecaire lening wordt 1,5% rente betaald. Het aflossingsschema is onderstaand overzicht te zien:

Overzicht lening Museum Rijswijk	
Ten laste van jaar:	Opgenomen hypothecaire lening
2018	€ 528.000
2019	€ 50.698
2020	€ 37.875
Totaal opgenomen lening	€ 616.573
Afgeleest 2022	€ 20.000
Afgeleest 2023	€ 0
Afgeleest 2024	€ 29.240
Restant lening	€ 567.333

4. Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisicobeheer betreft het financieren en uitzetten van middelen voor perioden van één jaar of korter. Zoals eerder aangegeven zal een financieringstekort zo veel mogelijk met kortlopende geldleningen worden gefinancierd. Dit gebeurt door het aanhouden van een gering saldo op de rekening-courant bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) aangevuld met kasgeldleningen. Het aanhouden van rekening-courant krediet is veel duurder dan het financieren met kasgeldleningen. Om te voorkomen dat er onnodig tegoeden op de rekening-courant blijven staan, wordt dagelijks het totaal van de saldi van alle bankrekeningen > € 0,5 miljoen automatisch afgeroomd en overgeboekt naar de Schatkist van de Staat.

Activa en financiering

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de ontwikkelingen van de financieringsstructuur van de gemeente op basis van de jaarstukken 2023 en 2024 per ultimo van het jaar. De boekwaarde en financiering van de grondexploitatie RijswijkBuiten is buiten beschouwing gelaten.

Omschrijving	Jaarstukken 2024	Jaarstukken 2023
Boekwaarde	258.499	250.798
Vreemd vermogen	136.350	132.350
Reserves	77.832	78.438
Financieringsoverschot = + (tekort = -)	-44.317	-40.010

Financieringssaldi

In bovenstaand overzicht zijn de investeringen in de grondexploitatie en financieringen van RijswijkBuiten niet opgenomen.

Eind 2024 bestaat voor de investeringen en financiering per saldo een financieringstekort van circa € 44,3 miljoen. Dit ontstane tekort wordt vooral veroorzaakt door de toename van het saldo investeringen minus afschrijvingen met € 7,7 miljoen, de aflossingen gedurende dit jaar voor een totaalbedrag van € 2,5 miljoen (exclusief RijswijkBuiten), de afname van het vreemd vermogen met € 4 miljoen. De reserves (financieringsmiddel) blijven onveranderd.

Eigen financieringsmiddelen en activa

Voor de bepaling van de financieringspositie zijn de financieringsbehoefte (geïnvesteed vermogen in de huidige en nieuwe vaste activa) en de financieringsmiddelen (opgenomen langlopende leningen, reserves en voorzieningen) van belang.

Eigen financieringsmiddelen	2024	2023
Boekwaarde van de activa (1)	258.499	250.798
Totaal Eigen vermogen (2)	79.072	80.197
% financieringsmiddelen uit eigen vermogen (2 / 1)	30,6%	32,0%

In 2024 kan de gemeente Rijswijk de investeringen van € 258,5 miljoen (exclusief RijswijkBuiten) voor 30,6% financieren met eigen financieringsmiddelen. De afname van het percentage t.o.v. vorig jaar wordt vooral verklaard door hogere investeringen in 2024 en het positieve rekeningsaldo 2024.

De investeringen in de grondexploitatie RijswijkBuiten zijn buiten deze berekeningen gehouden, omdat hiervoor aparte financieringen aanwezig zijn. Zie ook onderdeel B.2 van deze paragraaf.

Dit renteresultaat is een fictief saldo. Het saldo van de rentelasten –en baten bedraagt (exclusief grondexploitaties € 1.695.000. Uitgedrukt in een percentage van de beginboekwaarde van de investeringen is dit 0,656 procent. In werkelijkheid is 1 procent doorberekend, zodat 0,344 procent minder aan de beleidsproducten is doorberekend. Per saldo heeft dit geen invloed op het rekeningsaldo.

Gemiddeld rentepercentage totaal vermogen lang (vreemd vermogen + eigen vermogen).

De lening portefeuille van de gemeente bedraagt € 136,3 miljoen per ultimo 2024, waarbij de gemiddeld rente van de lopende leningen (exclusief RijswijkBuiten) 1,6% bedraagt (Voor een specificatie van de leningen wordt verwezen naar bijlage 1). Inclusief het eigen vermogen bedraagt het gewogen gemiddelde rentekostenpercentage circa 1%. Dit percentage wordt gebruikt om de rentekosten aan de investeringen via de beleidsproducten door te belasten.

Het niet in stand kunnen houden van deze reserves brengt met zich mee dat de gemiddelde rentekosten zullen stijgen en aanvullend vreemd vermogen moet worden aangetrokken.

Langlopende geldleningen

De onderstaande tabel biedt inzicht in de looptijd, het aflossingsdeel en de rentepercentages van de langlopende geldleningen.

Overzicht langlopende leningen volgens de jaarrekening 2024

Beëindiging looptijd in het jaar	Omschrijving	Rentepercentage	Restant begin 2024	Jaarlijkse aflossing/ eenmalig	Restant eind 2024
2027	Lening RB*	2,960	20.000	0	20.000
2028	Forwardlening RB	3,000	20.000	0	20.000
2028	Lening AD*	4,410	1.400	280	1.120
2028	Lening AD	4,470	2.000	400	1.600
2028	Lening AD	4,770	1.500	300	1.200
2029	Lening RB	-0,110	40.000	0	40.000
2030	Lening AD	3,810	2.800	400	2.400
2030	Lening RB	-0,055	28.000	4.000	24.000
2034	Lening AD	4,750	4.400	400	4.000
2030	Lening AD	3,940	5.250	750	4.500
2035	Forwardlening AD	2,033	14.000	0	14.000
2040	Forwardlening AD	2,048	14.000	0	14.000
2045	Forwardlening AD	2,005	14.000	0	14.000
2050	Forwardlening AD	1,977	14.000	0	14.000
2055	Forwardlening AD	1,925	14.000	0	14.000
2070	Lening AD	-0,020	45.000	0	45.000
Totaal			240.350	6.530	233.820

*RB = RijswijkBuiten AD

= Algemene Dienst

EMU saldo

Omschrijving (Bedragen x € 1.000)	2023 Jaarrekening	2024 Begroting na wijziging	2024 Jaarrekening
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-8.122	-6.719	1.835
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	12.131	20.697	7.667
3. Mutatie voorzieningen	1.749	1.335	-417
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	1.815	-21.295	2.744
5. Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-20.319	-4.786	-8.993

RijswijkBuiten

Wat wilden we bereiken?

Visie op de paragraaf en de opgave

De transformatie van het glastuinbouwgebied in RijswijkBuiten in een unieke en duurzame woonlocatie, met daarbij voldoende voorzieningen op het gebied van detailhandel, onderwijs, welzijn, bedrijventerreinen en werklocaties.

De gebiedsontwikkeling RijswijkBuiten vindt zijn grondslag in het in 2009 door de raad vastgestelde Masterplan Rijswijk-Zuid. Dit masterplan is in 2013 en 2014, vijf jaar na vaststelling van het masterplan in overleg met de gemeenteraad geëvalueerd en op onderdelen in beoogd beleid aangepast en geactualiseerd. Inmiddels zijn 2 fases van deze gebiedsontwikkeling in uitvoering, waarbij deelgebied Sion nagenoeg is afgerond en deelgebied Parkrijk volop in de realisatiefase verkeert. In 2021 is bestuurlijk verder richting gegeven aan de beoogde invulling van het gebied Pasgeld, is de hoofdplanstructuur en de ontwikkelrichting voor zowel Pasgeld-West als Pasgeld-Oost vastgesteld en besloten dat er in Pasgeld-West maximaal 1.000 woningen ontwikkeld en gerealiseerd worden.

De grondexploitatie, het ontwikkelen en realiseren van Pasgeld-Oost is een ontwikkeling door Synchron, programmatisch en planologisch in nauwe samenwerking met de gemeente Rijswijk.

De stedenbouwkundige en financiële uitwerking van Pasgeld-West en het daarvoor beoogde woningbouwprogramma is onderdeel van (en verwerkt in) de in april 2023 vastgestelde Grondexploitatie Sion - 't Haantje, Elfde herziening, 2023.

Bij de vaststelling van de Elfde herziening, 2023 is ook besloten om de grondexploitatie per 1 januari 2024 te splitsen in:

- Grondexploitatie Sion – 't Haantje Woongebied
- Grondexploitatie Bedrijventerrein Haantje – Pasgeld

Begin 2024 zijn verliesbeperkende maatregelen in beeld gebracht en verwerkt in de in april 2024 vastgestelde Grondexploitatie Sion – 't Haantje Woongebied, Twaalfde herziening, 2024 en in de Grondexploitatie Bedrijventerrein Haantje – Pasgeld, 2024.

Doelstellingen

1. Volkshuisvesting, realisatie van ongeveer 3.600 woningen binnen een programma dat aansluit op de woonvisie en de meest actuele inzichten en beoogde invulling van het gebied Pasgeld als geheel;
2. Ruimtelijke en stedenbouwkundige inpassing van maatschappelijke voorzieningen, waaronder drie basisscholen, een gezondheidscentrum en bijzondere woonvormen/doelgroepen;
3. Realisatie en uitgifte bouwgrond voor ongeveer 10 hectare bruto vloer oppervlak voor bedrijven, overwegend midden- en kleinbedrijf;
4. Duurzaamheid, een optimale leef- en werkomgeving waarbij de milieubelasting, de mobiliteit en het energieverbruik minimaal en onderscheidend zijn;
5. Groenstedelijk woonmilieu, grondgebonden woningen, afgewisseld met appartementen in een parkachtige omgeving;
6. Aandacht voor cultuurhistorische waarden en sociale cohesie in de wijk;
7. Op eindwaarde sluitende grondexploitaties.

De doelstellingen zijn bij de vaststelling in april 2024 van de grondexploitaties herbevestigd.

Indicatoren

Indicatoren: Sion, Parkrijk ('t Haantje), Pasgeld-West en -Oost)	Realisatie t/m 2024	Streefwaarde 2025	2026	2027	2028	2029	2030
1. Woningen ¹	2.415	280	340	161	130	130	171
2. EPC (BENG/ENG) ²	0,0	0.0	0.0	0.0	0.0	0,0	0,0
3. Sociale huur ³	197	29	37	8	9	8	8
4. Scholen	2	0	0	0	1	1	1
5. Overige voorzieningen ⁴	3	0	0	0	0	0	0
6. Uitgifte bedrijventerrein in m2 BVO	47.290	5.965	5.965	5.965	5.965	5.965	5.965

1 Planning van de verkoop van bouw kavels voor woningen.

2 De EnergiePrestatieCoëfficiënt (EPC) van een woning drukt de energetische prestatie van een woning uit. Wettelijk is inmiddels vastgelegd dat nieuwbouwwoningen gasloos worden gebouwd en is de EPC-norm vervangen door een nieuw normstelsel, dat meer Europees aansluit met BENG (Bijna Energie Neutraal en Gasloos) en ENG (Energie Neutraal en Gasloos). De EPC-waarde 1,0 is ongeveer wat een gemiddelde woning in 1990 presteerde. Een woning met een EPC van 0,6 gebruikt dus nog maar 60% van de energie, die zo'n woning twintig jaar terug gebruikt zou hebben. De EPC-berekening is opgenomen in het bouwbesluit, en sinds 1995 is het verplicht deze bij een bouw aanvraag in te dienen. Vanaf 2011 geldt de strengere norm van EPC 0,6. Vanaf 2015 is de norm EPC 0,4. Vanaf 2020 is de norm BENG (= EPC circa 0,2), de norm ENG is gepland om enige jaren daarna in te voeren.

3 Met betrekking tot de fasering en de aantallen sociale huurwoningen vindt nog overleg plaats met de woningcorporaties.

4 In Sion zijn 2 kinderdagverblijven en een huisartsenpost gevestigd. In 2024 is de huisartsenpost verhuisd naar nieuwbouw in Parkrijk.

Wat hebben we er voor gedaan?

Het programma van werkzaamheden en uitgifte van bouwgrond voor voornamelijk verkoop van woningbouw, zoals dat is gepland en dient als onderlegger van de ramingen van de jaarschijf 2024 van de Grondexploitatie Sion-'t Haantje Woongebied, Twaalfde herziening, 2024 en van de Grondexploitatie Bedrijventerrein Haantje – Pasgeld, 2024.

Begin 2025 worden de Grondexploitatie Sion-'t Haantje Woongebied, Dertiende herziening, 2025 en de Grondexploitatie Bedrijventerrein Haantje – Pasgeld, Eerste herziening, 2025 opgesteld. De hieruit volgende wijzigingen voor de Programmabegroting 2025-2028 zullen in de 1e halfjaarrapportage 2025 worden meegenomen.

Grondverwerving

Verwervingsactiviteiten worden nadrukkelijk afgestemd op de beoogde ontwikkeling van het gebied. Bij een grootschalige ontwikkeling, waarvan sprake is in RijswijkBuiten, is het doel om alle benodigde percelen te verwerven in een minnelijk traject. Dit doel is behaald.

De laatste voor de ontwikkeling van het plangebied benodigde gronden zijn verworven. Ook de overdracht van de teruglevering van de door ProRail voor de realisatie van de spoorverdubbeling benodigde percelen aan de gemeente heeft onlangs plaatsgevonden.

Bouw- en woonrijp maken

De planning en de uitvoering van de werkzaamheden van bouw- en woonrijp maken zijn aangepast aan de uitgangspunten zoals opgenomen in de Grondexploitatie Sion-'t Haantje Woongebied, Twaalfde herziening, 2024 en in de Grondexploitatie Bedrijventerrein Haantje – Pasgeld, 2024.

Rente en financiering

In de grondexploitatieberekening bedroeg het gemiddelde calculatietarief voor de rentekosten van 1,10%.

Risico's

De omgang met risico's bij grondexploitaties is beschreven in de Nota Grondbeleid. Risico's bij dit project kunnen zich voordoen op allerlei gebieden (o.a. politiek, bestuurlijk, maatschappelijk,

economisch, wet- en regelgeving, samenwerking). Voor de kansen en bedreigingen van de gemeentelijke grondexploitatie is een risicoparagraaf opgesteld. Deze maakt deel uit van de grondexploitatie.

De gekwantificeerde risico's binnen de Grondexploitatie Sion-'t Haantje Woongebied, Twaalfde herziening, 2024 en de Grondexploitatie Bedrijventerrein Haantje – Pasgeld, 2024 tezamen bedragen € 4,333 miljoen. Gelet op het negatieve exploitatieresultaat is hiervoor binnen de grondexploitaties geen dekking aanwezig. De Algemene reserve wordt ingezet als buffer.

Gronduitgifte Grondexploitatie Sion – 't Haantje Woongebied

De uitgifte van bouwgronden in RijswijkBuiten is nu voorzien in de periode tot en met 2030. Volgens de Grondexploitatie Sion-'t Haantje Woongebied, Twaalfde herziening, 2024 zijn er tot en met 2024 circa 2.400 bouw kavels in verkoop gebracht. De planning is gebaseerd op het sturen op woningaantallen (programma) en het realiseren van de geraamde grondopbrengsten. Naast de drie geplande scholen wordt de tijdelijke school in Sion voor een langere periode aangehouden. In Parkrijk is langs de Laan van 't Haantje eveneens een tijdelijke school gerealiseerd. De op deze locaties geplande woningbouw zal na afsluiting van de exploitatieperiode, als de behoefte aan lokalen is afgenomen, gerealiseerd worden.

Gronduitgifte Grondexploitatie Bedrijventerrein Haantje - Pasgeld

Per augustus 2024 zijn in deelgebied H7 alle zes de bedrijfskavels verkocht. Eén bedrijfskavel is nog niet uitgegeven. De omgevingsvergunning is verleend en de bezwaartermijn loopt. De grond zal pas worden uitgegeven als er een onherroepelijke omgevingsvergunning is. Naar verwachting zal dit laatste bedrijfskavel uiterlijk half 2025 bouwrijp worden uitgegeven. Het woonrijp maken van deelgebied H7 zal in 2026 worden afgerond.

Deelgebied H8 was t/m 2024 door ProRail gebruikt en is per december 2024 aan de gemeente terug geleverd. In 2024 was een businesscase opgesteld ten behoeve van de ambitie om per 1 januari 2025 de deelgebieden H8/H9 van het Bedrijventerrein Haantje – Pasgeld over te dragen aan het IPP Haaglanden. Overleggen met het IPP Haaglanden hebben nog niet geleid tot een uitgifte. De overleggen zullen in 2025 worden voortgezet.

De recente ontwikkelingen en onzekerheden met betrekking tot de netcongestie maakt de ontwikkeling van deze plots op dit moment lastig. We gaan ervan uit dat er een vertraging in de uitgifte is van minimaal één jaar.

Duurzaamheid

Rijswijk heeft als doel om van RijswijkBuiten een van de meest duurzame uitbreidingswijken van Nederland te maken. Onderdeel van deze ambitie is het beïnvloeden van de vervoerswijze. Hierbij wordt ingezet op een verschuiving van autogebruik naar duurzamere vormen van vervoer, zoals fietsen en openbaar vervoer.

Eind 2022 is de MIRT-Verkenning Oude Lijn gestart (Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport). Onderdeel van de MIRT-verkenning is de deelstudie CitySprinter en Nieuwe Stations. ProRail onderzoekt hierin o.a. hoe stap voor stap 4 nieuwe stations kunnen worden geopend in de (nieuwe) woonwijken en de frequentie van de treinen kan worden verhoogd. Station RijswijkBuiten is 1 van de 4 stations. Een nieuw station draagt in grote mate bij aan de toekomstige bereikbaarheid van RijswijkBuiten en omgeving.

Voor het deelgebied Parkrijk is in lijn met bovengenoemde ambities een parkeerconcept opgesteld, waarbij lager autobezit wordt gestimuleerd door het aanleggen van "mobi-punten" op verschillende locaties in de wijk. Op deze locaties worden op termijn niet alleen deelauto's aangeboden, maar ook deelbakfietsen en elektrische deelscooters. Op deze manier worden nieuwe bewoners gestimuleerd om een (tweede) auto niet aan te schaffen of mee te verhuizen, omdat alternatieve vervoermiddelen in de wijk aanwezig te zijn die het bezit van een extra auto overbodig maken.

Momenteel zijn er vijf hubs opgeleverd, waardoor er 5 elektrische auto's, 5 bakfietsen en 8 elektrische fietsen beschikbaar zijn. De verwachting is dat er nog 2 hubs in 2025 worden opgeleverd.

De twee laatste hubs worden in 2026 uitgevoerd. In totaal zullen er 9 auto's, 9 bakfietsen en 8 e-bikes beschikbaar zijn. Indien de vraag voldoende is, zijn de hubs direct op te schalen tot 18 auto's en 18 bakfietsen.

Boekwaarde

In de paragraaf Financiering is de invloed van RijswijkBuiten op de hoge netto schuldquote van de gemeente opgenomen. Doelstelling is om deze schuldquote snel omlaag te brengen. Ten tijde van het opstellen van de Grondexploitatie Sion-'t Haantje Woongebied, Twaalfde herziening, 2024 en de Grondexploitatie Bedrijventerrein Haantje – Pasgeld, 2024 was de verwachting nog dat de totale boekwaarde in 2024 met € 2,18 miljoen verlaagd kon worden.

In afwijking hiervan is de boekwaarde over 2024 met € 168.000 toegenomen. Oorzaak hiervan is dat de terugkoop van de gronden van ProRail gepland waren voor 2025 maar nog in 2024 hebben plaatsgevonden.

Een op eindwaarde sluitende grondexploitatie

Op advies van de accountant is bij het in september 2019 vaststellen van de gemeentelijke jaarrekening 2018 een verliesvoorziening gevormd. Dit is in de Grondexploitatie Sion-'t Haantje,

Achtste herziening, 2020 ook verwerkt. Dit geldt ook voor de uitkomsten van de risicoanalyse en de nog uit te werken optimaliseringsmogelijkheden (o.a. meer woningen en bedrijvigheid).

Op basis van de Grondexploitatie Sion-'t Haantje Woongebied, Twaalfde herziening, 2024 en de Grondexploitatie Bedrijventerrein Haantje – Pasgeld, 2024, waarin de effecten van de huidige situatie is verwerkt, is de totale verliesvoorziening bijgesteld naar € 19,25 miljoen.

Wat heeft het gekost?

Grondexploitatie Sion – 't Haantje Woongebied en Grondexploitatie Bedrijventerrein Haantje – Pasgeld tezamen	Werkelijk 2024
	Bedragen x € 1 miljoen
Verwerving	€ 0,59
Plankosten	€ 2,17
Bouwrijp maken	€ 4,46
Rente en financiering	€ 1,11
Gronduitgifte	€ 0,00
Afname boekwaarde grondexploitatie	€ -0,17
Totaal lasten	8,16
Plankosten	€ 0,44
Bouwrijp maken	€ 0,05
Gronduitgifte	€ 7,67
Totaal baten	8,16

Subsidies

Beleid en proces subsidieverstreking

Subsidieverstreking is één van de instrumenten die een gemeente tot zijn beschikking heeft om haar maatschappelijke en beleidsdoelstellingen te realiseren. De gemeente Rijswijk kent verschillende wetgeving en beleidskaders die door middel van het instrument subsidies worden gefinancierd.

Voor de bestuursperiode 2023-2026 bestaat het subsidieproces van Rijswijk uit een door de gemeenteraad vastgestelde Algemene Subsidieverordening Rijswijk (ASV) en een vastgesteld Beleidskader Subsidies. Verder worden subsidiedossiers vanaf 2022 vastgelegd in een

Evaluatie subsidiekader

Het voorgaande betekent een verandering zowel voor de subsidierelaties als voor de gemeente. 2023 was het eerste jaar waarin het nieuwe subsidieproces volledig was doorlopen. Daarom is aan de raad toegezegd om het subsidiekader eind 2023 te evalueren. Vanwege beperkte capaciteit was dit vertraagd. In 2024 heeft de evaluatie van het subsidieproces alsnog plaatsgevonden. De uitkomsten zijn via een Raadsinformatiebrief (RIB 24 075 Evaluatie Algemene Subsidieverordening Rijswijk 2020 en Beleidskader subsidies) met de raad gedeeld en worden hieronder in hoofdlijnen beschreven.

De input voor de evaluatie is zowel intern als extern verkregen. Intern is vanuit verschillende invalshoeken, o.a. programma's en beleidsproducten, informatie opgehaald. Extern zijn bij zowel grotere organisaties als bij particuliere aanvragers enquêtes uitgezet.

De kern van de resultaten uit de evaluatie vanuit de subsidiebehandelaars:

- Integrale afweging van de aanvragen niet mogelijk door gespreide ontvangst tijdens het jaar;
- Binnen de huidige werkwijze is het eigenlijk niet mogelijk om subsidieplafonds toe te passen;
- De ASV en het Beleidskader zijn algemeen beschreven. Dit maakt concreet sturen op beleidsdoelen moeilijk. Er is behoefte aan meetbaarheid en een financieel kader.

De belangrijkste resultaten uit de evaluatie vanuit de subsidierelaties zijn:

- Bij veranderingen in het kader en proces is er behoefte aan duidelijke communicatie.
- De subsidierelaties vinden de deadline voor aanvragen erg ver voor het begrotingsjaar;
- Enkele subsidierelaties hebben behoefte aan meerjarige subsidieafspraken.

Samengevat zijn de subsidierelaties tevreden (gemiddeld cijfer 4,2 op een schaal van 5). Het contact, de afstemming en samenwerking met de gemeente worden gewaardeerd. In het algemeen vinden de subsidierelaties het kader en proces duidelijk. Uit de antwoorden blijkt dat soms inzicht in de reden van het huidige proces ontbreekt, zoals de indieningstermijn die samenhangt met de begrotingscyclus.

Op basis van de uitkomsten zullen voorstellen worden gedaan om de werking van de ASV en het Beleidskader Subsidies te verbeteren. Met als doel een duidelijk kader en proces te scheppen waarbij sprake is van een objectieve verdeling van de budgetten en het vermijden van overschrijdingen.

Subsidieregister

Jaarlijks wordt een subsidieregister gepubliceerd waarin per programma en per subsidierelatie wordt getoond hoeveel subsidie er is verstrekt. Dit register wordt handmatig opgesteld omdat de informatie uit verschillende bronnen komt. In 2024 is er aan gewerkt om deze informatie meer geautomatiseerd te verwerken in het subsidieregistratiesysteem. Daarin zijn grote stappen gemaakt, waardoor het opstellen van het subsidieregister minder tijd kost. De volgende stap is om, conform de nieuwe wet Woo, het subsidieregister als een dashboard op de website van de gemeente kan worden geplaatst, waarbij de informatie realtime beschikbaar is.

Verstrekte subsidiebedragen

In het overzicht hieronder wordt per programma getoond hoeveel subsidie er in 2024 is verleend. In 2025 worden deze subsidies uiteindelijk vastgesteld. Als de vaststelling van een subsidie lager

uitvalt dan de beschikking dan wordt de vrijval als financieel voordeel in 2025 verantwoord. Meer detailinformatie is opgenomen in het subsidieregister 2024.

Programma	Beleidsproduct	Begroting	Werkelijk	Saldo
01 Alg. Bestuur en Organisatie	5801 Mediabeleid	50	49	1
Totaal		50	49	1
05 Onderwijs	4030 Lokaal onderwijsbeleid	2.143	1.476	670
Totaal		2.143	1.476	670
06 Sport, Cultuur en Recreatie	5100 Openbaar bibliotheekwerk	1.615	1.611	4
	5300 Sport		57	-57
	5400 Kunst en cultuur	2.509	2.393	116
	5410 Cultureel erfgoed	506	488	18
	5800 Speeltuinwerk	19	19	
Totaal		4.649	4.569	81
07 Sociaal Domein	1400 Dierenwelzijn	105		105
	6140 Gemeentelijk armoede- en schuldenbeleid	385	428	-43
	6620 Maatwerkvoorzieningen immaterieel Wmo	517	501	16
	6700 Alg. voorz. Wmo en jeugd	6.489	6.034	455
	6710 1 ^e -lijnsloket Wmo en jeugd	53	45	8
	6820 Individuele voorz. natura jeugd		61	-61
	7100 Volksgezondheid	67	87	-20
	9650 Oekraïne		10	-10
Totaal		7.616	7.166	450
08 Wonen en Leven	5600 Openbaar groen en openluchtrecreatie	184	311	-127
	7210 Afvalverwijdering en -verwerking	32		32
	7230 Milieubeheer	402	109	293
	8210 Wijkontwikkeling	25	27	-2
Totaal		643	447	196
Totaal subsidies		15.100	13.704	1.396

Bezuinigingstaakstelling

In de raadsvergadering van 30 maart 2021 is het voorstel besproken voor de invulling van de bezuinigingstaakstelling op het subsidiebudget. De bezuiniging is voor een bedrag van € 314.000 nog niet toegewezen aan specifieke subsidies. Deze taakstelling is ingedeeld in de volgende categorieën:

- Categorie 1 - Onderbesteding budget - Categorie 2 - Effectueren reeds gemaakte afspraken
- Categorie 3 - Instellen subsidieplafonds

In de onderstaande tabel is te zien dat de bezuiniging impliciet is behaald; als de bezuiniging wordt gekort op het begrote bedrag, is dat ruimschoots voldoende om de werkelijke subsidiekosten te dekken.

Programma	Begroting	Werkelijk	Saldo
Totaal subsidies	15.100	13.704	1.396
Bezuiniging	-314	0	-314
Totaal na invulling bezuiniging	14.786	13.704	1.082

Inkomende subsidies

Eén van de ambities in het coalitieprogramma is het vergroten van inkomsten. Dit willen we bereiken door het optimaal benutten van externe subsidiemogelijkheden. Om hier uitvoering aan te geven zijn de randvoorwaarden en het instrumentarium uitgewerkt om het verwervings- en verantwoordingsproces voor externe subsidies te structureren en te borgen in de organisatie.

Vanaf januari 2024 heeft een projectgroep gewerkt aan de inrichting van het proces voor verwerving en verantwoording van externe subsidies en het hierbij benodigde instrumentarium. In de organisatie is een database beschikbaar gesteld en konden medewerkers een beroep doen op externe expertise op het gebied van subsidieregelingen en het opstellen van subsidieaanvragen.

De resultaten van de projectgroep zijn opgenomen in een implementatieplan. Met dit plan krijgen medewerkers een beeld van wat men van elkaar mag verwachten binnen het subsidieproces en brengen we externe expertise de organisatie in. Een digitaal loket geeft op een gebruiksvriendelijke manier toegang tot het subsidielandschap en een subsidievolgsysteem ondersteunt bij het doorlopen van het proces. Tevens is de functie van subsidiecoördinator in de organisatie geïntroduceerd.

Governance en procesbeschrijving

Er is gewerkt aan een handboek dat de rollen, taken en verantwoordelijkheden beschrijft voor het te implementeren proces. Hiervoor is input opgehaald bij een brede vertegenwoordiging uit de organisatie. Met deze aanpak is maatwerk geleverd voor wat betreft functies en rolverdeling en is er sprake van een door de organisatie gedragen werkwijze. Het verwerven van subsidies is immers een integraal proces dat betrokkenheid en draagvlak vraagt.

Subsidie-database

Op Edison is een permanent digitaal loket ingericht. Het loket geeft informatie over de subsidiedatabase. De database bevat actuele informatie over meer dan 3.000 subsidieregelingen op Europees, Rijks- en provinciaal niveau.

Subsidievolgsysteem

Als ondersteuning van het nieuwe subsidieproces is een subsidievolgsysteem in gebruik genomen. Door de bestaande leveranciers wordt geen (geïntegreerde) applicatie aangeboden. Hierdoor is gekozen voor een licentie voor het subsidievolgsysteem van dezelfde leverancier die ook de database beheert.. In het volgsysteem worden alle lopende en nieuwe subsidiedossiers opgenomen, bijgehouden en afgewikkeld.

De kosten voor de licenties voor de database en het volgsysteem zijn structureel verwerkt.

Invoering handboek

De in het handboek opgenomen processen en activiteiten zijn actief geïntroduceerd in de organisatie. In overleg met het management zijn er bijeenkomsten georganiseerd om de betreffende medewerkers over hun rol te informeren en instrueren.

De gemeente doet er dus alles aan om zoveel mogelijk subsidies te verwerven om haar activiteiten te bekostigen. Voor 2024 bestaan deze voornamelijk uit de Specifieke Uitkeringen. Voor meer

informatie daarover wordt verwezen naar de SISA-verantwoording van de jaarrekening. Verder heeft de gemeente ook andere subsidies verworven, zoals;

- MRDH Versterking campus Energy Cave € 0,25 miljoen
- MO-en Bemoeizorg € 0,2 miljoen
- ESF Plus Haaglanden 2024-2025 € 0,1 miljoen

Jaarrekening

Balans

(voor bestemming van het gerealiseerde resultaat)

ACTIVA (bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
VASTE ACTIVA		
Immateriële vaste activa		
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	501	534
Subtotaal immateriële vaste activa	501	534
Materiële vaste activa		
Investerings met een economisch nut	152.459	152.614
Investerings met een economisch nut waarvoor te bestrijding van kosten een heffing kan worden geheven	16.539	16.863
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	68.492	63.131
In erfpacht	4.970	2.151
Subtotaal Materiële vaste activa	242.460	234.759
Financiële vaste activa		
Kapitaalverstrekingen aan:		
Deelnemingen	12.911	12.911
Subtotaal kapitaalverstrekingen	12.911	12.911
Leningen aan:		
Woningbouwcorporaties	455	504
Subtotaal leningen	455	504
Uiteenzettingen:		
Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier met een rente typische looptijd van één jaar of langer	2.573	1.536
Subtotaal uiteenzettingen	2.573	1.536
Totaal Financiële vaste activa	15.938	14.951
Totaal vaste activa	258.899	250.244
VLOTTENDE ACTIVA		
Voorraden		
Onderhandenwerk, waaronder bouwgronden in exploitatie	93.414	90.670
Subtotaal voorraden	93.414	90.670
Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar		
Vorderingen op openbare lichamen	19.550	17.385
Uitzettingen in 's Rijks schatkist een rente typische looptijd van één jaar of langer	7.574	45.167
Overige vorderingen	12.552	12.227
Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden		
Subtotaal uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar	39.675	74.780
Liquide middelen		
Kas-banksaldi	770	110
Subtotaal liquide middelen	770	110
Overlopende activa		
- De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, gesplitst in:		
1. Europese overheidslichamen		
2. Het Rijk		
3. Overige Nederlandse overheidslichamen		
- Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	6.123	6.659
Subtotaal overlopende activa	6.123	6.659
Totaal vlottende activa	139.984	172.219
TOTAAL ACTIVA	398.883	422.463

PASSIVA (bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
VASTE PASIVA		
Eigen Vermogen		
Algemene reserve	24.903	20.468
Bestemmingsreserves	49.060	70.550
Gerealiseerde resultaat	8.069	-10.821
Subtotaal Eigen Vermogen	82.032	80.197
Voorzieningen	12.518	12.935
Subtotaal voorzieningen	12.518	12.935
Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer		
Obligatieleningen		
Onderhandseleningen van:		
1. binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen		
2. binnenlandse banken en overige financiële instellingen	233.820	240.350
3. binnenlandse bedrijven		
4. openbare lichamen		
5. overige binnenlandse sectoren		
6. buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren		
Door derden belegde gelden		
Waarborgsommen	1.408	
Overige leningen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		
Subtotaal vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer	235.228	240.350
Totaal vaste passiva	329.778	333.481
VLOTTENDE PASSIVA		
Netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar		
Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden		
Overige kasgeldleningen		
Banksaldi	2	12.833
Overige schulden	15.674	30.520
Subtotaal netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar	15.677	43.354
Overlopende passiva		
- Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	17.955	12.365
- De Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende dienstjaren. De voorschotten worden uitgeplitst naar de ontvangen bedragen van:		
1. Europese overheidslichamen		
2. het Rijk	35.474	33.263
3. overige Nederlandse overheidslichamen		
- Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate komen van volgende begrotingsjaren		
Subtotaal overlopende passiva	53.429	45.628
Totaal vlottende passiva	69.105	88.982
TOTAAL PASSIVA	398.883	422.463

Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Bedragen x € 1.000	Primitieve begroting		Begrotingswijzigingen		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten
Omschrijving programma's					
1. Algemeen Bestuur en Organisatie	8.437	1.292	-7.144	-394	-50
2. Openbare Orde en Veiligheid	9.523		-9.523	24	439
3. Verkeer en Vervoer	12.725	5.292	-7.433	-839	380
4. Economie en Werken	1.183	782	-401	267	761
5. Onderwijs	6.877	406	-6.471	2.859	2.954
6. Sport, Cultuur en Recreatie	10.169	1.657	-8.513	470	140
7. Sociaal Domein	90.111	27.556	-62.554	18.586	14.088
8. Wonen en Leven	61.764	49.664	-12.101	-10.275	-6.375
Subtotaal programma's	200.790	86.649	-114.141	10.699	12.336
Algemene dekkingsmiddelen					
Lokale heffingen	288	14.258	13.970	80	180
Algemene uitkering	-279	128.470	128.749	1.635	2.412
Dividend	129	415	286		272
Overige algemene dekkingsmiddelen	3.527	1.800	-1.727	3.227	579
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	3.665	144.943	141.277	4.941	3.443
Overhead	29.754	802	-28.951	5.450	537
Heffing VPB	80		-80		
Onvoorzien uitgaven exploitatie	50		-50		
Onvoorzien uitgaven investeringen	-500		500	500	
Subtotaal onvoorzien	-450		450	500	
TOTAAL SALDO VAN BATEN EN LASTEN	233.839	232.394	-1.445	21.590	16.316
Mutaties reserves					
Algemeen Bestuur en Organisatie					
Openbare Orde en Veiligheid					
Verkeer en Vervoer	2.092	2.484	393	-2.092	737
Economie en Werken					
Onderwijs					
Sport, Cultuur en Recreatie					33
Sociaal Domein		363	363		959
Wonen en Leven	329	2.751	2.422	-329	14.764
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien		243	243	15.256	232
Subtotaal mutaties reserves	2.421	5.842	3.421	12.835	16.725
HET RESULTAAT	236.260	238.236	1.976	34.425	33.041

Bedragen x € 1.000	Begroting na wijziging			Werkelijk			Afwijkingen (+=voordeel)		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Omschrijving programma's									
1. Algemeen Bestuur en Organisatie	8.043	1.242	-6.801	8.207	1.362	-6.845	-164	120	-44
2. Openbare Orde en Veiligheid	9.547	439	-9.108	9.646	406	-9.240	-99	-33	-132
3. Verkeer en Vervoer	11.886	5.672	-6.215	12.944	6.808	-6.136	-1.057	1.136	79
4. Economie en Werken	1.451	1.543	93	1.310	1.589	279	141	46	186
5. Onderwijs	9.737	3.360	-6.377	9.990	3.327	-6.663	-253	-33	-287
6. Sport, Cultuur en Recreatie	10.640	1.796	-8.843	10.334	1.761	-8.574	305	-36	270
7. Sociaal Domein	108.696	41.644	-67.052	108.680	42.763	-65.917	17	1.118	1.135
8. Wonen en Leven	51.490	43.289	-8.201	40.336	32.770	-7.565	11.154	-10.518	636
Subtotaal programma's	211.489	98.986	-112.504	201.446	90.785	-110.661	10.043	-8.200	1.842
Algemene dekkingsmiddelen									
Lokale heffingen	368	14.438	14.070	506	14.575	14.069	-137	137	
Algemene uitkering	1.356	130.882	129.526		134.612	134.612	1.356	3.730	5.086
Dividend	129	687	558	172	607	435	-43	-80	-123
Overige algemene dekkingsmiddelen	6.753	2.379	-4.375	6.581	4.340	-2.241	172	1.962	2.134
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	8.607	148.386	139.779	7.259	154.134	146.875	1.348	5.749	7.096
Overhead	35.203	1.339	-33.864	36.575	2.289	-34.286	-1.372	950	-422
Heffing VPB	80		-80	93		-93	-13		-13
Onvoorzien uitgaven exploitatie	50		-50				50		50
Onvoorzien uitgaven investeringen									
Subtotaal onvoorzien	50		-50				50		50
TOTAAL SALDO VAN BATEN EN LASTEN									
	255.429	248.710	-6.719	245.374	247.209	1.835	10.056	-1.501	8.554
Mutaties reserves									
Algemeen Bestuur en Organisatie									
Openbare Orde en Veiligheid									
Verkeer en Vervoer		3.221	3.221		3.221	3.221			
Economie en Werken									
Onderwijs									
Sport, Cultuur en Recreatie		33	33		33	33			
Sociaal Domein		1.322	1.322		1.176	1.176		-146	-146
Wonen en Leven		17.515	17.515		16.630	16.630		-885	-885
Algemene dekkingsmiddelen	15.256	475	-14.781	15.256	430	-14.826		-45	-46
Subtotaal mutaties reserves	15.256	22.567	7.311	15.256	21.490	6.234		-1.077	-1.077
HET RESULTAAT	270.685	271.277	592	260.630	268.699	8.069	10.055	-2.578	7.478

Het voordelig restantsaldo van € 8,069 miljoen zal middels een voorstel bij de jaarrekening aan de raad ter vaststelling worden voorgelegd.

Voor de toelichting op de analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de realisatie per programma verwijzen wij naar de programmaverantwoording (wat heeft het gekost?).

Als gevolg van de doorbelasting van overhead naar directe salarislasteren en inhuurlasteren op de beleidsproducten zijn de lasten voor dit beleidsproduct hoger geworden dan geraamd.

Grondslagen

Algemene grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door de gemeenteraad op d.d. 12 december 2023 de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld met terugwerkende kracht tot 1 januari 2023.

De in de onderhavige jaarrekening gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling zijn gebaseerd op de veronderstelling van continuïteit van de gemeente.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarstukken

Waardering van passiva en activa en de bepaling van het resultaat vinden in principe plaats op basis van historische kosten. Activa en passiva zijn opgenomen tegen nominale waarde, tenzij in deze grondslagen anders is vermeld. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben, onverschillig of zij tot inkomsten of uitgaven in dat jaar hebben geleid. Baten en lasten, waaronder ook begrepen de heffing van de vennootschapsbelasting, worden daarbij verantwoord tot hun brutobedrag. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar worden genomen als zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidsgelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten verantwoord in het jaar dat uitbetaling plaats vindt. Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt dan ook geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. Daarbij moet worden gedacht aan overlopende vakantiegeld- en (spaar)verlofaanspraken.

De algemene uitkering is opgenomen conform de best mogelijke schatting gebaseerd op basis van de laatst beschikbare informatie. Ten aanzien van het component aangaande de accresmededeling wordt deze opgenomen conform de in verslagjaar t laatst gepubliceerde accresmededeling. Doorgaans is deze accresmededeling opgenomen in de septembercircular. De gevolgen van het bijgestelde accres zoals opgenomen in de meicircular van het verslagjaar t+1 worden verantwoord in de jaarrekening van het op het verslagjaar volgende boekjaar.

Dividenden zijn verantwoord in het jaar waarin het besluit tot toekenning van het dividend door de Algemene vergadering van de vennootschap is genomen.

De waarderingsgrondslagen per balansonderdeel worden in het vervolg van deze jaarrekening toegelicht.

Algemene grondslagen voor de Rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en op basis van de kadernota rechtmatigheid. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties, alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet;
- De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:
 - Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 12 december 2023 door de raad is vastgesteld;
 - Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven

wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderscheidingen van baten, onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan de raad zijn gemeld.

- Ten aanzien van het M&O criterium is alleen bij misbruik sprake van een onrechtmatigheid en zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.
- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening. Dit betekent dat:
 - Een verantwoordingsgrens van 1% van de totale lasten, inclusief de dotaties aan de reserves is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
 - Een rapporteringstolerantie van € 100.000 gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

Schattingwijziging

Bij gemeente Rijswijk is in 2023 sprake geweest van een schattingswijziging. Vanwege een nieuw vastgestelde financiële verordening met ingang van 1 januari 2023 is een wijziging van een verwachte toekomstige gebruiksduur c.q. gebruiksintensiteit dan wel de naar verwachting duurzaam lagere gebruikswaarde aangepast onder de materiële vaste activa. De bestaande (rest)boekwaarden zijn niet herrekend, maar worden over de langere (dan wel kortere, dan wel gelijkblijvende) verwachte gebruiksduur afgeschreven.

Algemeen

Hieronder is bij de diverse onderdelen van de vaste activa een toelichting gegeven. Alle bedragen in de tabellen van deze paragraaf zijn gedeeld door € 1.000, tenzij anders aangegeven.

Immateriële vast activa

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten), verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen van derden, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

De kosten van het sluiten van geldleningen (inclusief de betaalde boeterente) en het saldo van agio en disagio worden geactiveerd en over maximaal de looptijd van de lening volledig afgeschreven, te starten vanaf het moment van het in gebruik nemen van het gerelateerde materieel of financieel vast actief.

Indien geen nieuwe lening wordt aangetrokken zijn de kosten van vervroegde aflossing (boeterente) niet geactiveerd, maar als last verantwoord.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief zijn onder de volgende voorwaarden geactiveerd:

- Het voornemen bestaat het actief te gebruiken of te verkopen.
- De technische uitvoerbaarheid om het actief te voltooien staat vast.
- Het actief in de toekomst economisch of maatschappelijk nut genereert.
- De uitgaven die aan het actief toe te rekenen zijn, zijn betrouwbaar zijn vast te stellen.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden volledig afgeschreven in maximaal vijf jaar.

De onder de kosten van onderzoek en ontwikkeling geactiveerde voorbereidingskosten voor grondexploitaties voldoen aan de volgende voorwaarden:

- de kosten passen binnen de kostensoortenlijst (art. 8.15) van het Omgevingsbesluit ; en
- de kosten blijven maximaal vijf jaar geactiveerd staan onder de immateriële vaste activa. Na maximaal vijf jaar hebben de kosten geleid tot een actieve grondexploitatie, danwel worden deze afgeboekt ten laste van het jaarresultaat; en

- plannen tot ontwikkeling van de grond waarvoor de voorbereidingskosten worden gemaakt, hebben bestuurlijke instemming, blijkend uit een raads- of – indien gedelegeerd – collegebesluit.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd indien aan de volgende vereisten is voldaan:

- Er is sprake van een investering door een derde.
- De investering draagt bij aan de publieke taak.
- De derde heeft zich verplicht tot het daadwerkelijk investeren op een wijze zoals is overeengekomen.
- De bijdrage kan door de gemeente worden teruggevorderd, indien de derde in gebreke blijft of de gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

Op de geactiveerde bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt afgeschreven, waarbij de afschrijvingsduur maximaal gelijk is aan de verwachte gebruiksduur van de activa (bij derden) waarvoor de bijdrage aan derden is verstrekt.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa zijn fysiek aanwezige activa. Het BBV kent de volgende soorten materiële vaste activa:

- investeringen met een economisch nut;
- investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
- investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Investeringen hebben een economisch nut indien ze verhandelbaar zijn en/of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Alle investeringen met een economisch nut > € 25.000 worden conform de financiële verordening geactiveerd.

Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut worden geactiveerd en over de gebruiksduur afgeschreven. Alle materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten (waaronder overheadkosten en rente), verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen die direct gerelateerd zijn aan het actief, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Ten aanzien van investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut geldt tot aan investeringsdatum 31 december 2016 dat eventuele bijdragen uit de reserves in mindering zijn gebracht op deze investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut. Ten aanzien van investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven geldt dat vanuit de spaarcomponent van heffingen gevormde voorzieningen voor toekomstige vervangingsinvesteringen met economisch nut in mindering zijn gebracht op de in het boekjaar gepleegde investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing is geheven. Over het resterende bedrag wordt afgeschreven.

De op de oorspronkelijke verkrijgings- of vervaardigingsprijs toegepaste jaarlijkse afschrijvingen corresponderen met een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur (kortste van de geschatte economische levensduur óf technische gebruiksduur) van de geactiveerde objecten en voorzieningen.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn opgenomen in de financiële verordening, zoals laatstelijk vastgesteld door de gemeenteraad in haar vergadering d.d. 12 december 2023. De afschrijvingen worden berekend volgens de lineaire methode en de afschrijving start per 1 januari van het jaar volgend op het jaar van verkrijging of gereedkomen. Afschrijvingen geschieden daarnaast onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar. Op gronden wordt niet afgeschreven, tenzij de grond deel uitmaakt van een investering in de openbare ruimte met maatschappelijk nut. Eventuele boekwinsten bij inruil of afstoting van een kapitaalgoed zijn als incidentele bate in de jaarrekening verwerkt.

Buiten gebruik gestelde vaste activa

Indien een vast actief buiten gebruik is gesteld, heeft op het moment van buitengebruikstelling een afwaardering van de boekwaarde plaatsgevonden naar de lagere restwaarde.

Afschrijvingen

De afschrijvingstermijnen, zoals ook vastgelegd in de *financiële verordening*, zoals vastgesteld door de gemeenteraad d.d. 12 december 2023, zijn van toepassing. Deze zijn te raadplegen op: Bijlage 2. Financiële verordening Rijswijk 2023

Nr.	Omschrijving vaste activa	Afschrijvingstermijn in jaren		Rest-waarde
		Maximaal	Richting-gevend	
Immateriële vaste activa				
1	Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen	Exploitatie		
2	Saldo agio en disagio	Exploitatie		
3	Kosten onderzoek en ontwikkeling bepaald actief	5	5	N
4	Automatisering (software: geen licentie)	5	3-5	N
5	Overige immateriële vaste activa	5	5	N
Materiële vaste activa				
Investerings met een economisch nut				
6	Gebouwen (nieuw en bestaand, inclusief verbouwingen) 1	60	40-60	J
7	Nieuwbouw van tijdelijke gebouwen en voorzieningen	20	5-20	N
8	Verbouwingen bestaande gebouwen	60	25-60	N
9	Technische installaties in en op bedrijfsgebouwen	25	15-25	N
10	Automatisering: hardware	5	3-5	N
11	Inrichting en inventaris van gebouwen	20	10-20	N
12	Auto's, tractoren, vrachtwagens, aanhangers, scooters, vervoermiddelen en overige voertuigen	7	7	J
13	Machines, apparaten, en installaties: ondersteunend materiaal buitenruimte	10	7-10	N
14	Overige apparaten en installaties	20	5-20	N
Investerings met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven				
15	Riolering betonbuizenstelsel	60	40-60	N
16	Renovatie / conventionele vervanging riolering	60	40-60	N
17	Bouwkundig: gemalen, drukriolering, berg- en bezinkingsbassins, randvoorzieningen en persleidingen	45	45	N
18	Mechanisch: gemalen, drukrioleringen, berg- en bezinkingsbassins, randvoorzieningen	15	15	N
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut				
19	Aanleg nieuwe wegen, fietspaden en trambanen (inclusief elementverhardingen)	50	20-50	N
20	Aanleg pleinen, rotondes	50	20-50	N
21	Aanleg civiele kunstwerken (tunnels, viaducten, bruggen, duikers) materiaal: HOUT	25	15-25	N
22	Aanleg civiele kunstwerken (tunnels, viaducten, bruggen, duikers) OVERIG MATERIAAL	50	20-50	N
23	Asfaltverhardingen, halve verhardingen (wegen, paden fiets/voetpaden) en grasbetonstenen (geen groot onderhoud)	20	20	N
24	Verkeersinstallaties, transformatiehuizen	40	15-40	N
25	Parkeervoorzieningen (parkeerautomaten)	10	10	N
26	Parkeervoorzieningen (parkeerbebording)	25	5-25	N
27	Parkeervoorziening (scanbox)	7	5-7	N
28	Aanleg speeltuinen, speeltoestellen, straatmeubilair, bewegwijzering, ondergrondse glascontainers, afvalbakken	15	10-15	N
29	Openbare verlichting (lichtmasten en bekabeling)	40	20-40	N
30	Openbare verlichting (armaturen en verlichting)	20	20	N
31	Brandkranen	25	20-25	N
32	Parken, bossen, groenvoorziening inclusief renovatie (in parken en LGZ)	50	30-50	N
33	Aanplant bomen inclusief herplanting bomen (in stedelijk gebied)	30	20-30	N
34	Beschoeiing	20	20	N
35	Sportvelden en banen	30	20-30	N
36	Sportvelden: renovatie	15	10-15	N
37	Kunstgras: onderlaag	30	15-30	N
38	Kunstgras: bovenlaag	20	10-20	N
39	Kunstgras: hekwerk, inrichting, beregening	25	10-25	N
40	Sportaccommodaties (gebouwen)	60	40-60	J
41	Overige materiële vaste activa met een maatschappelijk nut	40	40	N
42	Overige materiële activa met een economisch nut	40	40	N

Opmerking

De gekozen afschrijvingsperiode voor de oude investeringen (staat van oude activa/afgesloten kredieten) wordt niet aangepast. Bovenstaande opsomming geldt alleen voor nieuwe investeringen. Op oudere investeringen gelden nog de regels van de toen geldende financiële verordeningen. Voor alle investeringen geldt overigens dat bij een jaarstuk wordt beoordeeld of de boekwaarden t.o.v. de technische en economische levensduur nog wel reëel is of dat moet worden afgeboekt. Er is zoveel mogelijk aangesloten op de huidige systematiek van afschrijvingen die gebruikelijk is binnen de gemeente Rijswijk.

Erfpacht

In erfpacht uitgegeven gronden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, waarbij de uitgifteprijs van eerste uitgifte geldt als verkrijgingsprijs. Gronden in eeuwigdurende erfpacht worden gewaardeerd tegen registratiewaarde. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Warme gronden

Gronden verworven met het oog op gebiedsontwikkeling, maar waarvoor nog geen operationele grondexploitatie is vastgesteld, worden in de regel geduid als 'warme gronden'. Conform de notitie grondbeleid in begroting en jaarstukken (2019) worden deze verantwoord onder materiele vaste activa (artikel 52 lid 1 onderdeel a BBV) tegen de verwervingskosten. Het toerekenen (activeren) van andere kosten is daarbij niet toegestaan.

In de bepaling of er bij deze 'warme gronden' sprake is van een duurzame waardevermindering, zoals bedoeld in artikel 65 BBV lid 1, kan onder de volgende cumulatieve voorwaarden uitgegaan worden van de waarde in toekomstige bestemming in plaats van de geldende bestemming:

- de gronden moeten deel uitmaken van een door de gemeenteraad vastgestelde visie of masterplan voor (een) concrete en binnen afzienbare tijd te starten grondexploitatie(s), waarin de gebiedsontwikkeling van totaalplan naar deelgrondexploitaties is vastgelegd;
- de gebiedsontwikkeling mag niet zodanig conflicteren met de uitkomst van de inventarisatie van bedreigingen die de ontwikkeling in de weg kunnen staan, bijvoorbeeld op het gebied van milieu of bereikbaarheid;
- de visie / het masterplan mag niet strijdig zijn met beleid van de provincie en/of Rijk;
- er is een betrokkenheid bij de gebiedsontwikkeling van provincie of rijksoverheid;
- het mag alleen gaan om gebiedsontwikkeling voor de bouw van woningen en niet voor bedrijfsterreinen;
- periodiek (minimaal eens in de 2 jaar) worden de gronden getaxeerd tegen de waarde volgens de toekomstige woningbouwbestemming, met inachtneming van de inherente onzekerheden van de ontwikkelmogelijkheden.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) verminderd met de jaarlijkse aflossingen, afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid op de boekwaarde in mindering gebracht. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de marktwaarde van de aandelen daalt tot onder de verkrijgingsprijs, vindt afwaardering naar deze lagere marktwaarde plaats.

Voorraden

Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie

Het startpunt van een grondexploitatie is het raadsbesluit met de vaststelling van het complex, inclusief grondexploitatiebegroting. Vanaf dat moment wordt de grondexploitatie geopend en kunnen vervaardigingskosten worden geactiveerd.

De onderhanden werken grondexploitatie zijn opgenomen tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de opbrengst wegens verkopen. Indien de boekwaarde de marktwaarde van de grond overschrijdt, wordt een afwaardering naar de lagere marktwaarde verantwoord/wordt een voorziening voor het verwachte negatieve resultaat getroffen. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten (limitatief opgesomd in de kostensoortenlijst zoals opgenomen artikel art. 8.15 van het Omgevingsbesluit), welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs worden daarnaast een redelijk deel van de indirecte kosten opgenomen en is de werkelijk over vreemd vermogen betaalde rente over het boekjaar toegerekend. De rente is toegerekend over de boekwaarde van de grondexploitatie per 1 januari van het betreffende boekjaar.

Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd wordt tussentijds naar rato van de voortgang van de kosten en de opbrengsten winst worden genomen. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

De verliezen op grondexploitaties worden voorzien zodra deze bekend zijn. De voorziening wordt gewaardeerd op netto contante waarde. De disconteringsvoet die is gehanteerd in de berekening van de contante waarde ten behoeve van het treffen van een verliesvoorziening voor negatieve grondexploitaties is voor alle gemeenten gelijk gesteld aan het maximale meerjarig streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor de inflatie binnen de Eurozone.

Gereed product en handelsgoederen

De voorraad eigen verklaringen is gewaardeerd tegen de laatst bekende verrekenprijzen van de leverancier. De overige voorraden worden gewaardeerd tegen historische kostprijs. Indien de marktwaarde lager is, dan wordt tegen marktwaarde gewaardeerd.

Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Jaarlijks wordt de hoogte van de voorziening dubieuze debiteuren berekend ter dekking van risico's van oninbaarheid van de bestaande vorderingen. De hoogte van de voorziening is berekend op basis van de dynamische methode voor alle posten < € 25.000 (vaste percentages naar ouderdom van de vordering)

- huidig boekjaar 10% van het openstaande bedrag;
- boekjaar –1 20% van het openstaande bedrag;
- boekjaar –2 40% van het openstaande bedrag;
- boekjaar –3 60% van het openstaande bedrag;
- boekjaar –4 80% van het openstaande bedrag;
- boekjaar –5 en verder 100% van het openstaande bedrag.

Voor de posten > € 25.000 is de statische methode toegepast. Hierbij wordt elke vordering beoordeeld en gewaardeerd op inbaarheid. De geschatte afwaardering van de vordering wordt opgenomen in een voorziening dubieuze debiteuren en in mindering gebracht op de debiteuren.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overlopende activa

De overlopende activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald. Onder de nog te ontvangen bedragen zijn de gemaakte voorbereidingskosten voor faciliterende exploitatieplannen of nog te sluiten anterieure overeenkomsten als 'nog te verrekenen kosten' opgenomen indien aan de volgende voorwaarden is voldaan:

1. de kosten moeten passen binnen de kostensoortenlijst Wro/Omgevingsbesluit; en
2. de kosten mogen maximaal 5 jaar als overige nog te ontvangen bedragen blijven staan; na maximaal 5 jaar moet het kostenverhaal zijn gerealiseerd dan wel dienen de kosten te worden afgeboekt ten laste van het jaarresultaat; en
3. er is een besluit door de raad of het college genomen tot het maken van voorbereidingskosten voor faciliterend grondbeleid in een aangewezen gebied voor het ontwikkelen van het exploitatieplan of tot het sluiten van een anterieure overeenkomst.

Eigen vermogen

In het BBV worden reserves omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vanuit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden zijn. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van reserves is een zaak van de gemeenteraad. Daarom worden reserves ook wel onderverdeeld in algemene en bestemmingsreserves. Zodra de raad aan een reserve een bepaalde bestemming heeft gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve. Om die reden kunnen bestemmingsreserves naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Heeft een reserve geen bestemming dan wordt het een algemene reserve genoemd. Mutaties in reserves zijn enkel mogelijk op basis van een raadsbesluit genomen voor het einde van het betreffende begrotingsjaar. De reserves worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen (schulden) van de gemeente. Om die reden kunnen voorzieningen naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies.

Voorzieningen worden gevormd indien er sprake is van:

- Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten.
- Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten.
- Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.
- Bijdragen (spaarcomponent) aan toekomstige vervangingsinvesteringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing wordt geheven.
- Middelen verkregen van derden, die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen verkregen van Europese en Nederlandse overheidslichamen met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

De vorming van een voorziening, dan wel een dotatie aan een reeds bestaande voorziening, is als een last in het betreffende boekjaar verantwoord. Alle aanwendungen aan voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht en in het verslagjaar niet ten laste van de exploitatie verantwoord.

Aan voorzieningen ter egalisatie van (onderhouds)lasten van kapitaalgoederen over meerdere begrotingsjaren ligt een actueel (beheer)plan ten grondslag. Uitgevoerd achterstallig onderhoud is daarbij ten laste van de exploitatie verantwoord. Deze lasten zijn niet ten laste van de gevormde voorziening gebracht.

Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Voor het bepalen van het “jaarlijks vergelijkbaar volume” is een tijdsperiode van vier jaar gehanteerd.

Rentetoevoegingen aan voorzieningen zijn niet toegestaan.

Vaste schulden, met een rentetypische looptijd langer dan één jaar

De vaste schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde (hoofdsom) verminderd met het totaal van de gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Toelichting op de balans

ACTIVA

VASTE ACTIVA

Immateriële vaste activa

De post immateriële vaste activa wordt onderscheiden in:

Bedragen x € 1.000	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	501	534
Totaal	501	534

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa gedurende het jaar 2024:

Bedragen x € 1.000	Boekwaarde 1-1-2024	Vermeer- deringen	Investerings	Afschr- ijvingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2024
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	534			34		501
Totaal	534			34		501

Materiële vaste activa

De investeringen met een economisch nut kunnen als volgt worden onderverdeeld:

Bedragen x € 1.000	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
Gronden en terreinen	12.995	12.995
Woonruimten	1.090	1.154
Bedrijfsgebouwen	122.717	123.917
Vervoermiddelen	1.561	561
Machines, apparaten en installaties	1.634	1.860
Overige materiële vaste activa	12.464	12.116
Totaal	152.461	152.603

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de investeringen met een economisch nut gedurende het jaar 2024:

Bedragen x € 1.000	Boekwaarde 1-1-2024	Vermeer- deringen	Verminderings/ aflossingen	Afschr- ijvingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2024
Gronden en terreinen	12.995	4	4			12.995
Woonruimten	1.154			64		1.090
Bedrijfsgebouwen	123.917	3.533		4.727	6	122.717
Vervoermiddelen	561	1.070		71		1.561
Machines, apparaten en installaties	1.860	81		307		1.634
Overige materiële vaste activa	12.116	1.327		979		12.464
Totaal	152.603	6.015	4	6.147	6	152.461

Extra comptabel geboekt in 2024:

- Economisch nut Bedrijfsgebouwen € 84.000
- Economisch nut Overig € 402

De investeringen met een economisch nut waarvoor heffing wordt geheven zijn als volgt:

Bedragen x € 1.000	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	16.539	16.863
Totaal	16.539	16.863

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de **investeringen met een economisch nut** waarvoor heffing wordt geheven gedurende het jaar 2024:

Bedragen x € 1.000	Boekwaarde 1-1-2024	Vermeer- deringen	Verminderen/ aflossingen	Afschr- ijvingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2024
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	16.863	1.806		2.130		16.539
Totaal	16.863	1.806		2.130		16.539

De **investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut** voor 2017 zijn als volgt:

Bedragen x € 1.000	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
Grond-, weg- en water-bouwkundige werken	44.670	41.606
Machines, apparaten en installaties	12.175	11.799
Overige materiële vaste activa	11.646	9.723
Totaal	68.491	63.127

De bovenstaande tabel wordt verdeeld in investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut voor en na 2017

Bedragen x € 1.000	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
Grond-, weg- en water-bouwkundige werken	14.205	15.787
Machines, apparaten en installaties	4.683	5.121
Overige materiële vaste activa	1.307	1.661
Totaal	20.194	22.569

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de boekwaarde van de **investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut** voor 2017 gedurende het jaar 2024:

Investeringen voor 2017:

Bedragen x € 1.000	Boekwaarde 1-1-2024	Corr.negatieve kredieten	Vermeer- deringen	Verminderen/ aflossingen	Afschr- ijvingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2024
Grond-, weg- en water- bouwkundige werken	15.787	23	1		1.456	150	14.205
Machines, apparaten en installaties	5.121				439		4.683
Overige materiële vaste activa	1.661	2			356		1.307
Totaal	22.569	25	1		2.250	150	20.194

Eind 2024 is er voor € 81.000 aan negatieve kredieten gecorrigeerd op de balans.

De **investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut** na 2017 zijn als volgt:

Bedragen x € 1.000	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
Grond-, weg- en water-bouwkundige werken	30.466	25.819
Machines, apparaten en installaties	7.492	6.678
Overige materiële vaste activa	10.339	8.062
Totaal	48.297	40.558

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de boekwaarde van de **investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut** na 2017 gedurende het jaar 2024:

Investeringen na 2017:

Bedragen x € 1.000	Boekwaarde 1-1-2024	Corr.negatieve kredieten	Vermeer- deringen	Verminderen/ aflossingen	Afschr- ijvingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2024
Grond-, weg- en water- bouwkundige werken	25.819	-32	6.865	31	853	1.303	30.466
Machines, apparaten en installaties	6.678	15	1.174	63	268	44	7.492
Overige materiële vaste activa	8.062		2.855		459	119	10.339
Totaal	40.558	-17	10.893	93	1.579	1.465	48.297

Eind 2024 is er voor € 34.000 aan negatieve kredieten gecorrigeerd op de balans.

Extra comptabel geboekt in 2024:

- Maatschappelijk nut Grond-, weg en waterbouwkundige werken € 376.000
- Maatschappelijk nut Machine, apparaten en installaties € 47.000

Investerings met **economisch nut in erfpacht** uitgegeven zijn als volgt:

Bedragen x € 1.000	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
In erfpacht	4.970	2.162
Totaal	4.970	2.162

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de **investerings met economisch nut in erfpacht** uitgegeven gedurende het jaar 2024:

Bedragen x € 1.000	Boekwaarde 1-1-2024	Vermeer- deringen	Verminderen/ aflossingen	Afschr- ijvingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2024
In erfpacht	2.162	2.925	117			4.970
Totaal	2.162	2.925	117			4.970

Financiële vaste activa

De post financiële vaste activa wordt onderscheiden in:

Bedragen x € 1.000	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	12.911	12.911
Leningen aan woningbouwcorporaties	455	504
uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier met een rente typische looptijd van één jaar of langer	2.573	1.536
Totaal	15.938	14.951

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2024:

Bedragen x € 1.000	Boekwaarde 1-1-2024	Vermeer- deringen	Verminderen/ aflossingen	Afschr- ijvingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2024
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	12.911					12.911
Leningen aan woningbouwcorporaties	504		49			455
uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier met een rente typische looptijd van één jaar of langer	1.536	1.196	160			2.573
Totaal	14.951	1.196	208			15.938

VLOTTENDE ACTIVA

Voorraden

De post voorraden wordt onderscheiden in:

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
Bedragen x € 1.000		
RijswijkBuiten	110.481	110.313
Eikelenburg	-392	-406
Standplaats Molenhof	59	11
Verliesvoorziening	-16.934	-19.247
	93.214	90.670

Voor het totaal van de in exploitatie zijnde bouwgrondexploitaties kan van het verloop in 2024 het volgende overzicht worden weergegeven:

Omschrijving	Verantwoord tot 1jan24	Kosten 2024	Opbrengsten 2024	Verantwoord tm 31dec24	Nog te verwachten kosten	Nog te verwachten opbrengsten	Winst	Vermoedelijk resultaat	Verlies voorziening
Bedragen x € 1.000									
RijswijkBuiten	110.313	8.341	8.173	110.481	46.452	123.651		-16.934	-16.934
Eikelenburg	-406	15		-392	69	257	200	382	
Standplaats Molenhof	11	49		59	93	152			
Verliesvoorziening	-19.247		-2.313	-16.934					
	90.670	8.404	5.860	93.214	46.614	124.060	200	-16.552	-16.934

De waardering van de in exploitatie genomen gronden is gebaseerd op de inzichten van april 2024 en de daarbij behorende inschatting van uitgangspunten, parameters en risico's. Uiteraard betreft dit een inschatting die omgeven is door onzekerheden, die periodiek, maar minimaal jaarlijks, wordt herzien en waarbij de waardering in het komende jaar zowel positief als negatief kan uitvallen. Het college is van mening dat op basis van de huidige informatie en inzichten de beste schatting is gemaakt voor de waardering van de in exploitatie genomen gronden.

De toelichting en risico's zijn nader toegelicht in de paragraaf Grondbeleid, RijswijkBuiten en de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing in het jaarverslag.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De post uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar wordt onderscheiden in:

Bedragen x € 1.000	Boekwaarde 1-1-2024	Vermeer- deringen	Vermind. / afloss.	Afschr.	Bijdr. van derden	Boekwaarde 31-12-2024
Vorderingen op openbare lichamen	17.385	2.164				19.550
Uitzettingen in 's Rijks schatkist een rente typische looptijd van één jaar of langer	45.167		37.593			7.574
Overige vorderingen	12.287	265				12.552
Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de wet fido						
	74.840	2.429	37.593			39.675

Bij de post Overige vorderingen wijkt de beginstand 2024 € 60.000 af van de getoonde eindstand in de jaarstukken 2023 vanwege een nagekomen boeking.

In 2024 waren er geen verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen.

Schatkistbankieren

Drempelbedrag^[1]

In principe dienen alle overtollige middelen in de schatkist te worden aangehouden. Er zijn echter een aantal uitzonderingen. Eén daarvan is het drempelbedrag. Dat is een minimumbedrag (afhankelijk van de omvang van de decentrale overheid) dat gemiddeld per kwartaal buiten de schatkist mag worden gehouden. Voor gemeente Rijswijk geldt voor 2024 een drempelbedrag van € 3.834.000.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren

Het drempelbedrag is bedoeld om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen: niet elke laatste euro hoeft in de schatkist te worden aangehouden. In principe hoeven dus alleen de liquide middelen die boven het drempelbedrag uitgaan in de schatkist te worden aangehouden. In 2024 hebben geen overschrijdingen plaatsgevonden van het drempelbedrag. In onderstaande tabel is te zien wat de benutting van het drempelbedrag schatkistbankieren gedurende de vier kwartalen 2024 is geweest:

[1] Het drempelbedrag is gelijk aan 0,75% van het begrotingstotaal indien het begrotingstotaal lager is dan € 500 miljoen. Indien het begrotingstotaal hoger is dan € 500 miljoen is de drempel gelijk aan € 3,75 miljoen plus 0,2% van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat. De drempel is nooit lager dan €250.000.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren x € 1.000					
		Verslagjaar			
(1)	Drempelbedrag	3.834			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	618	834	782	670
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	3.216	3.000	3.052	3.164
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	541.962			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	500.000			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	41.962			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	3.834			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	56.218	75.928	71.911	61.610
(5b)	Dagen in het kwartaal	91	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	618	834	782	670

Op grond van artikel 52c van het BBV dient tenminste toegelicht te worden:

- het drempelbedrag voor het begrotingsjaar waarover verantwoording wordt afgelegd; en
- voor ieder kwartaal van dat jaar, het bedrag aan middelen, bedoeld in artikel 2, vierde lid, van de Wet financiering decentrale overheden, dat in het kader van het drempelbedrag door de provincie onderscheidenlijk de gemeente buiten 's Rijks schatkist is aangehouden.

Voorziening oninbare vorderingen

Op grond van de BBV is het verplicht een voorziening te vormen zodra een onafwendbaar risico zich voordoet dat in de toekomst tot kosten zal leiden. De hoogte van de dotatie aan de voorziening is aan de gemeente overgelaten. In de financiële verordening van de gemeente Rijswijk staan de regels van de voorziening voor oninbare vorderingen beschreven. Bij publiekrechtelijke vorderingen en privaatrechtelijke vorderingen kleiner dan € 25.000 wordt een percentage gestort in de voorziening, afhankelijk van het jaar van ontstaan. Voor de overige vorderingen wordt een voorziening wegensoninbaarheid gevormd op basis van een beoordeling op inbaarheid.

Bedragen x € 1.000	Saldo 31-12-2023	Voorziening oninbaarheid	Bruto saldo 31-12-2024	Saldo 31-12-2024
Overige vorderingen	1.910	3.170	7.675	4.505
Totaal	1.910	3.170	7.675	4.505

Bedragen x € 1.000	Stand 1-1-2024	Te onttrekken bij de jaarrek.	Oninbaar verklaard	Berekende stand 31-12-2024
Publiekrechtelijk	1.090	-250	3	843
Privaatrechtelijk	159		27	186
Sociale Zaken	2.217	-76		2.141
Min=onttrekken en plus=te storten				
Totaal	3.466	-326	30	3.170

Liquide middelen

De post liquide middelen wordt onderscheiden in:

Bedragen x € 1.000	Saldo 31-12-2024	Saldo 31-12-2023
Kassaldi	16	30
Banksaldi	754	81
Totaal	770	110

Overlopende activa

De post overlopende activa wordt onderscheiden in:

Bedragen x € 1.000	Saldo 31-12-2024	Saldo 31-12-2023
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, gesplitst in:		
-Europese overheidslichamen		
-Het Rijk		
-Overige Nederlandse overheidslichamen		
-Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	6.123	6.659
Totaal	6.123	6.659

De balanspost overlopende activa betreft posten uit de normale bedrijfsuitoefening die het gevolg zijn van (conform het stelsel van baten en lasten) toerekenen van lasten aan het boekjaar 2024. Het betreft hier onder andere onderhoudscontracten, huren, abonnementen, etc. welke betrekking hebben op 2025.

Overige nog te ontvangen bedragen

Net als de overlopende activa is dit saldo het gevolg van toerekenen van baten aan het boekjaar 2024. Het betreft hier een grote verscheidenheid aan nog te ontvangen bedragen. De in de balans opgenomen van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Voorheen voorzieningen (bedragen x € 1.000)	Ontvangen van	Saldo 1-1-2024	Toe- voegingen 2024	Ont- vangsten 2024	Technische correcties	Saldo 31-12-2024	Voetnoot
Subsidie B02 - Gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Rijk	153	441	165	13	441	a)
Subsidie G62 - Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	Rijk	18	15	5		28	
Subsidie F20- Sterpassage (Orchard 1 & 2)	Rijk		233			233	
Subsidie G03 - Bedrijfskapitaal BBZ vanaf 2020	Rijk	10				10	
Subsidie G10 - Wet inburgering	Rijk	483		483			
Subsidie G12 - Kwijtschelding publieke schulden SZW in verband met de hersteloperatie toeslagen	Rijk	24	15	8		31	
Subsidie H04 - Stimulering sport	Rijk	329		329			
Subsidie H35B - Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026	Rijk	25	730	730	-50	-25	a)
Subsidie J41B - Flexibele inzet woningbouw	Provincie	80	313	412	18		b)
Subsidie M16 - Oekraïne	Rijk	716	8.979	6.282		3.413	
Totaal Overige nog te ontvangen bedragen		1.837	10.713	8.340	-19	4.131	

Opmerkingen:

1. Sommige regelingen worden zowel in de bovenstaande tabel getoond als in de tabel bij "Overlopende passiva". De reden hiervoor is dat voor deze regelingen per 1-1-2024 nog een bedrag ontvangen moet worden en per 31-12-2024 juist een bedrag vooruitontvangen is of omgekeerd of dat de bedragen in de tabellen bij de betreffende regelingen betrekking hebben op andere boekjaren.

2. Voor regeling G10 worden normbedragen gehanteerd die in meerdere jaren besteed mogen worden. De bedragen die in de SISA worden verantwoord betreft de werkelijke bestedingen en niet de normbedragen. Daarom wijken de bedragen van de SISA verantwoording af van de hierboven getoonde bedragen die van de tabel bij "Overlopende passiva".

3. In 2024 beginnen sommige SISA-regelingen met een andere letter dan in 2023. De reden hiervan is dat met het nieuwe kabinet ook nieuwe ministeries zijn gevormd en de letters gerelateerd zijn aan het ministerie die een SISA-regeling afgeeft.

Voetnoot:

a) Het beginsaldo van deze regeling blijkt per abuis verkeerd te zijn vastgesteld. Hiervoor is een technische correctie verwerkt, waardoor het eindsaldo juist wordt weergegeven.

b) Begin dit jaar werd nog een nog te ontvangen bedrag verwacht. Eind 2024 hebben we juist een bedrag over, waardoor een resterend saldo juist vooruitontvangen is (zie ook opmerking 1).

PASSIVA

Eigen vermogen

Bedragen x € 1.000	Saldo 31-12-2024	Saldo 31-12-2023
Algemene reserve	24.903	20.468
Bestemmingsreserves	49.060	70.550
Gerealiseerde resultaat	8.069	-10.821
Totaal	82.032	80.197

Reserves

In het BBV worden reserves omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vanuit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden zijn. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van reserves is een zaak van de gemeenteraad. Daarom worden reserves ook wel onderverdeeld in algemene en bestemmingsreserves. Zodra de raad aan een reserve een bepaalde bestemming heeft gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve. Om die reden kunnen bestemmingsreserves naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Heeft een reserve geen bestemming dan wordt het een algemene reserve genoemd.

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de reserves gedurende het jaar 2024:

Reserves (bedragen x € 1.000)	Saldo 1-1-2024	Bestemming resultaat 2023	Toevoegingen 2024	Vrijval 2024	Aanwendingen 2024	Saldo 31-12-2024
Algemene reserves						
Algemene dekkingsreserve	20.468	10.821	15.256			24.903
Totaal algemene reserves	20.468	10.821	15.256			24.903
Bestemmingsreserves						
Baggerwerken	721			721		
Corona maatregelenpakket	412			183	49	180
Decentrale arbeidsvoorwaarden	105				25	80
Faciliteiten voor jongeren	485					485
Gemeentepersoneel	163					163
Groefonds Rijswijk	1			1		
Huis van de Stad	4.910				4.142	768
Innovatiefonds	898			251	214	433
Investeringsfonds energietransitie en klimaat	7.545			7.545		
Kwaliteit en verbinding parken Rijswijk Zuid	1.300					1.300
Landgoederenzone fase 1	3.500					3.500
Nieuwbouw brandweerkazerne	5.174				128	5.046
Onderhoud welzijnsaccommodaties (MOP)	711			711		
Parkeergarage	2.500			2.500		
Parkeren	5.366					5.366
Realisatie kunst in de openbare ruimte	118				33	85
Realisatie tunnel Prinses Beatrixlaan	29.998					29.998
Organisatie 2020	44			44		
Revitalisering Oud-Rijswijk	82				11	71
Wijkontwikkeling	1.317				219	1.099
Woningisolatieprogramma						
Rijswijk 2023-2026	1.900			1.211	201	487
Woonfonds	3.300			3.300		
Totaal van de bestemmingsreserves	70.550			16.468	5.023	49.060
Totaal van de reserves	91.018	10.821	15.256	16.468	5.023	73.963

Toelichting op de reserves

Volgens artikel 54 lid 1 BBV dient in de toelichting op de balans de aard en de reden van elke reserve en de toevoegingen en onttrekkingen daaraan te worden toegelicht.

Hieronder volgt een toelichting op de algemene reserves en de bestemmingsreserves.

Volgens artikel 54 lid 1 BBV dient in de toelichting op de balans de aard en de reden van elke reserve en de toevoegingen en onttrekkingen daaraan te worden toegelicht.

Hieronder volgt een toelichting op de algemene reserves en de bestemmingsreserves.

Algemene dekkingsreserve

Het vormen van een bufferfunctie voor onverwachte tegenvallers. Stortingen worden gedaan op basis van een positief exploitatieresultaat of bij vrijval van reserves. Onttrekkingen vinden plaats om de reserves aan te vullen of om bestemmingsreserves in te stellen of aan te vullen. Gelet op de aard van de reserve worden bij het samenstellen van de begroting geen mutaties geraamd. De begrotingssaldi zijn apart in het overzicht opgenomen.

Gedurende 2024 is op basis van het raadsbesluit d.d. 9 juli 2024 € 10.820.925 onttrokken.

Gedurende 2024 is op basis van het raadsbesluit d.d. 9 juli 2024 € 15.256.236 toegevoegd.

Bestemmingsreserve **Baggerwerken**

Deze bestemmingsreserve werd aangewend voor bagger gerelateerde uitgaven/investeringen.

Op basis van het raadsbesluit d.d. 9 juli 2024 is de resterende € 720.798 vrijgevallen en is de reserve afgesloten.

Bestemmingsreserve **Corona maatregelenpakket**

In 2021 is het Corona Maatregelenpakket Samen Rijswijk vastgesteld. Een pakket maatregelen gericht op het tegengaan van de korte termijneffecten van de COVID-pandemie. Het maatregelenpakket is gestoeld op drie pijlers:

- Maatschappelijk;
- Sociaal;
- Economisch.

De beschikbaar gestelde budgetten voor deze pijlers zijn ingezet voor zelfredzaamheid van onder andere jongeren en ondernemers. Maar ook voor het verenigingsleven en welzijnsactiviteiten, alsmede voor het ondersteunen van ondernemers om te ondernemen. Dit is allemaal gedaan vanuit bestaand beleid, waar mogelijk verruiming van het bestaande beleid en waar nodig nieuw beleid. Vanuit elke pijler zijn activiteiten en maatregelen opgepakt, uitgewerkt en uitgevoerd.

In 2024 zijn de middelen ingezet voor het, in samenwerking met de BBR, verder verkennen van het opzetten van een Bedrijven Investeringszone Middengebied Plaspoelpolder. Vanuit de gemeente wordt een bijdrage geleverd aan de hiervoor benodigde (externe) expertise voor advies en uitvoering. Verder is de arrangementensamenwerking met hotels, overige horeca en leisure in Rijswijk voortgezet om zo meer bezoekers en bestedingen naar Rijswijk trekken. Ook is er verenigingsondersteuning geboden voor vitale sportverenigingen.

Gedurende 2024 is op basis van het raadsbesluit d.d. 9 juli 2024 € 183.000 vrijgevallen.

Gedurende 2024 is op basis van het raadsbesluit d.d. 7 november 2023 € 49.222 aangewend.

Bestemmingsreserve **Decentrale arbeidsvoorwaarden**

Deze reserve wordt gevormd met de gelden die jaarlijks beschikbaar zijn voor lokale arbeidsvoorwaarden ten behoeve van vitaliteit. Jaarlijks is een bedrag van ca. € 54.000 beschikbaar. Wanneer de kosten hoger uitvallen wordt het tekort uit deze reserve onttrokken. Dit bedrag dient als dekking voor de verkoop van uren voor de aanschaf van fietsen cafetariamodel en de bijdrage van € 250 bruto voor aanschaf van een fiets. Het overschot op het budget wordt jaarlijks in deze reserve gestort.

Gedurende 2024 is op basis van het raadsbesluit d.d. 5 november 2024 € 25.000 aangewend.

Bestemmingsreserve **Faciliteiten voor jongeren**

Deze reserve is gevormd in 2021 voor het opzetten van ruime, veilige en uitdagende speel- en recreatieplekken voor jongeren. Rijswijk telt nu ruim 170 speelplekken waar kinderen met plezier buiten kunnen spelen. Voor de oudere jeugd is er op dit moment niet veel aanbod, daarom is er besloten dat voor deze groep plekken bijkomen, zoals een interactief ontmoetingspunt en een skatebaan.

Er waren geen mutaties in 2024.

Bestemmingsreserve **Gemeentepersoneel**

Deze reserve is in 2009 gevormd met de gelden uit de uitkering van het resterende vermogen van IZA Nederland. Deze uitkering is betaald in twee tranches. Het eerste deel in 2009 en het tweede deel in 2012.

In 2010 heeft het college besloten dat deze gelden kunnen worden besteed aan diverse activiteiten binnen de onderwerpen:

- Levensfasemanagement;
- het Leren, Eigen verantwoordelijkheid, Groei en Ontwikkeling (LEGO) en
- Gezondheidsmanagement.

Op 8 september 2015 heeft het college besloten € 485.000 uit deze reserve in te zetten voor het trainingsprogramma van de organisatieontwikkeling. Het betreft:

- Leerwerkplaatsen voor de opgaveteams;
- Leiderschapstraject voor de opgavenmanagers;
- Trainingen op specifieke rollen.

Jaarlijks wordt gezien welk bedrag uit deze reserve onttrokken moet worden.

Er waren geen mutaties in 2024.

Bestemmingsreserve **Groeifonds Rijswijk**

Deze reserve was gevormd door de opbrengsten uit de verkoop van de aandelen Eneco. Op basis van het raadsbesluit d.d. 9 juli 2024 is de resterende € 560 vrijgevallen en is de reserve afgesloten.

Bestemmingsreserve **Huis van de Stad**

Op 12 december 2017 heeft de raad ingestemd met het raadsvoorstel Investeringsbudget gefaseerde uitvoering Huis van de Stad. In het voorstel is aangegeven dat de frictiekosten ten laste van de algemene reserve zullen worden gebracht. Deze frictiekosten zijn berekend op € 6.346.000. Hiervoor is een bestemmingsreserve huis van de stad ingesteld.

Gedurende 2024 is op basis van de raadsbesluiten d.d. 7 november 2023 en op basis van het raadsbesluit d.d. 9 juli 2024 € 4.142.120 aangewend.

Bestemmingsreserve **Innovatiefonds**

Het betreft hier de Kwaliteitsimpuls in het sociaal domein om knelpunten op te lossen waarin de huidige programmering niet voorziet of versnelling aan te brengen in een aantal wenselijke ambities, voortvloeiend uit de door de raad eerder vastgestelde kadernota's. Bij de instelling van de reserve innovatiefonds in 2022 zijn meerdere initiatieven beschreven, welke in de jaren 2022 t/m 2026 worden uitgevoerd. Voor 2024 heeft de raad ingestemd met de volgende bestedingen vanuit het innovatiefonds:

- Uitvoering van de Woonzorgvisie: € 85.000
- Praktijkondersteuner Jeugd: € 70.100
- Jongeren perspectiefonds: € 42.000.
- Grip op Bewind: € 20.000

Gedurende 2024 is op basis van het raadsbesluit d.d. 9 juli 2024 € 251.000 vrijgefallen.

Gedurende 2024 is op basis van raadsbesluiten d.d. 7 november 2023, 9 juli en 17 december 2024 € 214.100 aangewend.

Bestemmingsreserve **Investeringsfonds energietransitie en klimaat**

Op basis van het raadsbesluit d.d. 9 juli 2024 is de resterende € 7.545.415 vrijgefallen en is de reserve afgesloten.

Bestemmingsreserve **Kwaliteit en verbinding parken Rijswijk Zuid**

Deze reserve is gevormd om de parken in Rijswijk-Zuid (Wilheminapark en Elsenburgbos) met elkaar te verbinden, dit zal zorgen voor een positief effect op geluid- en luchtkwaliteit. Hierdoor neemt de invloed van de A4 op de leefklimaat af. Door ook veel groen in de straten te realiseren zal het zorgen voor een goede mix van verschillende planten en dieren, de zogenoemde biodiversiteit. In deze parken kunnen de bewoners van Rijswijk ontspannen, spelen, sporten en zwemmen.

Er waren geen mutaties in 2024.

Bestemmingsreserve **Landgoederenzone fase 1**

Deze reserve is gevormd voor het opknappen van wandelparken en groen in de omgeving, zodat het gebied een uitstraling krijgt waarbij de geschiedenis van Rijswijk duidelijk voelbaar is.

Er waren geen mutaties in 2024.

Bestemmingsreserve **Nieuwbouw brandweerkazerne**

Omdat er sprake is van een éénmalige erfpachtcanon voor een periode van 50 jaar, dient de opbrengst hiervan te worden gestort in een bestemmingsreserve. Deze bestemmingsreserve wordt gebruikt om de verhoging van de bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling Brandweer Delft-Rijswijk te bekostigen. Deze verhoogde bijdrage bestaat uit de rente en aflossing van de aangegane lening door de gemeenschappelijke regeling om de afkoopsom van de erfpachtcanon te financieren. De rentecomponent wordt gedekt uit de bespaarde rente berekend over de gevormde bestemmingsreserve van € 7.018.000. Vanaf 2014 wordt er jaarlijks een bedrag van € 128.180 onttrokken aan deze reserve.

Gedurende 2024 is op basis van het raadsbesluit d.d. 7 november 2023 € 128.180 onttrokken.

Bestemmingsreserve **Onderhoud welzijnsaccommodaties (MOP)**

Deze bestemmingsreserve wordt aangewend voor groot onderhoud welzijnsgebouwen.

Op basis van het raadsbesluit d.d. 9 juli 2024 is de resterende € 711.000 vrijgefallen en is de reserve afgesloten.

Bestemmingsreserve **Parkeergarage**

Op basis van het raadsbesluit d.d. 9 juli 2024 is de resterende € 2.500.000 vrijgefallen en is de reserve afgesloten.

Bestemmingsreserve **Parkeren**

Deze reserve was bedoeld voor de verrekening van het resultaat op de beleidsuitvoering van parkeren en mobiliteit. Via de eerste halfjaarrapportage 2024 d.d. 9 juli 2024 is besloten dat alle resultaten inzake het parkeerbeleid onderdeel zijn geworden van de algemene middelen. Het huidige saldo van de reserve wordt voorlopig intact gehouden, waarbij een deel is toegewezen aan de Orchard (€ 1,8 miljoen). Over het resterende deel van de reserve dient de raad nog het doel te bepalen.

Bestemmingsreserve **Realisatie kunst in de openbare ruimte**

Deze reserve is ingesteld in het kader van de zogenaamde percentageregeling, waarbij is afgesproken dat 1,5% (1% over de eerste € 230.000) van de totale waarde van een grondexploitatie, met een maximum van € 55.380 (prijspeil 2008), in deze reserve wordt gestort ten behoeve van het realiseren van kunst op de locatie.

In 2022 is besloten tot de realisatie van een kunstwerk bij het IKC Montessori Parkrijk in RijswijkBuiten en in 2023 is gestart met de realisatie van het kunstwerk. Door onder andere de hoge staalprizen in de tweede helft van 2023, was er sprake van vertraging in de aanschaf en de facturatie door de kunstenaar. In 2024 is het kunstwerk uiteindelijk opgeleverd. Daarmee is ook het resterende deel van de kosten (€ 33.000) ten laste gebracht van de bestemmingsreserve. Op dit moment is het restant van deze reserve onbestemd.

Gedurende 2024 is op basis van het raadsbesluit d.d. 9 juli 2024 € 33.000 aangewend

Bestemmingsreserve **Realisatie tunnel Prinses Beatrixlaan**

Deze reserve is bestemd voor de uitvoering van een tunnel onder een groot deel van de Prinses Beatrixlaan. Deze tunnel zal zorgen voor een betere doorstroming van het verkeer, een gezondere omgeving om te wonen, werken en recreëren. De mutatie betreft het opstellen van een strategisch lobbyplan.

Er waren geen mutaties in 2024.

Bestemmingsreserve **Reserve organisatie 2020**

Deze reserve is gevormd vanuit bezuinigingen binnen de personele begroting en door de middelen die in 2015 resteerden in het kader van het traineeprogramma. Indien er boven de taakstelling wordt bezuinigd, wordt dit gestort in de reserve Organisatie 2020. De reserve wordt ingezet voor de uitvoering van de opgave Organisatieverandering.

Gedurende 2024 is op basis van het raadsbesluit d.d. 9 juli 2024 € 44.463 vrijgevallen.

Bestemmingsreserve **Revitalisering Oud-Rijswijk**

Deze reserve is bestemd om uitvoering te geven aan herpositionering van Oud Rijswijk met versterking en behoud van het cultuurhistorisch karakter. Daarbij is ons doel het verder verbeteren van de positionering van het oude historische centrum door samen met de ondernemers het historisch karakter te versterken via actieve gebiedscommunicatie en (ruimtelijke) aanpassingen in de openbare ruimte.

Voor 2024 is opdrachtgegeven voor het aanbrengen van een muurschildering. Hierover is afstemming geweest met de betrokken vastgoedeigenaar en de uitvoerende kunstenaars. Het ontwerp wordt in afstemming met alle partijen uitgewerkt en goedgekeurd en dient bij te dragen aan positioneren van het historisch karakter van het centrum. Uitvoering dient nog plaats te vinden.

Gedurende 2024 is op basis van het raadsbesluit d.d. 7 november 2023 € 11.000 onttrokken.

Bestemmingsreserve **Wijkontwikkeling**

Vanuit deze reserve worden plannen op het gebied van wijkontwikkeling bekostigd. De jaarlijkse afschrijvingen van de uitgevoerde wijkontwikkelingsplannen worden aan deze reserve onttrokken.

Gedurende 2024 is op basis van het raadsbesluit d.d. 7 november 2023 € 218.730 aangewend.

Bestemmingsreserve **Woningisolatieprogramma Rijswijk 2023-2026**

Bij de vaststelling van het Woningisolatieprogramma Rijswijk 2023-2026 is door de raad een bestemmingsreserve ingericht, waarmee ieder jaar het nog niet uitbetaald budget aan subsidie kan

worden overgeheveld naar het volgende kalenderjaar. Kwetsbare huishoudens en VvE's hebben een langere doorlooptijd voor de besluitvorming en uitvoering van isolatiemaatregelen. Met een bestemmingsreserve blijven de middelen beschikbaar voor dit doel. Daarmee bieden we zekerheid en tijd aan de doelgroep om het besluitvormingsproces zorgvuldig te doorlopen

Gedurende 2024 is op basis van de raadsbesluiten d.d. 7 november 2023 en d.d. 5 november 2024 respectievelijk € 360.000 en € 851.300 vrijgevallen.

Gedurende 2024 is op basis van raadsbesluiten d.d. 7 november 2023, 9 juli, 5 november en 17 december 2024 € 201.289 aangewend.

Bestemmingsreserve **Woonfonds**

Op basis van het raadsbesluit d.d. 9 juli 2024 is de resterende € 3.300.000 vrijgevallen en is de reserve afgesloten.

Voorzieningen

Bedragen x € 1.000	Saldo 31-12-2024	Saldo 31-12-2023
Voorzieningen	12.518	12.935
Totaal	12.518	12.935

De in de balans opgenomen voorzieningen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Voorzieningen (bedragen x € 1.000)	Saldo 1-1-2024	Toevoegingen 2024	Vrijval 2024	Aanwendungen 2024	Saldo 31-12-2024
Voorzieningen voor verplichtingen en risico's					
T.b.v. nazorg bouwlocaties	8		8		
Pensioenen wethouders	3.632	700		191	4.141
Verplichtingen en risico's	2.500	114	2.500		114
Wachtgelden wethouders		35		35	
Verlofsparen	143	58			201
RVU		223			223
Totaal voorzieningen voor verplichtingen en risico's	6.284	1.130	2.508	226	4.679
Voorzieningen door derden bekleemde middelen					
Riolering (egalisatie)	1.618	913		254	2.278
Riolering (spaargedeelte)	2.832	441			3.273
Totaal voorzieningendoor derden bekleemde middelen	4.450	1.353		254	5.550
Voorzieningen ter egalisering van kosten					
Onderhoud kunst in de openbare ruimte	54	16		4	66
Onderhoud welzijnsaccommodaties (MOP)	1.569	1.345		969	1.945
Baggerwerken	277	339		339	277
Bouwleges	300	-300			
Totaal voorzieningen ter egalisering van kosten	2.200	1.400		1.312	2.289
Totaal voorzieningen	12.934	3.884	2.508	1.792	12.517

Toelichting op de voorzieningen

Volgens artikel 55 lid 1 BBV dient in de toelichting op de balans de aard en de reden van elke voorziening en de wijzigingen daarin te worden toegelicht.

Hieronder volgt een toelichting op de voorzieningen.

Voorzieningen voor verplichtingen en risico's

T.b.v. nazorg bouwlocaties

Voorziening als gevolg van kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, maar waarvan de oorsprong wel (mede) ligt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar. Deze voorziening is ingesteld om grondexploitaties sneller te kunnen afsluiten. De gecalculeerde kosten voor de nazorg bij bouwlocaties worden in deze voorziening gereserveerd.

Gedurende 2024 is een bedrag van € 8.419 vrijgevallen.

Pensioenen wethouders

Voorziening als gevolg van kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, maar waarvan de oorsprong wel (mede) ligt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar. De pensioenverplichtingen van de (oud) bestuurders zijn, voor zover niet ondergebracht bij een verzekeringsmaatschappij, in de voorziening pensioenen wethouders opgenomen. De pensioenverplichtingen van de actieve bestuurders en de zogenaamde slapers zijn geactualiseerd en de voorziening is hierop afgestemd.

Gedurende 2024 is € 191.324 aangewend. Verder wordt ieder jaar de voorziening geactualiseerd en is dit jaar € 0,7 miljoen gedoteerd aan de voorziening.

Verplichtingen en risico's

Betreft een voorziening ter dekking van mogelijke toekomstige verplichtingen en risico's. Gedurende 2024 is vanwege bepaalde risico's € 114.000 toegevoegd. Verder was eerder een voorziening ter dekking van mogelijke toekomstige verplichtingen en risico's getroffen voor € 2.500.000. Bij het actualiseren van de risico's blijkt dat de voorziening met dit bedrag kan worden verlaagd.

Wachtgelden wethouders

Gedurende 2024 is zowel € 34.998 toegevoegd als aangewend betreft de kosten voor wachtgeld in 2024.

Verlofsparen

Medewerkers kunnen vanaf 1 januari 2022 bovenwettelijke vakantie-uren sparen. Met dit 'verlofsparen' kunnen medewerkers passend bij hun levensfase hun bovenwettelijke vakantie-uren inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrièreplanning en het gemeentelijke vitaliteitsbeeld. Deze vakantie-uren verjaren niet. Dit kan leiden tot verlofstuwmeren die bijvoorbeeld ingezet gaan worden om eerder met pensioen te gaan. Conform de BBV dient hier een voorziening voor te worden gevormd.

Gedurende 2024 is € 57.593 toegevoegd.

RVU

Binnen de gemeente hebben voormalig medewerkers gebruik gemaakt van de Regeling Vervroegd Uittreden (RVU). Bij deze regeling nemen voormalig medewerkers ontslag en krijgen zij een maandelijkse ontslagvergoeding tot hun AOW-leeftijd. Vanaf het moment dat de gemeente een aanvraag van deze regeling goedkeurt, moet zij daarvoor dekking apart zetten in een voorziening. Vanwege deze reden is gedurende 2024 is € 222.903 toegevoegd aan de voorziening.

Voorzieningen door derden beklemd middelen

Riolering (egalisatie)

Voorziening als gevolg van gelijkmatige verdeling van de lasten over een aantal begrotingsjaren. Deze voorziening is ingesteld om de kosten van de vervangingsinvesteringen gelijkmatig te verdelen.

Gedurende 2024 is € 912.809 toegevoegd en € 253.513 aangewend.

Riolering (spaargedeelte)

Deze voorziening houdt verband met een storting van niet gerealiseerde vervangingsinvesteringen en dient voor de afdekking van de uitgestelde investeringen. Voorziening als gevolg van het sparen van de niet gerealiseerde investeringsplanning. Door vertraging bij de vervanging van riolering wordt een storting in de voorziening gedaan.

Gedurende 2024 is € 440.565 toegevoegd.

Voorzieningen ter egalisering van kosten

Onderhoud kunst in de openbare ruimte

Voorziening als gevolg van gelijkmatige verdeling van de lasten over een aantal begrotingsjaren. Deze voorziening is ingesteld om de kosten voor het meerjarenonderhoud voor de gemeentelijke kunstwerken in de openbare ruimte gelijkmatig te verdelen. Jaarlijks wordt er € 15.940 toegevoegd aan deze voorziening.

Gedurende 2024 is € 15.940 toegevoegd en € 4.380 aangewend.

Onderhoud welzijnsaccommodaties (MOP)

Voor het groot onderhoud van vastgoed bestaat een voorziening, welke wordt ingezet voor de uitgaven die voortkomen uit de Meer Jaren Onderhouds Planning (MJOP). Binnen deze planning wordt gerekend met onderhoudstermijnen variërend tussen de 25 - 40 jaar. Op basis van de MJOP bedraagt de gemiddelde jaarlijkse uitgave € 1,35 miljoen, in 2024 is er uiteindelijk € 1 miljoen uitgegeven. De uitgaven zijn lager uitgekomen omdat er voor iedere geplande uitgave een afweging wordt gemaakt of iets daadwerkelijk noodzakelijk is of uitgesteld kan worden. In 2024 is besloten om een aantal grote posten uit te stellen naar respectievelijk 2025 en 2026. De belangrijkste zijn:

- Vervangen van de beweegbare bodem van zwembad De Schilp voor een bedrag van € 140.000, is doorgeschoven naar de zomer van 2025.
- Vervangen van de kozijnen van de Rijswijkse schouwburg voor een bedrag van € 85.000 is doorgeschoven naar 2026, deze wordt meegenomen in de verduurzaming van de schouwburg waar ook DUMAVA-subsidie voor is ontvangen.
- Brandcompartimenteringen WBDBO Esdoornstraat 5 voor een bedrag van € 50.000, is doorgeschoven naar 2025.

Baggerwerken

Voorziening als gevolg van gelijkmatige verdeling van de lasten over een aantal begrotingsjaren. Deze voorziening is ingesteld om de kosten voor het meerjarenonderhoud voor het baggeren gelijkmatig te verdelen.

Gedurende 2024 is € 339.060 toegevoegd en € 338.971 aangewend.

Bouwleges

Deze voorziening ex artikel 44, lid 2 BBV is om de lasten voor de gemeente met betrekking tot grote (bouw)projecten te dekken, zo lang een project niet is opgeleverd, terwijl de baten geheel in het eerste (aanvraag)jaar van het project terechtkomen.

Gedurende 2024 is € 300.000 aangewend.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd langer dan één jaar

De onderverdeling van de in de balans opgenomen vaste schulden is als volgt:

Bedragen x € 1.000	Saldo 31-12-2024	Saldo 31-12-2023
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	235.228	240.350
Totaal	235.228	240.350

De rentelast voor 2024 bedraagt € 3,3 miljoen.

Het onderstaande overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden over het jaar 2024:

Bedragen x € 1.000	Saldo 1-1-2024	Vermeerderingen	Aflossingen	Saldo 31-12-2024
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	240.350		6.530	233.820
Waarborgen		1.408		1.408
Totaal	240.350	1.408	6.530	235.228

Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De post netto-vlottende schulden wordt onderscheiden in:

Bedragen x € 1.000	Saldo 31-12-2024	Saldo 31-12-2023
Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen		
Banksaldi	2	12.833
Overige schulden	15.674	30.580
Totaal	15.677	43.414

Bij de post Overige schulden wijkt de eindstand 2023 € 60.000 af van de getoonde eindstand in de jaarstukken 2023 vanwege een nagekomen boeking.

Onder de overige schulden valt de rekening courant Plaspoelpolder a € 6,7 miljoen.

Overlopende passiva

De post overlopende passiva wordt onderscheiden in:

Bedragen x € 1.000	Saldo 31-12-2024	Saldo 31-12-2023
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	17.955	12.365
De voorschotten worden uitgesplitst naar de ontvangen bedragen van overige Nederlandse overheidslichamen	35.474	33.263
Totaal	53.429	45.628

De in de balans opgenomen van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren, kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Voorheen voorzieningen (bedragen x € 1.000)	Ontvangen van	Saldo 1-1-2024	Ont- vangsten 2024	Beste- dingen 2024	Terug- betalingen 2024	Technische correcties	Saldo 31-12-2024	Voetnoot
Subsidie A31 - Voorkoming van jeugdcriminaliteit	Rijk		207	74			133	
Subsidie C43 - RREW	Rijk	140			140			
Subsidie C92 - Informatiepunten Digitale Overheid	Rijk		54	54				
Subsidie D08 - Onderwijsachterstandbeleid OAB (voorheen GOA)	Rijk	2.786	2.688	2.553	1.157	88	1.675	a)
Subsidie D14 - NPO gelden	Rijk	256		102			154	
Subsidie D22 - Ontheemde peuters	Rijk	81					81	
Subsidie D23 - Lokale bibliotheekvoorzieningen	Rijk	59		26			33	
Subsidie E03 - EU- richtlijnen omgevingslawaaï	Rijk	47					47	
Subsidie E03 - Geluidsanering Geestbrugweg	Rijk	58					58	
Subsidie E03 - Geluidsanering Generaal Spoorlaan	Rijk	50					50	
Subsidie E03 - Geluidsanering Haagweg	Rijk	28					28	
Subsidie E03 - Geluidsanering Lindelaan en Steenlaan	Rijk	113					113	
Subsidie E03 - Geluidsanering restant woningen	Rijk	29					29	
Subsidie E03 - Geluidsanering Sir Winston Churchilllaan	Rijk	83					83	
Subsidie E110 - Mobiliteitspakketten ten behoeve van woningbouw	Gemeente Delft		1.649				1.649	
Subsidie F20 - Sterpassage (Orchard I & II)	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland	484	500	984				
Subsidie G02 - Participatiebudget: inburgering	Rijk	67				67		b)
Subsidie G03 - BBZ 2022 en 2023 Afr. Declaratiedeel Min. SZW	Rijk	35			22	-8	20	c)
Subsidie G04 - Tozo	Rijk	271	91		163	108	91	a)
Subsidie G10 - Wet inburgering	Rijk	783	1.200	590			1.394	
Subsidie G12 - Kwijtschelding publieke schulden SZW in verband met de hersteloperatie toeslagen	Rijk	136			136			

Voorheen voorzieningen (bedragen x € 1.000)	Ontvangen van	Saldo 1-1-2024	Ont- vangsten 2024	Beste- dingen 2024	Terug- betalingen 2024	Technische correcties	Saldo 31-12-2024	Voetnoot
Subsidie G13 - Onderwijsroute	Rijk	79	62	59		8	74	d)
Subsidie H04 - Stimulering sport	Rijk		2.106	512			1.594	
Subsidie H30 - Spuk Gala 2023 65300106	Rijk	9	42	93			-42	
Subsidie H30 - Spuk Gala 2023 66301109	Rijk	68	288	301			56	
Subsidie H30 - Spuk Gala 2023 67100701	Rijk	23	65	77			11	
Subsidie H30 - Spuk Gala 2023 67100702	Rijk	-17	52	51			-15	
Subsidie H30 - Spuk Gala 2023 67100703	Rijk	-1	16	22			-6	
Subsidie H30 - Spuk Gala 2023 67100704	Rijk	50	57	58			49	
Subsidie H30 - Spuk Gala 2023 67100705	Rijk	78	154	207			25	
Subsidie H30 - Spuk Gala 2023 67100706	Rijk	-9	32	26			-2	
Subsidie H30 - Spuk Gala 2023 67100707	Rijk	7	8	2			13	
Subsidie H30 - Spuk Gala 2023 67100708	Rijk	7	8	8			8	
Subsidie H30 - Spuk Gala 2023 67100709	Rijk	27	24	1			50	
Subsidie H30 - Spuk Gala 2023 66700201	Rijk	109	117	138			88	
Subsidie H30 - Spuk Gala 2023 66700202	Rijk	10	32	38			4	
Subsidie H30 - Spuk Gala 2023 66700203	Rijk	23	32	38			17	
Subsidie H30 - Spuk Gala 2023 66700204	Rijk	16	31	34			13	
Subsidie H37 - Niet beoogde kosten jeugdzorg vanwege verblijf in gemeente	Rijk		302	302				
Subsidie J09 - Woningbouwimpuls Bogaard stadscentrum	Rijk	7.178					7.178	
Subsidie J09 - Woningbouwimpuls Havenkwartier	Rijk	3.525					3.525	
Subsidie J105 - Startbouwimpuls (de Terp, Hof van Rijswijk)	Rijk	3.713					3.713	
Subsidie J105 - Startbouwimpuls (de Machinist) RijswijkBuiten	Rijk	758		758				
Subsidie J106 - Gebiedsbudget t.b.v. woningbouw	Rijk	4.677					4.677	
Subsidie J210B - Meerjarige flexibele inzet woningbouw	Rijk		224	123			101	

Voorheen voorzieningen (bedragen x € 1.000)	Ontvangen van	Saldo 1-1-2024	Ont- vangsten 2024	Beste- dingen 2024	Terug- betalingen 2024	Technische correcties	Saldo 31-12-2024	Voetnoot
Subsidie J32 - Ventilatie in scholen	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland	210		210				
Subsidie J41B - Flexibele inzet woningbouw	Provincie					-18	18	e)
Subsidie J55 - Energiearmoede	Rijk	773		189			584	
Subsidie J56 - Project studentenhuisvesting Polakweg	Rijk	885					885	
Subsidie J85 - Stimuleringsregeling flex-en transformatiewoningen	Rijk	4.800					4.800	
Subsidie J94 - Lokale aanpak isolatie	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland	468	1.631	63			2.037	
Subsidie K28 - Klimaat- en energiebeleid (CDOKE)	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland	281	1.280	1.187			374	
Subsidie H12 - Preventieakkoord	Rijk	8					8	
Totaal vooruitontvangen subsidiën		33.263	12.407	8.128	1.726	246	35.474	

Opmerkingen:

1. Sommige regelingen worden zowel in de bovenstaande tabel getoond als in de tabel "Overige nog te ontvangen bedragen". De reden hiervoor is dat voor deze regelingen per 1-1-2024 nog een bedrag ontvangen moet worden en per 31-12-2024 juist een bedrag vooruitontvangen is of omgekeerd of dat de bedragen in de tabellen bij de betreffende regelingen betrekking hebben op andere boekjaren.

2. Voor regeling G10 worden normbedragen gehanteerd die in meerdere jaren besteed mogen worden. De bedragen die in de SISA worden verantwoord betreft de werkelijke bestedingen en niet de normbedragen. Daarom wijken de bedragen van de SISA verantwoording af van de hierboven getoonde bedragen die van de tabel "Overige nog te ontvangen bedragen".

3. In 2024 beginnen sommige SISA-regelingen met een andere letter dan in 2023. De reden hiervan is dat met het nieuwe kabinet ook nieuwe ministeries zijn gevormd en de letters gerelateerd zijn aan het ministerie die een SISA-regeling afgeeft.

4. Voor de regelingen J09 en J56 worden bestedingen verantwoord in de SISA-verantwoording. Die betreffen projectbestedingen en niet specifiek bestedingen op de subsidie. Daarom wijken die bedragen van de hierboven getoonde bedragen af.

Voetnoot:

a) Het beginsaldo van deze regeling blijkt per abuis verkeerd te zijn vastgesteld. Hiervoor is een technische correctie verwerkt, waardoor het eindsaldo juist wordt weergegeven.

b) Deze regeling blijkt geen onderdeel te zijn van de SISA, maar betreft een historische toekenning dat vanuit de algemene middelen is toegekend voor een specifiek doel. Dit bedrag wordt daarom uit deze tabel geëlimineerd.

c) Dit bedrag moet worden terugbetaald aan de ministerie.

d) In 2023 waren baten deels niet verantwoord voor de gemaakte kosten, welke nu alsnog worden verantwoord.

e) Begin dit jaar werd nog een nog te ontvangen bedrag verwacht. Eind 2024 hebben we juist een bedrag over, waardoor een resterend saldo juist vooruitontvangen is (zie ook opmerking 1).

Niet in de balans opgenomen rechten/verplichtingen

Aan natuurlijke en rechtspersonen verstrekte borgstellingen of garantstellingen

De gemeente heeft recht op een krediet in rekening-courant voor onbepaalde tijd van € 2.000.000.

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen.

De garantstellingen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Geldnemer	Doel geldlening	Gewaarborgd %	Totaal geldlening	Resterend per 31-12-2023	Gewaarborgd per 31-12-2023	Resterend per 31-12-2024	Gewaarborgd per 31-12-2024
Museum Rijswijk	Verbouwing Herenstraat 65	100,0%	150	58	58	50	50
Zorggroep Florence	Bejaardencentr. Steenvoorde	100,0%	953	238	238	191	191
Zorggroep Florence	Bejaardencentr. Steenvoorde	100,0%	1.348	234	234	176	176
HABION	Geldlening 60186	1,5%	3.713	3.713	49	3.713	54
HABION	Geldlening 61375	1,5%	10.000	10.000	131	10.000	146
HABION	Geldlening 61376	1,5%	10.000	10.000	131	10.000	146
HABION	Geldlening 61459	1,5%	10.000	10.000	131	10.000	146
HABION	Geldlening 61460	1,5%	12.000	12.000	157	12.000	175
HABION	Geldlening 61513	1,5%	10.000	10.000	131	10.000	146
HABION	Geldlening 61590	1,5%	6.000	6.000	79	6.000	87
HABION	Geldlening 62720	1,5%	2.900			2.900	42
HABION	Geldlening NRV3182	1,5%	10.498	10.988	144	10.498	153
Rijswijk Wonen	Geldlening 5172 / 85.222.02	50,0%	420	214	107	190	95
Rijswijk Wonen	Geldlening 5174 / 85.219.02	50,0%	817	654	654	572	572
Rijswijk Wonen	Geldlening 5178 / 85.216.02	50,0%	1.579	993	993	873	873
Rijswijk Wonen	Geldlening LBAN000029	100,0%	1.121	356	356	322	322
Rijswijk Wonen	Geldlening LBAN000039	100,0%	500	148	148	132	132
Rijswijk Wonen	Geldlening 870.511.050	100,0%	120	24	24	18	18
Rijswijk Wonen	Geldlening 870.511.040	100,0%	80	16	16	12	12
Rijswijk Wonen	Geldlening 870.511.030	100,0%	220	45	45	34	34
Rijswijk Wonen	Geldlening 870.511.020	100,0%	646	131	131	99	99
Rijswijk Wonen	Geldlening 40344 / 40.103815	50,0%	5.000	5.000	2.500	5.000	2.500
Rijswijk Wonen	Geldlening 43090 / 40106223.01	50,0%	5.000	5.000	2.500	5.000	2.500
Rijswijk Wonen	Geldlening 45249/4108475	50,0%	5.000	5.000	2.500	5.000	2.500
Rijswijk Wonen	Geldlening 45908/10028384	100,0%	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Rijswijk Wonen	Geldlening 47464	100,0%		5.000	2.500		
Rijswijk Wonen	Geldlening 47880/40111714	50,0%	5.000	5.000	2.500	5.000	2.500

Geldnemer	Doel geldlening	Gewaarborgd %	Totaal geldlening	Resterend per 31-12-2023	Gewaarborgd per 31-12-2023	Resterend per 31-12-2024	Gewaarborgd per 31-12-2024
	Geldlening						
Rijswijk Wonen	48190/40112125	50,0%	5.000	5.000	2.500	5.000	2.500
Rijswijk Wonen	Geldlening 48609	50,0%	5.000	5.000	2.500	5.000	2.500
Rijswijk Wonen	Geldlening 48671	100,0%	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
Rijswijk Wonen	Geldlening 48966	50,0%	5.000	5.000	2.500	5.000	2.500
Rijswijk Wonen	Geldlening 48967	50,0%	5.000	5.000	2.500	5.000	2.500
Rijswijk Wonen	Geldlening 49170	50,0%	5.000	5.000	2.500	5.000	2.500
Rijswijk Wonen	Geldlening 49171	50,0%	5.000	5.000	2.500	5.000	2.500
Rijswijk Wonen	Geldlening 49514	50,0%	5.000	5.000	2.500	5.000	2.500
Rijswijk Wonen	Geldlening 49745	50,0%	5.000	5.000	2.500	5.000	2.500
Rijswijk Wonen	Geldlening 49746	100,0%	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
Rijswijk Wonen	Geldlening 49887	50,0%	5.000	5.000	2.500	5.000	2.500
Rijswijk Wonen	Geldlening 49888	50,0%	5.000	5.000	2.500	5.000	2.500
Rijswijk Wonen	Geldlening 50192	50,0%	5.000	5.000	2.500	5.000	2.500
Rijswijk Wonen	Geldlening 50193	50,0%	5.000	5.000	2.500	5.000	2.500
Rijswijk Wonen	Geldlening 50556	50,0%	5.000	5.000	2.500	5.000	2.500
Rijswijk Wonen	Geldlening 50559	100,0%	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
Rijswijk Wonen	Geldlening 50606	50,0%	5.000	5.000	2.500	5.000	2.500
Rijswijk Wonen	Geldlening 50607	50,0%	5.000	5.000	2.500	5.000	2.500
Rijswijk Wonen	Geldlening 50608	50,0%	5.000	5.000	2.500	5.000	2.500
Rijswijk Wonen	Geldlening 50611	100,0%	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
Rijswijk Wonen	Geldlening 50612	100,0%	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
Rijswijk Wonen	Geldlening 50613	100,0%	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
Rijswijk Wonen	Geldlening 50620	100,0%	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
Rijswijk Wonen	Geldlening 60222	96,7%	2.188	2.188	2.135	2.188	2.116
Rijswijk Wonen	Geldlening 60727	96,7%	5.000	5.000	4.878	5.000	4.835
Rijswijk Wonen	Geldlening 60800	96,7%	5.000	5.000	4.878	5.000	4.835
Rijswijk Wonen	Geldlening 60801	96,7%	5.000	5.000	4.878	5.000	4.835
Rijswijk Wonen	Geldlening 61005	96,7%	5.000	5.000	4.878	5.000	4.835
Rijswijk Wonen	Geldlening 61006	96,7%	5.000	5.000	4.878	5.000	4.835
Rijswijk Wonen	Geldlening 61120	96,7%	5.000	5.000	4.878	5.000	4.835
Rijswijk Wonen	Geldlening 61121	96,7%	5.000	5.000	4.878	5.000	4.835
Rijswijk Wonen	Geldlening 61365	96,7%	5.000	5.000	4.878	5.000	4.835
Rijswijk Wonen	Geldlening 61456	96,7%	8.000	8.000	7.805	8.000	7.736
Rijswijk Wonen	Geldlening 61999	96,7%	4.000	4.000	3.902	4.000	3.868
Rijswijk Wonen	Geldlening 62486	96,7%	6.000			6.000	5.802
Rijswijk Wonen	Geldlening 62713	96,7%	7.000			7.000	6.769
Rijswijk Wonen	Geldlening 62919	96,7%	5.000			5.000	4.835
Rijswijk Wonen	Geldlening 62921	96,7%	5.000			5.000	4.835
Rijswijk Wonen	Geldlening 63200	96,7%	7.000			7.000	6.769
Rijswijk Wonen	Geldlening NRV15977	96,7%	5.377	5.203	5.076	5.377	5.199
Stedelink	Geldlening NRV18596	0,2%	24.421			24.421	39
Vidomes	Geldlening 39286	100,0%	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000
Vidomes	Geldlening 44186	100,0%	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Vidomes	Geldlening 44191	100,0%	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000
Vidomes	Geldlening 45264	50,0%	15.000	15.000	7.500	15.000	7.500
Vidomes	Geldlening 47841	100,0%	14.000	14.000	14.000	14.000	14.000
Vidomes	Geldlening 60288	13,9%	5.782	5.782	807	5.782	803
Vidomes	Geldlening 61078	13,9%	15.000	15.000	2.094	15.000	2.082
Vidomes	Geldlening 61263	13,9%	15.000	15.000	2.094	15.000	2.082
Vidomes	Geldlening 61282	13,9%	12.500	12.500	1.745	12.500	1.735
Vidomes	Geldlening 61283	13,9%	9.000	9.000	1.257	9.000	1.249
Vidomes	Geldlening 61284	13,9%	10.000	10.000	1.396	10.000	1.388
Vidomes	Geldlening 61285	13,9%	2.000	2.000	279	2.000	278
Vidomes	Geldlening 61286	13,9%	3.630	1.229	172	1.059	147
Vidomes	Geldlening 61287	13,9%	3.630	1.092	152	914	127
Vidomes	Geldlening 61388	13,9%	20.000	20.000	2.793	20.000	2.776
Vidomes	Geldlening 61389	13,9%	10.000	10.000	1.396	10.000	1.388
Vidomes	Geldlening 61390	13,9%	12.500	12.500	1.745	12.500	1.735
Vidomes	Geldlening 61475	13,9%	15.000	15.000	2.094	15.000	2.082

Geldnemer	Doel geldlening	Gewaarborgd %	Totaal geldlening	Resterend per 31-12-2023	Gewaarborgd per 31-12-2023	Resterend per 31-12-2024	Gewaarborgd per 31-12-2024
Vidomes	Geldlening 61476	13,9%	10.000	10.000	1.396	10.000	1.388
Vidomes	Geldlening 61742	13,9%	25.000	25.000	3.491	25.000	3.470
Vidomes	Geldlening 61863	13,9%	15.000	15.000	2.094	15.000	2.082
Vidomes	Geldlening 61870	13,9%	20.000	20.000	2.793	20.000	2.776
Vidomes	Geldlening 62466	13,9%	15.000			15.000	2.082
Vidomes	Geldlening 62520	13,9%	20.000			20.000	2.776
Vidomes	Geldlening 63114	13,9%	20.000			20.000	2.776
Vidomes	Geldlening 63214	13,9%	20.000			20.000	2.776
Vidomes	Geldlening NRV13850	13,9%	17.595	17.121	2.391	17.595	2.442
Woonzorg Nederland	Geldlening 60385	0,1%	13.848	13.848	12	13.848	11
Woonzorg Nederland	Geldlening 60650	0,1%	25.000	25.000	21	25.000	20
Woonzorg Nederland	Geldlening 60659	0,1%	25.000	25.000	21	25.000	20
Woonzorg Nederland	Geldlening 60729	0,1%	25.000	25.000	21	25.000	20
Woonzorg Nederland	Geldlening 60734	0,1%	25.000	25.000	21	25.000	20
Woonzorg Nederland	Geldlening 61023	0,1%	25.000	25.000	21	25.000	20
Woonzorg Nederland	Geldlening 61244	0,1%	6.000	6.000	5	6.000	5
Woonzorg Nederland	Geldlening 61353	0,1%	25.000	25.000	21	25.000	20
Woonzorg Nederland	Geldlening 61354	0,1%		25.000	21		
Woonzorg Nederland	Geldlening 61496	0,1%	25.000	25.000	21	25.000	20
Woonzorg Nederland	Geldlening 61562	0,1%	25.000	25.000	21	25.000	20
Woonzorg Nederland	Geldlening 61787	0,1%	25.000	25.000	21	25.000	20
Woonzorg Nederland	Geldlening 62101	0,1%	4.775	4.775	4	4.775	4
Woonzorg Nederland	Geldlening 62193	0,1%	8.435	8.435	7	8.435	7
Woonzorg Nederland	Geldlening 62194	0,1%	4.000	1.400	1	1.191	1
Woonzorg Nederland	Geldlening 62195	0,1%	5.000	1.795	2	1.531	1
Woonzorg Nederland	Geldlening 62275	0,1%	20.000	20.000	17	20.000	16
Woonzorg Nederland	Geldlening 62385	0,1%	25.000			25.000	20
Woonzorg Nederland	Geldlening 62410	0,1%	5.000			5.000	4
Woonzorg Nederland	Geldlening 62456	0,1%	25.000			25.000	20
Woonzorg Nederland	Geldlening 62547	0,1%	25.000			25.000	20
Woonzorg Nederland	Geldlening 62788	0,1%	20.000			20.000	16
Woonzorg Nederland	Geldlening 63086	0,1%	20.000			20.000	16
Woonzorg Nederland	Geldlening 63354	0,1%	45.000			45.000	37
Woonzorg Nederland	Geldlening NRV4201	0,1%	48.643	47.667	40	48.643	40
Totaal			1.213.392	929.350	256.387	1.196.540	292.654

Niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen waaraan de gemeente voor toekomstige jaren is verbonden

Overeenkomsten

Op grond van artikel 53 BBV worden in de toelichting bij de balans opgenomen de niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen waaraan de gemeente voor toekomstige jaren is gebonden.

In de gemeentelijke administratie ontbreekt per 2024 een volledige verplichtingenadministratie. Daardoor kan geen volledig overzicht van langlopende financiële verplichtingen verstrekt worden. De verplichtingenadministratie is gedurende voorgaande jaren deels ingevoerd, maar kan niet volledig ondersteund worden in het huidige financiële systeem.

Er zijn per ultimo 2024 geen lopende projecten met een aanbesteding per aanbieder van meer dan € 15 miljoen.

Arbeidskostengerelateerde verplichtingen

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. Deze personele lasten worden verantwoord in het jaar waarin de uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan overlopende verlofaanspraken (wettelijk- en bovenwettelijk verlof). Daarnaast kan het saldo vanuit overwerk meegaan naar 2024.

Eigen bijdrage op grond van de WMO

Een aanvrager van een voorziening op grond van de WLZ en de WMO (zoals hulp in de huishouding, begeleiding, hulp- en vervoersmiddelen of beschermd wonen) is op grond van de Wmo een bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacyredenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen.

Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

Overzicht van de incidentele baten en lasten

Incidentele lasten (bedragen x € 1.000)		Incidentele baten	
Programma	Lasten	Programma	Baten
Sociaal Domein		Sociaal Domein	
Oekraïne	8.979	Oekraïne	8.979
Toeslagenaffaire	336	Toeslagenaffaire	485
SPUK GALA (Sport,beweging en mentale gezondheid)	722	SPUK GALA (Sport,beweging en mentale gezondheid)	708
SPUK IZA (Integraal zorgakkoord)	730	SPUK IZA (Integraal zorgakkoord)	730
Wonen en Leven		Wonen en Leven	
Gebiedsontwikkeling	3.250	Gebiedsontwikkeling	3.250
Gebiedsontwikkeling Pasgeld-West en Pasgeld-Oost	151	Gebiedsontwikkeling Pasgeld-West en Pasgeld-Oost	
Vrijval juridische risico's	-2.500	Vrijval juridische risico's	
Flexwonen Lange Kleiweg	591	Flexwonen Lange Kleiweg	
Bedrijfsvoering		Bedrijfsvoering	
Uitvoering Cloudstrategie	944	Uitvoering Cloudstrategie	
Project GROEI	843	Project GROEI	
Uitvoeringsprogramma Digitale Dienstverlening	216	Uitvoeringsprogramma Digitale Dienstverlening	
Openbare Orde en Veiligheid		Openbare Orde en Veiligheid	
SPUK Preventie met Gezag	74	SPUK Preventie met Gezag	74
Dwangsommen		Dwangsommen	329
Onderwijs		Onderwijs	
SPUK NPO-gelden	102	SPUK NPO-gelden	102
SPUK ventilatie in scholen (SUVIS)	210	SPUK ventilatie in scholen (SUVIS)	210
Economie en Werken		Economie en Werken	
MRDH bijdrage versterking energy cave	269	MRDH bijdrage versterking energy cave	269
Wonen en Leven		Wonen en Leven	
SPUK energiearmoede	189	SPUK energiearmoede	189
SPUK Lokale Aanpak Isolatiemaatregelen	45	SPUK Lokale Aanpak Isolatiemaatregelen	45
Verliesvoorziening Rijswijk Buiten	-2.736	Verliesvoorziening Rijswijk Buiten	
Totaal programma's	12.414		15.369
Mutaties reserves			
Bestemmingsreserves			
		Onttrekking reserve baggerwerken	721
		Onttrekking reserve corona maatregelenpakket	232
		Onttrekking reserve decentrale arbeidsvoorwaarden	25
		Onttrekking reserve Huis van de Stad	4.142
		Onttrekking reserve innovatiefonds	465
		Onttrekking res.investeringsfonds energietransitie/klimaat	7.545
		Onttrekking reserve nieuwbouw brandweerkazerne	128
		Onttrekking reserve onderhoud welzijnsaccommodaties (MOP)	711
		Onttrekking reserve parkeergarage	2.500
		Onttrekking reserve realisatie kunst in de openbare ruimte	33
		Onttrekking reserve organisatie 2020	44

Incidentele lasten (bedragen x € 1.000)		Incidentele baten	
Programma	Lasten	Programma	Baten
		Onttrekking reserve revitalisering Oud-Rijswijk	11
		Onttrekking reserve wijkontwikkeling	219
		Onttrekking reserve woningisolatieprogramma Rijswijk 2023-2026	1.413
		Onttrekking reserve woonfonds	3.300
Totaal	12.414	Totaal	36.858
		Saldo nadelig	24.444

<i>Totaalcijfers (bedragen x € 1.000)</i>	Raming primitief	Raming gewijzigd	Jaarrekening
Lasten	233.839	255.429	245.374
Baten	232.394	248.710	247.209
Stortingen	2.421	15.256	15.256
Onttrekkingen	5.842	22.567	21.490
Saldo	1.976	592	8.069

<i>Incidenteel (bedragen x € 1.000)</i>	Raming primitief	Raming gewijzigd	Jaarrekening
Lasten	30.348	30.348	12.414
Baten	29.188	29.188	15.369
Stortingen	0	15.256	15.256
Onttrekkingen	0	22.567	21.143
Saldo	-1.160	6.151	8.842

<i>Structureel (bedragen x € 1.000)</i>	Raming primitief	Raming gewijzigd	Jaarrekening
Lasten	203.491	225.081	232.959
Baten	203.206	219.522	231.839
Stortingen	2.421	0	0
Onttrekkingen	5.842	0	347
Saldo	3.136	-5.560	-773

<i>Structurele stortingen en onttrekkingen aan reserves (bedragen x € 1.000)</i>	Storting	Onttrekking
Nieuwbouw brandweerkazerne		128
Wijkontwikkeling		219
Saldo	0	347

Toelichting op het overzicht van incidentele baten en lasten

In het overzicht van de incidentele baten en lasten worden de incidentele baten en lasten groter dan € 100.000 genoemd. Een last of baat is incidenteel als deze op zichzelf (los van de omvang) niet periodiek (veelal jaarlijks) terugkeert.

Programma Sociaal Domein

Oekraïne

Het Kabinet heeft begin 2022 aan gemeenten gevraagd om opvangplekken voor ontheemden uit Oekraïne te realiseren. Het rijk heeft aangegeven deze kosten te vergoeden. Voor Rijswijk betreft deze financiële regeling in 2024 een uitgave van € 9 miljoen. Daar staan baten van het rijk tegenover van € 9 miljoen. Tot nu toe blijven eventuele incidentele voordelen bij gemeenten. Het is op dit moment nog niet met zekerheid te zeggen of dit onveranderd blijft.

Toeslagenaffaire

Rijswijkse gedupeerden van de toeslagenaffaire kunnen hulp krijgen van de gemeente, zoals hulp bij het aanmelden bij de Belastingdienst. Er is € 331.000 uitgegeven en € 485.000 als inkomsten ontvangen.

SPUK GALA

Gemeenten ontvangen tot en met 2026 middelen ter stimulering van sport, beweging, mentale gezondheid en preventie. In 2024 waren de uitgaven € 722.000 en de baten € 708.000.

SPUK IZA

In 2022 zijn Rijk, gemeenten en zorgpartijen het Integraal Zorgakkoord aangegaan en heeft het Rijk aan gemeenten tijdelijke middelen toegekend. In 2024 waren de uitgaven € 730.000 en de baten € 730.000.

Programma Wonen en Leven

Gebiedsontwikkeling

Rijswijk is een dynamische stad in het hart van Haaglanden. Als gevolg van verdere ontwikkelingen zijn er meer incidentele uitgaven geweest bij een aantal lopende gebiedsontwikkelingen. Tegenover de extra uitgaven aan gebiedsontwikkeling staan wel ontvangsten (anterieure overeenkomsten waarvoor de ontwikkelaar vergoedt), beide € 3,363 miljoen.

Gebiedsontwikkeling Pasgeld-West en Pasgeld-Oost

De woongebieden Pasgeld-West en Pasgeld-Oost worden cf. het raadsbesluit van oktober 2021 ontwikkeld binnen een groenblauwe hoofdstructuur. De zogenaamde parkloper en bosloper verbinden alle groengebieden in het gebied, zoals het Elsenburgerbos, het slagenlandschap en de Drassige Driehoek, met elkaar. De integrale benadering van het plangebied maakt dat er advieskosten gemaakt worden voor gronden gelegen buiten de grondexploitatie van Sion - 't Haantje. Er is € 151.000 uitgegeven.

Bedrijfsvoering

Uitvoering cloudstrategie

Via de I-Fabriek, een tijdelijke projectorganisatie, zijn in 2024 11 applicaties 'naar de cloud' gebracht. Dit heet ook wel SaaS (Software As A Service). Steeds meer applicaties door de leverancier naar SaaS overgezet, zodat de gemeente op enig moment de stap naar SaaS wel moet maken. Vaak is er geen alternatief meer, of vindt er geen doorontwikkeling meer plaats op de huidige applicatie. Om hier meer grip op te krijgen is in opdracht van de gemeente Rijswijk een Cloud-strategie,

inrichtingsplan en roadmap opgesteld. Een aantal Centric applicaties stond oorspronkelijk gepland om in 2024 naar de cloud te gaan, deze zijn doorgeschoven naar 2025. Er is de laatste jaren veel dynamiek en onzekerheid geweest rondom het bedrijf Centric. In 2024 is Centric overgenomen door een investeringsmaatschappij, de rust is hierdoor weergekeerd en Centric kan zich weer concentreren op de toekomst.

Project GROEI

Project Groei is in 2024 gestart als gevolg van de aanbestedingsprocedure die is doorlopen om een nieuw financieel systeem aan te schaffen. De aanbesteding is gestart, omdat onze vorige leverancier het signaal gaf dat hun software niet langer ondersteund zou worden. Dit gaf ons de kans om niet alleen te vernieuwen, maar ook om kritisch te kijken naar wat we écht nodig hebben in een nieuw systeem.

Na het doorlopen van de aanbestedingsprocedure waarbij verschillende leveranciers en systemen kritisch beoordeeld zijn, gaan we in het nieuwe jaar gebruik maken van ERPx van Unit4 in plaats van Key2Financiën van Centric.

Project Groei is bijna voltooid, en we zetten hiermee een belangrijke stap richting een toekomstbestendig financieel systeem voor onze gemeente! Dit omvangrijke project introduceert een nieuw financieel systeem dat ons werk efficiënter maakt en ons daarnaast beter in control brengt. De applicatie is volgens planning op 1 januari in productie gegaan.

Uitvoeringsprogramma Digitale Dienstverlening

Voor het realiseren van de doelstellingen in het uitvoeringsprogramma Digitale Dienstverlening is door de raad op 20 december 2022 besloten om hiervoor een budget van € 1.018.880 beschikbaar te stellen (RV22-023). In 2024 is er € 216.058 uitgegeven.

Programma Openbare Orde en Veiligheid

SPUK Preventie met Gezag

Het Ministerie van Justitie en Veiligheid heeft de gemeente Rijswijk geselecteerd voor het landelijke programma Preventie met gezag. De gemeente Rijswijk ontvangt in totaal € 1.239.672 (exclusief BTW) aan extra middelen voor een periode van 3 jaar: van juli 2024 tot en met juni 2027. In 2024 waren de lasten en baten € 73.960

Dwangsommen

Het bevoegd bestuursorgaan kan besluiten om een last onder dwangsom op te leggen om een overtreding ongedaan te maken. De overtreder verbeurt van rechtswege de dwangsom wanneer niet binnen de termijn aan de last is voldaan. Deze dwangsommen zijn in principe incidenteel van aard.

Programma Onderwijs

SPUK NPO-gelden

De overheid heeft tijdelijk middelen uitgetrokken voor een Nationaal Programma Onderwijs (Specifieke Uitkering). In 2024 waren de lasten en baten € 102.226.

SPUK ventilatie in scholen (SUVIS)

De Specifieke uitkering ventilatie in scholen (SUVIS) is een uitkering voor gemeenten om het binnenklimaat van bestaande schoolgebouwen te verbeteren. Het gaat vooral om de financiering van bouw- en installatiekosten. In 2024 waren de lasten en baten € 210.000

Programma Economie en Werken

MRDH bijdrage versterking energy cave

Voor de verdere doorontwikkeling van het privaat publiek samenwerkingsverband 'Energy Cave', is er in 2023 onder voorwaarden een cofinancieringtoezegging van € 558.000 vanuit MRDH toegezegd.

In 2024 is er van deze cofinanciering € 260.655 uitgegeven. Hetzelfde bedrag is als baten geboekt.

Programma Wonen en Leven

Verliesvoorziening RijswijkBuiten

Op basis van de Grondexploitatie Sion-'t Haantje Twaalfde herziening, 2024 is de verliesvoorziening bepaald op €19,247 miljoen en in de 2e halfjaarrapportage 2024 is deze nog verhoogd met € 423.000. In april 2025 is vastgesteld dat de herziening naar verwachting leidt tot een verlaging van € 2,736 miljoen.

Grex Eikelenburgh

Conform de Poc-methode (Percentage of completion) is de hoogte van de winstneming berekend. In deze winstneming is een verwachting van een extra opbrengst, te betalen door de ontwikkelaar voor extra inkomsten ten opzichte van de oorspronkelijke geraamde verkoopprijs, meegenomen. Eveneens wordt de hoogte van de winstneming bepaald door de resterende looptijd van de grondexploitatie die het mogelijk maakt een deel van het positieve resultaat in de grondexploitatie nu al als winst te nemen. Een winstneming conform de Poc-methode van 2 ton is mogelijk en verantwoord.

SPUK energiearmoede

De specifieke uitkering energiearmoede is bedoeld om huishoudens die kampen met energiearmoede te ondersteunen met energiebesparende maatregelen. In 2024 waren de lasten en baten € 189.275

SPUK Lokale Aanpak Isolatiemaatregelen

De Specifieke Uitkering (SPUK) Lokale Aanpak Isolatie is bedoeld voor het opzetten van een eigen isolatieprogramma voor inwoners met een slecht geïsoleerde koopwoning.

In 2024 waren de lasten en baten € 45.440.

Flexwonen

De gemeenteraad heeft op 20 september 2022 besloten voor de jaren 2023 en 2024 in totaal € 1.182.000 zal bijdragen aan het exploitatietekort m.b.t. het flexwooncentrum Hof van Elsenburg, met 2 betalingen van € 591.000 per jaar.

Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 17 december 2024 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 2,7 miljoen.

Bevinding

Het college is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties niet rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen bedrag € 22,3 miljoen bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde grens van € 2,7 miljoen. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 1,1 miljoen acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

Begrotingscriterium (bedragen x € 1 mln)	
1A. Overschrijding lasten programma's (of indien van toepassing een ander door de gemeenteraad vastgesteld autorisatieniveau)	2,0
1B. Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	-
2. Ongeautoriseerde reservemutaties	-
3. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten	18,3
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	20,2
4. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geduid vermelden en verwijzen naar dit vooraf vastgestelde beleid.	1,1
5. Resterend saldo aan begrotingsonrechtmatigheden	19,2
Voorwaarden criterium	-
5. Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed (inhoudelijk hier toelichten en in de paragraaf bedrijfsvoering)	3,1
M&O criterium	-
6. Geen bevindingen	-
Totaal van onrechtmatigheden	23,4
Waarvan acceptabel	1,1
Waarvan niet acceptabel	22,3

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Toelichting

Ad 1A. Overschrijding lasten programma's

Uitgangspunt voor begrotingsoverschrijdingen van de lasten is dat iedere afwijking van de begroting als onrechtmatig wordt beschouwd. Door de raad is in de financiële verordening artikel 11 lid 3 bepaald welke begrotingsonrechtmatigheden passen binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel geduid worden. Hiervan is sprake in de volgende situaties:

1. Er is sprake van een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren, mits voorzien van een toelichting.
2. Er is sprake van een overschrijding op een open-einde regeling.
3. De overschrijding is geautoriseerd door middel van de vaststelling van een tussentijdse rapportage.

In onderstaande tabel zijn de afwijkingen van € 100.000 en hoger van de programma's opgenomen (overschrijding van de lasten) met daarbij de verklaring in hoeverre de afwijking past binnen het door de raad geformuleerde beleid.

Programma (bedragen x € 1.000)	Begr.Lasten	Werk.Lasten	Saldo Lasten	Staan Inkomsten tegenover	Open-einde regeling	Overschrijding
01 Algemeen Bestuur en Organisatie	8.043	8.207	-164			-164
02 Openbare Orde en Veiligheid	9.547	9.646	-100			-100
03 Verkeer en Vervoer	11.886	12.944	-1.057	-1.057		-
05 Onderwijs	9.737	9.990	-253			-253
Overhead	33.864	34.286	-422			-422
Eindtotaal			-1.996	-1.057		-939

Toelichting

Algemeen Bestuur en Organisatie

Gemeenten hebben op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) de taak een voorziening te vormen voor de pensioenen van (gewezen) wethouders. Op basis van een actuariële berekening wordt na afloop van het betreffende jaar de hoogte van de aan te houden voorziening bepaald. Dit jaar is er € 0,7 miljoen gedoteerd aan de voorziening. De verwachting is dat de pensioenen van de wethouders per 1 januari 2028 worden overgedragen aan het pensioenfonds. De gevormde voorziening zal dan als inbrengwaarde worden meegegeven.

Openbare orde en veiligheid

De afrekening voor het Functioneel Leeftijd Ontslag (FLO) van het brandweerpersoneel is hoger uitgevallen dan begroot. Met ingang van 2026 verstrekt de VRH meer informatie over de hoogte van de FLO in de begroting en de jaarstukken.

Verkeer en vervoer

Tegenover de hogere lasten op dit programma staan direct toerekenbare baten. Hiervan heeft de raad aangegeven dat deze passen binnen het door de raad vastgestelde beleid (acceptabel zijn). Deze begrotingsonrechtmatigheden zijn opgenomen in de toelichting op de baten en lasten in de jaarrekening en worden toegelicht bij de programma's.

Onderwijs

Zoals aangekondigd in de 2e halfjaarrapportage 2024 is er sprake van extra onderhoudskosten (betonrot) bij het Stanislas college. De uiteindelijke reparatiekosten bedroegen circa € 90.000 en dienen op basis van geldende wet- en regelgeving door de gemeente betaald te worden.

Als gevolg van een brand op de dependance van Brede School Steenvoorde aan de P. van Vlietlaan, is er besloten om deze lokalen te herbouwen bij de al bestaande hoofdlocatie aan de Dr. Poelslaan. Daarop is er besloten om de bestaande school een termijn eerder dan gepland te slopen en te starten met een nieuw gebouw. Om de periode van nieuwbouw te overbruggen wordt er gebruik gemaakt

van tijdelijke onderwijshuisvesting. Wij zijn nog in afwachting van een definitief besluit vanuit de verzekeraar rondom de omvang van de verzekeringsgelden. Mocht in de uitkering ook een vergoeding voor de tijdelijke huisvesting zitten, dan zal dat deel als (gedeeltelijke) dekking voor de huur van de tijdelijke huisvesting in de exploitatie opgevoerd worden.

Overhead

Voor de overhead wordt verwezen naar het onderdeel Overhead in het jaarverslag.

Ad 1B. Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)

Het totaal van de overschrijdingen van investeringsbudgetten is lager dan de verantwoordingsgrens van € 100.000.

Ad 2. Ongeautoriseerde reservemutaties

Er zijn geen ongeautoriseerde reservemutaties.

Ad 3. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten

Bij deze categorie begrotingsonrechtmatigheden is het van belang om vast te stellen of de raad tijdig is geïnformeerd over deze afwijkingen. De bestendige gedragslijn is dat de raad over afwijkingen die na het vaststellen van de 2^e halfjaarrapportage bekend worden, wordt geïnformeerd in de jaarstukken.

Formeel zijn de overschrijdingen van baten en/of onderschrijdingen van lasten en baten die niet tijdig aan de raad gemeld onrechtmatig. Het betreft de verschillen die zijn ontstaan in de periode tussen de 2^e halfjaarrapportage en de jaarrekening.

Programma (bedragen x € 1.000)	Lasten onderschrijding	Correctie	Baten onderschrijding	Correctie	Baten overschrijding	Correctie
Algemeen Bestuur en Organisatie					120	
Openbare Orde en Veiligheid			-33			
Verkeer en Vervoer					1.136	
Economie en Werken	141				46	
Onderwijs			-33			
Sport, Cultuur en Recreatie	305		-36			
Sociaal Domein	17				1.118	
Wonen en Leven	11.154	-6.773	-10.518	4.066		
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	1.348				5.749	-2.645
Overhead (gesaldeerd)						
Eindtotaal	12.964	-6.773	-10.621	4.066	8.169	-2.645

Over een aantal zaken is de raad wel expliciet geïnformeerd:

- Middels raadsinformatiebrief 24-077 is de raad geïnformeerd over de gevolgen van de Miljoenennota voor het gemeentefonds (septembercirculaire) en de financiële effecten voor de gemeente Rijswijk (Algemene Dekkingsmiddelen).
- Op 18 februari 2025 heeft de raad een besluit genomen over de budgetoverheveling 2024 naar 2025 voor een bedrag van € 955.000. Omdat de raad over deze onderuitputting is geïnformeerd, wordt dit bedrag gecorrigeerd.
- Op 24 april 2025 heeft de raad het Grondexploitatie Sion - 't Haantje Dertiende herziening vastgesteld. De afwijkingen op het programma Wonen en Leven zijn daarmee voor een aanzienlijk deel al aan de raad gemeld (Wonen en Leven).

Per saldo resteert er een onrechtmatigheid op de onderschrijding van de lasten van € 18,3 miljoen (over- en onderschrijding van baten, en onderschrijdingen van lasten worden bij elkaar opgeteld). De

onderschrijdingen van de lasten en de lagere of hogere baten per programma blijken uit het overzicht van baten en lasten. Deze verschillen worden per programma toegelicht in het jaarverslag.

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking ssa - d.d. 7-01-2025							
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A31	Regeling specifieke uitkering ter voorkoming van jeugdcriminaliteit 2024	Gemeenten		Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Project afgerond in jaar T (Ja/Nee)
					Aard controle R Indicator: A31/01	Aard controle n.v.l. Indicator: A31/02	Aard controle n.v.l. Indicator: A31/03
					€ 73.960	€ 73.960	Nee
							Eventuele toelichting als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld
							Aard controle n.v.l. Indicator: A31/04
							De gemeente Rijswijk ontvangt extra middelen voor een periode van 3 jaar: van juli 2024 tot en met juni 2027. In 2024 is samen met partnerorganisaties een verdiepende analyse uitgevoerd naar de situatie in Rijswijk. De analyse geeft beter zicht op de lokale problematiek met (ondernemende en georganiseerde) jeugdcriminaliteit. Op basis van de probleemanalyse zijn keuzes gemaakt hoe deze extra middelen t/m juni 2027 in te zetten.
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Gemeenten		Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (Ja/Nee)
					Aard controle D2 Indicator: B2/01	Aard controle n.v.l. Indicator: B2/02	Normbedragen voor e (Ja/Nee)
					26	75	Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2
					Reeks 1	Reeks 1	Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2
					Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3)	Normbedragen voor e (Ja/Nee)
					Keuze werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten	Normbedragen voor e (Ja/Nee)
					Aard controle R Indicator: B2/06	Aard controle n.v.l. Indicator: B2/07	Normbedragen voor e (Ja/Nee)
					€ 317.524	€ 717.967	Ja
					Reeks 1	Reeks 1	Nee
					Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Ja
					Werkelijke kosten	Werkelijke kosten	Ja
					Aard controle R Indicator: B2/08	Aard controle R Indicator: B2/09	Reeks 1
					€ 0	€ 0	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)
					Reeks 2	Reeks 2	Reeks 1
					Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)
					Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)
					Aard controle R Indicator: B2/14	Aard controle R Indicator: B2/15	Werkelijke kosten
					Reeks 2	Reeks 2	Aard controle R Indicator: B2/11
					Normbedrag onderdeel b x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel b x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Reeks 2
					Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Reeks 2
					Aard controle R Indicator: B2/16	Aard controle R Indicator: B2/17	Reeks 2
					Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2
					Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden) cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Totaal
					Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Totaal
					Aard controle R Indicator: B2/20	Aard controle R Indicator: B2/21	Totaal
					€ 123.480	€ 123.480	Totaal
BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire			Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
					Aard controle R Indicator: C62/01	Aard controle n.v.l. Indicator: C62/02	
					€ 8.655	Nee	
BZK	C92	Regeling specifieke uitkering informatiepunten Digitale Overheid			Besteding (jaar T)	Bedrag doorgeschoven naar t+1	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert
					Aard controle R Indicator: C92/01	Aard controle R Indicator: C92/02	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de informatiepunten in de gemeente behandeld is
					€ 83.981	€ 0	Aantal gebruikte leermiddelen
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	Gemeenten		Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1)
					Aard controle R Indicator: D8/01	Aard controle R Indicator: D8/02	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)
					€ 4.550.726	€ 897.501	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T)
					Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T)
					Aard controle n.v.l. Indicator: D8/07	Aard controle R Indicator: D8/08	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T)
					€ 0	€ 0	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T)
OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen			Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs
					Aard controle R Indicator: D14/01	Aard controle R Indicator: D14/02	Aard controle R Indicator: D14/03
					€ 102.226	€ 0	€ 0
					Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Opgebouwde reserve (jaar T)
					Aard controle R Indicator: D14/04	Aard controle R Indicator: D14/05	Aard controle R Indicator: D14/06
					€ 0	€ 213.372	€ 133.673
					Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen
					Aard controle n.v.l. Indicator: D14/08	Aard controle R Indicator: D14/09	Aard controle n.v.l. Indicator: D14/10
OCW	D23	Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen			Beschikkingnummer/referentienummer	Aard van de activiteit besteding (jaar T)	Besteding (jaar T)
							Indien van toepassing: bedrag dat wordt meegenomen van 2024 naar 2025.
							Aard van de activiteit Cumulatieve besteding (t/m jaar T)
							Cumulatieve besteding (t/m jaar T)

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling Informatieverstrekking siSa - d.d. 7-01-2025							
Verstreker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator
					Aard controle n.v.t. Indicator: D23/01	Aard controle n.v.t. Indicator: D23/02	Aard controle n.v.t. Indicator: D23/03
					1 1428125	b) De vermindering van bemande eenheden	€ 32.136
					Eindverantwoording (Ja/Nee)		€ 26.749
					Aard controle n.v.t. Indicator: D23/07		b) De vermindering van bemande eenheden
					1 Nee		€ 32.136
lenW	E3	Subsidie regeling sanering verkeerslawaa			Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen naast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)
		Subsidie regeling sanering verkeerslawaa Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)			Aard controle n.v.t. Indicator: E3/01	Aard controle R Indicator: E3/02	Aard controle R Indicator: E3/03
					1 € 0	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T)
					Kopie beschikingsnummer	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie
					Aard controle n.v.t. Indicator: E3/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/09
					1 € 0	€ 0	€ 0
					Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie
					Aard controle n.v.t. Indicator: E3/11	Aard controle R Indicator: E3/12	Aard controle R Indicator: E3/13
					1 Nee	Nee	Nee
lenW	E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027 (SiSa tussen medeoverheden)			Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen naast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Besteding (jaar T) ten laste van de verstreker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstreker
					Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/01	Aard controle R Indicator: E44B/02	Aard controle R Indicator: E44B/03
					1 06503 Gemeente Delft	1 ENW/BSK-2023/259836	1 ENW/BSK-2023/259836
					Kopie CBS(code)	Kopie beschikingsnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)
					Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/09	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/10
					1 06503 Gemeente Delft	1 ENW/BSK-2023/259836	1 Nee
					Kopie CBS(code)	Kopie beschikingsnummer	Naam/nummer maatregel
					Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/10	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/11	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/12
					1 06503 Gemeente Delft	1 ENW/BSK-2023/259836	1 Nee
					Besteding (jaar T) ten laste van de verstreker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstreker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstreker
					Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/05	Aard controle R Indicator: E44B/06	Aard controle R Indicator: E44B/07
					1 € 0	€ 0	€ 0
					Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel		
lenW	E110	Tijdelijke regeling specifieke uitkering mobiliteitspakketten ten behoeve van woningbouw			Besteding (jaar T) ten laste van de verstreker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstreker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstreker
					Aard controle n.v.t. Indicator: E110/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E110/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E110/03
					1 € 0	€ 0	€ 0
					Cumulatieve aantal woningen bouw gestart (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal betaalbare woningen bouw gestart (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal betaalbare woningen opgeleverd (t/m jaar T)
					Aard controle D1 Indicator: E110/06	Aard controle D1 Indicator: E110/07	Aard controle D1 Indicator: E110/08
					1 € 0	€ 0	€ 0
					Naam mobiliteitsmaatregel	Totale besteding (t/m jaar T-1) per mobiliteitsmaatregel	Totale besteding (jaar T) per mobiliteitsmaatregel
					Aard controle n.v.t. Indicator: E110/12	Aard controle R Indicator: E110/13	Aard controle R Indicator: E110/14
					1 € 0	€ 0	€ 0
					Opwaarderen fietsverbinding Havenkwartier - NS Station Rijkswijk	€ 0	€ 0
					2 Opwaarderen fietsverbinding Jaagpad Havenkwartier door herinrichting Jaagpad tussen Tinbergenstraat en Steenplaatsstraat als fietsstraat	€ 0	€ 0
					3 Herinrichting Assenkruis - Plaspoelpolder: Herinrichting Verrijn Stuurtaan tussen Volmerlaan en De Bruyn Kanaal	€ 0	€ 0
EZ	F20	Regeling specifieke uitkering Impulsaanpak winkelgebieden			Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Toelichting afwijking besteding (jaar T) conform projectplan	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)
					Aard controle n.v.t. Indicator: F20/01	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/02	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/03
					1 SPUK/W212-03376400	1 Steroassae (Orchard lenn)	1 € 1.451.134
					Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Cumulatief aantal verblijfsobjecten binnen panden waarvan realisatie renovatie/transformatie gestart is (jaar T) komt overeen met de fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee)
					Aard controle n.v.t. Indicator: F20/07	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/08	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/09
					1 SPUK/W212-03376400	1 Realisatie fasering verloopt conform projectplan (Ja/Nee)	1 Samenwerkingsovereenkomst aanwezig (Ja/Nee)
					Kopie beschikingsnummer	Toelichting (verplicht indien bij indicator F20/14 'Nee' is ingevuld)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
					Aard controle n.v.t. Indicator: F20/13	Aard controle D1 Indicator: F20/14	Aard controle D2 Indicator: F20/16
					1 SPUK/W212-03376400	1 Nee	1 Nee
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2024			Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr			Gemeente 1.1 Participatiewet (PW)	Gemeente 1.1 Participatiewet (PW)	Gemeente 1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)
					Aard controle R Indicator: G2/01	Aard controle R Indicator: G2/02	Aard controle R Indicator: G2/03
					1 € 2.510.714	1 Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	1 Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)
					Gemeente 1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	Gemeente 1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	Gemeente 1.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)
					Aard controle R Indicator: G2/07	Aard controle R Indicator: G2/08	Aard controle R Indicator: G2/09
					1 € 72.572	1 Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	1 € 1.384.710
					€ 45.966	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	€ 26.299
					€ 521		€ 521

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking siSa - d.d. 7-01-2025																																																			
Verstreker	Uitkeringscode	Specieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator																																											
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2024	Gemeente Participatiewet (PW) Aard controle D2 Indicator: G2/13	Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G2/14	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)																																											
									Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)																																					
															Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente																																
																				Aard controle R Indicator: G3/01	Aard controle R Indicator: G3/02	Aard controle R Indicator: G3/03	Aard controle R Indicator: G3/04	Aard controle R Indicator: G3/05	Aard controle R Indicator: G3/06																										
																										€ 0	€ 1.519	€ 10.053	€ 0	€ 0																					
																															BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)																
																																				Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire												
																																								Gemeente Aard controle R Indicator: G3/07	Gemeente Aard controle R Indicator: G3/08	Gemeente Aard controle R Indicator: G3/09	Gemeente Aard controle R Indicator: G3/10	Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G3/11							
																																													€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja		
																																																		Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud
Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente																																															
					Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01	Aard controle R Indicator: G4/02	Aard controle R Indicator: G4/03	Aard controle R Indicator: G4/04	Aard controle R Indicator: G4/05	Aard controle R Indicator: G4/06																																									
											1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 13	€ 47.143	€ 1.655																																			
																	2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 10.992	€ 468																													
																							3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 21.949	€ 1.283																							
																													4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 1.883	€ 5.143	€ 449																	
																																			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 240												
																																								6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 1.639	€ 85.467							
																																													Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			
																																																	Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07	Gemeente Aard controle R Indicator: G4/08	Gemeente Aard controle R Indicator: G4/09
1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja																																																
				2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja																																												
								3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja																																								
												4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja																																				
																5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja																																
																				6 Totaal	0	0	N.v.t.																												
																								Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig																								
																												Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11	Aard controle R Indicator: G4/12	Aard controle R Indicator: G4/13	Aard controle R Indicator: G4/14	Aard controle R Indicator: G4/15																			
																																	1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)																		
																																						2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)													
3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)																																																			
				4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)																																															
								5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)																																											
												6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0																															€ 0					
																Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire																																
																				Aard controle n.v.t. Indicator: G4/16	Gemeente Aard controle R Indicator: G4/17	Gemeente Aard controle D2 Indicator: G4/18	Gemeente Aard controle R Indicator: G4/19																												
																								1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)		€ 0	€ 0																				€ 0				
																												2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)		€ 0	€ 0	€ 0																			
																																	3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)		€ 0	€ 0	€ 0														
																																						4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)		€ 0	€ 0	€ 0									
5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)		€ 0	€ 0																																								€ 0								
				6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0																																												
								Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig																																								
												Aard controle n.v.t. Indicator: G10/01	Aard controle R Indicator: G10/02	Aard controle n.v.t. Indicator: G10/03																																					
															€ 83.951	€ 0	Ja																																		
																		Besteding (jaar T)	Baten (jaar T) (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)																															
																					Gemeente	Gemeente	Gemeente																												
																								Aard controle R Indicator: G12/01	Aard controle R Indicator: G12/02	Aard controle n.v.t. Indicator: G12/03																									
																											€ 2.564	€ 0	Ja																						
																														Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)																			
Gemeente	Gemeente	Gemeente																																																	
			Aard controle R Indicator: G13/01	Aard controle R Indicator: G13/02	Aard controle R Indicator: G13/03	Aard controle R Indicator: G13/04	Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05																																												
								€ 2.241	€ 0	€ 0	€ 0																						Ja																		
												Bestedingen onderwijsroute (jaar T)	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk)	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk)																				Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk)																	
															Gemeente	Gemeente	Gemeente																		Gemeente																
																		Aard controle R Indicator: G13/01	Aard controle R Indicator: G13/02	Aard controle R Indicator: G13/03																Aard controle R Indicator: G13/04	Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05														
																					€ 67.041	€ 0	€ 0															€ 0	Ja												
																								Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende uitkering																										
																										Gemeenten																									
																											Aard controle n.v.t. Indicator: H4/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02																							
€ 2.434.296	€ 511.573																																																		

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking siSa - d.d. 7-01-2025							
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator
					Activiteiten	Totale werkelijke berekende uitkering per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Onroerende zaken
					Aard controle n.v.t. Indicator: H4/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/04	Aard controle R Indicator: H4/05
					1 1.1 Onroerende zaken - nieuwbouw	€ 372	€ 372
					2 1.1 Onroerende zaken - nieuwbouw	€ 45.679	€ 45.679
					3 1.2 Onroerende zaken - renovatie	€ 48.956	€ 48.956
					4 1.2 Onroerende zaken - renovatie	€ 19.063	€ 19.063
					5 1.2 Onroerende zaken - renovatie	€ 9.626	€ 9.626
					6 1.2 Onroerende zaken - renovatie	€ 5.441	€ 5.441
					7 1.2 Onroerende zaken - renovatie	€ 5.729	€ 5.729
					8 1.2 Onroerende zaken - renovatie	€ 19.495	€ 19.495
					9 1.3 Onroerende zaken - onderhoud	€ 147.448	€ 147.448
					10 2.1 Roerende zaken - aankoop	€ 154.538	€ 0
					11 2.2 Roerende zaken - dienstverlening door derden	€ 17.120	€ 0
					12 2.3 Roerende zaken - Beheer en exploitatie	€ 23.896	€ 0
					13 3.1 Overige kosten	€ 14.210	€ 0
					Naam onderdeel	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) per onderdeel
					Aard controle n.v.t. Indicator: H30/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/02	Aard controle R Indicator: H30/03
					1 Lokaal Sportakkoord	€ 42.132	€ 93.140
					2 Brede regeling combinatiefuncties	€ 288.435	€ 300.792
					3 Terugdringen	€ 64.817	€ 77.262
					4 Gezondheidsachterstanden	€ 51.854	€ 50.587
					5 Mentale Gezondheid	€ 16.204	€ 21.775
					6 Aankop overgewicht en obesitas	€ 56.716	€ 58.253
					7 Valoreventie	€ 153.942	€ 206.900
					8 Leefomgeving	€ 32.409	€ 25.638
					9 OKO & Vroegsignalering	€ 8.103	€ 1.841
					10 alcoholproblematiek	€ 116.671	€ 137.983
					11 Versterken sociale basis	€ 32.409	€ 38.242
					12 Mantelzorg	€ 32.409	€ 38.242
					13 Welzijn op reëel	€ 30.788	€ 33.841
					14 Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 8.103	€ 8.005
					15 Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 23.659	€ 664
					Eindverantwoording (Ja/Nee)		
					Aard controle n.v.t. Indicator: H30/07		
					Nee		
					Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Besteding (jaar T)	
					Aard controle n.v.t. Indicator: H35B/01	Aard controle R Indicator: H35B/02	
					1 060603 Gemeente Rijswijk	€ 730.240	
					Gedurende het Jaar T-1 en T-2 zijn activiteiten i.a.v. niet beoogde jeugdzorgkosten verricht waar de uitkering voor is ontvangen? (Ja/Nee)	Besteding (jaar T-2)	Besteding (jaar T-1)
					Aard controle n.v.t. Indicator: H37/01	Aard controle R Indicator: H37/02	Aard controle R Indicator: H37/03
					Ja	€ 0	€ 0
					Projectnaam/nummer	Aantal woningen waarvan bouw is gestart in (jaar T) komt overeen met fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Aantal woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)
					Aard controle n.v.t. Indicator: J9/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/02	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/03
					1 Gebiedstransformatie Bogaard stadscentrum	Nee	Ja
					2 Gebiedstransformatie Havenkwartier	Ja	Ja
					Kopie projectnaam/nummer	Uitvoering WBI-maatregelen verloopt conform fasering projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Besteding (jaar T)
					Aard controle n.v.t. Indicator: J9/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/09
					1 Gebiedstransformatie Bogaard stadscentrum	Nee	€ 636.970
					2 Gebiedstransformatie Havenkwartier	Ja	€ 731.473
					Kopie projectnaam/nummer	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Toelichting afwijking(en)
					Aard controle n.v.t. Indicator: J9/13	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/14	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/15
					1 Gebiedstransformatie Bogaard stadscentrum	Ja	Nee
					2 Gebiedstransformatie Havenkwartier	Ja	Nee
					Beschikingsnummer /naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)
					Aard controle n.v.t. Indicator: J32/01	Aard controle R Indicator: J32/02	Aard controle n.v.t. Indicator: J32/03
					1 SUVIS21-2-02586547	€ 210.000	€ 210.000
					Kopie Beschikingsnummer/Naam	Besteding (jaar T) aan flexibele ondersteuning, capaciteit en expertise	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise
					Aard controle n.v.t. Indicator: J32/07	Aard controle D2 Indicator: J32/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J32/09
					1 SUVIS21-2-02586547	Ja	
					Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen	Besteding (jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)
					Aantal projecten dat (in jaar T) is geholpen met middelen	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen	
					SiSa tussen medeoverheden		

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling Informatieverstrekking siSa - d.d. 7-01-2025							
Verstreker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator
					Aard controle n.v.t. Indicator: J41B/01	Aard controle R Indicator: J41B/02	Aard controle n.v.t. Indicator: J41B/03
					1 030008 Provincie Zuid-Holland	€ 75.000	€ 75.000
					2 030008 Provincie Zuid-Holland	€ 75.000	€ 75.000
					3 030008 Provincie Zuid-Holland	€ 75.000	€ 75.000
					4 030008 Provincie Zuid-Holland	€ 88.498	€ 88.498
					Kopie provinciecode	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd	Eindverantwoording (Ja/Nee)
					Aard controle n.v.t. Indicator: J41B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J41B/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J41B/09
					1 030008 Provincie Zuid-Holland	1750	Nee
					2 030008 Provincie Zuid-Holland	9000	Nee
					3 030008 Provincie Zuid-Holland	2400	Nee
					4 030008 Provincie Zuid-Holland	8000	Nee
VRO	J55	Aanpak energiearmoede			Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemeoede kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemeoede kosten
					Aard controle n.v.t. Indicator: J55/01	Aard controle R Indicator: J55/02	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/03
					1 221	€ 2.762,3	€ 2.762,3
					Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energiegebruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemeoede kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemeoede kosten
					Aard controle n.v.t. Indicator: J55/07	Aard controle R Indicator: J55/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/09
					1 1037	€ 85.673	€ 220.853
					Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(n) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)
					Aard controle n.v.t. Indicator: J55/10	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/11	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/12
					1 1223	7752	0
VRO	J56	Regeling huisvesting aandachtsgroepen			Beschikingsnummer	Projectnaam	Besteding (jaar T) per project
					Aard controle n.v.t. Indicator: J56/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J56/02	Aard controle R Indicator: J56/03
					1 RHA2021-02275298	Studentenhuisvesting Polakwee	€ 0
					Kopie Projectnaam	Opbrengsten jaar T	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T)
					Aard controle n.v.t. Indicator: J56/07	Aard controle R Indicator: J56/08	Aard controle R Indicator: J56/09
					1 Studentenhuisvesting Polakwee	€ 0	€ 77.222
					Kopie Projectnaam	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Zijn binnen twee jaar na de datum van toekenning van de uitkering onomkeerbare stappen gezet?
					Aard controle n.v.t. Indicator: J56/13	Aard controle n.v.t. Indicator: J56/14	Aard controle n.v.t. Indicator: J56/15
					1 Studentenhuisvesting Polakwee	Ja	Ja
VRO	J85	Stimuleringsregeling flex- en transitiewoningen			Projectnaam	Cumulatief aantal flex- of transitiewoningen gerealiseerd per project (t/m jaar T) - betreft totalen	Cumulatief aantal woningen gerealiseerd voor Ontheemden of vergoedinghouders per project (t/m jaar T) - betreft totalen
					Aard controle n.v.t. Indicator: J85/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J85/02	Aard controle n.v.t. Indicator: J85/03
					1 Centrum Flexwonen	0	0
					Kopie projectnaam	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
					Aard controle n.v.t. Indicator: J85/06	Aard controle n.v.t. Indicator: J85/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J85/08
					1 Centrum Flexwonen	Nee	Nee
VRO	J94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties			Beschikingsnummer	Besteding (jaar T), in C94/06 t/m C94/08 opgesplitst	Het totaal aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen dat voldoet aan artikel 6, eerste lid, onderdeel a
					Aard controle n.v.t. Indicator: J94/01	Aard controle R Indicator: J94/02	Aard controle D1 Indicator: J94/03
					1 LA22-03424215	€ 52.630	21
					2 LA24-03721311	€ 0	0
					Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen.	Eindverantwoording (Ja/Nee)
					Aard controle n.v.t. Indicator: J94/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J94/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J94/09
					1 € 0	€ 45.289	Nee
					2 € 0	€ 0	Nee
VRO	J105	Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls			Projectnummer	Aantal woningen waarvan de bouw is gestart cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken datum van start bouw gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht
					Aard controle n.v.t. Indicator: J105/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/02	Aard controle D1 Indicator: J105/03
					1 2023-0000898847	0	Ja
					2 2023-0000898847	109	Ja
					Kopie projectnummer	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht
					Aard controle n.v.t. Indicator: J105/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/09
							Aard controle n.v.t. Indicator: J105/10
							Aard controle n.v.t. Indicator: J105/11
							Aard controle D1 Indicator: J105/12

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking siSa - d.d. 7-01-2025							
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator
					Indicator	Indicator	Indicator
					2023-000098847	€ 0	Ja
					2023-000098847	€ 0	Ja
					Kopie projectnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
					Aard controle n.v.t. Indicator: J108/09	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/14	
					2023-000098847	Nee	
					2023-000098847	Nee	
VRO	J106	Tijdelijke regeling specifieke uitkering gebiedsbudget			Beschikingsnummer	Totale besteding (jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)
					Aard controle n.v.t. Indicator: J106/01	Automatisch berekend	Automatisch berekend
					2023-000100063	€ 0	€ 0
					Cumulatieve aantal woningen bouw gestart (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal betaalbare woningen bouw gestart (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal betaalbare woningen opgeleverd (t/m jaar T)
					Aard controle D1 Indicator: J106/04	Aard controle D1 Indicator: J106/05	Aard controle D1 Indicator: J106/07
					0	0	0
					Naam gebiedsmaatregel	Besteding (jaar T) per gebiedsmaatregel	Gebiedsmaatregel afgerond (Ja/Nee)
					Aard controle n.v.t. Indicator: J108/09	Aard controle n.v.t. Indicator: J108/10	Aard controle n.v.t. Indicator: J108/11
					1 Veroroening Havenkwartier	€ 0	Nee
					2 Veroroening Beatrixlaan	€ 0	Nee
VRO	J209	Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen			Beschikingsnummer	Projectnaam	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project
					Aard controle n.v.t. Indicator: J209/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J209/02	Aard controle R Indicator: J209/03
					1 RHA2023-03516437	Transformatie kantoorpand naar woning voor statushouders - Martin Pannoflaan	€ 0
					Kopie Projectnaam	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten (t/m jaar T)	De uitvoering loopt volgens de planning (Ja/Nee)
					Aard controle n.v.t. Indicator: J209/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J209/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J209/09
					1 Transformatie kantoorpand naar woning voor statushouders - Martin Pannoflaan	€ 0	Nee
VRO	J210B	Meerjarige regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw			1 Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen daarnaast de verantwoordingsinformatie voor de provincie invullen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)
					Aard controle n.v.t. Indicator: J210B/01	Aard controle R Indicator: J210B/02	Aard controle R Indicator: J210B/03
					030008 Provincie Zuid-Holland	€ 39.879	€ 0
					2 030008 Provincie Zuid-Holland	€ 20.005	€ 35.593
					3 030008 Provincie Zuid-Holland	€ 62.757	€ 6.973
KGG	K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid			Besteding apparaatkosten (jaar T) salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel	Besteding apparaatkosten (jaar T) kosten voor ingeleend personeel	Besteding apparaatkosten (jaar T) overige goederen en diensten
					Aard controle R Indicator: K28/01	Aard controle R Indicator: K28/02	Aard controle R Indicator: K28/03
					€ 830.233	€ 339.742	€ 16.750
					Eindverantwoording (Ja/Nee)		€ 1.983.800
					Aard controle n.v.t. Indicator: K28/07		€ 0
AenM	M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne			Vul in totaal te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)
					Aard controle R Indicator: M16/01	Aard controle R Indicator: M16/02	Aard controle n.v.t. Indicator: M16/03
					€ 6.072.672	€ 2.761.927	€ 0
					Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen GOO en POO (jaar T)	Totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T)	Totaal bedrag ontvangen eigen bijdrage van ontheemden GOO (jaar T)
					Aard controle R Indicator: M16/07	Aard controle R Indicator: M16/08	Aard controle R Indicator: M16/09
					€ 0	€ 20.603	€ 0
							€ 6.578.570
							€ 26.412.560

Overzicht taakvelden

Taakveld (bedragen x € 1.000)	Omschrijving taakveld BBV	Lasten	Baten	Saldo
Algemeen Bestuur en Organisatie		8.207	1.362	-6.845
0.1	Bestuur	4.311		-4.311
0.2	Burgerzaken	3.847	1.362	-2.485
5.6	Media	49		-49
Openbare Orde en Veiligheid		9.646	406	-9.240
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	6.123		-6.123
1.2	Openbare orde en veiligheid	3.491	406	-3.086
2.1	Verkeer en vervoer	32		-32
Verkeer en Vervoer		12.944	6.808	-6.136
0.63	Parkeerbelasting	1.862	5.383	3.521
2.1	Verkeer en vervoer	8.912	1.197	-7.715
2.2	Parkeren	1.003	228	-776
2.4	Economische havens en waterwegen	308		-308
2.5	Openbaar vervoer	197		-197
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	661		-661
Economie en Werken		1.310	1.589	279
0.5	Treasury		1.073	1.073
3.1	Economische ontwikkeling	766	269	-497
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	544	247	-297
Onderwijs		9.990	3.327	-6.663
4.1	Openbaar basisonderwijs	510	1	-509
4.2	Onderwijshuisvesting	3.915	417	-3.498
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	5.565	2.908	-2.656
Sport, Cultuur en Recreatie		10.334	1.761	-8.574
4.1	Openbaar basisonderwijs	84	21	-63
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	46		-46
5.1	Sportbeleid en activering	163	50	-113
5.2	Sportaccommodaties	3.754	1.495	-2.259
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	2.615		-2.615
5.4	Musea	1.088	9	-1.080
5.6	Media	1.618	80	-1.538
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	965	106	-859
Sociaal Domein		108.680	42.763	-65.917
1.2	Openbare orde en veiligheid	170		-170
5.1	Sportbeleid en activering	752	344	-408
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	20.176	11.784	-8.392
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	3.883	357	-3.526
6.3	Inkomensregelingen	34.571	28.553	-6.018
6.4	WSW en beschut werk	2.828	36	-2.792
6.5	Arbeidsparticipatie	4.084	293	-3.791
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2.862	224	-2.638
6.71a	Hulp bij het huishouden (WMO)	8.218		-8.218
6.71b	Begeleiding (WMO)	3.242	137	-3.105
6.71c	Dagbesteding (WMO)	856		-856
6.71d	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	859	198	-661
6.72a	Jeugdhulp begeleiding	4.179	7	-4.172
6.72b	Jeugdhulp behandeling	1.712		-1.712
6.72c	Jeugdhulp dagbesteding	2.620		-2.620
6.72d	Jeugdhulp zonder verblijf overig	1.440	-31	-1.471
6.73a	Pleegzorg	585		-585
6.73b	Gezinsgericht	722		-722
6.73c	Jeugdhulp met verblijf overig	1.907	302	-1.606
6.74a	Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	5.777		-5.777
6.74b	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	1.710		-1.710
6.74c	Gesloten plaatsing	715		-715

Taakveld (bedragen x € 1.000)	Omschrijving taakveld BBV	Lasten	Baten	Saldo
6.81a	Beschermd wonen (WMO)	19		-19
6.82a	Jeugdbescherming	1.179		-1.179
6.82b	Jeugdreclassering	158		-158
7.1	Volksgezondheid	3.359	374	-2.986
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	96	186	90
Wonen en Leven		40.336	32.770	-7.565
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	418	4	-414
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	6.906	89	-6.816
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	42		-42
6.5	Arbeidsparticipatie	679		-679
7.2	Riolering	4.942	6.080	1.138
7.3	Afval	10.568	12.680	2.113
7.4	Milieubeheer	3.033	1.458	-1.575
8.1	Ruimte en leefomgeving	3.115	3.369	254
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	6.218	8.729	2.511
8.3	Wonen en bouwen	4.415	360	-4.055
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien		7.352	154.134	146.783
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	4.421	1.381	-3.039
0.5	Treasury	534	1.842	1.308
0.61	OZB woningen	506	7.347	6.841
0.62	OZB niet-woningen		6.818	6.818
0.64	Belastingen overig	93	25	-68
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds		134.612	134.612
0.8	Overige baten en lasten	1.443	901	-542
2.1	Verkeer en vervoer	20	338	318
3.4	Economische promotie		386	386
6.3	Inkomensregelingen	336	485	150
Overhead		36.575	2.289	-34.286
0.4	Overhead	36.575	2.289	-34.286
Mutaties reserves		15.256	21.490	6.234
0.10	Mutaties reserves	15.256	21.490	6.234
Eindtotaal		260.630	268.699	8.069

Wet Normering Topinkomens

Informatie in het kader van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

De WNT is van toepassing op Gemeente Rijswijk. Het voor Gemeente Rijswijk toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2024 € 233.000. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband. Voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking geldt met ingang van 1 januari 2016 voor de eerste twaalf kalendermaanden een afwijkende normering, zowel voor de duur van de opdracht als voor het uurtarief.

Gegevens 2024 bedragen x € 1	P.M. Schuit	J.A. Massaar
Functiegegevens	Gemeentesecretaris/ Algemeen directeur	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2024	01/01 t/m 31/12	01/01 t/m 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	149.400	131.392
Beloningen betaalbaar op termijn	23.324	18.403
<i>Subtotaal</i>	<i>172.724</i>	<i>149.795</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	233.000	233.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	172.724	149.795
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2023 bedragen x € 1	P.M. Schuit	J.A. Massaar
Functiegegevens	Gemeentesecretaris/ Algemeen directeur	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 t/m 31/12	01/01 t/m 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte) ⁷	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	142.073	107.731
Beloningen betaalbaar op termijn	26.040	17.531
<i>Subtotaal</i>	<i>168.113</i>	<i>125.262</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223.000	223.000
Bezoldiging	168.113	125.262

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2024 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Aangenomen amendementen 2024

	Raadsvergadering	Aangenomen amendement	Uitgevoerd/afgerond	Toelichting
1	30-jan-24	Amendement RV Zienswijze GR GGD en Veilig Thuis Haaglanden	Uitgevoerd	Tekst vervangen
		Amendement Urban Waterbuffer	Uitgevoerd	Tekst vervangen raadsbesluit
2	27-feb-24	Amendement Uitbreiding parkeerregulering vanwege het waterbedeffect vanuit Den Haag	Uitgevoerd	Tekst raadsbesluit vervangen
3	26-mrt-24	Amendement Grofvuil ophalen in de wijk	Uitgevoerd	Tekst raadsbesluit is vervangen
4	23-apr-24	Amendement Spreidingswet	Uitgevoerd	Tekst vervangen
5	23-mei-24	Amendement Erfgoedverordening Rijswijk 2024	Uitgevoerd	Technische aanpassing artikelen
6	18-jun-24	Amendement Openbare Ruimte Kesslerpark	Uitgevoerd	Tekstueel toevoeging raadsbesluit
7	27-jun-24	Amendement Zienswijze Ontwerpbegroting 2025 GR Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden	Uitgevoerd	Tekstuele aanpassing
		Amendement Zienswijze begrotingswijziging en ontwerpbegroting 2025 GGD en Veilig Thuis Haaglanden	Uitgevoerd	Tekstuele aanpassing
		Amendement Zienswijze Ontwerpbegroting 2025 MRDH	Uitgevoerd	Tekstuele aanpassing
		Amendement Zienswijze Afvalstoffenheffing	Uitgevoerd	Tekstuele aanpassing
		Amendement Zienswijze Veiligheidsregio 2024	Uitgevoerd	Tekstuele aanpassing
8	24-sep-24	Amendement Cultureel erfgoed	Uitgevoerd	Tekst raadsbesluit vervangen
		Amendement AZC	Uitgevoerd	Tekst raadsbesluit vervangen
9	5-nov-24	Amendement Verlaging parkeertarieven	Uitgevoerd	Tekst wijziging tarientabel
		Amendement verlaging afvalstoffenheffing inwoners niet laten betalen voor lachgasgebruikers	Uitgevoerd	2° halfjaarrapportage aangepast

Aan de gemeenteraad van
Gemeente Rijswijk

Baker Tilly (Netherlands) B.V.
Laarderhoogtweg 25
Postbus 94124
1090 GC Amsterdam

T: +31 (0)20 644 28 40

amsterdam@bakertilly.nl
www.bakertilly.nl

KvK: 24425560

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2024

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2024 van de gemeente Rijswijk te Rijswijk gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2024 als van het vermogen van de gemeente Rijswijk op 31 december 2024 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 het overzicht van baten en lasten over 2024;
- 2 de balans per 31 december 2024;
- 3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, waaronder de rechtmatigheidsverantwoording van het college van burgemeesters en wethouders over de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties over 2024;
- 4 het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld; en
- 5 de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), de controleverordening en het normenkader voor de financiële rechtmatigheid zoals vastgesteld door de Raad en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2024 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Rijswijk zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Paragraaf ter benadrukking van bepaalde aangelegenheden - rechtmatigheidsverantwoording

Wij vestigen de aandacht op het onderdeel rechtmatigheidsverantwoording in de toelichting op de jaarrekening op pagina 202 tot en met 205. Het college van burgemeester en wethouders heeft in deze rechtmatigheidsverantwoording toegelicht dat een deel van de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties niet rechtmatig tot stand is gekomen. Het totaal aan geconstateerde afwijkingen (rechtmatigheidsfouten), voor een bedrag van in totaal € 23,4 miljoen, ligt boven de door de gemeenteraad vastgestelde verantwoordingsgrens. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

B. Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 2,6 miljoen. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2024. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met de raad overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 100.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's

Als onderdeel van onze controle hebben wij inzicht verkregen in de gemeente en haar interne beheersingsomgeving. Wij hebben een frauderisicoanalyse uitgevoerd met als doelstelling het identificeren en inschatten van mogelijke risico's op een afwijking van materieel belang als gevolg van fraude. Wij hebben onze frauderisicoanalyse besproken met het college en de auditcommissie.

In onze frauderisicoanalyse hebben wij geconcludeerd dat wij geen frauderisico zien ten aanzien van de opbrengstverantwoording. Dit vloeit voort uit het feit dat een opbrengststroom vast kan zijn, waarop de gemeente geen invloed heeft (zoals de rijksbijdrage en specifieke uitkeringen vanuit het rijk) of dat een opbrengststroom geen materiële omvang heeft of dat een opbrengstenstroom bestaat uit een grote hoeveelheid kleine, routinematige, niet materiële transacties waardoor de kans op een materiële fraude laag is.

In onze frauderisicoanalyse hebben wij de volgende frauderisico's geïdentificeerd en geëvalueerd in het kader van onze controle.

Het risico dat het management maatregelen van interne beheersing doorbreekt

Het college of management bevindt zich in een unieke positie om fraude te plegen, omdat het in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken, die anderszins effectief lijken te werken. Een incentive van het college of management zou hierbij kunnen zijn om op die wijze een betere financiële situatie of

prestatie te presenteren. Om dit frauderisico te ondervangen hebben wij de volgende werkzaamheden verricht:

- Analyseren en beoordelen van op basis van risicocriteria geselecteerde journaalposten en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht om de nauwkeurigheid van de geselecteerde journaalposten te controleren.
- Analyse van aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt.
- Beoordelen van significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening om.
- Beoordelen van transacties met verbonden partijen.
- Doornemen van notulen van vergaderingen van het management, college en de raad.

Naast bovenstaande hebben wij, voor zover relevant voor onze controle, de opzet geëvalueerd en het bestaan vastgesteld van de beheersingsmaatregelen op organisatieniveau zoals het integriteitsbeleid en de klokkenluidersregeling, alsmede de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten, het maken van schattingen en het bewaken van projecten. Tevens hebben wij specifieke aandacht gegeven aan de toegangsbeveiligingen in het IT-systeem en de mogelijkheid dat hierin functiescheiding kan worden doorbroken. Tevens hebben wij integriteits- en klokkenluidersmeldingen nader in onze controle betrokken.

Het risico dat betalingen uitgevoerd worden aan niet-rechthebbenden

Wij hebben tijdens onze werkzaamheden geconstateerd dat de mogelijkheid bestaat om SEPA betaalbestanden aan te passen voordat deze worden ingeladen in de bankapplicatie. Wij hebben tevens geconstateerd dat de mogelijkheid bestaat om handmatige betalingen aan te maken in het bankportaal zonder dat deze door de factuurstraat hebben doorlopen. Om het risico te mitigeren, hebben wij de volgende werkzaamheden verricht:

- Wij hebben de opzet en het bestaan vastgesteld van het betalingsproces.
- Wij hebben middels een deelwaarneming vastgesteld dat wijzigingen van crediteuren nauwkeurig heeft plaatsgevonden.
- Wij hebben een deelwaarneming uitgevoerd op de batchbetalingen en vastgesteld dat deze ongewijzigd zijn ingelezen vanuit de financiële administratie in de bankapplicatie.
- Wij hebben middels data-analyse vastgesteld dat voor handmatig uitgaande betalingen voldoende onderliggende onderbouwing aanwezig is.

Uit onze werkzaamheden zijn geen bevindingen geconstateerd. Wij zijn gedurende de gehele controle alert geweest op indicaties van (mogelijke) fraude. Daarnaast hebben wij middels een schriftelijke bevestiging door het college laten bevestigen dat alle gevallen van (mogelijke) fraude zijn gemeld aan ons. Wij hebben tijdens onze controle geen specifieke aanwijzingen gekregen voor (een vermoeden van) fraude.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Het college heeft in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing een beoordeling gemaakt van de mogelijkheid van de gemeente om de door haar geïdentificeerde risico's op te vangen en haar bedrijfsvoering voort te zetten voor tenminste 12 maanden na het opstellen van de jaarrekening. De jaarrekening is opgesteld op basis van de continuïteitsveronderstelling. Als onderdeel van onze controle hebben wij deze veronderstelling met het college geëvalueerd aan de hand van de tot het moment van het verstrekken van deze controleverklaring beschikbare informatie waaronder de begroting en de financiële kengetallen inclusief de weerstandsratio. Wij hebben vastgesteld dat de gemeente een sluitende meerjarenbegroting heeft.

Wij hebben, op basis van de verkregen controle-informatie, overwogen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeente haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Eventuele relevante gebeurtenissen na balansdatum die haar effect kunnen hebben op de financiële positie van de gemeente zijn toereikend toegelicht in de toelichting op de balans. Wij hebben de volgende werkzaamheden verricht:

- Wij hebben een risicoanalyse uitgevoerd gericht op het risico dat er gerede twijfel bestaat over de

mogelijkheden om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen, zonder tussenkomst van de toezichthouder.

- Wij hebben kennisgenomen van de analyse in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van het college en overwogen of deze alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van de controle van de jaarrekening kennis hebben. Wij hebben met het college de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten besproken.
- Wij hebben kennisgenomen van de meerjarenbegroting in relatie tot de ontwikkelingen in de sector decentrale overheden.
- Wij hebben kennisgenomen van de beoordeling van de (meerjaren)begroting van de gemeente door de toezichthouder.
- Wij hebben vastgesteld dat de volgens het BBV verplichte financiële kengetallen in lijn liggen met de gangbare normen.
- Wij hebben inlichtingen ingewonnen bij het college over zijn kennis van het niet in staat kunnen zijn om financiële risico's op te kunnen vangen vanuit de reguliere bedrijfsvoering.
- Wij hebben inlichtingen ingewonnen over gebeurtenissen of omstandigheden na de periode waarvoor het college een beoordeling heeft gemaakt.

Op basis van onze kennis en ons begrip van de organisatie, verkregen tijdens onze jaarrekeningcontrole, en de financiële positie van de gemeente, zoals deze blijkt uit de jaarrekening, vinden wij het hanteren van de continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeente niet langer in staat is om de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2024 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6 sub a WNT en artikel 5 lid 1 sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

C. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

D. Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet hebben wij onderzocht of de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 Financiële-verhoudingswet (hierna: de specifieke uitkeringen) rechtmatig tot stand zijn gekomen. In de jaarrekening is verantwoordingsinformatie opgenomen over deze specifieke uitkeringen (de SiSa-bijlage).

Naar ons oordeel zijn de baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2024 met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in

overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - Regeling informatieverstrekking SiSa.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen, in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - de Regeling informatieverstrekking SiSa. In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet. Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2024, zoals opgenomen in de Nota procedure aanlevering SiSa-verantwoordingsinformatie 2024 in bijlage 2 van de Regeling informatieverstrekking SiSa. Wij hebben bij de controle van de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente.
- Het evalueren of de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

E. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad voor de jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het college van burgemeester en wethouders is ook verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader, dat op 17 december 2024 is vastgesteld door de raad voor het getrouw toelichten van de financiële rechtmatigheid in de jaarrekening.

In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het college van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

De gemeenteraad is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door de gemeenteraad op 2 april 2024, het Controleprotocol WNT 2024, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het college van burgemeester en wethouders gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen echter van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van de gemeente.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de gemeente, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de gemeente.

Wij communiceren met de gemeenteraad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Den Haag, 8 juli 2025

Baker Tilly (Netherlands) B.V.

S.M. Turenhout RA
Director Audit